

SOTAVETERAANI KRIGSVETERANEN

N:o 6/2016 ■ Tarkastettu levikki 46 239 ■ Joulukuun 21. päivänä 2016

Hyvää Joulua

Sotiemme Veteraanit keräyksen myyntituotteena on Suomi 100 -merkki.

Veteraanihaastattelussa
Mauno Kangasniemi sivu 14

Juhlavuosi 2017 – mitä
kuuluu sotaveteraanille sivu 16

Liedossa luotetaan
sotaveteraaniyhdistykseen sivu 17

Korjausneuvojen palvelut
maksuttomia sivut 17–18

Varkaudessa oli
panssarikeskus sivu 26

Vorkuta – kuoleman leiri sivut 30–31

Aino Fagerlundin vaiherikas
lapsuus Neuvostoliitossa sivut 32-33

Perinneyhdistysten
esittely alkaa sivut 37-40

Hanko vapautui
75 vuotta sitten sivu 47

AJANKOHTAISTA

Pääkirjoitus I

Helsingissä 21. joulukuuta 2016

Pidetään veteraaniasiat esillä kuntavaaleissa

Kunnallisvaalit järjestetään 9. huhtikuuta. Uudet valtuustot, hallitukset ja lautakunnat ovat suurten muutosten edessä.

Vuoden 2019 alusta alkaen kahdek-

santoista sotealuetta johtaa sosiaali- ja terveystoimia. Siihen asti palveluistavastaavat nykyiset lähes 200 kuntaa ja kuntayhtymää.

Sotaveteraanit ovat erityisryhmä ikäihmistien joukossa. Pidämme erittäin tärkeänä, että veteraanien palvelut tarjotaan jatkossakin veteraanin omassa kotikunnassa. Ikääntyvät veteraanit tarvitsevat entistä enemmän kuntoutusta ja kotipalveluja. Omassa kotikunnassa heidän tarpeensa tunnetaan parhaiten.

Kunnallisvaalin ehdokasasettelu on parhaillaan käynnissä. Ehdolle asettuu jopa 35.000 henkilöä, monet nykyisiä valtuutettuja. Nyt on oikea aika lähestyä ehdokkaita ja keskustella heidän kanssaan sotaveteraanien tarpeista. Voimme aidosti vaikuttaa siihen, että valtuustoihin valitaan veteraanien asioita tuntevat ja arvostavat henkilöt. Henkilövalinnoista on syytä keskustella yhdistyksissä ja piireissä.

Ensimmäiset maakuntavaalit järjestetään 2018, monet kuntien valtuutetut valitaan myös maakuntien luottamuseliimiin.

Sotaveteraanit, heidän läheisensä, tukijansa ja kannattajajäsenemme on suuri äänestäjäryhmä. Veteraaneja on joukossamme lähes 20.000 ja heillä kymmeniä tuhansia omaisia. Puolisoita, leskiä, lapsia, lastenlapsia ja lastenlastenlapsia. Liitolla on noin 30.000 kannattajajäsentä. Turvataan näillä äänillä Suomen kuntiin veteraanimyönteinen hallinto.

Ehdokkaille on syytä muistuttaa, että sotaveteraanien keski-ikä on 92. Nyt valittavat valtuutetut ovat tosiasiaa viimeiset, jotka voivat merkittävästi vaikuttaa sotaveteraanien elämänehtoon asialliseen hoitamiseen.

Uutena puheenjohtajana olen liikunnut eri puolilla maatamme ja tavannut runsaasti sotaveteraaneja, veteraanivaikeuttajia, tukijoitamme, viranomaisia, poliitikkoja ja mediaa.

Sotaveteraaneja ja veteraanityötä arvostetaan suuresti. Veteraaniasiat ovat myönteisesti esillä keskusteluissa ja mediassa. Se on hyvä perusta työllemme.

Hyvää joulunseutua ja uutta vuotta meille kaikille!

Erkki Heikkinen
puheenjohtaja

Vi betonar veteranernas ärenden i samband med kommunalvalet

Kommunalvalen ordnas 9:nde april. De nya fullmäktigena, styrelserna och nämnderna står inför stora förändringar.

Från och med början av år 2019 leds social- och hälsovården av aderton olika geografiskt definierade områden. Till dess ansvarar för närvarande närmare 200 kommuner och kommunförbund för dessa tjänster.

Krigsveteranerna utgör en specialgrupp bland åldringarna. Vi anser det mycket viktigt, att service för veteranerna även i fortsättningen erbjuds i veteranens egen hemkommun. De äldre veteranerna behöver i allt högre grad rehabilitering och service i hemmiljö. I den egna hemkommunen känner man bäst till deras behov.

Nomineringen av kandidater inför kommunalvalet pågår som bäst. Cirka 35.000 personer ställer upp som kandidater, och många av dem är nuvarande fullmäktigemedlemmar. Nu är det rätt tidpunkt att ta kontakt med kandidaterna och diskutera med dem angående veteranernas behov. Vi kan i sanning påverka, att till olika fullmäktige väljs personer som är bekanta med och värdesätter veteranernas sak. Det är orsak att i föreningar och distrikt diskutera personvalen.

De första lanskapsvalen anordnas år 2018. Många medlemmar i kommunfullmäktige inväljs också i lanskapsens förreendeorgan.

Krigsveteranerna, deras närstående, stödpersoner och våra stödande medlemmar utgör en stor grupp röstberättigade. Det finns bland oss närmare 20.000 veteraner och dessa har tusentals anhöriga; makor/makar, änkor/änklingar, barn, barnbarn och barnbarnsbarn. Förbundet har ca. 30.000 stödande medlemmar. Med stöd av dessa röster kan vi säkerställa en veteranvänlig förvaltning i Finlands kommuner.

Det är skäl att påminna kandidaterna, att krigsveteranernas medelålder nu är 92. De fullmäktige som nu väljs är i praktiken de sista, som på ett avgörande sätt kan påverka hur krigsveteranernas livsvillkor omhändertas i livets slutskede.

Som ny ordförande har jag rest runt i olika delar av landet och sammanträffat med en mängd krigsveteraner, påverkare i veteranärenden, personer som stöder oss, myndigheter, politiker och media.

Krigsveteranerna och veteranarbetet uppskattas storligen. Veteranernas ärenden behandlas på ett positivt sätt i samtal och i media. Detta utgör en stadig grund i vårt arbete.

En god juletid och ett gott nytt år till önskas oss alla!

Erkki Heikkinen
ordförande

Svensk översättning Anders Knip

Ei jätetä senttiäkään käyttämättä

Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden vuoksi rintamaveteraanien kuntoutuksen ja kotona asumista tukevien palveluiden määrärahaa on huomattavasti lisätty. Valtiokonttori pitää tärkeänä, että kunnat ovat aktiivisesti yhteydessä rintamaveteraaneihin ja tarjoavat rintamaveteraaneille heidän tarpeensa mukaiset kuntoutuspalvelut sekä kotona asumista tukevat palvelut, jotta määräraha tulee tehokkaasti ja täysimääräisesti käytetyksi rintamaveteraanien hyväksi. Palveluiden tulee pääsääntöisesti perustua palvelutarpeen kartoitukseen.

Hallituksen ensi vuoden talousarvioesityksessä eduskunnalle veteraanikuntoutukseen on varattu yhteensä 41,2 miljoonaa euroa. Suurin osa määrärahasta tullaan osoittamaan kotona asumista tukeviin palveluihin. Kuntoutukseen osoitetut määrärahat pysyvät vuoden 2016 tasolla. Määrärahojen käytöstä vastaavat kunnat tai kuntayhtymät. Määrärahat jaetaan kunnissa asuvien rintamaveteraanien lukumäärän suhteessa. Kuntoutusmäärärahat maksetaan neljä kertaa vuodessa (helmi-, touko-, elo- ja marras-

Valtiokonttorissa veteraanien määrärahoja hoitavat (vas.) taloussihteeri Anne Sirén, palvelupäällikkö Tiina Kyttälä, apulaisjohtaja Hans Ranta-aho ja taloussihteeri Merja Längman.

kuussa) ja kotona asumista tukevien palveluiden määrärahat kerän vuodessa tammikuussa. Kela lähettää tammikuun aikana kunnissa asuvien rintamaveteraanien nimilistat kunnille.

Valtiokonttori julkaisee joulukuussa kunnille tarkoitetun ohjeen ”Rintamaveteraanien kuntoutuksen ja kotona asumista tukevien palveluiden järjestäminen vuonna 2017”. Määrärahan käytön joustavuutta on lisätty ja tavoitteena on, että kunnat ovat proaktiivisia ja käyttävät tehokkaasti ja täysimääräisesti määrärahat rintamaveteraanien tarpeisiin.

Rintamaveteraanien kuntoutusta hoitavat Valtiokonttorissa taloussihteeri **Merja Längman** ja kotona asumista tukevia palveluja taloussihteeri **Anne Sirén**.

Heidän mielestään tehtävät ovat antoisia ja he viihtyvät erinomaisesti työssään, sillä yhteys rintamaveteraaneihin ja heidän omaisiinsa sekä kuntiin takaavat vaihtelevan sisällön työpäiviin. Työ on myös hyvin itsenäistä. Sekä Merja että Anne ovat tehneet työtä rintamaveteraanien hyväksi jo vuosia.

Ensi vuonna rintamaveteraanille tarpeen mukaan

Vuoden 2017 suuri muutos on se, että rintamaveteraanin palvelutarpeet kartoitetaan yhdessä hänen kanssaan, ellei sitä ole jo tehty, ja palveluja voidaan nyt hankkia ilman lääkärin lausuntoa, täsmentää palvelupäällikkö **Tiina Kyttälä**.

Kunnalla on jatkossa todella monipuoliset mahdollisuudet

valita eri kuntoutusmuotojen välillä; sekä laituskuntoutus, päivä kuntoutus että avokuntoutus ovat vapaasti käytettävissä annettujen päivä- ja kertamäärien rajoissa (ks. www.valtiokonttori.fi/veteraanit; sivusto julkaistaan vuoden vaihteessa). Tärkeintä on ottaa huomioon rintamaveteraanin tarpeet.

Teksti: Hans Ranta-aho ja Hannele Inkinen
Kuva: Hannele Inkinen

Mihin määrärahoja saa käyttää

Kuntoutus	Kotona asumista tukeviin palvelut
Mitä rintamaveteraanille?	Mitä rintamaveteraanille?
1. laituskuntoutus/rintamaveteraani ja aviopuoliso	esim. siivoamista, ateriapalveluja, kylvetyksiä, hiustenpesua, vaatehuoltoa, asiointipalveluita, kotisairaanhoidtoa, jalkahoitoa, kynnyksen poistoa, tukikaiteiden asentamista, luiskia portaikkoihin, rännien puhdistamista, polttopuita, lumitöitä, nurmikon leikkuuta, virkistysretkiä ja tuettua kotona kuntoutumista
2. päivä kuntoutus/rintamaveteraani ja aviopuoliso	
3. avokuntoutus ja jalkojen hoito/rintamaveteraani	
4. kotikuntoutus/rintamaveteraani	
5. tuettu kotona kuntoutuminen: rintamaveteraanin aktiivointia, esim. ulkoilua, ruuanlaittoa, omenahillojen ja mehujen keittämistä jne.	

Sotaveteraani-lehden kolumnistit vaihtuvat. Uutena kolumnistina aloittaa toimittaja, kirjailija Eve Hietamies. Sotaveteraani-lehti kiittää tällä erää päättäviä kolumnisteja Antti Tuuria ja Olli Kleemolaa vuosien kirjoittamistyöstä.

Kolumnit

Kovaa porukkaa

Kerroin aiemmassa kirjoituksessani, että pääsin viime maaliskuussa mukaan onnittelemaan vanhaa ystävääni, Rukajärven veteraani Pentti Perttulia, kun hän täytti 100 vuotta.

Sen jälkeen olen huomannut, että 100 vuotta näyttää olevan monille sotaveteraaneille vain yksi kevyt välietappi, vuosipäivä vuosipäivien joukossa. Harva se päivä saa sanomalehdistä lukea, että jossakin päin maata taas joku veteraani juhlii sataa vuottaan, ja monet näyttävät olevan vielä hämmästyttävän hyvässä kunnossa.

Samaan aikaan, kun tutkijat julkaisevat kirjoja rintamalla järkkyneistä mielistä, siviilielämään sopeutumisvaikeuksista monien sotavuosien kauhujen jälkeen, painajaisunista, jotka seurasivat veteraaneja kaikki sodanjälkeiset vuodet, nämä satavuotiaat näyttävät tekevän riuskasti lumitöitä, ajelevan polkupyörällä tai autolla,

ja jakelevan hyviä neuvoja parikymmentä vuotta nuoremmille pojilleen ja viisikymmentä vuotta nuoremmille lapsenlapsilleen ja heidän lapsilleen, jotkut jo lapsenlapsenlapsilleen.

Missä lieenee pitkän, terveen elämän salaisuus? Voi sanoa Tuntemattoman Lahusen sanoja hiukan mukaillen, ettei sitä vielä ole selvittänyt kapitalistinenkaan tiede.

On jotenkin kadehdittavaa lukea näistä veteraaneista, joilla vielä samaan aikaan toimii ruumis ja järki; muisti pelaa, elämänasenne on valoisa, muistot kultaantuneet. Pitkä elämä on tuonut mukanaan elämänviisautta eikä mieltä pahoiteta pikkuasioista, kolotuksista ja vanhuuden mukanaan tuomista vaivoista.

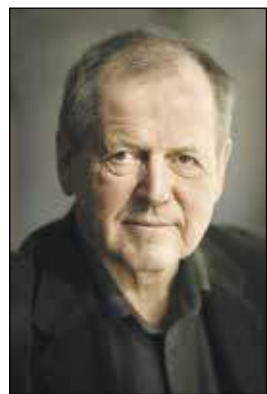
Harvemmin kuitenkin saa lukea heistä, joilla voimat eivät ole riittäneet sataan vuoteen saakka. Isäni oli sotaveteraani, mutta ei saanut täyteen kahdeksaakym-

mentä vuotta, ja viimeiset vuodet olivat vaikeita monien vaivojen ja muistin heikentymisen takia.

Äitini, rintamatunnuksen saanut hänkin, käy jo yhdeksättäkymmenettäneljättä vuottaan, mutta ei enää aja polkupyörällä kesäisin hakemaan lupiineja kukkamaljakkoon eikä lähde marittavista tapaamaan. Monet hänen ikätovereistaan ovat jo muistamattomina hoitokodeissa viettämässä elonpäiviään ja ihmettelemässä, keitä ovat nämä sukulaisiksi itseään väittävät pojanpojat ja tyttärentytöt, jotka tulevat mummoa tervehtimään.

Jotakin liikuttavaa ja hellyttävää muistamattomissa ihmisissä on; niin kuin ihmisen olisi asettunut rauhaan maailman melskeistä, lepotilaan, jossa eivät pitkän elämän ikävät eivätkä iloisetkaan muistot enää nouse mieleen. Joskus jonkun vanhan muiston voi palauttaa vanhuksen mieleen

Kirjailija Antti Tuuri toimii Sotaveteraani-lehden kolumnistina.

Kuva: Ota/Pertti Nisonen

siitä kertomalla, ja silloin voi nähdä hänen kasvojensa aivan valaistuvan: - Niin, muistan. Se oli silloin, kun minä olin lapsi. Ei, se olikin silloin, kun sinä olit lapsi.

Vanhenemisen vaivoille on löydetty monta nimeä, alzheimer, dementia, parkinson. Totuuden kirjoitti kuitenkin jo Eino Leino: Kullakin on kellonsa pohjass' sydämen.

Antti Tuuri

On aika kiittää

Hyvä Sotaveteraani-Krigsveteranen -lehden lukija,

Tämä on tällä erää viimeinen kolumnini läheiseksi käyneessä Sotaveteraani-lehdessä. Vuoden 2017 alussa tapahtuvan uudistuksen myötä siirryn kolumnistin paikalta lehden lukijoiden joukkoon. On paikallaan lausua muutama kiitoksen sana.

Olen toiminut Sotaveteraani-lehden kolumnistina vuodesta 2013 ja tänä aikana minulla on ollut ilo ja kunnia päästä kosketuksiin lukuisten lehden lukijoiden kanssa. Monissa kirjoituksissani olen pyytänyt lukijoilta tietoa tai vinkkejä Suomen viime sotien historiaan liittyvien arvoitusten ratkaisemiseksi. Sotaveteraanilehden lukijakunta on poikkeuksetta reagoinut positiivisella tavalla avunpyyntöihin ja selvite-

tyiksi ovat tulleet niin Suomen armeijan suurimman kapinan taustat, itäkarjalaispoika Ivan Utkinin myöhemmät vaiheet kuin veteraanien albumista löytyneessä valokuvassa esiintyneen ”sukelluspuvun” toimintaperiaate ja muut mysteerit.

Toiseksi viimeisessä kolumnissani pyysin lukijoita auttamaan kollegaani Riku Kauhasta Karhumäen sodanaikaisten olojen tutkimuksessa. Tähänkin pyyntöön oli reagoitu ahkerasti, ja Riku olikin positiivisesti yllättynyt hänelle toimitetun materiaalin määrästä. Kiitokset kaikille apuaan ja tietoaan tarjonneille!

Sotaveteraanilehden lukijakunta on paitsi aktiivista, myös kriittistä. Olen saanut paljon palautetta: kiitos siitä, positiivisesta, motivoivasta ja kannustavasta tuesta! Muutamia kirjoittamiini kolum-

neihin on otettu myös aktiivisesti kantaa. Keskustelua on käyty aina yhteisymmärryksessä ja rakentavassa hengessä. Kaikki ovat oivaltaneet asiamme olevan yhteinen. Käyty keskustelu kuuluu myös olennaisena osana sotaveteraanien meille nuoremmille polville jättämään perintöön: veteraanipolven taistelu takasi meille Suomen, jossa lehdistönvapaus tarjoaa mahdollisuuden käydä kriittistä ja kyseenalaistavaakin keskustelua lehtien palstoilla, mikä ei valitettavasti kaikkialla ole mahdollista.

Niin kauan, kuin veteraaniasioista kiinnostuneet jaksavat olla yhtä lailla aktiivisia yhteiskunnassamme ja tuoda oman mielipiteensä esille sivistyneen määrätietoisesti, voimme mielestäni katsoa levollisesti tulevaisuuteen: veteraanien perintö tulee säilymään.

Olli Kleemola toimii Sotaveteraani-lehden kolumnistina.

Yhteistyöni Sotaveteraani-lehden kanssa jatkuu, vaikka kolumnistikauteni päättyykin: kirjoittamiani artikkeleita voi jatkossakin löytää lehden sivuilta. Omasta puolestani toivotan kaikille lehden lukijoille rauhallista joulua ja hyvää satavuotisen Suomen juhluvuotta 2017!

Olli Kleemola

Kolmas kerta

Sunnuntaina, 12. lokakuuta 1941 Äänislinnan Kirovin torilla (myöh. Vapaudentori) soi historian kirjojen mukaan Jääkärinmarssi, kun suomalaiset juhlivat kaupungin valtausta näyttävällä paraatilla.

Joukkojen tarkastuksen suoritti Karjalan armeijan komentaja, jalkaväenkenraali Erik Heinrichs arvovaltaisine seurueineen, johon kuuluivat muun muassa kenraalimajurit Hägglund, Talvela ja Lagus sekä eversti Tapola. Kenraalin puheen jälkeen Karjalan armeijan pastori Kalervo Kurkiala piti kenttäjumalanpalveluksen, ja juhla päättyi ohimarssiin. Päivä oli harmaa, maassa hieman lunta.

Harmaa oli myös se lokakuinen lauantaiamu, kun lautta tömähti Helsingin edustalla sijaitsevan Suomenlinnan laituriin, toimittajista koottu joukko purkautui ulos laivasta ja jähmettyi tuijottamaan.

Laiturin ohi marssi joukko sarkapukuisia Karjalan armeijan sotilaita teräskypäriissään olkapäillään Ukko-Pekka-kivääri tai Suomi-konepistooli. Joukon jatkona jurnutti sodan aikainen kuorma-auto ja sen perässä kaksi liinaharjaista suomen-

hevosta, jotka vetivät kärryllä kanuunaa. Kirkon aukiolla Puolustusvoimien soitto-kunta aloitteli ensimmäisiä säveliä Jääkärinmarssista.

Sinä lauantaiamuna vuoden 2016 Suomenlinna oli muutettu vuoden 1941 Äänislinnaksi ja saarella kuvattiin alussa mainittua voitonparaatia. Kohtaus tulee Väinö Linnan romaaniin perustuvaan elokuvaan Tuntematon sotilas, joka saa ensi-iltansa lokakuussa 2017.

Kun tieto elokuvasta julkistettiin keväällä, moni mietti hämmentyneenä, miksi kuvata vielä kolmannen kerran Tuntematon sotilas? Eikö Edvin Laine tehnyt Linnan romaanista vaikuttavan elokuvan vuonna 1955, ja Rauni Mollberg vielä toisen vuonna 1985? Mitä uutta tämä versio voisi enää tuoda Linnan romaaniin?

Pari vuotta sitten elokuvaohjaaja Aku Louhimies havahtui huomaamaan, kuinka nuoret ovat alkaneet etääntyä Suomen sotahistoriasta. Toki koulu opettaa aiheesta, mutta Suomessa elää tällä hetkellä sukupolvi, joille Syvärit, Äänislinnat ja vanhat rajat eivät sano enää yhtään mitään.

Ajatus tehdä vielä yksi tulkinta vahvistui ohjaajan oman, 15-vuotiaan pojan kautta. Eräänä päivänä poika tuli koulusta kotiin. Hän oli lukenut Linnan Tuntematonta sotilasta ja sanoi: ”Isä. Tämä on tosi hyvä kirja. Miksei tästä ole koskaan tehty elokuvaa?”

Poika yllättyi kuullessaan, että elokuvia on tehty jopa kaksi. Aku Louhimies vuorostaan tajusi, ettei tämän päivän nuoria kiinnosta enää Tuntemattoman sotilaan vanhat versiot. Nuorille ne ovat vain kaksi ikivanhaa sotaelokuvaa, joista toinen on kaiken lisäksi mustavalkoinen ja toisesta puuttuu melkein tyystin musiikki.

Louhimies ymmärsi, että tarvitaan vielä yksi, mutta siitä on tehtävä sellainen, että se kerää myös nuoria katsojia. On laitettava tietysti musiikkia ja väriä, mutta myös samaistumiskohteita: päärooleihin tämän päivän nuorille tuttuja näyttelijöitä.

Uuden elokuvaversioon taustalla on siis tekijöiden toive saada nuoret ensi syksynä elokuvateattereihin näkemään ja ymmärtämään Väinö Linnan tekstin kautta, mitä sota aikanaan oli. Ennen kaikkea

näille nuorille halutaan kertoa, ettei vuonna 2017 juhlistavaa itsenäisyyttä ole saatu ilmaiseksi. Siitä jouduttiin aikanaan maksamaan kova hinta, ja moni joutui maksamaan sen hinnan hengellään.

”Ymmärtääkseen nykyisyyttä on hyvä tuntea menneisyyttä”, elokuvaohjaaja Aku Louhimies totesi lehdistöjoukolle kuvauspaikalla. – ”Ja siksi näistä asioista on hyvä välillä muistuttaa”.

Eve Hietamies

Kirjoittaja on Apu-lehden toimittaja ja kirjailija.

Kuva: Ota/Jouni Harala

AJANKOHTAISTA

Pääkirjoitus II

Helsingissä 21. joulukuuta 2016

Edessä työntäyteinen vuosi

Tulevana vuonna Sotaveteraaniliiton yhteydessä on aikaisempaa enemmän tehtäviä.

Keväällä pääministerin lupaan kotipalvelumäärärahan käytön suunnitelu kunnissa on

alkamassa. Itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuosi näyttäytyy ohjelmina, joissa sotaveteraaniliiton ovat luonteita kumppaneita. Oma juhluvuotemme, Suomen Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhlavuosi tulee olemaan liiton viimeinen suuri kymmenvuotisjuhla, johon vielä osallistuu runsaasti sotaveteraaneja.

Eduskunta tekee kotipalvelupaketin määrärahapäätökset joulun alla. Heti sen jälkeen Valtiokonttori antaa kunnille ohjeet, miten varoja veteraaneille voidaan käyttää. Sotaveteraaniliiton ja -piirien edustajat ovat syksyn aikana kuntien edustajien kanssa käsitelleet veteraanien kohtaamista, jotta veteraanit saisivat tarvitsemansa palvelut. Toimivan yhteistyön luominen jokaiseen kuntoutusta ja palveluita järjestävään kuntaan tai kuntayhtymään on nyt tärkein tehtävämme.

Itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden ja liiton 60-vuotisjuhlavuoden hankkeilla

on monia luonteita yhtymäkohtia. Sotaveteraaniliiton jäsenien käynnin maanpuolustusjärjestöjen ja koululaisten kanssa sankarihaudoilla liiton juhlapäivänä 29.9.2017 klo 11.00 antavat isänmaan ja Sotaveteraaniliiton juhluvuonna vaikuttavan näytön itsenäisyyttä puolustaneiden muistamisesta.

Kaikkien tunnuksen omaavien 11 000 sotaveteraanijäsenen tapaaminen juhlapäivää edeltävällä viikolla on myös huomiota herättävä toimenpide. Veteraanin tapaamisessa kiitämme sotaveteraaneja hänen isänmaalleen tekemästä työstä, mutta samalla saamme mahdollisuuden kuulla veteraaneja. Miten hän jaksaa, onko hän saanut lisämäärärahan mukaisia palveluita kunnaltaan tai millaisia muita toiveita hänellä on?

Molemmat juhluvuoden toimmemme, sankarihaudalla käynnin ja tunnuksellisten jäsenotaveteraanien tapaaminen on hyväksytty osaksi Suomi 100 -ohjelmaa.

Kiitän kaikkia sotaveteraaneja, heidän puolisoitensa ja leskiensä hyväksi tekemästään työstä sekä hyvästä yhteistyöstä.

Toivotan sotaveteraaneille, heidän puolisoilleen ja leskilleen sekä kaikille tuki- ja ystäville Hyvää Joulua ja menestystä Uutta Vuotta.

Markku Seppä
Toiminnanjohtaja

Framför oss; ett arbetsdrygt år

Inkommande år har Krigsveteransamfundet mera att göra än tidigare. I vår påbörjas i våra kommuner planeringen av hur de av statsministern utlovade anslagen för hemvårdstjänster skall förverkligas. Självständighetens 100-årsjubileum påvisas i program, vari krigsveteransamfundslutningarna utgör naturliga samarbetspartners. Vårt eget jubileumsår, Finlands Krigsveteranförbunds 60-årsjubileum kommer att vara förbundets sista tioårsjubileum, vari ännu deltar rikligt med krigsveteraner.

Riksdagen fattar beslut angående hemvårdspaketets budgetanslag före jul. Strax därefter ger statskontoret direktiv åt kommunerna, hur anslagen kan användas veteranerna till fromma. Krigsveteranförbundets och -distriktens representanter har under hösten tillsammans med kommunernas representanter sammanträffat med veteranerna, för att dessa skulle erhålla de tjänster de behöver. Att skapa ett fungerande samarbete tillsammans med varje kommun och kommunförbund, som ordnar rehabilitering och service är nu vår viktigaste uppgift.

Projekten i anslutning till självständighetens 100-årsjubileum och förbundets 60-årsjubileum har många naturliga beröringspunkter. Krigsveteransamfundens besök vid hjältegravarna tillsammans med landsförsvarsorganisationerna och skoleleverna under förbundets ju-

bileumsdag 29.9.2017 kl. 11:00 utgör ett imponerande bevis på hur vi ihågkommer de som försvarat frihet. Att besöka alla de 11.000 krigsveteranmedlemmar som innehar eklövet veckan inför jubileumsdagen kommer också att vara en åtgärd som väcker uppmärksamhet. Under sammanträffandet med veteranen tackar vi krigsveteranen för dennes uppoffringar för fäderneslandet, men samtidigt har vi möjlighet att få information angående densamme. Hur han orkar, har han erhållit den service av kommunen som tilläggsanslagen förutsätter eller vilka andra önskemål denne kan ha? Bägge dessa jubileumsårets åtgärder, besöken vid hjältegravarna och att sammanträffa med de krigsveteraner som innehar eklövet har godkänts som en del av Finland 100-årsprogram.

Jag tackar alla för det arbete ni utfört krigsveteranerna, deras makor/makar och änkor/änklingar till fromma samt för ett gott samarbete.

Jag tillönskar krigsveteranerna, deras makor/makar och änkor/änklingar samt alla stödande personer och vänner en God Jul och ett framgångsrikt Gott Nytt År.

Markku Seppä
Verksamhetsledare
Svensk översättning: Anders Knip

Kunniamerkkejä Itsenäisyyspäivänä

Sotaveteraani-lehti julkaisee Vapaudenristin Ritarikunnan kunniamerkkien saajat sekä liiton esityksestä annettujen Suomen Leijonan ja Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan kunniamerkkien saajat.

Sotaveteraaneille esitetty SVR M1-kunniamerkit annetaan kansallisen veteraanipäivän aikaan.

1. luokan Vapaudenristi rintatähtineen

Kiljunen Paavo Kalevi, Puheenjohtaja, kenraaliluutnantti, Espoo

2. luokan Vapaudenristi

Lantto Ilkka Antero, Kauppaneuvos, Oulu
Mikkonen Osmo Arto Johannes, Puheenjohtaja, eversti, Kouvola
Piispanen Matti Juhani, Hallitusneuvos, Helsinki
Ruotsalainen Pertti Tapio, Hallintopäällikkö, eversti, Helsinki
Saloheimo Veijo Aksel, Professori, Joensuu

3. luokan Vapaudenristi

Knuuti Veli Jukka, Päätoimittaja, Espoo
Martiskainen Sampo Ilmari, Riskipäällikkö, Helsinki
Tallqvist Torsten Birger, Ylitarkastaja, Kirkkonummi

4. luokan Vapaudenristi

Ahtola Pekka Juhani, Ekonomi, Espoo
Hakulinen Esko Reima Olavi, Varapuheenjohtaja, Seinäjoki
Hollmén Sirkka-Liisa, Valtiotieteiden maisteri, Salo
Pohjola Ilpo Antero, Start-up valmentaja, Liperi
Toivonen Pekka Vilhelm, Liikuntaneuvos, kapteeni, Jyväskylä
Väresmaa Aila Sinikka, Sotilaskotisisar, Mikkeli

Suomen Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan Ritarikunnan kunniamerkit

SL R

Kangaskortet Erkki Edvard, sotilasmestari, Ylivieska

SVR Ar

Aula Kalevi Aleksanteri, johtaja, Helsinki
Kajaste Risto Olavi, sosiaalijohtaja, Lahti

SL Ar

Abdrahim Osman, liikkeenharjoittaja, Espoo
Lehtinen Arvo Johannes, metsätalousinsinööri, Jämsä
Olli Kosti Pekka Sakari, sotilasmestari, Kauhava

SVR MI kr

Angerma Pia Helene, rouva, Helsinki
Heikkilä Veikko Juhani, sähköasentaja, Loimaa
Kallioinen Pirjo Eija Elina, toimistonhoitaja, Pori
Kiukkonen Mirja Beda Anneli, erikoissairaanhoitaja, Helsinki
Kurko Eino Olavi, työsuunnittelija, Hyvinkää
Röyti Raija Sinikka, yo-merkonomi, Ruokolahti
Sandberg Olavi Oskari, asennustarkastaja, Pori

SVR MI

Lahtinen Anni Marjatta, emäntä, Kauhava
Minkkinen Martti Juho, metallisorvari, Kanada
Nuppola Jaakko Kalervo, konduktööri, Kouvola
Simula Eila Inkeri, toimistonhoitaja, Seinäjoki

Sotaveteraaniliiton valtuuston varapuheenjohtaja, Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja ja Kouvolan Sotaveteraanien puheenjohtaja, eversti (evp) Arto Mikkoselle myönnettiin VR 2 kunniamerkki.

Onnittelemme

Saima Nurmi 100 vuotta

Saima Nurmi (o.s. Syvänen) syntyi Kuhmoisten Harjunsalmella 8.9.1916. Syntymälahjaksi hän sai ahkerat kädet ja niitä tarvittiin moneen työhön elämän aikana. Sisukkuutta työstä löytyi pienestä pitäen, kun seitsenpäinen sisaruskatras jäi äidistään orvoksi. Nuoruudessaan hän tapasi tulevan puolisonsa Tauno Nurmen. Vihille pariskunta meni ennen talvisodan syttymistä. Perhe-elämä alkoi sodan varjossa.

Myöhemmin pariskunta rakensi kodin Olkkolan kyläl-

le Jämsään ja perheeseen syntyi viisi poikaa. Ansiotyötä Saima Nurmi teki Kaipolan tehtaan siivoojana. Kova työ, liikunta ja positiivinen asenne ovat Nurmen pitkän iän salaisuudet.

Nykyisin Saima Nurmi on leski ja asuu palvelutalossa. Hän on kuulunut Jämsän Sotaveteraanien naisjaostoon 1970-luvulta. Hän on yhdistyksen ensimmäinen nainen, joka on yltänyt sadan vuoden ikään.

Teksti ja kuva: Päivi Ketolainen

Aarne Huuhtanen 100 vuotta

”Olin varusmiespalveluksessa vuonna 1937 Lahdenpohjassa. Pian jouduin linnoitustehtäviin rajalle. Talvisodan sytyessä marraskuun lopulla 1939 minut määrättiin tammikuussa 1940 Kollaan rintamalle, jossa oli tunnetusti kovat taistelut”. Näin muisteli 100 vuotta 16.11. täyttänyt sotaveteraani Aarne Huuhtanen.

Elämä vakiintui myöhemmin Juvan Suolahteen, jossa Aarne kehitti sirkkelisahaustoitinnan yhdessä veljensä Paavon

kanssa. Sellaiseen oli tarvetta uudisrakentamisen aikana. -Kyllä hän sitä monen mökin, navetan ja piharakennusten parrut ja laudat sahattiin. Se oli kuitenkin eräänlaista sivuelinkeinoa, kun samanaikaisesti rakennettiin omaa taloa ja pellotkin raivattiin puilta, kertaili asioita Aarne Huuhtanen.

Veteraani on tyytyväinen Kuharannan hoitokodissa asumiseen ja saamaansa palveluun.

Teksti ja kuva: Antti Kilkki

Olavi Eronen 95 vuotta

Viipurissa 1922 syntynyt Olavi Eronen täyttää 95 vuotta 14.2.2017 Haminassa. Ansioistaan sotaveteraanityössä hänet on kutsuttu Suomen Sotaveteraaniliiton kunniajäseneksi sekä Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin ja Haminan-Vehkalahden Sotaveteraanien kunniapuheenjohtajaksi.

Olavi Eronen on talvi- ja jatkosodan veteraani. Talvisotaan hän osallistui varusmiehenä JR 11:ssä komppanian päällikön lähettinä. Jatkosodassa hän oli lähes koko sodan ajan krh-joukkueen johtaja I/JR 4:ssä taistellen kolmella kannaksella.

Aktiiviuransa Olavi Eronen teki puolustusvoimissa. Palveluspaikkoina olivat Hämeenlinna, Hamina ja Valkealan Vekaranjärvi, josta hän jäi eläkkeelle Karjalan Prikaatin esikuntapäällikön tehtävästä everstiluutnanttina 1977. Puolustusvoimissa hänet tunnettiin etevänä krh-kouluttajana ja maailmanluokan kivääriampujana.

Eläkevuodet ovat olleet aktiivisen toiminnan aikaa. Menestyksellisenä sotilasampujana kunnostautunut Eronen toimi Suomen Ampujainliitossa valmennus- ja koulutuspäällikkönä.

Vuosina 1981-88 hän oli Suomen Olympiakomitean jäsen. Näissä tehtävissään hän oli Suomen ampujajoukkueen mukana monissa MM-kisoissa ja olympialaissa.

Veteraanityön Olavi aloitti Haminan-Vehkalahden Sotaveteraanien puheenjohtajana 1992. Hän toimi Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana 13 vuotta ja Sotaveteraaniliiton hallituksessa ja valtuustossa yhteensä 16 vuotta.

Kunnallisissa ja seurakunnallisissa luottamustehtävissä Olavi Eronen on ollut eri luottamuselimissä Valkealassa ja Haminassa yli 20 vuotta. Myös monet urheiluun, varsinkin ammuntaan liittyvät yhdistykset ovat saaneet tukea Olavin osaamisesta toimintaansa.

Olavi Eronen on palkittu monilla sodan ja rauhanajan kunniamerkeillä ja kunniajäsenyyksillä. Kunniamerkeistä mainittakoon Suomen Urheilun kultainen ansioristi, 2. luokan vapaudenristi ja Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi.

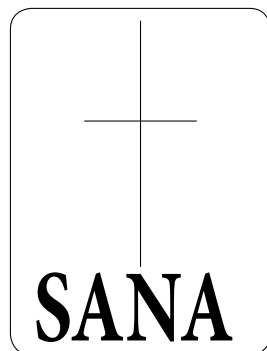
Kaikissa tehtävissään Olavi Eronen on ollut esimerkillinen ja pidetty niin aseveljien kuin yhteistyökumppaneiden kesken. Jätettyään aktiivisen järjestötoiminnan Olavi on kiinnostuksella seurannut tapahtumia ja kuntonsa mukaan osallistunut etenkin veteraani- ja maanpuolustustilaisuuksiin.

minnan Olavi on kiinnostuksella seurannut tapahtumia ja kuntonsa mukaan osallistunut etenkin veteraani- ja maanpuolustustilaisuuksiin.

Merkkipäivänään Olavi on matkoilla.

Arto Mikkonen

Viisi on pieni määrä numeroita. Mutta kun viidestä kirjaimesta muodostuu sana JOULU, asia alkaakin monimutkaisuutta.

Joulu on kuin suuri kellari, jossa joulu- muistomme ovat säilössä. Monia vuosikymmeniä ja siksi myös monenlaisia muistoja; iloa ja itkua, häpeää ja syyllisyyttä, väsymystä ja innostuksen värinää.

Nuo viisi kirjainta – JOULU – on tunneladattu sana. Ne riisipuurot, kinkut ja saunat. Mutta myös ne riidat ja sukujen erilaiset tavat. Ne ilot ja ne pelot. Onko joulu jouluinen, jos kaikki menee eri tavoin kuin toivoo?

Voisimmeko sallia itsellemme ja läheisillemme joulurauhan? Tänä vuonna tällä tavoin. Jaksetaan näin.

Helpottaisiko, jos muistamme, että Jumala haluaa piipahtaa jouluumme, kaikenlaisiin jouluihimme? Hyvyydessään hipaista. Meitä joulunviettäjiä on niin monenlaisia.

Samaa ja pysyvää lienee vain Jumalan viesti armosta: Jumala ei vaadi jouluetikettä eikä juhlapöytiä. Hänen viestinsä on häkellyttävän yksinkertainen: luottakaa siihen, että teille, juuri Sinulle, on syntynyt Vapahtaja. Siksi saa armahtaa itseään. Vapautua joulupelosta ja avautua armon auringon lämmölle.

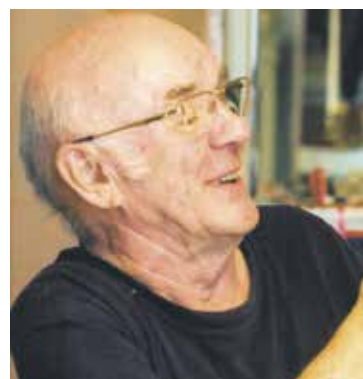
Siunaus kanssasi,

Irja Askola

Helsingin hiippakunnan piispa

Kuolleita

Jukka Lehtinen 1937-2016

Tulisieluinen urheilutoimittaja ja sotaveteraanien ystävä ja ahkera palvelija Jukka Lehtinen kuoli Mikkelin keskussairaalassa 28. syyskuuta.

Jukka syntyi Alastarolla kappalaisen poikana tehden varsinaisen elämäntyönsä sanomalehti Ilkan toimittajana. Hän jäi sairaseläkkeelle 1990-luvun puolivälissä asuen viimeiset vuosikymmenet Etelä-Savossa Hirvensalmella. Työikäisenä hän osallistui aktiivisesti urheilun seuratyöhön monella saralla. Hän valmensi mm. nuorten viestijoukkueita aina SM-tasolle saakka. Monipuolisen urheilun tuntijana hänen erityisalaansa oli paini, mutta omasta urheiluharrastuksestaan hänet tunnettiin juniorivuosien lupavana mäkihyppääjänä ja pikajuoksijana. Toimittajakollegojen kertoman mukaan jokainen lehden lukija tiesi, mitä mieltä hän oli sekä urheilusta että yleensä yhteiskunnan asioista. Hänen selkeät mielipiteensä näkyivät pakinoissa ja kuuluivat toimistossa.

Lehtinen oli myös mainio musiikkimies. Hän käytti lahjojaan

kotikunnassaan Hirvensalmella monien tilaisuuksien ohjelmansuorittajana. Seurakunta sai hänestä mainion tuuraajan urkuihin ja kuorot erinomaisen laulajan.

Hirvensalmelle muutettuaan hänestä tuli pitkäaikainen Suur-Savon sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja. Monista sairauksistaan huolimatta hän jaksoi täysin rinnoin ja antaumuksella asettua palvelemaan sotaveteraaneja ja heidän puolisoitaan sekä leskiään. Hän todella omistautui sielullaan sotaveteraanityölle. Eräs hänen menestyksellisiä aloitteitaan oli piirin Joulu-lehden julkaisun käynnistäminen. Hän kokosi aineiston ja johti henkilökohtaisesti lehden toimittamisen. Lehdestä muodostui piirille tärkeä tiedotuskanava ja myös yhteisyyttä lujittava side ja mikä tärkeintä, se oli ja on edelleen tärkeä talouden tukija piirin toiminnalle.

Vaikka sairaudet veivät voimia, Jukka säilytti loppuun saakka iloisin ja veikeän huumorin, joka vielä viimeisinä aikoina mielen jo herkistyessä aina välillä kuitenkin pilkahditi iloisesti esille.

Sotaveteraanit puolisoineen ja kaikki sotaveteraaniyhdistyksissä toimivat sekä Jukan omaiset ja ystävät muistavat häntä lämmöllä. Hän oli saanut hyvän henkisen perinnön vanhemmiltaan. Sankarihautajaitten viisivuotiaasta rumpalista kasvoin isänmaallinen kulttuuri- ja veteraanivaikuttaja.

Kalevi Raatikainen

Kirjoittaja on sotaveteraani ja

Suur-Savon sotaveteraanipiirin kunniapuheenjohtaja

AJANKOHTAISTA

Tasavallan presidentin tervehdys

Kunnioitetut veteraanit, maamme kunniakansalaiset

Ensi vuonna Suomi saa kunnian juhlia maamme 100-vuotista itsenäistä taivalta. Kun palaamme itsenäisyytemme alkuaikoihin sekä sen ensimmäisiin vuosikymmeniin, muistamme, että itsenäisen Suomen hinta on ollut kova.

Ilman uhrauksianne isänmaamme eteen emme saisi viettää tulevaa juhluvuottamme. Aika on vain vahvistanut itsenäisyytemme arvoa.

Juhlan lisäksi ensi vuoteen sisältyy tärkeä viesti ja se on juhluvuoden teema: "Yhdessä". Lähes satavuotias, itsenäinen suomalainen yhteiskunta tarvitsee nyt henkistä yhteenkuuluvuutta, yhteistä tahtoa sekä lujaa uskoa tulevaisuuteen myös tulevalle vuosisadalle. Suomi siirtyy juhluvuoteen maana, joka on melkein kaikilla kansainvälisillä mittareilla mitattuna maailman kärkeä. Olemme esimerkiksi maailman vakain maa, mikä on näin hukan epävakaina aikana todella merkittävä asia.

Te olette omalla työllänne ja asenteellanne näyttäneet, että vaikeatkin ajat ovat selätettävissä ja ylivoimaiset esteet ylitettävissä. Olette jättäneet vahvan perinnön meille jälkipolville, mistä voimme vain ottaa opiksi ja viedä maatamme eteenpäin.

Veteraanien ja lottien takana on koko yhteiskuntamme mittaamaton kiitollisuus sekä arvostus. Toivotan teille - veteraaneille ja lotille, omaisillenne ja kaikille Sotaveteraani-lehden lukijoille - rauhallista joulunaikaa. Toivotan myös voimia ja terveyttä rakkaassa, kohta satavuotiaassa, isänmaassamme.

Sauli Niinistö

Sauli Niinistö
Tasavallan presidentti

Joulutervehdykset Sotaveteraani

Arvoisat ja rakkaat sotiemme veteraanit

Sodistamme on aikaa jo yli 70 vuotta. Tästä huolimatta sota on edelleen peilinä edessämme. Näemme siitä itseme – ja teidän työnne isänmaan puolesta.

Ensi vuonna juhlimme Suomen itsenäisyyden 100. juhluvuotta. Itsenäisyytemme ei olisi mahdollinen, jos te ette olisi taistelleet maamme puolesta, kasvataneet lapsianne ja tehneet työtänne metsissä ja pelloilla, kaupungeissa ja kylissä.

Sodassa kukaan ei ollut yksin. Jokainen oli osa jotakin suurempaa: joukko-osastoa tai ryhmää, mutta myös perhettä ja sukua. Rintaman takana naiset tekivät työtä ja sotilaiden ajatukset viipyivät kotona. Sotahistorioitsija Ville Kivimäki on kuvannut kodin merkitystä sotilaille seuraavasti:

"Mitä vaikeammat olosuhteet sodan keskellä vallitsivat, sen tärkeämpää sotilaiden oli tuntee, että elämässä on pysyviä, turvallisia merkityksiä, kantavia ihmissuhteita ja tulevaisuudenuskoa."

Näitä tunteita koti ja perhe antoivat sodassa olleille.

Itsenäisyyden juhluvuoden teemana on "yhdessä." Sotien ihmeet eivät olisi toteutuneet, elleivät suomalaiset olisi yhdessä tehneet työtä rintamalla ja kodeissa, miehinä ja naisina, sotilaina ja lottina.

Toivon, että nykysukupolvet oppivat teiltä yhdessä tekemisen taidon. Tämä on erittäin ajankohtaista nyt, kun monet ristiriidat repivät maatamme ja jakavat ihmisiä eri leireihin.

Olen sanomattoman kiitollinen työstänne itsenäisen Suomen hyväksi ja toivotan teille ja läheisillenne rauhallista joulunaikaa ja hyvää uutta vuotta 2017.

Maria Lohela
puhemies

Arvoisat Sotaveteraanit

Suomen sotien jälkeen yhteiskuntamme on käynyt läpi kehityksen, jonka ansiosta olemme saaneet nykyaikaisen ja kansainvälisessä vertailussa monilla mittareilla hyväksi arvioidun yhteiskunnan perintönä sodan ajan sukupolville. Meillä on hyvä maa asua ja elää. Vahvat rakenteet takaavat kaikille perusturvan ja heikompiosais-

ta kannetaan huolta. Veteraanikäypöillä on ollut tässä työssä avainrooli, ensin itsenäisyyden turvaajina, sitten jälleenrakentajina ja jatkossa vielä perinnetyössä tärkeän tiedon siirtäjinä. Takananne on koko yhteiskunnan kiitollisuus ja arvostus.

Olemme tällä hallituskaudella jatkaneet isojen, rakenteellisten uudistusten valmistelua. On tärkeää uudistaa sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita, samoin koko sosiaaliturvaa. Muuten emme pysty turvaamaan sitä hyvinvoinnin perustaa, jonka te sodan vaikeina vuosina varmistitte ja jonka eteen olette tehneet elämäntyönne. Sodan ajan kaltaisella vahvalla yksituumaisuudella onnistumme tässäkin uudistustyössä. Palvelurakennemuutoksen iso lakipaketti tullaan viemään eduskunnan käsittelyyn ensi vuonna.

Hallitusohjelman tavoitteena on kehittää koko veteraanisukupolven hyvinvointia. Osana sitä pidän tärkeänä ikääntyneiden ve-

teraanien toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen vahvistamista. Haluamme turvata kaikille sotainvalideille ja veteraaneille tarpeenmukaiset kotona asumista tukevat palvelut. Valmistaudumme parhaillaan Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhluvuoteen. Sen kunniaksi hallitus on päättänyt parantaa sotainvalidien ja veteraanien asemaa erityisellä toimenpidekokonaisuudella lisäämällä tuntuvasti määrärahaa veteraanietuuksiin.

Muistakaamme jo nyt jouluna juhluvuotta - myös Sotaveteraaniliiton juhluvuotta kohti käydessämme, Suomen itsenäisyyden puolesta suurimman taakan kantaneiden veteraanien ja jo poisnukkuneiden uhrauksia. Toivotan teille, omaisillenne ja kaikille Sotaveteraani-lehden lukijoille Hyvää joulua sekä terveyttä ja voimia juhluvuodelle 2017.

Pirkko Mattila
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeri

Kunnioitetut Sotaveteraanit, Viime aikojen turvallisuudentunnettamme haastavat tapahtumat, kuten terroristiiskut Euroopassa, Ukrainan ja Syyrian sodat sekä lisääntynyt sotilaallinen toiminta Itämeren alueella ovat saattaneet synnyttää mielissämme huolestuneisuutta. On hyvä kuitenkin muistaa, että olemme historian saatossa selvinneet paljon pahemmista ajoista ja kyenneet luomaan nykyisen hyvinvoinnin merkittävästi huonommista lähtökohdista. Te veteraanikäypö olette olleet avainasemassa itsenäisyytemme turvaajina ja yhteiskuntamme jälleenrakentajina. Me sodanjäl-

keiset sukupolvet tunnemme teitä kohtaan suurta kiitollisuutta ja arvostusta. Saamme nykyhetken haasteista huolimatta elää maailman turvallisimmassa maassa, jossa kansalaisten hyvinvointi on hyvin korkealla tasolla.

Kunnioituksemme teitä kohtaan näkyy kansamme lujassa maanpuolustustahdossa, jonka vankan perustan yleinen asevelvollisuutemme luo. Tämän päivän nuoret miehet ja vapaaehtoiset naiset tuntevat suurta velvollisuudentuntoa jatkaa edellisten sukupolvien työtä Suomen itsenäisyyden ylläpitämiseksi, viime kädessä myös aseellisesti. Tätä velvollisuudentuntoa osoittaa muun muassa se, että tänä vuon-

na naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen oli ennätysmäärä hakijoita.

Maailma ympärillämme muuttuu jatkuvasti, ja meidän on

mukauduttava muutokseen. Puolustusvoimien joukkojen määrä on nykyisellään aiempaa pienempi, mutta joukot ovat kokonaisuudessaan suorituskykyisempiä kuin aiemmin. Aseellisten hyökkäysten ennaltaehkäisyyn ja tarvittaessa hyökkäyksen torjuntaan tarvitsemme sekä moderniin teknologiaan perustuvia kärkeäkykyjä että laajaa reserviä. Yhteistyövaraisuuden merkitys Suomen puolustukselle on tänään suurempi kuin koskaan. Kahdenvälinen ja monenkeskinen puolustusyhteistyö tukevat kotimaan puolustuksemme kehittämistä.

Joulu on rauhan ja rauhoittumisen aikaa. Jouluna on myös aikaa muistaa itsenäisyytem-

me puolesta suurimman taakan kantaneiden veteraanipolvien ja jo poisnukkuneiden uhrauksia. *Hoivatkaa, kohta poissa on veljet, muistakaa, heille kallis ol' maa. Kertokaa lasten lapsille lauluin, himmetä ei muistot koskaan saa.*

Toivotan teille sotaveteraanit, omaisillenne ja kaikille muille tämän lehden lukijoille rauhaisaa joulua sekä hyvää isänmaamme alkavaa 100-vuotisjuhluvuotta.

Jarmo Lindberg

Kenraali Jarmo Lindberg
Puolustusvoimain komentaja

Krigsveteranen -lehden lukijoille

Kunnioitetut sotiemme veteraanit

Sotavuosiemme perintö kertoo puhuttelevalla tavalla kansakunnan sitkeydestä ja uhrautuvaisuudesta itsenäisyytemme kohdistuneiden uhkien edessä. Sodasta selviytyminen on kansainvälisestäkin katsottuna pienen pohjoisen kansan us-

komaton selviytymistarina. Sama sukupolvi nosti työllään Suomen maailman hyvinvointivaltioiden kärkijoukkoon.

Itsenäisen Suomen täyttäessä ensi vuonna 100 vuotta valtioneuvosto haluaa vielä kerran panna sotiemme veteraanien palveluihin.

Keskiössä ovat sotainvalidien ja veteraanien oikeus sellaisiin palveluihin, joilla turvataan veteraanivanhusten itsenäinen elämä ja kotona selviytyminen. Toteutamme tämän kunniatehtävän juhluvuoden teeman mukaisesti yhdessä. Yhdessä kuntien ja veteraanijärjestöjen kanssa. Näin voimme varmistaa palveluiden saatavuuden niitä tarvitseville.

Sotiemme veteraanien saavutukset ovat osa kansakuntamme henkistä perintöä. Ne ovat luo- neet perustan työlle, jota nuoremmat ikäluokat ovat puolestaan jatkaneet isänmaan hyväk-

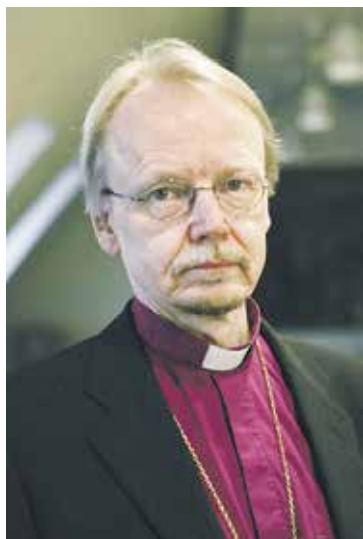
si. Olette teoillanne ja työllänne ansainneet koko kansakunnan kiitoksen. Maa, joka selvisi Talvisodasta, säilytti itsenäisyytensä, jälleenrakensi maan ja teki siitä kovalla työllä modernin hyvinvointivaltion, selviää tämänkin päivän vaikeuksista.

Veteraaniväestön arvostus kulkee läpi yhteiskunnan. Liiton täyttää itsenäisyytemme juhluvuoden syksyllä jo 60 vuotta. Kiitän teitä sotaveteraanit, samoin Suomen Sotaveteraaniliittoa, työstänne yhteisen isänmaamme hyväksi.

Toivotan teille, omaisillenne ja kaikille Sotaveteraani-lehden lukijoille rauhaa joulua sekä voimia ja terveyttä tulevalle juhluvuodelle.

Juha Sipilä

Juha Sipilä

Kynttilöiden valo
Jouluaattona hautausmaalla taivas näyttää laskeutuneen maahan. Kynttilät tuikkivat kuin tähdet. Kun kuljen niiden keskellä, tulee joulun, juhla ja peloton olo. Hautojen riveistä huokuu rauha ja kauneus.

Hautausmaa saarnaa kuin profeetta Jesaja joulun sanomaa: "Niille, jotka asuvat kuoleman varjon maassa, loistaa kirkkaus."

Tapa viedä kynttilöitä haudoille on syntynyt itsestään. Ei sitä ole missään strategiapaperiin kirjattu eikä erikseen päätetty. Joulun sanoma vain on elämän ohjaamana saanut tällaisen kiel-

Kun sytytän kynttilän läheisen haudalla, tiedän, että täällä on ennenkin eletty. Menneitten ihmisten jälki on meissä. Muistissa he ovat edelleen olemassa.

Tulee sekin aika, että muisto haalistuu, jälki himmenee, sukupolvet vaihtuvat. Niin kaikille tapahtuu. Historian kansoittavat muistista kadonneet ihmiset. Mutta nyt vielä: raapaisten tuliti-

kun, liekki lepattaa lasisuojan sisällä, ja ihminen, joka joskus oli tärkeä, tulee osaksi tätä joulua.

Viivyn hetken, katson kynttilää ja muistan. Sitten lähdän, jatkan tätä joulua, joka on nyt. Hautausmaalta joululle tulee erityinen tausta. Se ei ole kuoleman varjo. Se on valo. Yksi valorihma, joka kytkee suurempaan kokonaisuuteen. On muutakin kuin tämä hetki.

Tällaisena jouluna, kun epävarmuus ja arvaamattomuus levittäytyvät Euroopan ja maailman ylle, mieleen voi hiipiä tunne, ettei tiedä, mihin täällä voi luottaa, ja edessä on tuntematon, epämääräisen uhkaava tulevaisuus. Tekee mieli suojautua, turvata omansa ja torjua kaikki uusi ja vieras.

Tällaisena jouluna on hyvä katsoa erityisen tarkasti haudoilla tuikkivia kynttilälyhtyjä. Voi erottaa, miten ne iskevät myhäillen silmää: jouluhan on sama yhä, ihminen on sama. Ei elämänsä voi loppuun asti suojata, ei kukaan ole voinut. Olkaa rohkeita, älkää vierasta pelätkö, älkää uutta ja tulevaa pelätkö.

Hautausmaan hiljainen, sanaton saarna on sama kuin enkelillä paimenille: Älkää pelätkö. Katselen hautojen valoja. Jokaisella on oma tarinansa.

Jokin kumpu on vielä tuore, kiveä ei ole ehditty laittaa. Kynttilät tuntuvat palavan kiihkeämmin, niin kuin yrittäisivät peittää elämän tyhjää paikkaa. Ensimmäinen joulu ilman tätä ihmistä. Miten sen osaa olla, ja on vain ol-tava.

Jollakin haudalla on kynttilöiden parvi. Joku kynttilä on las-kettu lämmöllä toisten kylkeen, joku laitettu ristiriitaisin mielin,

vain koska side näihin ihmisiin on olemassa eikä sitä voi katkaista. Siihen ne ovat kokoontuneet niin kuin läheiset kokoontuvat jouluna yhteen tai muistavat toisensa.

Kaikilla haudoilla ei ole kynttilää. Sitä katsoo jotenkin avuttomana. Mitä on, jos ei ole ketään, joka muistaa nyt tai elämän jälkeen. Se on köyhyyden karui muoto. Kylmää ja autiota on sellaisella haudalla.

Voi toki olla, että näitäkin ihmisiä muistaen sytytetään kynttilä toisella hautausmaalla. Toivon niin. Muualle haudattujen muistokivellä on laaja kynttilöitten meri.

Ajattelen erilleen joutuneitten, maasta muuttaneitten tai maahan muuttaneitten kaipausta. Hajallaan maailmassa elävien keskinäistä kaipausta. Sen merkkinä sytytän mielessäni kynttilän. Ettei toivo murenisi.

Joulun hautausmaa julistaa ihmisten yhteenkuuluvuutta maailmassa, joka heittää meidät irralleen. Kynttilöissä pilkahtaa Kristuksen syntymän tähti. "Niille, jotka asuvat kuoleman varjon maassa, loistaa kirkkaus."

Kari Mäkinen

Kari Mäkinen

luojaa kurjempi asumus tai mikä kapaloita halvempi vaatetus? Niistä säteili kuitenkin jumaluutesi kirkkaus. Herra, kunnia olkoon Sinulle!"

600-luvulla kirjoitetussa joulun juhlahymnissä, troparissa, tietäjiä kuvataan "tähtien palvelijoiksi". Nuo idän maagit eivät olleet noitia tai velhoja vaan tuon ajan tutkijoita ja etsijöitä. Ja kuten troparissa kerrotaan, he tavattuaan Jeesus-lapsen "oppivat kumartamaan sinua, vanhurskauden Aurinkoa".

Jumala määräsi enkelinsä lähettämään viestin ihmiseksi syntymisestäään itämaan tietäjille eikä kuninkaan hoviin.

Se kertoo siitä, miten oikea tiedon valkeus avautuu kaikille niille, jotka ovat valmiita luopumaan maallisesta ja uskomaan taivaalliseen.

"Me tiedämme, että Jumalan Poika on tullut ja antanut meille ymmärryksen, jotta tunsimme hänet, joka on Todellinen" (1. Joh 5:20).

Joulurauhaanne siunaten,

Leo

Leo
Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa

Sotaveteraaniliiton toimisto on suljettu 24. – 31.12.2016

Myyntitoimisto on suljettu inventaarion vuoksi 2.-5.1.2017.

Toimiston ollessa suljettuna voitte tarvittaessa ottaa yhteyttä: toiminnanjohtaja Markku Seppä, puh. 0400 921 332 sosiaalisihiteeri Anni Grundström, puh. 040 822 3998

Henkilökunta toivottaa kaikille rauhaa joulun aikaa ja kiittää kuluneesta vuodesta.

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja facebook.

www.sotaveteraanit.fi
<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

AJANKOHTAISTA

Rakas isä – siellä jossakin

Siellä jossakin, josta en taaskaan tiedä, missä olet, kun et ole enää tässä maailmassa. Sen tiedän, että kerran olit fyysisesti täällä, missä minä nyt olen. Syvärillä, Syvärinjokeella. Minä tulin tänne turistina mieheni kanssa, (häinkin sotaveteraani, tosin nuorimpia heistä). Sinä ja aseveljesi tulitte tänne velvollisuudesta isänmaatanne kohtaan ja meidän, lastenne takia.

Ahnehdin katseellani Syvärin joen vehmaita rantoja. Missä on Vaasenjoen suisto? Missä on Vaaseni, se Syväri, jossa sinä silloin olit. Missä on se asema, josta lähetit pikku tyttärenne mustavalkoisen valokuvan? Vissarion Belinskin kannella kanssamme seisovat vanhat sotaveteraanit vastaavat auliisti kysymyksiini. Katselen heidän uurtisia, elämää ja kuolemaa nähneitä kasvojaan ja tunnen jotakin, mitä voi kutsua kiitollisuudeksi. He antoivat niin paljon itsestään, vuosia elämästään. He, jotka antoivat koko elämänsä, ovat nyt siellä missä sinäkin, isä... siellä jossakin. Ja minä olen saanut niin paljon elämäntäyteisiä vuosia.

Kanssamme kannella seisovat veteraanit ovat jakaneet joskus samoja tunteita sinun kanssasi. Hekin olivat nuoria silloin. Heilläkin oli perhe, lapsia tai morsian kaukana kotona. Hekin ikävöivät rakkaitaan ja kirjoittivat kirjeitä koteihinsa, niin kuin sinä.

Vaasenjoen suisto, paikka jossa Vaasenjoki yhtyy laveana virtaavaan Syvärinjokeen. Jos lähtisin ylävirtaan, tulisin paikalle, jossa sinä olit ja kirjoitit kotiin ”*kultaist terveiset täältä kolkosta seudusta*”. Kolkosta seudusta? Ei tämä näytä nyt lainkaan kolkolta. Vihreää, vihreää joen vartta. Sodat tekevät kolkoiksi kaikki seudut.

Miksi sinä et puhunut enemmän tunteistasi täällä? Miksen minä kysynyt enemmän? Mitä varten nyt näitä kyselen? Onko sillä enää mitään merkitystä? On katsottava eteenpäin. Ja kuitenkin... On kuin minulta olisi salattu jotain. Miksi ei minun sukupolvelle puhuttu? Oliko se liian lähellä, liian kipeää? Ei saanut puhua? Saatettiin sanoa: mitä menitte sinne? Pitikö vain vaieta, yrittää unohtaa? (Kuinka sellaista voisi unohtaa?)

Rauhan tultua rakensitte ruhotun maan uudelleen meille, lapsillenne. Te teitte vielä senkin. Yrititte hukuttaa vammaanne, traumanne ja kipeät muistonne työhön, raatamiseen. Jälleenrakensitte kieltämyksin meille maan. Mutta pystytkö sinä ja asetoverisi jälleenrakentamaan myös itsenne? En tiedä. Mutta sen tiedän, että olit ja tulet aina olemaan muistoissani rakas isäni ja – elämäni ensimmäinen mies, vaikka en aina tunnistanut sinua, isä-setä, kun tulit lomalle rintamalta. Enhän edes aivan pienenä tiennyt, mitä sana *isä* merkitsee, en muuta kuin syyliä ja käsiesi lämmintä kosketusta. En tiennyt, mitä sana *sota* merkitsee muuta kuin isänikävää. Ja sana *Syväri* merkitsi pienenä minulle paikkaa, jossa miehet tekivät pikku leluja lapsilleen. Ja myöhemmin paikkaa, jossa tehtiin surua naisille, kun jonkun lapsuudenystäväni isä ei enää koskaan tullut takaisin. Sinä tulit. Sain pitää sinut vielä 20 vuotta, kunnes tuli sinun aikasi lähteä Suureen Tuntemattomaan - sinne jonnekin.

Itsenäisyyspäivänä sytytän kynttilän sinun kuvasi viereen monien muiden sota-ajan lasten tavoin. Mutta en enää muista sinua sotilaspuvussasi. Muistini kuvassa sinä seisot rakentamasi oman kotimme kynnyksellä, katsot minua hiukan hymyillen ja silmiesi ’taivaanpilkut’ ovat yhtä siniset kuin hiukan virttynyt villapaita ylläsi. Ja sitten minä halaan sinua eikä mikään sota eikä kukaan pysty enää riistämään sinua minun muistoni halauksesta - niin kauan kuin jotain muistan.

Miten etuoikeutettu olin, kun sain sinut takaisin! Olenko koskaan ymmärtänyt edes, miten etuoikeutettu? Pitikö minun tulla näin kauas, Syvärille nähdäkseni niin lähelle!

Paikoin uskomattoman leveä Syvärin joki virtaa rauhallisena ja vehreän maan halki. Minun ei tarvitse pelätä, että joku ampuisi minut. Kun laskeuduimme mieheni kanssa rantaan, paikalle pelmahti venäläinen perhe ja riensivät uimaan. Kysyimme, oliko vesi ’holotnaa’. He nauroivat, että ’kuumaa’ ja kutsuivat meitä mukaan veteen. He eivät voineet aavistaa, mitä tuo uiminen Syvärin joessa siinä heidän kanssaan minulle merkitsi.

Joki virtaa koko ajan eteenpäin, mutta sen uoman nimi on sama kuin silloin vuosikymmeniä sitten, Syvärin joki. Ranta on sama, joka kerrostuu aikojen kuluessa ja jatkuu rajattomana jokien ja merialueiden alla ihmisten laatimista rajaviivoista piittaamatta.

Kun nousimme vedestä, poimin rannalta punertavan litteän kiven. Isä, minulla on pala Syväriä, pienen kiven kokoinen pala Syväriä. Se on vain kivi, mutta se on yksi pala minun muistini palapelissä. Kuvittelen niin, vaikka tiedän, että se on vain pala maata. Yksi pieni pala maapallomme rajatonta maata.

Eila Ilenius-Poltto
erään suomalaisen sotilaan tytär

Kuvassa (vas.) Unto Sahlström, kirjoittajan isä Viljam Ilenius ja tuntematon henkilö Vaaseniin Syvärillä.

Antoisaa keskustelua ja henkilövalintoja valtuuston kokouksessa

Valtuuston kokouksessa äänestettiin hallituksen jäsenistä. Ääntenlaskijat (vas.) Seppo Juhola ja Erkki Pulli tarkkaavaisina laskemassa ääniä.

Valtuusto kokoontui 7.11. ensimmäiseen liittokokoukseen jälkeiseen kokoukseen Helsingissä. Valtuusto käsitteli sääntömääräiset asiat ja kokouksessa valittiin hallituksen jäsenet erovuoroisten tilalle.

Valtuusto valitsi yksimielisesti liiton I varapuheenjohtajaksi **Esko Petäjän** Etelä-Pohjanmaalta ja II varapuheenjohtajaksi **Arto Mikkosen** Kymenlaaksosta.

Hallituksen jäsenmääräksi hyväksyttiin puheenjohtaja, kuusi jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Puheenjohtaja **Sakari Sippola** esitteli ehdotukset erovuoroisten jäsenten tilalle. Esitetyt uudet jäsenet olivat **Jaakko Valtanen**, **Pirkko Karjalainen** ja **Eero Kaitainen**. Keski-Pohjanmaan edustaja **Matti Uusi-Rauva** esitti hallituksen jäseneksi **Reijo Sallista** Pohjois-Pohjanmaalta. Reijo Sallinen ilmoitti, ettei ole käytettävissä hallituksen jäsenen tehtävään. Etelä-Karjalan edustaja **Erkki Pulli** esitti Eero Kaitaisen tilalle varsinaiseksi jäseneksi **Pekka Paateroa**. Kokousedustajat äänestivät lippuäänestyksellä. Äänestyksen tulos oli Eero Kaitainen 11 ääntä, Pekka Paatero 6 ääntä ja yksi tyhjä.

Kokouksessa valittiin edustajat liiton hallinnon rakennetta pohtivaan työryhmään vuosiksi 2017–2018. Valtuuston edustajina ovat Sakari Sippola, Esko Petäjä ja Arto Mikkonen. Hallitus nimeää omat jäsenensä työryhmään ja työryhmä nimeää puheenjohtajan.

Valtuuston valitsemana tositetarkastajana jatkaa **Pentti Korpi-mies**.

Hallituksen varsinaiset ja varajäsenet ovat:

Varsinainen jäsen 2017–2018 Varajäsen 2017–2018

Jaakko Valtanen	Olli Kivioja
Pirkko Karjalainen	Anne-Mari Väättäinen
Eero Kaitainen	Pekka Paatero

Hallituksen jäseninä jatkavat

Varsinainen jäsen 2016–2017	Varajäsen 2016–2017
Anja Arnkil	Tarja Tapanainen
Rauno Loukkola	Reijo Inget
Pertti Suominen	Jorma Mikkonen

Uusi hallitus aloittaa työskentelynsä 1.1.2017.

Aamupäivällä keskusteluosuus

Valtuuston puheenjohtaja Sakari Sippola korosti keskusteluosuuden olevan epävirallinen eikä keskusteltavista asioista tehdä kirjauksia pöytäkirjaan.

Liiton puheenjohtaja Erkki Heikkinen kiitti saamastaan kannatuksesta ja tuesta puheenjohtajavalinnan jälkeen. Hän toivoi kentän ajatuksia liiton toiminnasta toimintaympäristön muuttuessa. Veteraanijäsenten määrän pienentyessä myös yhdistykset ovat muutoksessa. Keskustelu oli hyvin vilkasta ja piirien ja yhdistysten erilaiset toiminnot tulivat esille. Hallitus jatkaa asioiden selvittelyä.

Suomen Sotaveteraaniliiton 2017 toimintasuunnitelman ydinkohdat

Sotaveteraaniliiton ja sen jäsenyhdistysten, sotaveteraanipiirien ja -yhdistysten keskeisin tehtävä on sotaveteraanien, heidän puolisoitensa ja leskiensä tukeminen sekä edunvalvonta.

Joensuussa 8.6.2016 pidetyssä liittokokouksessa tehdyt yksimieliset linjaukset antavat suuntaviivat liiton ja sen jäsenyhdistysten toimille.

Rintamaveteraanien lukumäärä on vuoden 2017 alussa 17 500. Heistä on sotainvalideja noin 2500. Veteraanien keski-ikä on 92 vuotta. Liiton jäsenyhdistykseen kuuluu varsinaisia jäseniä 12 000 ja puoliso- ja leskijäseniä 11 500. Kannattajajäsenten määrä on yli 30 000.

1. Sotaveteraanien edunvalvonnan tehostaminen kaikilla tasoilla

Sotaveteraaniliitto kaikilla tasoillaan edistää palveluista ja eduista tiedottamista jäsenistölleen, medialle ja päätöksentekijöille.

Seurataan veteraanien saamia palveluita, kuntien käytäntöjä sekä määrärahojen käyttöä sekä niiden riittävyyttä kaksi kertaa vuodessa.

Varmistetaan yhteistyössä liiton jäsenyhdistysten ja kuntien vastaavien kanssa, että veteraanien kuntoutus- ja kotipalvelujen määrärahat, Sipilän lupaamat määrärahat, kohdistuvat veteraanien tarpeiden mukaisesti ja tulevat käytetyiksi.

Päivitetään sotaveteraanipiirien toimijoiden kanssa kuntakentän yhteystiedot, pidetään ne ajan tasalla ja viestitään heille ajankohtaisia teemoja.

2. Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhlavuoden toimet

Jäsenyhdistykset tapaavat jokaisen rintamatunnuksen omaavan jäsensoveteraanin liiton vuosipäivän 29.9.2017 lähellä.

Sotaveteraanipiirit ja -yhdistykset yhdessä kumppaniensa kanssa organisoivat kunniakäynnin sankarihaudoilla koko maassa 29.9.2017 klo 11.00.

Onnistunut liiton 60-vuotisjuhla 29.9.2017

Viestintätoimien kärkiteemat: Sotaveteraanit esiin, sotaveteraanien elinolot ja palvelutarpeet tietoisuuteen ja sotaveteraaniryhteisöjen vapaaehtoistyön tunnetuksi tekeminen

3. Perinnetyön hallinnolliset ja toiminnalliset mallit

- Perinneyhdistysten toimintaohjelmat, säännöt ja hallintorakenteet pohdittu valmiiksi vuoden 2018 liittokokousta varten
- Perinneyhdistykset esitellään lehdessä ja internet-sivuilla.
- Kansallisen veteraanipäivän uusimuotoisen vieton suunnittelu vuodelle 2018
- Perinnepäivän suunnittelun aloittaminen
- Hankitaan jäseniä erityisesti perinnejälle.
- Liitto ja piirit rakentavat yhteistyössä perinnejäljen järjestöjärjestelmän.

Liiton viestintätoimikunta uuteen vaiheeseen

Viime keväänä liitto hallitus päätti, että vuoden 2017 alusta viestintätoimikunta ja Sotaveteraani-lehden toimitusneuvosto yhdistetään uudeksi toimikunnaksi. Sen tehtävänä on liiton viestinnän ohjaus monikanavaisuuden näkökulmasta.

Viestintätoimikunta on ollut hyvin ak-

tiivinen. Sillä on ollut vuosittain 5-7 kokousta ja se on antanut runsaasti ammat-
tiosaamista liiton viestintään.

Viestintätoimikunnan puheenjohtaja **Erkki Heikkinen** kiitti viestintätoimikunnan jäseniä ammattitavasta, jota toimikunnan jäsenet ovat antaneet liitolle.

Sotaveteraaniliiton viestintätoimikunta käsitteli marraskuun kokouksessa vaikuttamista kunnallisvaaleissa, liiton toimintasuunnitelman viestintätehtäviä sekä Sotaveteraani-brändiä.

Ritva Tuulos vuoden lotaksi

Ritva Tuulos on vuoden lotta.

Lotta Svärd Säätiö on nimennyt vuoden Lotaksi Ritva Tuuloksen (s. Aalto-Setälä) Porista. Tuulos oli 15-vuotias koululainen Rauman Lyseossa talvisodan sytyttyä. Ikänsä puolesta hän olisi voinut kuulua pikkulottiin, mutta Raumalla ei ollut pikkulottatoimintaa. Sen sijaan vahva partioliike kokosi nuoret, myös Ritva Tuuloksen avustamaan sotasaairalassa. Täytettyään 17 vuotta Tuulos antoi lottalupauksen. Jatkosodan aikana Tuulos toimi sekä muonituslottana että radistolottan tehtävissä, jota varten hän oli suorittanut kahden kuukauden radiosähkötäjän kurssin Sorjan Lottaopistossa Karkussa.

Lottatoimien ohella Ritva Tuulos opiskeli ja kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1943. Sotien jälkeen hän valmistui Helsingin Yliopistosta kotitalousopettajaksi.

Ritva Tuulos on Porin lottaperinneyhdistyksen perustajajäsen ja oli aktiivinen puheenjohtaja 20 vuoden ajan. Hänen aikanaan jäsenmäärä kasvoi 500 jäseneseen. Tuulos osallistuu edelleen kunniapuheenjohtajana yhdistyksen toimintaan. Ritva Tuulokselle on myönnetty kotitalousneuvoksen arvonimi.

Adressit onnitteluun ja osanottoon

Adressi nro A1

Adressi nro A2

Adressi nro A3

Adressi nro A5

Adressi nro A6

Adressi nro A7

Adressi nro A8

12.50
€/kpl

Liitossa toimii myös
adressien kirjoitus- ja
toimituspalvelu.

Tilaukset Sotaveteraaniliitosta

Puh. 09 6126 2015, 09 6126 2016

riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi • marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa osoitteessa www.sotaveteraanit.fi

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO

AJANKOHTAISTA

Liikkumisen tuen tarve kasvaa veteraanien ikääntyessä

Sotiemme Veteraanit aloittaa keräyksen, jolla kerätään varoja veteraanien taksimatkoihin. Tavoitteena on kerätä rahaa 10 000 matkaan. Pienimmillään veteraanin eläke on reilu 900 euroa kuukaudessa.

Iän myötä kuljetusavun tarve kasvaa. Monilla veteraaneilla ei enää ole ajokorttia, joten apua liikkumiseen tarvitaan.

Mahdollisuus liikkumiseen tukee henkistä hyvinvointia

Reissu on veteraanille aina myös sosiaalinen tapahtuma, kun he pääsevät välillä ulos liikkumaan ja rupattelemaan kaupan kas-

san tai taksikuskin kanssa. Usein liikkumisen vaikeudet hankaloittavat myös ruokailumahdollisuuksia, kun kauppaan tai lounasravintolaan ei enää pääse.

Uusi keräys avaa ja kertoo tuen käyttökohteista

Sotiemme Veteraanit aloitti vuoden alkupuolella uudenlaiset keräykset, joiden tarkoituksena on samalla avata ja konkretisoida kerätyn rahan käyttökohteita. Keräyksissä kerrotaan, mihin veteraanit tarvitsevat apua.

– Samalla uudistamme tavan viestiä Sotiemme Veteraanit -keräystuoton käytöstä, sillä ihmisiä kiinnostaa yhä enemmän, mihin keräystuottoa käytetään, sanoo veteraanijärjestöjen varainhankinnan päällikkö Pia Mikkonen.

Sotiemme Veteraanit Suomi 100 -merkki myyntiin

Sotiemme Veteraanit juhlistavat 100-vuotista Suomea omalla rintamerkillä. Merkin myynti on aloitettu R-kioskeilla ja verkossa www.vapaafri.fi

Merkin avulla kerätään varoja veteraanien kuljetusapuun. Sotiemme Veteraanit Suomi 100 -merkin myyntihinta on viisi euroa. Merkkien pakkaamisen hoitaa Niemikotisäätiö, joka tekee työtä helsinkiläisten mielenterveyskuntoutujien hyväksi. Nauha ja pakkaus valmistetaan Suomessa, kertoo Pia Mikkonen.

Tuusulalainen Matti Kulmala on myynyt 500 kpl Suomi 100 -merkkejä. Matin mielestä merkkiä on helppo myydä.

Itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuosi alkaa

Suomen itsenäisyyden sata-vuotisjuhlavuodesta 2017 on tulossa kaikkien aikojen suurin kansallinen juhlavuosi. Se on innostanut tuhannet suomalaiset rakentamaan juhlavuotta. Vuoden aikana järjestetään kymmeniä tuhansia yhteisiä hetkiä ja tilaisuuksia satavuotisuuden nimissä. Myös ulkomailla tapahtuu: suomalaisuutta juhlietaan vähintään 70 maassa ja viidellä mantereella.

Mukaan avoimella haulla

Suomi 100 -juhlavuoden ohjelmaa on rakennettu kaikille avoimella ohjelmahauulla. Juhlavuoden ohjelmaa toteuttavat yksittäiset kansalaiset, järjestöt, kunnat, kaupungit, valtio, yritykset ja monet muut yhteisöt.

Ohjelmassa on jo tässä vaiheessa yli 2 000 hanketta, joista moniin liittyy lukuisia yksittäisiä tilaisuuksia, tapahtumia, konsertteja, näytöksiä, seminaareja, kisoja, juhlia tai muita yhteisiä hetkiä. Kokonaisuudessa on myös paljon uuden kehittämistä, hyviä tekoja ja päätöksiä, lahjoja satavuotiaalle, talkoita, tutkimuksia ja keskustelun herättämisä. Useat eri tahot, kuten yritykset aikovat muistaa päiväsankaria merkittävillä yhteiskunnallisilla teoilla.

Juhlavuoden rakentaminen laajalla avoimella haulla oli tietoinen valinta. Tämä on uutta merkittävien tasavuosien juhlinnassa Suomessa.

Suomi
Finland
100

Kokonaisuus täydentyy vielä vuoden 2017 aikana. Uusia ohjelmaehdotuksia on syksyn viikkoina virrannut kymmeniä viikossa, ja mukaan voi hakea lokakuun 2017 loppuun saakka.

Juhlavuosi alkaa uuden vuoden aattona juhlahetkellä niin nuoremmille kuin vanhemmillekin Suomen ystäville Helsingin

Töölönlahdella ja YLE:n kanavien kautta koko Suomessa. Juhlavuosi huipentuu itsenäisyyspäivän alla joulukuussa 2017 itsenäisyyspäiväviikkoon, jolloin satavuotisuutta juhlietaan joka päivä eri tavoin.

Suomi 100 -juhlavuoden verkkosivut: <http://suomifinland100.fi/>

Sotaveteraaniliitolla kaksi hanketta

Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhlavuoteen liittyen liitolla on tässä vaiheessa kaksi juhlavuoden ohjelmaan hyväksyttyä hanketta.

- käynnit kaikilla sankarihaudoilla 29.9.2017 klo 11.00
- jokaisen 10 000 tunnuksen omaavan jäsen sotaveteraanin tapaaminen juhlapäivän lähellä

Tärkeintä on vapaus.

”Minulle on tärkeää tietää ja tuntea, että voin kasvattaa lapseni aidosti vapaassa maassa.”

Tue Sotiemme Veteraaneja ja osta oma Veteraanit Suomi 100 -merkki R-kioskilta tai netistä vapaafri.fi.

Sotiemme Veteraanit kiittävät.

5€

R kiosk

vapaafri.fi

SOTIEMME VETERAANIT
VETERANERNA FRÅN VÅRA KRIG

MAASEUDUN TULEVAISUUS

100 vuotta vapaafri.fi Suomen asialla

Kotimaan multiin Viipurin kautta

Suomen ja Venäjän vuonna 1992 solmiman valtiosopimuksen perusteella on runsaan parinkymmenen vuoden kuluessa tuotu kotimaan multiin viime sotiemme taistelupaikoilta lähes 1200 suomalaisen sotilaan jäänteet. Löydetyistä noin 340 on kyetty tunnistamaan.

Suomalaisten etsijöiden ja Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen yhteistyö sekä venäläisten etsijäryhmien että viranomaisten kanssa on sujunut hyvin. Lokakuun puolimaissa 2016 tuotiin Viipurista Suomeen 34 pientä valkoista arkkua, joissa oli 44 suomalaisen sankarivainajan jäänteitä. Viime vuosina yhä useammat löydetyistä suomalaisista kaatuneista ovat olleet venäläisten etsijäryhmien löytämiä. Niin nytkin, kahta lukuun ottamatta.

Kuluvan syksyn noutomatkkaan sisältyi jokavuotisen vakiintuneen muodon lisäksi muutaakin. Matkalle osallistui omalla linja-autollaan myös pääkaupunkiseudun sotaorpojen yhdistyksen ryhmä. Heidän Sirpaleetkuoronsa lauloi jo ensimmäisellä pysähdyspaikalla, Säkkijärven kenttähautausmaalla. Muistomerkillä laskivat kukkalaitteensa sekä sotavainajayhdistyksen että sotaorpojen edustajat.

Sankarivainajien kotiuttamistilaisuus Viipurissa Pietari-Paavalin kirkossa oli jälleen hillityn arvokas, hartaan tunnelman sävyttämä. Kaukana kotoaan olleet, taisteluissa kauan sitten kaatuneet sotilaat olivat aloittamassa paluumatkaa kotimaahansa, joka ei ollut heitä unohtanut.

Musiikkiohjelmaa tarjosivat sekä Viipurin ensimmäisen musiikkikoulun pieni yhtye että sotaorpojen Sirpaleetkuoro. Sota-

vainajayhdistyksen puheenjohtaja, eversti **Pertti Suominen** kiitti puheessaan kaikkia vapaaehtoisia etsijöitä, yhteistyökumppaneita ja tilaisuuden esiintyjä. Hän kertoi myös, että useiden säilyneiden tuntelevien perusteella nyt löydetty olivat iältään 19 ja 39 vuoden väliltä. Valtaosa oli kaatunut Karjalan kannaksella ja muutammat Laatokan pohjoispuolella talvi- ja jatkosodan taisteluissa.

Uskon tulkitsevani meidän kaikkien tunteita, kun totean tuntevamme syvää kiitollisuutta siitä, että kansakuntamme kamppaillessa itsenäisestä olemassaolostaan, meillä on ollut sankarivainajiemme kaltaisia miehiä. Miehiä, jotka eivät ylivoimakaan edessä väistyneet vartio-

paikaltaan, vaan täyttivät sotilasvalansa sen viimeistä kirjainta myöten, totesi Pertti Suominen puheessaan.

Vainajat siunasi matkaan kentaapiispa emeritus **Hannu Niskanen**. Kirkkoon kerääntyneen saattajien joukon ja Sirpaleetkuoron laulettua yhdessä virren *Siunaa ja varjele meitä* oli vuorossa pienten arkkujen kantaminen odottavaan linja-autoon. Kirkon uruilla esitetty Narvan marssi säesti sankarivainajien kotimatkan alkamista.

Teksti ja kuva: Tero Tuomisto

Kirjoittaja on
Rintamaveteraaniliiton
toiminnanjohtaja

Pienet arkut kannettiin kirkosta linja-autoon. Vasemmalla Gunvor Pelander ja Alla Leena Myllylä kantamassa arkkua.

Veteraanin perintö -video valmistui

Puolustusvoimat otti syksyn 2016 kutsunnoissa käyttöön videon, jossa on haastateltu kuutta sotaveteraania. Helsingissä video esiteltiin medialle kutsuntojen yhteydessä 9. marraskuuta.

Videosta on suomenkielinen ja ruotsinkielinen versio. Kumpikin video tekstitetään toisella kotimaisella kielellä sekä englanniksi.

Videosta on valmistettu syksyn aikana dvd-versio, joka jaetaan aluetoimistoille.

Video esitetään kaikissa kutsuntatilaisuuksissa veteraanin tervehdyksen jälkeen.

Video on katsottavissa oheisesta linkistä

<https://www.youtube.com/watch?v=hFtcERLYbDA>

Helsingin kutsuntojen yhteydessä olleessa Veteraanien perintö -videon julkistamistilaisuudessa olivat mukana (vas.) Mauno Tenhoviirta Nurmijärveltä, Leif Markio Helsingistä, Maavoimien komentaja Seppo Toivonen, Jaakko Estola ja Paul Voss Helsingistä.

Ylöjärviläiset Jesse (4) ja Linnea (3) Tiinus lähettivät äidin avustamina piirtämiään kortteja liiton kautta sotaveteraaneille. Lapset halusivat kiittää sotaveteraaneja itsenäisyyspäivänä itsenäisestä isänmaasta.

Rosvopaistitapahtumien 2017 paikat ja ajat täsmentyivät

Marraskuussa ilmestyvässä Sotaveteraani-lehdessä esiteltiin vuoden 2017 rosvopaistitapahtumien ajankohdat ja paikat. Niihin on tullut täsmennyksiä. Alla on oikeat ajat ja paikat.

11.5. Turku, messukeskus
18.5. Tampere, Pirkkahalli
24.5. Härmän kuntokeskus

2.6. Oulunkylän kuntoutussairaala
8.6. Karjalan prikaati, Vekarajärvi
15.6. Tuusula, Jäähalli, Liikuntapuisto
10.8. Kempele
17.8. Kuopio-halli
24.8. Peurunka, Kuntoutumiskeskus
17.9. Muuksi, Viro

Bokföringsbyrå-Tiltoimisto DaCapo Ab Oy

Carola Kallinen
040-5937 533
carola.kallinen@parnet.fi
Storgårsgatan 5, 21600 Pargas

Anna meidän auttaa

Tarjoamme hyvää hoivaa, turvallista asumista ja mukavaa seuraa ikäihmisille, elämän eri tilanteisiin. Meillä on koteja ympäri Suomea. Asukaidemme hyvinvoinnista huolehtimisen ohella haluamme tukea omaisten jaksamista arjessa. Tähän tarpeeseen tarjoamme lyhytaikaista asumista esimerkiksi omaishoitajan vapaiden ajaksi. Meillä käy palveluseteli!

Kysy lisää: 010 4088 197 | myynti@esper.fi | www.esperi.fi

Oy Puhois Ab

AJANKOHTAISTA

Liiton neuvottelukunta ideoi juhluvuotta

Jukka Paarma, Hannele Helkama-Rågård ja Hannes Berner kuuntelevat ilahtuneena vuoden 2017 suunnitelmia.

Sotaveteraaniliiton neuvottelukunta kokoontui 16. marraskuuta Helsingissä.

Kokouksessa liiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen** ja toiminnanjohtaja **Markku Seppä** kertoivat liiton lähivuosien linjauksista, toimintasuunnitelmasta ja talousarviosta vuodelle 2017. Liiton tuleva juhluvuosi ja siihen liittyvät tapahtumat virittivät vilkkaan keskustelun. ”Mitä viemiseksi veteraaneille” tapaamisten yhteydessä johti idearikkaaseen keskusteluun aiheesta. Jääköön asia vielä kehiteltäväksi

ja tuloshan nähdään ensi vuonna. Neuvottelukunta muodostuu erialojen asiantuntijoista, joten heillä kaikilla on arvokkaita näkemyksiä kehitettäessä liiton toimintaa ja veteraanityöhön liittyviä asiakokonaisuuksia. Heillä on myös vaikuttamismahdollisuuksia veteraanityön eteenpäin saatamiseksi. Neuvottelukunnan puheenjohtaja **Jukka Viinanen** kiittikin jäseniä heidän antamastaan ajasta ja panostuksestaan veteraanityön hyväksi

Anni Grundström

Heikki Karhu Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtajaksi

Heikki Karhu aloittaa vuoden 2017 alussa Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtajana.

Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtajana 1.1.2017 aloittaa järjestösihteeri Heikki Karhu (56).

Heikki Karhu on toiminut yli vuosikymmenen Rintamaveteraaniliiton Nurmijärven ja Tampereen osastoissa sihteerinä, Uudenmaan piirin sekä liiton tulevaisuustyöryhmän sihteerinä.

Karhu on Kangasalan sotaveteraanien kannattajajäsen sekä Pirkanmaan sotaveteraanipiirin keskeisen yhteistoimintaluken perinneyhdyshenkilö.

Nykyinen toiminnanjohtaja Tero Tuomisto siirtyy kirjoittamaan merkittävää järjestöhistoriikkia ja toimii Veteraani-lehden päätoimittajana.

Otto-Petteri Kinnunen ampuu kovilla

Oppilaan arkipäivä auk:n toisella puolikkaalla kuluu pääasiassa maastoharjoituksissa. Heitin on ajettu asemaan, suunnattu ja ammuttu. Harjoitus toistetaan usein, sillä oppilaat vaihtavat tehtävää tuliasemassa. Heittimen johtaminen, suuntaaminen ja kranaatin putkeen asettaminen

Otto-Petteri vie kr:n putken asemaan.

vaativat oman rutiininsa, jotta ammunta onnistuisi oikeaan aikaan, paikkaan ja ripeästi. Myös maaston tähtäminen ja viestien vastaan ottaminen vaativat oman tottumuksensa. Kun harjoitukset suoritettiin toisten aselajien kanssa yhteistoiminnassa, saatiin paras oppi tilanteen kokonaisuudesta ja tehtävän luonteesta. Näissä harjoituksissa käytettiin kovia kranaatteja. Se oli mahdollista puolustusvoiman ammunta-alueella Pahlajärven.

Ryhmänjohtajan on osattava myös koulun jälkeen opettaa tulevia alokkaita. Sitä varten oppilaat joutuivat kouluttamaan toisiaan erilaisilla rastitehtävillä. Viikolla 46 oli koulutushaarakoe.

Koetehtävät oli sijoitettu maastoon. Kokeeseen kuului myös vesistön ylitys. Maastomarssin pituudeksi tuli reilut 50 km. Kokeen suorittaneet saivat vasempaan hihaansa koulutushaaramerkin, kr:n kranaatin kuvan. Tällainen on auk:n II Jakso. Kurssi päättyy 18.12. Saapumiserän I/16 alikersantit ja kokeeseen kotiutuvat, ja kurssilta valmistuvat ryhmänjohtajat ottavat vastaan I/17 alokkaat tammi-kuun alussa.

O-P osaa sijoittaa sanansa

Korian Sotilaskotiyhdistys täytti 60 vuotta lokakuun lopussa. Yhdistys toimii vuoroajoin Vekarajärven Sotilaskodissa. Oli juhlan aika. Juhlaan haluttiin varusmiehen näkökulma sotilaskotitoiminnasta. O-P:n puhetaito tunnettiin. Erään sotilaskotisaren kertoman mukaan kyynel nousi useamman sisaren silmäkulmaan O-P:n puheessa.

Jo ennen tätä tilaisuutta Otto-Petteri oli saanut vuorokauden kuntoisuusloman maanpuolustustyön arvostuksesta. Tarkkaa sanamuotoa myönnölle O-P ei muistanut. Myös Elisabet Rehn oli pyytänyt lupaa siteerata O-P:n aikaisempaa puhetta jossain tilaisuudessa. Mihin vielä ehtii puhujana alle kaksikymppinen nuorimies varusmiesajan jälkeen?

Otto-Petteri ei mainosta itseään. Nämä puhetilaisuudet ja niiden kommentit ovat ”toimitajan” toisaalta kuulemia ja utelomia. O-P ei itse ole kertonut niistä sanallakaan.

Teksti: Pertti Nieminen
Kuva: Henri Hyryläinen/ Puolustusvoimat

Sosiaalisen median nurkkaus

Tällä kertaa keskustelua herätti Rauni Järvillehdon video Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen tilaisuudesta, jossa viime kesän etsinnöissä Karjalan kannaksella ja Laatokan Karjalassa löydettyjen 44 suomalaisen sotilaan jäänteet lähtevät kotimatalle Suomeen. Alla poimintoja Sotaveteraaniliiton FB-sivuilla esitetyistä kommentista.

1. Aatos Peltoniemi: En tiennyt poikasna leikkiessän, minne polkuni nuorna voi johtaa. En mä tiennyt et veli mun viereltäin, sankarkuoleman kohtaa. Sit en tiennyt, Isäni en, että kentälle jäisin kerran - voi kun hetkeksi, hetkeksi käsille äidin, pääni laskea saisin - ees hetken verran. En tiennyt et löytävät minutkin - vievät siunattuun maahan isäin. En tiennyt, ett kunnian laukauksetkin kajahtais, vielä mullekin kajahtais kerran. En tiennyt, et veljet mut kotiin tuo - vaikka se viimeinen huokaukseni olikin - kun silmäni suljin viimeisen kerran, alla rakkaan Karjalan kuun. En tiennyt et maa jolle pääni laskin, olis vielä joskus jonkun muun. En tiennyt. En.

Kentältä löydettyjä siunattiin ja haudattiin Lappeenrannassa 19.5.2013. Kadetit kantoivat pienet valkeat arkut Lappeenrannan kirkkomaahan.

2. Pekka Majjala: Rauhanajan sotilaiden kanssa olen paljonkin asioista keskustellut ja osa jopa osallistunut mutta yksikään sankarivainaja ei ole konjakkilasia nostamalla ja hurmahenkisyydellä sieltä kotio tullut. Tunnen kyllä ihmisiä jotka ovat heitä hakeneet. Eivät muuten saa mitaleja.
3. Ilse Mäkelälämme: Hienoa

että pääsivät kotimaan muliin. Levätkää rauhassa.

4. Kimmo Kimi Leskinen: Sini-vaalkoinen viimeinen leposija isänmaan puolesta. Hattu pois päästä ja asento napsahti täällä!
5. Mishca Valtola: Kunnia kuuluu heille jotka antoivat elämänsä meidän vapauden puoleksi. Levätkää rauhassa, isänmaan sankarit.

Olli Kleemola

LAPPLI-TALOT
www.lappli.fi

 LAHTIAQUA

Elämänlähde

Kaupunkien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

 Alajärven kaupunki Alajärvi – Aitoa elämää Aaltojen keskellä	 Haapaveden kaupunki	 HANGON KAUPUNKI HANGÖ STAD
 Iisalmi Elämästä perustettiin perheeseen.	 JOENSUU	 JYVÄSKYLÄ www.jyvaskyla.fi
 JÄRVENPÄÄ	 Kaarina	 KANKAANPÄÄ
 Kannuksen kaupunki	 Kauniaisten kaupunki Grankulla stad	 KITEE
 Kuopion kaupunki	 LAHTI	 LAPPEENRANTA KANSAINVÄLINEN YLIOPISTOKAUPUNKI
 ARJEN HUIPULLA www.lapua.fi	 Lieksan kaupunki	 Loimaa Jyvällä tulevaisuudesta
 Loviisan kaupunki Lovisa stad	 MÄNTTÄ	 Naantali
 nivalan kaupunki Perustaa perheestä-virtaa väestä	 Paimion kaupunki	 JAKOBSTAD PIETARSAARI
 Hiikkasen parempi Pyhäjärvi	 Rauma Kaupunkielämää vuodesta 1442	 SOMERO Maaseudun vilskettä ja kaupungin rauhaa
 Uudenkaarlepyyn kaupunki	 Viitasaaren kaupunki	 Ylivieskan kaupunki
	 YLÖJÄRVI	

AJANKOHTAISTA

Kirjoittamalla helpompi sota – maaherra Mauno Kangasniemen sodat ja elämä

Astun siististi ylläpidettyyn omakotitaloon, jota koristaa lasten ja lastenlapsien ylioppilas- ja muut kuvat. Memme saman tien salin puolelle, missä ex-maaherra tarjoaa itsetehtyä omenamehua.

Pureudumme saman tien monitoimimies Mauno Kangasniemen elon kaareen.

Ensimetreillä käy selväksi, että sotien pahimmat kauhut Kangasniemi vältti lukeneisuudellaan.

Harkiten artikuloiden hän kertoo, kuinka hän oli viestikomppaniassa mukana kolmen kuukauden varusmiespalveluksen jälkeen Lieksassa. Nuoren miehen lukeneisuus ja kirjoittajan lahjat huomattiin aikaisessa vaiheessa, kunhänpurkipuhelinsanomiapaperille sujuvasti.

Kangasniemi kertoo, kuinka hänen komppaniansa muut miehet eivät oikein meinanneet saada mitään paperille. Elettiin aikaa,

jolloin lukeneisuus oli harvempien etuoikeus ja sitä kautta sujuva kirjallinen ulostulo.

Täten armeijaura meni toukokuusta 1943 aina Kannaksen suurtaisteluihin asti esikuntatehtävissä, jossa sujuvaa kirjoittajaa tarvittiin.

Ensimmäinen selkeä taisteluskoketus, Ukko-Pekkaan tarttuminen, tapahtui vasta kesällä 1944, kun ”Kannaksen katastrofi” alkoi Tali-Ihantalan suunnalla, kuten Kangasniemi asian kuvaa.

Kangasniemi selvisi tästä rytkästä haavoittumattomana, mutta kaksi hänen veljeään siirtyi ajasta iäisyyteen sankarivainajina. Kangasniemi pohtii veljiensä poismenoja hiljalleen, että kovin kohtuuttomalta se tuntui, vaikka, kuten hän heti perään toteaa, monissa perheissä oli kovimpiaakin menetyksiä.

– Ainutkertainen menetys se

kuitenkin on perheelle, Kangasniemi summaa hiljaa loppuun.

Sota on monipuolinen työmaa

Väliotsikko on suoraan Kangasniemen suusta. Tällä hän viittaa siihen, että sodassa tarvitaan yhtä ja toista tekijää. Omasta varusmiespalveluksestani muistan lyhyenlänän komppanian päällikön, kapteeni Jukka Tirkkosen, joka ilmoitti heti kättelyssä, että hän ei suvaitse minkäänlaista aliarvioimista mihinkään suuntaan eri tekijöiden välillä armeijassa. Samalla viivalla hänelle olivat niin keittäjät kuin upseerit. Armeija marssii vatsallaan, tiesi jo muuan Napoleonkin.

Kangasniemen osa tuossa maailmanhistorian melskeessä oli edellä mainittu esikuntatehtävä suurimmaksi osaksi. Kynämiehiäkin tarvitaan, sen on maailmanhistoria aukottomasti osoittanut.

Kohti parempia oksia

Kangasniemi oli lukenut ennen sotia ja sotien aikanakin uterasti. Sotien jälkeen ensimmäinen ponnistus tapahtui yhteiskunnallisessa korkeakoulussa, josta tuli kunnallistutkinto. Työelämä vei osaavan miehen mukanaan ja 1950-luvulla tuli tutuksi niin Kurikan kuin Vihdinkin kunnansihteerin paikat.

Suomi oli köyhä, kuten Kangasniemikin haastattelussa mainitsi ja opintotukea ei ollut. Stipendeillä mentiin, joista Kangasniemikin sai osansa. Kangasniemi sai haaveensa toteutumaan ja yhteiskuntatieteiden maisterin titeli oli plakkarissa vuonna 1957. Kunnansihteerin palkoista oli jyvitetty osa parempaan tutkintoon. Elettiin aikaa ilman Kelan ateriatukia ja asumislisiä.

Tie ponnahti tämän jälkeen auki Kauhajoen kunnanjohtajan virassa, joissa vierähtivät vuodet 1957-1970.

– Tulin valituksi yksimielisesti, Kangasniemi muistelee hiljaisella lämmöllä valintaansa.

Kun 70-luku pyörähti käyntiin, Kangasniemi tuli valituksi Suomen kunnallisliittoon kunnallistalouden osastonjohtajaksi. Kangasniemi nakkelee nimiä tuolta ajalta, joiden kanssa hän sai olla tekemissä sekä sen, että jonkinlainen sote-uudistus oli silloinkin työn alla. Poliittinen aika ei vain ollut tuolloin kypsä Kangasniemen mukaan. Pohdimme yhdessä, että olemmeko nykyisin niin p.a. pä finska, että olemme nyt sen kuilun edellä, mihin loikkaamme, ellemme ymmärrä ryhdistäytyä taloudellisessa mielessä.

Uran lopullinen kohokohota tuli 1.1.1979 – silloisen Vaasan läänin maaherran virka, josta Kangasniemi eläköityi vuonna 1992.

Sotaveteraanien asiat ovat hyvin

Kangasniemi on työtehtävien lisäksi ollut haluttu mies luottamustehtävissä. SPR:n toiminta vei miestä monella tasolla mukanaan vuosikaudet. Luottamus-

tehtävien repertuaari on sen verran pitkä, että palstatila ei niitä riitä luettelemaan. Lyhyesti: haluttu mies joka suunnassa.

Sotaveteraanina ja myös tämän teeman parissa touhutuessa Kangasniemellä on lyhyt ja ytimessä vastaus sotaveteraanien huolenpidosta nyky-yhteiskunnassamme:

– Asiat ovat hyvin, Kangasniemi summaa järkähtämättömästi.

Vastaus jollain tasolla yllättää. Hieman vihjailin kysymyksessäni, että saa haukkuakin, jos epäkohtia löytyy. Ei löytynyt.

Liekö ihan vain niin, että Kangasniemi edustaa sitä suurta ikäluokkaa edeltävää sukupolvea, joka näki kasvukipujen nuoren Suomen, Lapuan Liikkeen, 30-luvun laman, sotien melskeet, vaaran vuodet, sotakorvaukset, taloudellisen nousun, suomettumisen, taistolaiset, Neuvostoliiton romahtamisen, EU:n ja sitä kautta koko nykyaikaisen hyvinvointiyhteiskunnan.

Tuossa kontekstissa ei viitsi varmasti valittaa, jos jonkun elämäntapaopiskelijan ateriatuki tippuu 10 senttiä tai jos hoitajamitoitus tipahtaa puoli kymmenystä vuodessa. Vuonna 1924 syntyneellä miehellä tuntuu olevan asioiden suhteet kunnossa.

Meille suomalaisille, eritoten nuorille Kangasniemi lisää, että hän toivoo sotaveteraanityön jatkuvan sukupolvesta toiseen. Ettei sotaveteraanien työ unohtuisi tulevalta sukupolvelta.

Haastattelun päätteeksi tapahtuu jotain liikuttavaakin. Kangasniemi kertoo, että hänen vaimonsa menehtyi muutama vuosi sitten syöpään.

– Yritän opetella yksin elämistä, Kangasniemi summaa loppuun, kun hyvästelen hänet eteisessä haastattelun päätteeksi.

Jokin liikahti tuolloin sisälläni. En oikein osaa sanoa mikä.

Teksti: Timo Ekman

Kirjoittaja on vapaa toimittaja

Kuvat: Timo Ekman ja Mauno Kangasniemen kokoelmat

Sotaveteraani, ex-maaherra ja järjestöaktiivi Mauno Kangasniemi - monien koitosten mies.

Mauno Kangasniemi Kolilla

LIITY
SEURAAN!

www.ratsastus.fi

Jälleenrakennuksen aika -seminaari Lottamuseolla

Tuusulan Lottamuseolla järjestettiin lauantaina 26. marraskuuta jälleenrakennusai-ka-seminaari. Alustuksissa keskityttiin jälleenrakennusajan muonittajaan Työmaahuoltoon, naisten rooliin rauhan paluun aikana ja talvisodan väestösiirtojen historiaan.

Taloushistorian professori **Ilkka Nummela** esitteli Työmaahuollon syntymistä. Agraarissa yhteiskunnassa elettiin pitkään eväiden varassa. Muutokset alkoivat 1920-luvulla, jolloin tuli ruokatunti. Tällöin 10 %:lla työpaikoista oli ruokala. Toisen maailmansodan jälkeen jo lähes puolessa.

Lottajärjestön kaukokatseiset naiset Maja Genetz ja Teller-vo Hakkarainen tiedostivat, että Pohjois-Suomen jälleenrakennus tarvitsee muonittamista kenttäolosuhteissa ja sodasta palaa-ville lotille pitää saada töitä. Perustettiin Työmaahuolto, joka aloitti tie-, silta- ja ratatyömaiden sekä Posti- ja lennätinlaitoksen muonitukset. Vuonna 1946

muonitettiin Työväen urheiluliiton liittojuhlat ja myöhemmin Salpausselän kisojen muonitus ja Helsingin olympialaisten muonitus. Myös sotasyllisyysoikeudenkäynnissä Työmaahuolto oli muonittajana.

Työmaahuolto laajeni voimakkaasti 1960-luvulla. Fazer hankki sen omistukseensa 1970-luvulla.

Tutkijatohtori **Kirsi-Maria**

Tuomas Tepora toimii dosenttina Helsingin yliopistossa.

Hytösen aiheena oli Vaimot, äidit ja työmuurahaiset – Naisten monet roolit rauhaan paluun aikana. Kirsi-Maria Hytösen mukaan sota oli merkinnyt naisille uusia tehtäviä. Sodan aikana puolet teollisuuden työvoimasta oli naisia. Tehdastyössä naiset luovuttivat paikkansa sodasta palaa-ville miehille. Osa siirtyi naiselli-sempiin töihin ja suurin osa pala-

Kirsi-Maria Hytönen toimii tutkijatohtorina Jyväskylän yliopistossa.

si kotitehtäviin. Maatiloilla naiset olivat tottuneet pärjäämään. Sodasta palaavat miehet joutuivat navettatöihin ja työt jaettiin sen jälkeen. Työn ja avioliiton yhdistäminen oli hankalaa. Naimisiin menon jälkeen tai ensimmäisen lapsen jälkeen piti jäädä kotiin. Vain naimattomat naiset olisivat saaneet olla työssä. Kuva vahvasta naisesta on sota-ajalta.

Ilkka Nummela toimii professorina Jyväskylän yliopistossa.

Dosentti **Tuomas Tepora** käsittelee aihetta Ahneita isäntiä ja kiittämättömiä evakkoja – Talvisodan väestösiirtojen historiaa. Sotapakolaisia oli sodan aikana yhteensä viidenneks kansasta. Maan Turva hankki 3000 asiamiehen ja yhteensä 10 000 yhteyshenkilön kautta tietoja ihmisten mielialoista. Tehtävänä oli erityisesti raportoida epäkohdista.

Erityisesti ortodoksievakkoja nimiteltiin ryssiksi. Tuomas Teporan mukaan Evakkoja kohdeltiin huonommin Hämeessä, Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa. Evakko saattoi pitää isäntää ahneena ja isäntä evakkoa laiskana. Viranomaisthot, mm. lottajärjestö auttoi sopeutumisessa. Talvisodan jälkeen pika-asutuslain perusteella muodostettiin tiloja kannakselta siirtyneille. Osassa maata oli suuria vaikeuksia sopeutua uudisasukaisiin ja ruotsinkielisellä alueella tiloja ei juurikaan muodostettu.

Suomen-poikien perinneyhdistyksellä seminaari

Suomen-poikien perinneyhdistys piti syksyn jäsentilaisuuden Helsingissä 12. marraskuuta. Runsas parikymmentä jäsentä sai kuunnella **Hannu Karpon** ja **Anne-Riitta Isohellan** mielenkiintoisia tarinoita Suomen-poikien alkua ajoilta neljännesvuosisata sitten. Lopuksi keskusteltiin yhdistyksen toiminnan kehittämisestä ja perinnetyön muodoista.

Karpo avasi mielenkiintoisella ja mukaansa tempaavalla tavalla myös toimittajan ja tuottajan työhön liittyneitä haasteita Neuvosto-Virossa sekä Suomen-poikien avustamisen käynnistymistä ja kehittymistä. Hänen taltioimistaan Suomen-poikien haastatteluista välittyy edelleen heidän vilpittön tahtonsa ja ihailtava rohkeutensa taistella maansa itsenäisyyden puolesta valitsemallaan kolmannella tiellä. Tuo-

tantoa on edelleen löydettävissä muun muassa youtubesta.

Anne-Riitta Isohella taustoit- ti Suomen-pojista kertovan teok- sensa *Suomen-pojat, virolainen jääkäritarina* syntyä ja siihen liit- tyviä tapaamisia Suomen-poikien kanssa. Teoksen tausta-aineiston kokoaminen ja kriittinen käsit- tely yhdistyneenä päättäväiseen toimintaan ovat tuottaneet mie- lenkiintoisen ja ajankohtaisen historiateoksen täydentämään sotahistoriamme kokonaiskuva-aa. Oma mielenkiintoinen tarinansa oli hänen oman kiinnostuksensa herääminen Suomen-poikiin ja sen vaikutus nuoren naisen elä- män valintoihin, missä eräänä in- noittajana toimi myös nyt jo edes- mennyt Suomen-poikien ystävä, eversti Matti Lukkari.

Seminaariin oli kutsuttu myös Finnairin lentävän henkilöstön edustaja, **Kalevi Rönqvist**, jol-

Suomen-poikien ystävä Hannu Karpo kertoi seminaariväelle Suo- men-poikien alkuvaiheista.

le yhdistys luovutti standaarinsa tunnustukseksi ja kiitokseksi Suomen-poikien eteen tehdystä työstä. Suomen-poikien rosvo- paistitapahtumista on muodos- tunut perinne. Toivottavasti se kokoaa vielä veteraanejamme lä- heiseen yhteiseen tilaisuuteen.

Tuleva toiminta verkottumista ja yhteistyötä

Perinneyhdistyksen tulevaisuu- den toimintamuotojen hahmot- taminen on käynnissä. Tässä avainsanoja ovat paikallinen ver- kottuminen, keskitetty mahdol- listaminen ja kehittyvä yhteistyö yli Suomenlahden. Suomen-poi- kien kunniaksi ja muistoksi pys- tytettyihin muistomerkkeihin liittyy aina tarina. Tuolle tari- nalle on löydettävä paikka alueen kotiseutuhistoriassa ja siitä muis- tuttaville muistomerkeille ja -tauluille ylläpidon ja huomion-

osoitusten muodot. Oma vihko- semme ”Suomen-poikien muis- tomerkit” antaa tälle työlle hyvät lähtökohdat. Saisimmeko vuo- sien 1939-1945 muistomerkeille sopivan huomion- tai kunnian- osoituksen Suomen itsenäisyy- den 100-vuotisjuhlavuoden juh- lapäivinä? Mikäli läheltä löytyy halukkaita käytännön toimijoita, niin yhdistys aloittaa mielellään keskustelun käytännön kysymyk- sistä. Yksi foorumi tälle toimin- nalle on jo syntymässä – sotave-

teraaniipiireissä alueelliset perin- neyhdistykset.

Suomen-poikien perinnettä kannattaa vaalia, koska ”kolman- nen tien” valinneet ovat lunasta- neet arvostetun paikkansa sotien 1939-45 veteraaneina.

Risto Haimila

Kirjoittaja on Suomen-poikien perinneyhdistyksen puheenjohtaja

Perinneyhdistyksen puheenjohtaja Risto Haimila luovutti yhdistyksen standaarin Anne-Riitta Isohellalle.

SOTAVETERAANI ARJESSA

Juhlavuosi 2017 – mitä kuuluu veteraaneille?

Seuraamme lehdessämme muutaman veteraanin elämää omalla paikkakunnalla ensi vuoden aikana; mitä heille kuuluu ja miten palvelut ja kuntoutus toimivat ensi vuonna. Järjestömme sosiaalineuvojat tapaavat heitä ja kirjaavat kuulumiset heidän luvallaan. Henkilötietoja emme julkaise tässä vaiheessa.

Pirkanmaa

Rintamatunnuksen omaava 93-vuotias **Aimo** Pirkanmaalta. Hän asuu yksin seniorikerrostalossa vuokralla. Hän on aktiivinen osallistuja ja harrastaa työväenopistossa puu- ja metallitöitä ja voimistelua. Palvelumäärärahojen kautta hän on saanut siivousapua. Hän on käynyt päiväkuntoutuksessa 10 kertaa vuodessa. Aimo on tyytyväinen kuntoutuksen sisältöön, mutta toiveena on, että kuntoutusta saisi kaksi jaksoa vuodessa.

Hän toivoo saavansa lounassetelit vuodelle 2017. Hän esittää, että palveluiden vaihtoehtoihin lisättäisiin palveluseteli, jota voisi käyttää kulttuuripalveluihin, terveyspalveluihin sekä taksimatkoihin. Samoin hänen mielestään liikumista ja osallistumista helpottaisi, jos yleisten kulkuvälineiden käyttö olisi valtakunnallisesti maksutonta.

Etelä-Pohjanmaa

Rintamatunnuksen omaava **Aatos** on 90-vuotias leski. Hän asuu vuokralla rivitaloasunnossa kuntansa yhdessä kylässä.

Keskustaan on matkaa 12 km, jonne hän ajelee omalla autollaan. Kotipaikkakunnalta on seuraavaan pitäjään 45 km, jossa on terveyskeskus ja keskussairaalaan on matkaa 100 km.

Hänellä on käytössään lounasseteleitä, joita hän käyttää ruokailuun kunnan keskustassa. Ruokailu toisten kanssa on myös sosiaalinen tapahtuma. Lisäksi hän saa siivousapua. Veteraaniyhdistys saa kiitosta säännöllisellä yhteydenpidolla; usein tulee puhelu, ”miten minä voin”. Yhdistykseltä hän saa myös hieronnan ja jalkahoidon vuosittain.

Laitoskuntoutuksessa Aatos

on ollut vuosittain, viimeksi syksyllä 2016. Hän toivoo sinne pääsyä edelleen vaikka parikin kertaa vuodessa. Mukana on itsemaksavana pitkäaikainen ystävä. Hän kertoo jalan olevan puutunut koko ajan, joten siihen hän hoitoa tarvitsisi useinkin, mutta mitään ei ole löytynyt, joka auttaisi.

Entiset harrastukset ovat olleet juokseminen, yleisurheilu ja hiihto. Hän osallistui veteraanien hiihtokisoihinkin vielä kolme vuotta sitten. Aatos osallistuu oman yhdistyksen veteraanien tapahtumiin omalla paikkakunnalla sekä seutukuntien järjestämiin kirkkopäiviin, rosvopaisitilaisuuksiin, liittopäiville jne. ”Ennen marjastin, sienestin, kävin valokissa, mutta nyt en uskal-

la mennä nevalle enää isojen oji-en vuoksi: Tein myös metsätöitä. Vielä 85 vuoden iässä istutin 3000 puuntainta metsään. Nyt ovat vähän harventuneet nämä harrastukset”, hän kertoo.

Kodinhoitoapua hän ei tarvitse siivouksen lisäksi ja lääkkeet hän hoitaa itse. Saunominen onnistuu vielä kotona yksinkin, mutta iän myötä voisi olla saunominen yksin vähän turvatonta, pohtii Aatos. Naapurit ovat työsäikäviä, joten heidän kanssaan yhteydenpito on vähäistä.

Hän toivoo palvelujen järjestyvän, jos kunto heikkenee. Ruokapuolelta toiveena on vuonna 2017 kotiin asennettuna Menuaatti, joka helpottaisi ruokailua yksin asuessa.

Kymenlaakso

Rintamapalvelustunnuksen omaava 93-vuotias **Airi Marjut** Kymenlaaksosta. Hän on jäänyt leskeksi vuonna 1985 ja asuu omakotitalossa syrjäisellä maaseudulla nuorimman lapsensa kanssa. Talossa on kolme kerrosta, keskuslämmitys ja kohtuulliset mukavuudet. Paljon on myös portaita ja kynnyksiä ja sauna on ulkorakennuksessa. Elinympäristö on muuttunut, linja-auto ei ole kulkenut vuosikymmeniin. ”Meitä vanhoja” on kylällä kaksi, voimme lähes vilkutella toisillemme tupiimme ikkunoista, mutta matka kotiemme välillä on pitkä kulkea, kertoo Airi Marjut.

Laitoskuntoutuksessa hän on ollut kaksi vuotta sitten. Nyt hän on saanut kotikuntoutusta, jota hän kuvaa elämänsä kohokohdaksi. Fyysisten hoitojen lisäksi tämä on myös hänelle sosiaalinen kohtaaminen. Fysioterapeutin saaminen kotiin 40 kilometrin päähän palvelupaikoista on kyllä vaatinut useamman puhelinsoiton ja sitkeyttä.

Kuljetuspalvelut ovat Airi Marjutille tärkeitä. Hän osal-

listuu mielellään veteraanikerhoon kuukausittain, kristillisten eläkeläisten tapaamisiin ja kansalaisopiston kerhoon. Hän saa matkat vaikeavammaisten palveluina, mutta matkoista hän maksaa omavastuut. Terveystieteiden tutkimuskeskukseen liittymään tullut roima korotus tuntuu hänen pienessä eläkkeessään. Myös muut veteraanitapahtumat ja juhlat asettavat lähtemiselle oman kynnyksen, tilausbussin reitin lähellä asuville osallistuminen on helpompaa, miettii Airi Marjut. Hän kertoo kuitenkin olevansa onnekas saadessaan oman ”vakiotaksin”. Tuttu kuljettaja hakee ja tuo, katsoo, että kaikki tavarat huivista alkaen ovat mukana ja saattaa kotiin tarvittaessa sisälle asti.

Hän toivoo edelleen saavansa kotikuntoutusta ja tassa-arvoa kuljetuspalveluihin ja kustannuksiin. Häntä huolestaa peseytyminen: miten jos ei enää lasten auttamanakaan pääse ulkona sijaitsevaan saunaan. Miten saisi ystäväpalvelun matkankin taakse?

Lappi

Pariskunta, rintamatunnuksen omaava 92-vuotias **Ville** ja hänen puolisonsa 90-vuotias **Kerttu**, jolla on rintamapalvelustunnus. Villellä on diagnosoitu muistisairaus ja Kerttu toimii omaishoitajana sairastamastaan syövästä ja muista sairauksista huolimatta. Hänen liikkumisensa on huimausten ja jalkojen ongelmien vuoksi ”hiihtämistä”. Aviomies on hyvässä fyysisessä kunnossa. Poika huolehtii päivittäisistä asioista ja tuo mm. ruuat, jotka he saavat palvelumäärärahojen kautta. Siivoo-

ja heillä käy kaksi kertaa kuukaudessa.

Laitoskuntoutuksessa he ovat olleet neljä vuotta sitten. He ovat käyneet avokuntoutuksessa ja jalkahoidoissa. Kuljetuspalveluja he saavat yhdeksän edestakaista matkaa kuukaudessa ns. virkistykseen. Kuljetuspalvelua ei saa käyttää terveydenhuollon matkakuluihin. He olivat kerran näin tehneet laboratoriokokeissa käytyään ja saaneet vihaisen soiton, jossa oli heitä varoitettu väärinkäytöstä. Kertun on kuitenkin

otettava Ville aina mukaan, koska häntä ei voi jättää yksin katoamisriskin vuoksi.

Lääkkeet vaimo jakaa molemmille itse ja niitä on paljon.

He toivoivat saavansa kotiin henkilön, joka kävisi 2-3 kertaa viikossa ja hoitaisi kaupassakäyntejä, roskien viennin, pyykinpesua ym. ”Konehan sen pyykin pesee, mutta pyykin kuivamaan laitto on ongelma, kun käsiä ei saa nostettua ylöspäin”. Tämä apu olisi tarpeen pojan huolehtimisen lisäksi.

Helsinki

Pariskunta, rintamatunnuksen omaava 95-vuotias **Eino** ja 92-vuotias **Hilkka**. He asuvat rivitalossa, jossa asumista on helpotettu esim. kynnysten poistolla. Mies liikkuu pyörätuolin avulla ja vaimo liikkuu erittäin huonosti tukeutuen puolisonsa pyörätuoliin. He selviävät kotona todellakin toinen toistansa tukien.

Pojan perhe auttaa kauppa-asioissa ja monessa muussa käytännön asiassa. Ruuan he laittavat itse.

Heillä käy kotipalvelu aamuin illoin antamassa lääkkeitä, jotka

on jaettu lukollisiin, henkilökohtaisiin dosetteihin. Eino haluaisi jakaa lääkkeitä vielä itse, mutta käsien voimakas vapina on esteenä. Eino tarvitsee tukisukat, joiden laittamisessa hän saa kotihoidolta apua. Samoin he saavat kylvytysapua. Palvelut ovat heille maksullisia.

Palvelumäärärahan turvin he ovat saaneet pihan hoidossa kesäisin apua 10 tuntia sekä ikkunoiden pesussa kaksi kertaa vuodessa. Talvisin heitä auttaa lumitöissä naapuri, joiden palveluista he maksavat erikseen.

Eino on saanut 10 kertaa avokuntoutusta vuosittain. Hilkalla ei ole oikeutta avokuntoutukseseen. Laitoskuntoutuksessa he ovat olleet useita vuosia sitten ja päiväkuntoutukseen eivät Hilkkan voimat riitä, vaikka hän sinne mahdollisesti pääsisikin Einoon kanssa.

He toivovat saavansa tarvitsemiensa palveluja voidakseen jatkaa omassa kodissa asumista. Molemmat ovat kovin tyytyväisiä, kun ajatus ja muisti vielä toimii kaikista vaikeuksista huolimatta.

Mtech
DIGITAL SOLUTIONS

**PHOENIX
CONTACT**
INSPIRING INNOVATIONS

Kotiin vietävät palvelut vapaaehtoisvoimin Liedossa

Vuonna 2013 kunta otti yhteyttä Liedon Sotaveteraaneihin kotiin vietäviin palveluihin liittyen. Kunnalla oli rahaa käyttää, mutta sosiaalisektorilla ei ollut henkilöresursseja tehtävän hoitamiseen. Käytäntö oli osoittanut vastaavan työn vaativan niin paljon resursseja, että viranhaltijat eivät uskoneet pystyvänsä sitä riittävän hyvin hoitamaan. Näin ollen kunta tiedusteli, että löytyisikö yhdistyksestä hyvää ja luotettavaa henkilöä tähän vapaaehtoistehtävään.

Paula Peltola lupautui ryhtymään tähän talkootyöhön veteraanien hyväksi. Paula toimii yhdistyksen veteraanियhteyshenkilönä kunnan suuntaan ja on muutenkin aktiivisesti mukana yhdistyksen toiminnassa.

Työsarka alkoi kesäkuussa 2013. Ensimmäisessä kunnan kanssa kaikilla rintamatunnusten omaavilla veteraaneilla, joita silloin oli 65 henkilöä. Kesäkuussa 2014 lukumäärä kasvoi vielä seitsemällä henkilöllä, kun Kelalta saatiin vihdoinkin tiedot lopuista rintamatunnusten omaavista veteraaneista. Kokonaismäärässä olivat kuitenkin mukana myös sotainvalidit ja hoitolaitoksissa asuvat, joten he eivät kuuluneet Paulalle. Näin ollen 43 tunnusten omaavaa veteraania kuului kotiin vietävien palveluiden piiriin.

Aluksi pidettiin palaveri kunnan vastuullisten henkilöiden kanssa. Siinä selvitettiin Paulan vastuut ja valtuudet. Paula sai luvan tilata palveluja ja tavaroita veteraaneille kunnalle myönnetyn rahan puitteissa. Rahatilanteesta tulee kuitenkin raportoida kuntaa kerran kuukaudessa. Kartoitusta alkoi käymällä jokaisen henkilön luona tutustumassa ja selvittämässä, mitä palveluita kukin tarvitsee pystyäkseen asumaan pidempään kotonaan. Paula teki jokaisesta oman sivun kirjanpitoonsa. Samalla hän tutustui henkilökohtaisesti jokaiseen veteraaniin ja näin luotiin molemmin puolin luottamus, mikä on työn hoitamisen kannalta erittäin tärkeä. On helppo ottaa yhteyttä, kun on tuttu henkilö heidän asioitaan hoitamassa, totesi moni veteraani.

Kunnalta saatiin siivousseleitä sekä lounasseleitä. Näitä jaetaan säännöllisin väliajoin tarpeen mukaan veteraaneille. Siivoukseen käytetyt tunnit ja jaetut lounaslipukkeet hän kirjaa ylös ja on aina tilanteen tasalla. Laddattavat taksikortit otettiin käyttöön ja annettiin niille veteraaneille, joilla ei ole enää ajokorttia, tai eivät muuten uskalla lähteä liikenteeseen omalla autollaan. Tämän kortin avulla veteraani pystyy käymään kaupassa, pankissa, harrastuksissa tai vaikkapa kylässä. Taksidata kertoo käytettävissä olevan rahan, ja kortille voidaan ladata lisää tarpeen mukaan.

Markku Heinonen luovuttaa Sotaveteraanien kultaisen ansiomerkin Paula Peltolalle.

Usean veteraanin kohdalla huolehditaan myös ruohonleikkauksesta, pyykinpesusta ja silityksestä, aidan leikkauksesta, ikkunoiden pesusta ja mahdollisesti muista eteen tulevista palvelutarpeista. Yhdistyksessämme on aktiivisia työporukoita, joilta saadaan apua puutalkoisiin, rännien puhdistuksiin, tukikaiteiden kiinnityksiin jne. Näillä pienilläkin töillä voidaan helpottaa veteraanin kotona asumista.

Paula on aktiivisesti yrittänyt saada kotiin vietävien palvelujen piiriin parturin ja parranajon, mutta näitä ei ole voitu hyväksyä. Toivotaan, että Sotaveteraaniliitto veisi asiaa eteenpäin, sillä näiden palvelujen merkitys kasvaa koko ajan. Paula pitää kunnan kanssa palavereja säännöllisesti selvittäen mitä kentälle kuuluu. Kunta on erittäin tyytyväinen Paulan tekemään työhön.

Vuonna 2017 kotiin vietävien palvelujen määräraha kasvaa kolminkertaiseksi. Liedossa rahan käyttäminen ei tule olemaan ongelma, sillä vierailuilla kotona asuvien veteraanien luona on löytynyt riittävästi palvelukohteita. Toivotaan myös, että fysioterapia-

putin kotona antama palvelu hyväksytään maksettavaksi palvelurahoista.

Yhdistyksen on hyödyntänyt näitä veteraanien luona tehtäviä vierailuja. Niiden yhteydessä jaetaan esimerkiksi joulutervehdys kaikille niille veteraaneille, jotka eivät pääse mukaan veteraanien joulujuhlaan.

Monipuolisen veteraanityön lisäksi Paula kuuluu Liedon seurakunnan kirkkovaltuustoon, varajäsenenä kirkkoneuvostoon sekä varajäsenenä kunnan vanhus- ja vammaisneuvostoon. Yhteys seurakuntaan palvelee myös työtä veteraanien parissa.

Paula kertoo, että vapaaehtoisuuden tekeminen on hänelle sydämen asia. Erityisesti kotiin vietävien palvelujen koordinoijana hän varmistuu siitä, että valtion myöntämä raha tulee varmasti käytettyä ja se kohdistuu tasapuolisesti oikeille henkilöille todelliseen tarpeeseen.

Markku Heinonen
Kirjoittaja on Liedon sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja

Korjausavustuksia asuntoihin 2017

Korjausavustuksia asuntojen korjauksiin on taas ensi vuonna haussa. Korjausavustuksilla ei ole enää hakuaikaa, vaan niitä voi hakea vuoden mittaan tarpeen ilmetessä. Korjausavustuksia voivat hakea kaikki yli 65-vuotiaat oman kotinsa muutostöihin, mutta hakijan on täytettävä asetettavat tulo- ja omaisuusrajat.

Normaalisti korjausavustusta voi saada 50 % korjausten kustannuksista, mutta erityisistä syistä avustus voi nousta 70%:iin. Tuki-

en tarkemmista ehdoista kannattaa soittaa Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojille. Korjausneuvojat avustavat hakemusten tekemisessä ja hakemukset voi ensi vuonna täyttää myös sähköisen järjestelmän kautta. Korjausneuvontaa voi tuki kysyä, vaikka ei hakisikaan korjausavustuksia.

Oheissa ovat kaikkien korjausneuvojen yhteystiedot. Korjausneuvonta-asioissa auttaa myös korjausneuvonnan päällikkö Jukka Laakso, puh. 040 502 3807.

Veteraanietuudet 1.1.2017 alkaen

Rintamalisä 49,56 euroa/kk

Ylimääräisen rintamalisän täysi määrä 239,32/kk yksin asuvalle, avioliitossa asuvalle 207,07 euroa/kk.

Veteraanilisä on 105,13 /kk (eläkettä saavan hoitotuki; perustuki 61,70 euroa, korotettu hoitotuki 153,63 euroa, ylin hoitotuki 324,85 euroa).

Ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille myönnettävän rintama-avustuksen summa nousee. Kertasuorituksena myönnettävä rintama-avustus nousee 540 eurosta 590 euroon. Avustus voidaan myöntää Suomen sodissa vapaaehtoisina palvelleille ulkomaalaisille rintamasotilaille, jotka asuvat Virossa, entisen Neuvostoliiton alueella tai Suomessa. Avustusta maksetaan noin 60 henkilölle ensi vuoden aikana.

Takuueläke 760,26 euroa/kk. (Kela 28.11.2016)

Valtion talousarviossa oleva määräraha ja sen maksaminen vuonna 2017

Valtiokonttori maksaa kunnille **kuntoutusmäärärahaa** kuntoutuslain mukaisesti ennakkona neljännesvuosittain (helmikuu-, touko-, elo- ja marraskuussa) yhtä suurina erinä.

Valtiokonttori maksaa kunnille **kotona asumista tukevien palveluiden määrärahan** yhtenä eränä 31.1.2017.

Määrärahojen jako perustuu kunnassa asuvien rintamaveteraanien lukumäärään, jotka ovat oikeutettuja kuntoutukseen ja kotona asumista tukeviin palveluihin.

Berner Oy
Helsinki

Korjausneuvontaa jo 25 vuotta

VTKL:n 15 alueellista korjausneuvojaa avustavat sotainvalideja, veteraaneja ja muita ikääntyneitä ihmisiä asunnossa tarvittavien muutostöiden kartoittamisessa, suunnittelussa ja korjausavustusten hakemisessa. Kysy lisätietoja alueesi korjausneuvojalta tai katso nettisivuiltamme www.vtkl.fi/korjausneuvonta

**Länsi-Uusimaa,
Vantaa**
Korjausneuvoja
Timo Vänskä
050 449 3395

timo.vanska@vtkl.fi

**Itä-Uusimaa,
Helsinki**
Korjausneuvoja
Pekka Martikainen
050 913 1452

pekka.martikainen@vtkl.fi

Varsinais-Suomi
Korjausneuvoja
Jani Malminen
0500 908 660

jani.malminen@vtkl.fi

Pirkka-Häme
Korjausneuvoja
Voitto Niska
0400 649 199

voitto.niska@vtkl.fi

Päijät-Häme
Korjausneuvoja
Kari Tahvanainen
0500 494 766

kari.tahvanainen@vtkl.fi

**Etelä-Karjala,
Kymenlaakso**
Korjausneuvoja
Pekka Hulkkonen
050 593 1277

pekka.hulkkonen@vtkl.fi

Satakunta
Korjausneuvoja
Tiina Toivonen
0400 852 727

tiina.toivonen@tetconsulting.fi

Suur-Savo
Korjausneuvoja
Ismo Kortman
0500 651 737

ismo.kortman@vtkl.fi

Pohjois-Karjala
Korjausneuvoja
Lauri Takkunen
050 540 7035

lauri.takkunen@vtkl.fi

**Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu**
Korjausneuvoja
Tapio Karhu
040 516 6738

tapio.karhu@vtkl.fi

**Etelä-Pohjanmaa ja
Pohjanmaa**
Korjausneuvoja
Harri Hietikko
0400 260 962

harri.hietikko@vtkl.fi

Pohjois-Savo
Korjausneuvoja
Pentti Heikkinen
0400 371 586

pentti.heikkinen@vtkl.fi

Sisä-Suomi
Korjausneuvoja
Jukka Lampi
0400 162 494

jukka.lampi@vtkl.fi

Lappi
Korjausneuvoja
Ari Viippola
050 590 3637

ari.viippola@vtkl.fi

Meri-Lappi
Korjausneuvoja
Teuvo Junes
040 557 2550
(Kemi, Kemijärvi, Simo, Tervola,
Tornio, Yli-Tornio)

teuvo.junes@vtkl.fi

Vanhustyön keskusliitto -
Centralförbundet för de gamlas väl ry
Malmin kauppatie 26, 00700 Helsinki
www.vtkl.fi

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

Eduskuntapuolueiden ryhmäjohtajat sopivat veteraanirahojen varmistamisesta

Eduskuntaryhmien puheenjohtajat sopivat 29.11.2016, että eduskunnan valtiovarainvaliokunnan budjettimietintöön lisätään kirjaus, jolla varmistetaan veteraanikuntoutuksen määrärahojen riittävyys.

Eduskunnan käsittelyssä olevaan valtion ensi vuoden budjettiin sisältyy esitys, joka lisää veteraanien kotona asumista tukevia palveluja 20 miljoonalla eurolla. Itsenäisen Suomen täyttäessä 100 vuotta on tämä eduskunnan ja valtion lupaus hoitaa veteraaneille heidän tarpeensa mukaiset palvelut kotiin merkittävä.

Rintamaveteraaniain neuvottelukunta on ilmaissut tyytyväisyytensä tähän palvelulupaukseen, mutta samalla huolen siitä, riittääkö osoitettu resurssien lisäys varmasti palveluiden järjestämiseen.

Tämän johdosta eduskuntapuolueiden eduskuntaryhmien puheenjohtajat ovat sopineet, että valtiovarainvaliokunnan valmisteilla olevaan budjettimietintöön lisätään seuraava lausuma, jolla varmistetaan veteraanien rahoituksen riittävyys:

”Jos vuoden 2017 aikana seurantatiedot osoittaisivat veteraanien kotona asumista tukeviin palveluihin ja kuntoutukseen varattujen määrärahojen riittämättömyyden, eduskunta on itsenäisyyden juhluvuonna valmis tarpeelliseen lisäbudjetointiin.”

Lisätietoja:

Antti Kaikkonen, keskustan eduskuntaryhmä, 050 511 3160

Sampo Terho, perussuomalaisten eduskuntaryhmä, 050 538 1674

Kalle Jokinen, kokoomuksen eduskuntaryhmä, 050 512 0128

Antti Lindtman, sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä, 040 577 6255

Krista Mikkonen, vihreä eduskuntaryhmä, 044 262 7881

Aino-Kaisa Pekonen, vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, 050 512 0119

Stefan Wallin, ruotsalainen eduskuntaryhmä, 09 432 3011

Peter Östman, kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, 050 512 1845

Veteraanien kotipalvelu paranee ensi vuonna

Kuhmolainen Aili Hiekkalinna on hyvillään arviosta, jonka mukaan veteraanien palvelut paranevat ensi vuonna. Hän on ostanut palveluseleillä siivouspalvelua. Hiekkalinnan tytär Marja-Leena Piirainen sanoo, että he käyttävät laajenevia palveluja kokonaisvaltaisesti, mikäli sellainen mahdollisuus avautuu.

Valtion lupaus kolminkertaistaa rintamaveteraanien kotipalveluun osoitettavat varat merkitsee toteutuessaan huomattavaa muutosta.

Rintamaveteraanien palveluihin myönnetään ensi vuonna huomattava lisärahoitus, minkä ansiosta he pääsivät merkittävästi nykyistä laajempien palvelujen piiriin. Lupauksen korkeammasta rahoituksesta antoi pääministeri Juha Sipilä (kesk.) Oulussa huhtikuussa pidetyn kansallisen veteraanipäivän juhlassa.

Lupaus on vastaus muun muassa veteraanijärjestöjen vuosien ajan esittämiin toiveisiin si-

tä, että myös sodassa vahingoittumattomien rintamaveteraanien kotipalvelut pantaisiin paremmalle tolalle.

Mikäli lupaus toteutuu, kaikilla rintamaveteraaneilla on jatkossa mahdollisuus saada tarpeitaan vastaavat, maksuttomat kotiin vietävät kunnalliset avopalvelut, veteraaniasiamies **Reijo Inget** tulkitsee.

Kainuussa veteraanien palvelua on toteutettu niin, että sotainvalidien kotipalvelut on hoidettu vanhushpalvelujen vastuualueella ja rintamaveteraanien ja leskien asiat veteraaniasiamiestöiminnan kautta. Jälkimmäisiin valtio on osoittanut tänä vuonna valtakunnallisesti kymmenen miljoonaa euroa. Kainuu-

seen tuosta summasta on tullut 321 000 euroa, joka on käytetty valtaosin veteraanien palveluseleihin ja osittain apuvälinehankintoihin, jotka edesauttavat kotona selviytymistä.

Mikäli valtion talousarvioesitys hyväksytään tältä osin, ja valtio kolminkertaistaa nykyisen määrärahan, Kainuun osuus potista kasvaa noin 900 000 euroon.

” Se merkitsee Reijo Ingetin mukaan huomattavaa palvelujen järjestämistavan muutosta ja palvelureper-tuaarin leventämistä.”

Nyt tarvitaan palvelujen tehostamista ja suunnittelua, että saamme käytettyä tämän määrärahan tehokkaasti, sillä valtio perii käyttämättömät rahat takaisin. Odotamme Valtiokonttorin ohjeita rahoista, että pääsisimme käsiksi tähän työhön.

Kainuussa – Puolanka pois-lukien – oli vuoden alussa 607 rintamaveteraania. Kuhmossa heitä oli 65 henkeä. Jotta kaikki saadaan mahdollisesti kasvavien palvelujen piiriin, on Kainuussa sovittu vanhushpalvelujen kanssa, että palveluja ryhdytään tarjoamaan yhdessä myös rintamaveteraaneille.

Ensiarvoisen tärkeää on, että rintamaveteraanien palvelut saatetaan lopultakin samalle tasolle sotainvalidien saamien palvelujen kanssa, Reijo Inget sanoo.

Pohjois-Savossa tavoitteena yhteinen päätös

Itsenäisen Suomen täyttäessä 100 vuotta on vuodelle 2017 valtion lupaus määrärahojen turvin hoitaa kaikille veteraaneille heidän tarpeitansa vastaavat kotipalvelut. Tämä on haaste kunnille.

Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin neuvottelupäivillä 3.11. Kuopion kuntapäättäjät yhdessä palveluista vastaavien työntekijöiden kanssa ottivat haasteen vastaan.

Ajatus siitä, että palvelujen järjestäminen ja vastuu niistä pitäisi olla kaikille itsestään selvä. Neuvottelupäivillä todettiin kuitenkin, että on hyvä kirjata asia myös sitovana tahtona kuntien talousarvioon.

Tilaisuudessa kaupunginhallituksen puheenjohtaja **Pekka Kantanen** käytti puheenvuoron ja hän korosti, että tästä asiasta ei pitäisi tulla poliittista kiistaa. Hän totesi, että kun miehet olivat rintamalla isänmaan asialla, ei sielläkään jäsenkirjoja kysely. Samalla tavalla pitää veteraanien asia hoitaa edes vihdoinkin nyt – yksimielisesti, arvokkaasti ja päättäväisesti. Velka se on vanhakin velka! Uskallan sanoa, että me kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Markku Rossin** kanssa vetoamme maakunnan kaikkiin valtuustoihin, että he ottaisivat omiin talousarvioihinsa vastaavat velvoittavat tukea koskevat kirjaukset.

Kuopiossa asia kirjattiin talousarvioon valtuuston sitovana tahtona näin: ” Valtio rahoittaa v. 2017 sotaveteraanien kotiapua selvästi aiempaa suuremmilla summilla. Perusturvan palveluohjaus varautuu huolehtimaan toiminnan ko. resurssien täysimääräisestä ohjaamisesta ja käytöstä veteraanien hyväksi”.

Toivottavasti haaste otetaan vastaan myös muualla Suomessa. Samalla esitämme, että kotona asumista tukevien palvelujen toteutus ei saa jäädä kiinni määrärahasta. Jos vuoden 2017 aikana seurantatiedot osoittaisivat varatun määrärahan riittämättömyyden, eduskunnan tulee juhluvuonna olla valmis lisäbudjetointiin. Nyt on aika hoitaa asia parhaalla mahdollisella tavalla ja se voidaan tehdä yhteisellä päätöksellä ja tahdolla.

Neuvottelupäivillä 3.11. mukana olleina vetoamme kaikkiin Pohjois-Savon kaupunkeihin, kuntiin ja kuntayhtymiin tämän asian hoitamiseksi 2017 itsenäisyytemme juhluvuoden teeman mukaisesti yhdessä.

Pekka Kantanen

Kuopion kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Ilmari Hartikainen

Siilinjärven kunnanhallituksen puheenjohtaja

Antti Sarvela

Iisalmen kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Pekka Nykänen

Leppävirran kunnanvaltuuston puheenjohtaja

” Käytännössä se tapahtuu niin, että palveluseleistä suurelta osin luovutaan ja järjestetään palvelut vanhushpalveluiden kanssa uudella tavalla.”

Palveluseleillä veteraanit ovat voineet ostaa kotipalvelun tukipalveluja, kuten siivousta, lumitöitä, nurmikon leikkausta, ulkoilutusta sekä asiointiapua. Kainuussa palvelusetelitoiminnan piirissä on noin 350 veteraania, joista Kuhmossa 50 veteraania. Uuden käytännön mukaan jokaisen rintamaveteraanin tarvitsemat kotipalvelut kartoitetaan henkilökohtaisesti.

Henkilökohtaisen palvelusuunnitelman avulla veteraanien ei itse tarvitse enää huolehtia pääosasta palveluita, vaan ne tulevat automaattisesti. Joitakin edellä mainituista palveluista veteraanit edelleenkin hankkinevat palveluseleillä.

Veteraanien leskien palvelusetelitoimintaan on Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä varannut ilman mitään lakisääteistä velvoitetta jo usean

vuoden ajan 100 000 euron määrärahan. Leskiä palvelusetelitoiminnan piirissä on Kainuussa noin 360, joista Kuhmossa 55.

Reijo Inget sanoo, että Kainuussa käytiin kaikki veteraanit ja heidän asiansa läpi viime vuonna, mutta kaikkia ei tavattu henkilökohtaisesti. Kainuussa niin kuntayhtymän vanhustenhuollon henkilökunta kuin monet muutkin vanhusten parissa työskentelevät tahot, myös yksityiset, ovat vuosien varrella harjaantuneet ottamaan veteraaniasiat esille ja hakemaan veteraaneille ja leskille yhdessä heidän kanssaan näitä palveluja. Yhteistyötä vielä tehostamalla saadaan kaikkien veteraanien palvelutarpeet kartoitettua.

Sen sijaan se, riittääkö nykyinen palvelutuotanto lisääntyvään palvelujen toteuttamiseen, on hyvä kysymys. Siihen odotetaan vastausta palvelukartoitus-ten myötä.

Teksti ja kuva: Timo Kyllönen

Kirjoittaja on Kuhmolainen

-lehden päätoimittaja

timo.kyllonen@slpmedia.fi

Kuntien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

Asikkalan kunta

Askolan
kunta

Enontekiön kunta

Hailuodon
kunta

Heinäveden
kunta

Hämeenkyrön
kunta

*Siellä on
se jokin*

IIN KUNTA

Ilmajoen
kunta

ISOKYRÖ

www.isokyro.fi

Joroisten
kunta

Juuan
kunta

KANGASALA

www.kimitoon.fi | www.kemionsaari.fi

Kempeleen
kunta

Kirkkonummen kunta
Kyrklätts kommun

Kyyjärven
kunta

KÄRKÖLÄ

Leppävirran
kunta

LIPERIN KUNTA
www.liperi.fi

Lumijoen
kunta

MALAX
MAALAHTI

MASKUN KUNTA

Mustasaaren kunta
Korsholm kommun

Nousiaisten
kunta

Pihtiputaan
kunta

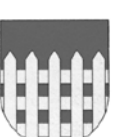

PUNKALAUDUN

Puumala

Pyhtään kunta

Pyhännän kunta

Rautalammin
kunta

Kuntien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

 Rautjärven kunta	 SIILINJÄRVI	 Sysmän kunta
 Säkylä Satasyytiä!	 Taipalsaaren kunta www.taipalsaari.fi	 Tervolan kunta www.tervola.fi
 TOHMAJÄRVI Rajattomat mahdollisuudet	 Tuusula	 Tyrnävän kunta
 Utajärven kunta	 Vehmaan kunta www.vehmaa.fi	 Vetelin kunta
 Vieremän kunta	 Vörå kommun	 Ypäjän kunta

 Kristus syntyy - kiittäkää Riemullista Joulunaikaa ja Jumalan Siunaamaa Vuotta 2017 		
Helsingin ortodoksinen seurakunta	Ilomantsin ortodoksinen seurakunta	 Joensuun ortodoksinen seurakunta
Jyväskylän ortodoksinen seurakunta	Kajaanin ortodoksinen seurakunta	Kuopion ortodoksinen seurakunta
Lapin ortodoksinen seurakunta	Nurmeksien ortodoksinen seurakunta	Oulun ortodoksinen seurakunta
Taipaleen ortodoksinen seurakunta	Turun ortodoksinen seurakunta	Vaasan ortodoksinen seurakunta

Sotaveteraaneja tervehtien ja Siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2017 toivottaen

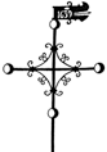

ALAVUDEN⁺ SEURAKUNTA	Enontekiön seurakunta	KIRKKO ESPOOSSA⁺ Espoonlahden seurakunta	Euran seurakunta
Evijärven seurakunta	Forssan seurakunta	Hangon seurakuntayhtymä	Hankasalmen seurakunta
Harjavallan seurakunta	Hartolan seurakunta	Heinäveden seurakunta	
Herttoniemen seurakunta, Helsinki	Hollolan seurakunta	Hyvinkään seurakunta	HÄMEENLINNAN⁺ SEURAKUNNAT
Iin seurakunta	Imatran seurakunta	Inarin seurakunta	Isojoen seurakunta
	JANAKKALAN⁺ SEURAKUNTA		Joutsan seurakunta
Jyväskylän seurakunta	Kajaanin seurakunta	Kalajoen seurakunta	Kallion seurakunta, Helsinki
Kangasalan seurakunta	Kangasniemen seurakunta	Kannuksen seurakunta	Karstulan seurakunta
 Kauhavan seurakunta <i>Joulun rauhaa</i>	Kauniaisten suomalainen srk	 KEMIN SEURAKUNTA	Lähelläsi arjen aherruksessa ja juhlan hetkellä www.keravanseurakunta.fi
Kihniön seurakunta	Kiteen seurakunta	 www.konnevesi.fi/seurakunta	 KOUVOLAN EV.LUT. SEURAKUNNAT
Kuopion ev.lut.seurakunnat	Kuortaneen seurakunta	Kuusamon seurakunta	Kyyjärven seurakunta
Kärkölän seurakunta	Kärsämäen seurakunta	Lahden seurakuntayhtymä	Laihian seurakunta
Laitilan seurakunta	Langinkosken seurakunta, Kotka	 Lapinlahden seurakunta	Lappajärven seurakunta www.lappajarvenseurakunta.info

Sotaveteraaneja tervehtien ja Siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2017 toivottaen

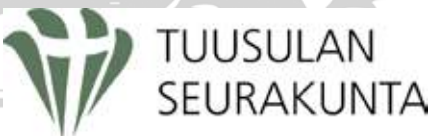

	Lempäälän seurakunta		Lieksan seurakunta
Limingan seurakunta	Liperin seurakunta	Lumijoen seurakunta	Luvian seurakunta
Malmin seurakunta, Helsinki		Muhoksen seurakunta	Multian seurakunta
Muonion seurakunta	Mynämäen seurakunta	Mäntsälän seurakunta	Nakkilan seurakunta
Nurmijärven seurakunta		Orimattilan seurakunta	Hyvää Joulua ja Siunausta v. 2017 Oriveden seurakunta ja Juupajoen kappeliseurakunta
Oulaisten seurakunta		Oulunkylän seurakunta, Helsinki	
Paavalin seurakunta, Helsinki	Pakilan seurakunta, Helsinki	Parkanon seurakunta	Perhon seurakunta
Pielaveden seurakunta	Pihtiputaan seurakunta	Pomarkun seurakunta	
Porin Teljän seurakunta			Pyhtään seurakunta
Pyhäjoen seurakunta	Ranuan seurakunta	Rautjärven seurakunta	Riihimäen seurakunta www.riihimaenseurakunta.fi
Rovaniemen seurakunta	Ruokolahden seurakunta	Ruoveden seurakunta	Saarijärven seurakunta, Kannonkosken, Kivijärven ja Pylkönmäen kappeliseurakunnat
	Sievin seurakunta		
Sipoon seurakuntayhtymä Sibbo kyrkliga samfällighet	Someron seurakunta	Sotkamon seurakunta	Sulkavan seurakunta

Sotaveteraaneja tervehtien ja Siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2017 toivottaen

Suomussalmen seurakunta	Säkylä-Köyliön seurakunta	Sääksmäen seurakunta	
Tammelan seurakunta	Tampereen ev.lut.seurakunnat	Tervolan seurakunta	Tikkurilan seurakunta, Vantaa
Tohmajärven seurakunta	Toholammin seurakunta		Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä
Tyrnävän seurakunta	Uudenkaupungin seurakunta		Rauhallista joulua ja siunausta vuodelle 2017 VAASAN SUOMALAINEN SEURAKUNTA
Vimpelin seurakunta	Virtain seurakunta	Vähänkyrön seurakunta	Äänekosken seurakunta

Med Tack för gott samarbete. En Välsignad Julhögtid och Ett Gott Nytt År 2017

 BORGÅ SVENSKA DOMKYRKO- FÖRSAMLING Om församlingens julandakter se Kyrkpressen, Borgåbladet och www.borgaforsamlingar.fi		<i>Fridfull Jul!</i> <i>Rauhallista Joulua!</i>
Hangö svenska församling	Kimitoöns församling Kemiönsaaren seurakunta	Liljendals församling
Mariehamn församling 	Nykarleby församling	Vanda svenska församling Vanda kyrkliga samfällighet
Pernå församling Pernajan seurakunta	<i>Med önskan om en fridfull jul!</i> VASA SVENSKA FÖRSAMLING [†]	Vörå församling Vöyrin seurakunta

Hyvää Joulua
Sotaveteraaneille Aurasta!

Sun Chemical Oy
Espoo

Cumasa Oy
Espoo

Hovila Oy Espoo	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Espoosta! 	Bitrac Oy Espoo www.bitrac.fi
Puhdistus Helmi Oy Espoo	Top Building Oy Espoo	E. M. Pekkinen Oy Espoo
Maansiirtoliike Matti Knaapi Oy Tammela	Haminan Vesijohtoliike Penttilä Oy Hamina	Kuljetus Simo litti Ky Hartola
Hauhon Myllärit Oy Hauho	Sähkö-Jussi Oy Helsinki	
Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Helsingistä! 	Söderkullan Kaivin Oy Helsinki	Lihatukku Heikin Liha Oy Helsinki
Arkkitehdit Q4 Oy Helsinki	OPR-Vakuus Oy Helsinki	Terramare Oy Helsinki
Töölön Pianokeskus Oy Helsinki www.pianokeskus.fi	Suomen Varustamot ry Helsinki	Kari Silvennoinen Ky Helsinki www.silvennoinen.fi
Sähköpartio Oy Helsinki	Terästarvike Oy Helsinki	Rakennus Oy Isotalo Helsinki
Urheiluopistosäätiö Helsinki	Tiori Kuljetus Oy Helsinki	Sähköinsinööritoimisto Delta-KN Oy Helsinki
Olympiakylän Huolto Oy Helsinki	Saanio&Riekkola Oy Helsinki www.sroy.fi	OTE Oy Helsinki
Isännöitsijätoimisto Helin ja Soppela Oy Helsinki	Genoscooper Oy Helsinki	Arkkitehdit Mustonen Oy Helsinki
Metrofysio Oy Helsinki	Kytäjä Golf Oy Hyvinkää	LinnaSteel Oy Hämeenkoski
Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Hämeenlinnasta!	Maalausliike E. Heiskanen Oy Imatra www.e-heiskanen.fi	Kuusitunturi Oy Imatra
Inarin Vuokra-asunnot Oy	Charterbus R. Lundström Ky Inkoo	Disamed Oy Inkoo www.disamed.fi
Metsäkoneurakointi Veljekset Eronen Ky Kiihtelysvaara	Metsä-Karvinen Oy Kontiolahti, Lehmo	Kuljetusapu Kimmo Taipale Oy Jyväskylä www.kuljetusjyvaskyla.fi
Suomen CNC-Koneistus Oy Jyväskylä	Topiron Ky Laukaa	Maajukka Oy Jyväskylä

Varkauden panssarikeskus kunnosti sotasaalispanssarivaunuja

Sotaveteraani-lehden marraskuun numerossa kerrottiin, että ennen talvisotaa ostettiin 32 Vickers panssarivaunua Englannista. Nämä hankittiin kuitenkin – ehkä säästävyyssyistä – ilman aseistusta, istuimia ja muuta ”sisustusta”. Näin ollen Suomella ei Talvisodan sytyessä ollut yhtään taisteluvalmista panssarivaunua. Kun sodan kahden ensimmäisen viikon aikana oli mottitaisteluissa saatu valtavat määrät panssarikalustoa sotasaaliiksi, niin todettiin, että Hämeenlinnan vanhalla korjaamolla ei ollut edellytyksiä korjata niitä. Pikaetsinnän jälkeen löytyi Varkaudesta A. Ahlström Oy:n Konepaja, joka 15.12.1939 muutettiin Panssarikorjaamoksi. Jo seuraavana päivänä tuli korjattavaksi panssarivaunu ja sen jälkeen jatkuvana virtana junalasteittain erilaista panssarikalustoa.

Suuri osa vaunuista oli T-26 mallisia Vickers-kopioita, vain torni oli erilainen. Näistä parhaat otettiin korjattaviksi ja varaosia saatiin rikkiammutuista tai muuten huonokuntoisemmista vaunuista. Osa varaosista kelpasi myös Vickerseihin, mutta lisätoita aiheutti se, että T-26 oli valmistettu metrijärjestelmän mukaan, mutta Vickersit tuumajärjestelmässä.

Ammattitaitoisia asentajia oli vain 12, mutta apumiehiä saatiin 51 miestä, jotka eri syistä eivät kelvanneet asepalvelukseen. Tammikuussa 1940 tuli avuksi pieni ryhmä ruotsalaisia asentajia, jotka kuitenkin lähtivät kotiin Talvisodan päätyttyä.

” Varkauteen tuotiin sotiemme aikana kaikkiaan 700 panssariajoneuvoa ja niistä 300 korjattiin siellä ja muilla konepajoilla 200. ”

Kun jatkosota syttyi, voitiin perustaa täysin taisteluvalmis Panssaripataljoona, johon kuului noin 50 vaunua, joista yli puolet oli sotasaalista.

Panssaripataljoonan Esikunta ja 2 komppaniaa (24 Vickersiä) oli jo tammikuussa 1940 siirretty Varkauteen ja kun keväällä 1942 myös Koulutuskeskus siirrettiin Hämeenlinnasta sinne, niin Varkaudesta tuli **Panssarikeskus**.

Varkauden keskuskorjaamon alihankkijoina toimivat mm. Tampereen Lentokonetehdas, Tampella, Lokomo, Porin Konepaja ja Jyväskylän Tykkitehdas, missä jo keväällä 1940 asennet-

tiin T-26 vaunuista otetut tykit Vickerseihin.

Marraskuussa 1941 saatiin taas apua Ruotsista, kun sieltä tuli suuri ryhmä asentajia, joka enimmillään käsitti 62 miestä ja keskimäärin 30. Nämä työskentelivät Varkaudessa vuoden 1942 joulun asti. Tuloksena oli, että keväällä 1942 voitiin perustaa Panssariprikaati, johon kuului lähes 200 panssariajoneuvoa. Samana kesänä muodostettiin Panssariprikaatista, Jääkäriprikaatista, Tykistöpatentista, Panssaritorjuntapataljoonasta ym. pienemmistä yksiköistä Panssaridivisioona. Saksasta saatiin 59 rynnäkkötykkiä Stu-40 vuosina 1943-44, mutta siitä huolimatta panssaridivisioonan kalustosta oli 80 % sotasaalista kesällä 1944. Näillä aseilla Panssaridivisioona kunnostautui Karjalan Kannaksen kovissa torjuntataisteluissa.

Kaikkiaan 500 kunnostetusta panssariajoneuvosta oli 200 panssaritraktoreita, jotka menivät tykistöyksiköille tykkien vetokalustoksi.

Syyskuun 1944 aselevon jälkeen Panssaridivisioona osallistui vielä Lapin sotaan, mutta vedettiin sieltä asteittain pois marraskuussa ja lakkautettiin 4.12.1944. Samanaikaisesti Varkauden Panssarikeskus ajettiin vähitellen alas ja sieltä kuljetettiin 18.12.1944 mennessä pois 268 rautatievaunullista romuja ja se lakkautettiin 31.12.1944. Viiden vuoden kovasta aherruksesta A. Ahlström sai konepajansa takaisin, mutta sen jälkeen kesti vielä monta kuukautta ennen kuin kaikki romut saatiin pois.

Stig Holmström

Kirjoittaja on varkautealainen sotaveteraani

Kuvat: Varkauden museo

A. Ahlströmin konepaja Varkaudessa 1940-luvulla.

Sotasaaliskalustoa Kaasutehtaan varastoalueella kesällä 1941.

Panssarikorjaamon arkipäivää.

Maakaukokuvaus jatkosodan aikana

Kaukaisten kohteiden tarkkailu on hyvin vanhaa perua. Korkeilta, sopivilta paikoilta tarkkasilmäiset vartijat tähystelivät ja varoittivat muita mahdollisesta uhasta. Kiikarin keksimisen jälkeen valvonta-
taulottuvuus kasvoi ja tarkentui moninkertaiseksi. Vähitellen ilmaantuivat myös valovoimaiset hämärä- ja yökiikarit.

Valokuvaustekniikka 1800-luvun loppupuolella toi aivan tuulet kaukovalvontaan. Nyt oli mahdollista tallentaa lasiselle valokuvauslevylle ja sittemmin filmille kiinnostavat tapahtumat kaukaisuudesta seikkaperäistä tutkimusta ja tiedottamista varten.

Maakaukokuvaus ensi askeleet Suomessa

Vapaussodan jälkeen virisi ajatus armeijan omasta valokuvausorganisaatiosta. Kuvien tarvetta esiintyi aluksi erityisesti oppaiden ja ohjesääntöjen teossa. Myös ase- ja taisteluvälineitä oli kuvattava puolelta, jos toiselta. Nuoren armeijan ensimmäisiin tehtäviin ei tavallinen, lähinnä tapahtumia tallentava valokuvaus vielä kuulunut, sen tarve korostui ajan kuluessa. Monet tämän kaltaiset kuvaustehtävät hoidettiin alkuaikoina amatöörityönä tilauksesta tai jonkin kantahenkilökuntaan kuuluvan alan taitajan avulla. Sitten salattavuusseikat putkahtivat esille. Linnoituksiin, kasarmeille ja erilaisiin harjoituksiin sekä kokeiluihin ei voitu laskea siviilikuvaa. Viimein Yleisesikunnan koulutusosastoon perustettiin 6.10.1925 kuvatoimisto, jonka tehtäväksi määrättiin aluksi tavallinen valokuvaus, käsittäen tilannekuvauksen ohella erilaisten ohjesääntöjen edellyttämien kuvien oton ja valmistamisen.

Ennen yleisesikunnan johtamaa kuvaustoimintaa kenttätykistö oli lähtenyt liikkeelle jo 1920-luvun alussa aivan toisenlaisin tavoittein.

"Tykistön tarkastaja, eversti Vilho Nenonen oli kiinnostunut maakaukokuvauksesta."

Hänen johdollaan tutkittiin mm. maakuvamittausten soveltuvuutta kohteiden määrittämiseen sekä yleiseen maaston valvontaan. Tämä johti siihen, että Mittauspatterin ensimmäisinä vuosina 1920-luvulla ajateltiin yksikön tehtäviin kuuluvan myös kaukokuvaus, josta olisi samalla tullut osa tykistön mittaustiedustelua. Nenonen katsoi maavalokuvauksen ja siihen liittyvän kuvamittauksen tärkeäksi tykistötiedustelun alaksi. Hänen mielestään sodanajan ja rauhan ajan mittausjoukkoon olisi pitänyt kuulua oma valokuvamittausyksikkö, fotogrammetrinen patteri.

Tähän ajatukseen perustuen Perkjärven leirikalustoon hankittiin 1930-luvun alussa maastereokuvien mittaustekniikka eli stereokomparaattori. Kaukokuvauskokeita tehtiin Kannaksella kuvaamalla Mäkienmäeltä ja Metsäpirtistä haarakiikarin läpi kaukaisia, rajan takaisia kohteita. Osa kuvista onnistui, joskin kameran sovittaminen haarakiikarin okulaariin oli ongelmallista. Kokeet eivät johtaneet kalustohankintoihin määrärahojen niukkuuden vuoksi.

Myös rajavalvontaan sovellettiin kaukokuvausta. Karjalan kannaksella seurattiin venäläisten rajavartioiden liikehdintää ja tarvittaessa kuvattiin kauko-objektiveilla rajavyöhykettä. Elokuussa 1939 havaittiin valvontakuvissa selviä merkkejä venäläisten uusista taisteluasemista aivan rajan pinnassa. Kannaksen Seivästön majakan tornitasanteelta kuvattiin useiden vuosien ajan neuvostoliittolaisia sota-alueita.

Maakauko- eli tykistökuvaus jatkosodan vuosina

Talvisodan syttyessä puolustusvoimilla ei ollut lainkaan kaukokuvauskalustoa eikä se olisi tuottanut niissä valaistus- ja sääoloissa kunnollisia tuloksia. Lisäksi kuvausorganisaatiota ei ollut edes olemassa. Helmikuussa 1940 tosin yritettiin asiaa parantaa järjestämällä Viipurissa siviilikalustolla suppea kuvauskurssi, joka oli loppujen lopuksi tehoton.

Välirauhan aikana kenttätykistön järjestämällä komentajakurssilla käsiteltiin kaukokuvausta ja samaan aikaan oli jo aloitettu saksalaisvalmisteisten kaukokuvauskalustojen ja kenttälaboratoriolaitteiden hankinnat.

"Jatkosodan syttyessä kaukokuvausta toteutettiin ensimmäisenä Hangon Ryhmässä ja itärajalla VI Armeijakunnassa."

Menettely, joka osoittautui tiettyissä tilanteissa tulokselliseksi, otettiin käyttöön pian kaikissa

armeijakunnissa, joiden esikuntien tykistöosastoihin perustettiin sodan kuluessa tykistötiedustelutoimistot (Tyk 3 tai Tyk 4). Näiden eräänä tehtävänä oli kauko- ja pyörö - eli panoraamakuvaus. Lisäksi toimistojen tehtävänä oli tykistön tiedustelutietojen jakaminen joukoille pikakarttoina tai vastaavina. Vuonna 1943 muodostettiin Päämajan tykistöosastoon vastaava toimisto Tyk 4, joka aseteitse sai ohjausta sekä materiaalia Päämajan kuvaosastolta. Itse asiassa tämä toimisto oli lopulta "kahden herran" alainen.

"Tykistökaukokuvaus oli erityisen tehokasta asemasodan aikana."

Maakuvaukset sekä tiedusteluilmakuvaukset palvelivat tykistötiedustelua kaikissa oloissa ja taistelulajeissa. Mainittakoon, että esimerkiksi Aunuksen kannaksella puolustuksessa ollut VI Armeijakunta sai sodan aikana kaikkiaan yli 300 ilmakuvasuoritusta vuosina 1941-1944. Maakaukokuvia otettiin useita satoja, yksittäisten kuvien määrä ylitti kolmen tuhannen otoksen rajan.

Jatkosodan aikana konstruointiin panoraamakuvausta varten kotimainen alumiinirunkoinen kameramalli /1944. Professori Yrjö Väisälä puolestaan rakensi pitkäpolttovalaisen linssikaukokameran, jota kokeiltiin mm. Maaselän kannaksella. Sarjatuotantoon kamera ei ehtinyt.

"Tykistökuvaus soveltumismahdollisuuksia tutkittiin sodan aikana monella taholla."

Kenties pisimmälle pääsivät VI Armeijakunta ja Topografipataljoona.

Tulenjohtopaikkojen pyörökuvauskset ulotettiin lähes kaikille rintamasuunnille. Kuvauksia uusittiin tarvittaessa etulinjan näkymien muuttuessa, viimeistään vuodenaikojen vaihtuessa. Pyörökuvien avulla oli helppo il-

Kaukokuvaus on käynnissä.

moittaa havainnot ja jopa jalkaväkimies kykeni pyytämään kuvien merkintöjen mukaan torjuntatulta tietylle alueelle.

Mittauspatterien kaukotähtäyspaikoilla valvottiin ja tallennettiin vihollisen toimintoja hyvinkin kaukaa selustasta. VI Armeijakunnan alueella otettiin käyttöön yökuvaus, eli menetelmä, jossa kamera oli auki ja yön aikana tapahtuvat vihollisen puolen valoilmiot tallentuivat filmille. Kameran asema oli mitattu ja asteikot valmiina kehityksen jälkeiseen tulkintaan. Stereokuvaus tuotti useista kohteista kolmiulotteisia malleja, joita tutkimalla selvitettiin vastustajan aseman yksityiskohtia. Tietojen siirto topografisille kartoille tapahtui sujuvasti ns. liuskamenetelmää ja kuviovertailua käyttäen.

Saksasta saatiin hankittua muutamia pitkäpolttovalaisia kaukokameroita, joita käytettiin menestyksellä mm. Syvärillä. Myös tehdasvalmisteisia haarakiikarikameroita kokeiltiin. Pääosa kalustosta oli Contax-mallistoa, joukossa jokunen Leica-järjestelmä. Saksalaisilta saatiin muutama kerran Leningradin eteläpuolelta otettuja kaukokuvia tulkintoihin, heillä kaukokuvaus

oli teknisesti suunnilleen samalla tasolla kuin meillä. Kaukokuvausryhmät olivat sikäläisten mittauspattereihin kuuluvia.

Kuvien kohtalo

Maakaukokuvia ei ole säilynyt arkistoissa kovinkaan paljon. Kenties eniten on tallessa VI Armeijakunnan otoksia, jotka ovat nykyisin Sota-arkistossa. Karjalan Kannaksella taistelleen IV Armeijakunnan valokuva-aineisto kuvauslistoineen tuhottiin vetäytymisen alkaessa kesäkuussa 1944. Myös Aunuksen Ryhmän kuva-aineistoa on hävitetty kesäkuussa 1944.

Jyri Paulaharju

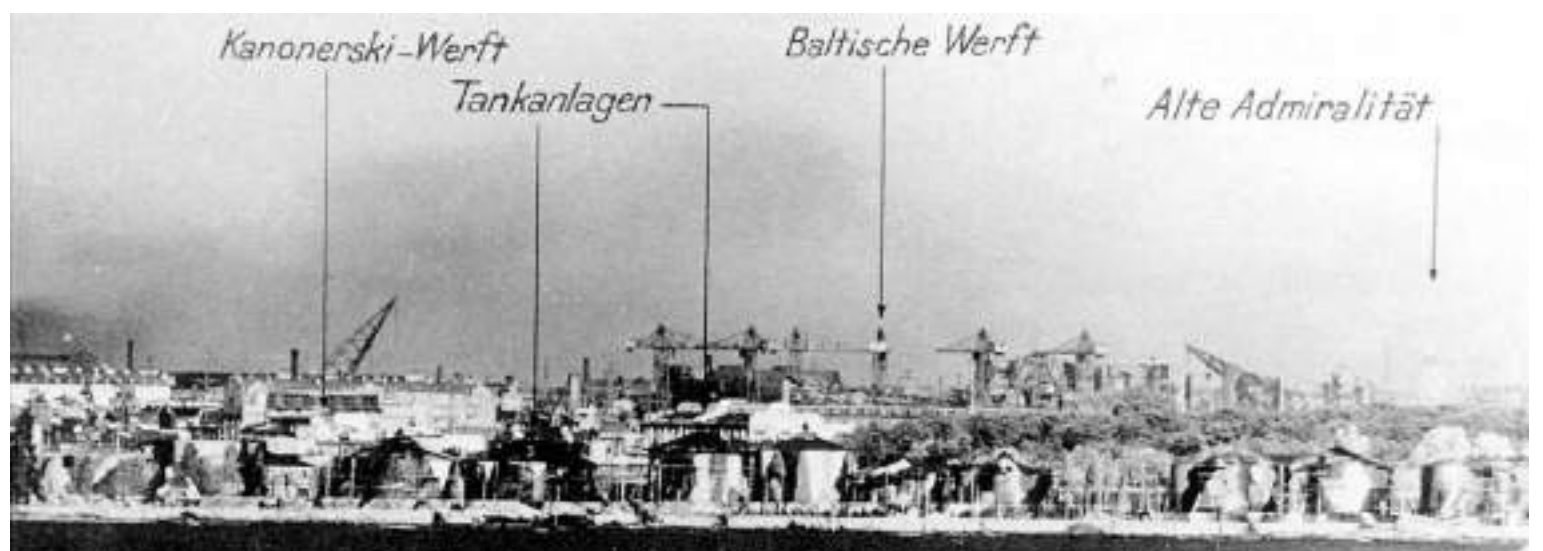
Kirjoittaja on tutkinut ja kehitellyt maakaukokuvausta toimiessaan Pääesikunnan Kuvakeskuksen johtajana.

Kanonerski-Werft = Kano-
nerski-telakka

Tankanlangen = Tankki/
tankkauslaitteisto

Baltische Werft = Baltialai-
nen telakka

Alte Admiralität = Vanha
Amiraliiteetti

Saksalaisten panoraamakuva. Saksalaisten ottama ja tulkitsema kaukokuva Leningradista 1942.

Lääkärin teloitusta seurasi oikeudenkäynti - kuolemanrangaistusten problematiikkaa

Pataljoonanlääkärinä toiminut lääketieteen kandidaatti **Urpo Viinikka** teloitettiin jatkosodan lopulla 25.8.1944. Vain runsasta viikkoa myöhemmin aset rintamalla vaikeivat. Sotaveteraani-lehdessä 2/2016 kerrotaan tapauksesta.

Viinikan teloitusta johti syksyllä 1944 lesken toimesta kanteluun eduskunnan oikeusasiamiehelle. Lausunnot pyydettiin divisioonan komentajalta, armeijakunnan esikunnasta, puolustusvoimain pääesikunnan operatiiviselta osastolta ja komentoesikunnalta. Kaikki tahot edustivat armeijaa. Kantelu ei johtanut toimenpiteisiin.

Syksyllä 1945 leski otti asianajajansa kanssa yhteyttä sotaviskaalinvirastoon. Sotaylioikeuden sotaviskaali Sakari Sohlberg ryhtyi ajamaan syytettyä.

Syytteet Sotaylioikeudessa

III/JR 56:n komentajaa majuri **Lauri Miettistä** syytettiin siitä, että hän oli Viinikan oikeudenkäyntiä varten antamassaan lausunnossa liioitellut karkaamisen seurauksia, mikä oli ratkaisevalla tavalla vaikuttanut tuomioon.

7.D:n vs komentajaa kenrli maj. **Selim Isaksonia** syytettiin siitä, että tämä oli määrännyt jutun käsiteltäväksi pikaoikeudessa, vaikka sille ei ollut laillisia edellytyksiä, koska karkamisesta oli kulu-
nut jo 1,5 kuukautta.

D:n sotatuomari, hovioikeudenneuvos **Lauri Multasen** katsottiin puheenjohtajana vaikuttaneen siihen, että pikaoikeus otti jutun käsiteltäväkseen prosessin edellytyksen puutteesta huolimatta ja oli ratkaissut jutun, vaikka esitetty selvitys antoi syytä epäillä, että Viinikka oli ollut täyttä ymmärrystä vailla.

Tapaus käsiteltiin vuosina 1945-1947. Viinikan leski, jota edusti lakimies, ajoi syytettyä jyrkempään sävyyn, mutta luopui siitä 3.2.1947 yhtyen sotaviskaalin syytteeseen. Sotaylioikeus hyl-

käsi syytteet, eikä korkein oikeus nähty syytä muuttaa SYO:n päätöstä.

Kolme kulmakiveä 1. pikaoikeus

Oikeudessa puitiin sitä, oliko ollut olemassa edellytystä käsitellä tapausta pikaoikeudessa, koska karkamisesta oli kulunut jo 1,5 kuukautta. Tapaus oli poikkeuksellinen myös siksi, että muut pikaoikeuksien langettamat kuolemantuomiot oli pantu täytäntöön viimeistään kahden viikon kuluessa rikoksesta.

Sotatuomari Multanen kertoi mieltyneensä pikaoikeusmenettelyyn, koska siinä komentaja joutui ratkaisemaan, vaativatko tärkeät sotilaalliset syyt päätöksen välitöntä täytäntöönpanoa. Kenttäoikeudessa sotatuomari joutui tämän ratkaisemaan.

D:n komentaja Isakson määräsi tapauksen käsiteltäväksi pikaoikeudessa kuultuaan Multaselta, että se oli mahdollista.

7.D:n esikuntapäällikkö evl **K.A. Puhakka** esitti SYO:lle, että pikaoikeusmenettely oli ollut ainoa mahdollinen. Muussa tapauksessa olisi seuraavassa vakavassa taistelutilanteessa aiheutunut joukoissa sellainen paniikki, joka olisi johtanut divisioonan tuhoon. Jos esimiesasemassa olutta ei olisi näin tuomittu, olisivat viimeisetkin edellytykset kurin säilymiseen poistuneet.

Pikaoikeus tarkoitti lähes varmaa kuolemantuomiota. Kaikista 40 pikaoikeuteen joutuneesta syytetystä 36 tuomittiin kuolemaan.

2. teon seuraukset

Viinikan tuomio perustui maj. Miettisen 11.8.1944 antamaan ylimalkaiseen lausuntoon. Sen mukaan teosta oli ollut erittäin haitalliset seuraukset haavoittuneiden hoidolle. Rykmentin kahden muun pataljoonan lääkärin vuonna 1945 antamat lausunnot antavat erilaisen kuvauksen.

Pikaoikeuden edellytykset ovat

- 1) syytetty on tehnyt rikoksen, josta saattaa tulla kuolemanrangaistus ja
- 2) rikollinen on verekseltään tavattu rikosta tekemässä sekä
- 3) rikollisen rankaisemisen lykkäämisestä on pelättävissä vaaraa sotakurille tai sotaväen turvallisuudelle.

Kaikki kolme JSp:tä oli sijainnut samalla kukkulalla 100-200 metrin päässä toisistaan. Lääkärin apu oli aina käytettävissä. Haavoittuneita ei Viinikan poissa ollessa ollut tuotu runsaasti.

Miettinen hämmästeli itsekin myöhemmässä kannanotosaan, että kuinka niin ylimalkaiseen lausuntoon oli ylipäänsä tukeuduttu. Hän vastasi SYO:n syytteisiin Turun Lääninvankilasta, missä joutui olemaan 27 kuukautta pidätettynä asekkentäjutun yhteydessä. Vaikka syytteistä Miettistä kohtaan luovuttiin, joutui hän kohtaamaan tapauksen myöhemminkin. Lasta hoidossa käyttäessä oli kunnanlääkäri tokaissut: "Sinäkö se tapatit lääkärin?"

3. mielentila

Oliko Viinikka ollut teon tehdesään täyttä ymmärrystä vailla? Jo kiinni ottaneilla sotapoliiseilla oli ollut asiasta epäilyksensä, koska toimittivat miehen sairaalaan eikä yksikköön. Sieltä hänet lähetettiin jatkotutkimuksiin ja hoitoon Seinäjoelle. Kesken kaiken mies vaadittiin palautettavaksi yksikköön tuomittavaksi, koska hänen epäiltiin hakeutuneen hoitoon tekoaan peitelläkseen. Potilas palautettiin lisähuomautuksella "olisi ollut muutaman viikon levon tarpeessa".

Viinikan mieli järkkyy edelleen palautettuna rintamalla.

Hänet vietiin kenttäsairaalaan selvytyden saamiseksi. Lähetetutkimuksiin mielisairaalaan oli jo kirjoitettu ja Viinikka sinne luvattu evakuoida, mutta asia raukesi. Miksi häntä ei sinne kuitenkaan toimitettu ja miksi lähetä oli papereista yliviivattu?

Koska mielentila ei ollut vakaa aiemminkaan, on pakko ihmetellä, miksi Urpo Viinikka yhä edelleen oli määrätty palvelemaan etulinjatehtäviin. Laivasto oli hänet 1942 poistanut riveistään sopimattomana rintamapalvelukseen.

Kranaattikauhu jatkui Karhumäessä 1943 niin voimakkaana, että 1.D:n ylilääkäri Himberg oli 1943 harkinnut Viinikan saattamista pelkuruudesta kenttäoikeuden eteen. Miksi epäily mielentilasta ei noussut tässäkin esille?

Huhua ja oletusta

Sodan jälkeen alettiin kertoa, että Viinikka olisi itse kirjoittanut "itsensä hulluksi" ja mennyt omalla lähetteellään sairaalaan. Mitään asiaan viittaavaa ei käy ilmi alkuperäislähteistä. Heräsi myös epäily, että esimiehet olisivat tunteneet kaunoja Viinikkaa kohtaan. Hän oli kertonut näiden vainoavan häntä ja sanoneen, että haluaisivat ampua.

Pikaoikeuden jäseniäkin kuulteltiin, koska syyttäjä esitti näkemyksen, että tuomio olisi ollut jo ennalta päätetty. Kapteeni Viljo Hyppönen kertoi, että hän ja 2 muuta upseeria ilmoittautui divisioonan esikunnassa, jolloin he saivat kuulla olevansa pikaoikeuden jäseniä välittömästi alkavassa oikeudenkäynnissä.

Kapteeni Klaus Waris, sittemmin professori ja Suomen Pankin pääjohtaja kertoi 1945, että ennen oikeuden istuntoa asiaa ei ollut puhetta sotatuomarin kanssa. Lisäksi hänen mukaansa Viinikka oli esiintynyt tunteja kestäneen pikaoikeuskäsittelyn ajan täysin rauhallisesti antamatta käytöksellään mitään aihetta

epäillä hänen olleen täyttä ymmärrystä vailla. Oleellista tuomion kannalta olisikin ollut lääkärin antama lausunto Viinikan mielentilasta karkaamishetkellä.

Puolustusta ja ristiriitaa

Mies oli Seinäjoelta lähetetty pois ja luokiteltu A II, joten hänet katsottiin kenttäkelpoiseksi. Viinikka oli yrittänyt pikaoikeudessa perustella tämän merkinnän joutuneen siitä, että oli tullut käsky palauttaa hänet.

Mitään syytä mielenhäiriöön ei katsottu olevan, koska vihollisen tykistö- ja ilmatoiminta oli ollut upseerien mukaan laimeaa. Lääkäreiden kertomana ilmatoiminta oli ollut erittäin kiivasta. Myös käsitykset haavoittuneiden saamasta hoidosta karkaamisen seurauksena olivat upseereilla ja lääkäreillä ristiriitaisia.

Katsottiin myös selvitetyn, että syytetty olisi teeskennellyt. Syyttäjä Asannin mukaan Viinikan seuraaja Oleg Gorbatoikin oli ollut paikalla, kun tämä simuloi vointiaan. Gorbato itse kertoi tavanneensa Viinikan vasta pikaoikeudessa, jonne hänet oli käsketty toteamaan ruumis. Järkytys oli ollut melkoinen, kun hän huomasi ruumiin vielä elävän ja olevan hänen kollegansa.

Huipennus

Sotaviskaalien mukaan pikaoikeusmenettelylle ei ollut laillisia edellytyksiä ja oli virhe ratkaista juttu, kun näytti jopa ilmeiseltä, että syytetty oli ollut tekoherkelä vailla täyttä ymmärrystä. Sohlberg esitti Korkeimmalle oikeudelle tekemässään valituksessa, että määrätessään pikaoikeuskäsittelyn Isakson oli halunnut jo ennen oikeudenkäyntiä saada varmuuden siihen, että Viinikka tuomittaisiin kuolemaan. Loppulausuntoonsa 1947 hän kirjoitti, että "tässä on kysymyksessä yksi Suomen oikeuslaitoksen historiassa onneksi harvinaisista oikeusmurhista".

Avioituessaan toukokuussa 1944 Ruth Viinikka oli 20-vuotias. Kolmen kuukauden kuluttua hänestä tuli leski.

Onnea ehti kestää vain muutaman päivän. Viinikka joutui rintamalle, eikä koskaan palannut.

Sodan kasvot - Pentti Puukka siviilissä ja sodan kauhu kasvoillaan.

Kohtalotoveri ennakkotapauksena

Kesäkuun lopulla 1944 käytiin ankaria puolustustaisteluja ja karkuriongelma oli kova. Sotaväen rikoslakia tiukentamalla 4.7. eduskunta mahdollisti pikaoikeuden langettaman kuolemantuomion. Ajatuksena oli, että hermonsa menettäneet toimitetaan lääkärin hoitoon ilman tuomioistuinkäsittelyä.

7.D:n pikaoikeus sotatuomari Multasen johdolla langetti ensimmäisen kuolemantuomion 13.7. I/JR 8:n komentaja oli käsketty nimeämään kolme suurinta syyllistä karkaamisongelmaan. Kolme miestä kuulusteltiin. Kaksi heistä vakuutti, ettei heillä ole koskaan ollut mitään pakenemisen aikomustakaan olutkaan ja että he mielellään heti palaavat yksikköönsä. Asiakirjoihin on merkitty, että sotamies Pentti Puukka ”kysyttäessä selittää, että hän kyllä menee etulinjaan, mutta ei ole varma, pystyy-

kö siellä toimimaan, sillä hermot ovat heikossa kunnossa”. Lääkärinlausuntoa hänestä ei pyydetty.

Koska pikaoikeuden käsittely on lyhyt ja suppea, ei Pentti Puukan taustoihin perehdytty. Hänet oli palkittu kevättalvel- la 1944 Vm 2:lla, mutta asialla ei ollut enää mitään merkitystä muutaman kuukauden kuluttua. Puukka oli 24-vuotias, kuten oli myös hänen kohtalotoverinsa Viinikka.

”Maanviljelijä Karjalan kannakselta Räisälän pitäjästä oli joutunut jättämään kotinsa ja perhe oli evakossa. Ainoa lapsi oli kuollut keväällä 1944 vain viiden kuukauden ikäisenä. Mitä tämä kaikki oli voinut vaikuttaa herkkään mieleen kovien sotakokemusten lisäksi? ”

Pikaoikeuden pöytäkirjaan on merkitty, että sotamies Mustonen kulki karkuretkellä Puukan mukana ja että myös hän oli tullut polkupyörällä Loimolaan. Mustosen kuulustelemisesta ei mainita mitään, eikä hän ollut kumpikaan komppanianpäällikön nimeämästä toisesta karkuriongelman suursyyllisestä.

Puukka poistui paikaltaan toistamiseen ja jälkimmäisestä kerrasta 4.7.1944 katsottiin sota-toimille olleen erittäin haitallinen seuraus. Esitettiin, että syytetyt menettely oli osaltaan aiheuttanut joukoissa täydellisen paniikin. Asiaa ei tarkemmin eriteltä, koska ”siitä oli vaikea saada tarpeeksi selkoa”. Ketään todistajaa ei kuultu esitutkinnassa eikä oikeudenkäynnissä.

Syyttäjä vaati ankarinta lain säätämää rangaistusta, jotta sillä olisi vaikutus kurin ja järjestyksen ylläpitämiseen joukoissa. Samaten hän katsoi, että jos syytetty tuomitaan vain vankeusrangaistukseen, vaikuttaa se tuhoisasti joukon mielialaan ja silloin samankaltaisia tapauksia tulee yhä useasti. Pikaoikeuden jäsenet katsoivat kuolemanrangaistuksen välttämättömäksi, jotta rangaistuksella olisi tarpeeksi tehokas vaikutus toisiin sotilaisiin. Vain sillä voitaisiin estää samanlaiset karkaamiset.

Puukka tuomittiin sotaväen rikoslain 71 §:n nojalla sotapelkuruudesta kuolemanrangaistukseen 13.7.1944 klo 4.30 aamulla ja tuomio pantiin viipymättä täytäntöön.

Tyrmistytävä reaktio

D:n komentaja antoi käskyn saat- ta teloitus joka miehen tietoon

varoitukseksi muille. Pataljoonankomentajana rykmentissä toiminut Yrjö Keinonen, sittemmin kenraali ja puolustusvoimain komentaja, kertoo tapauksesta kirjassaan 1944 taistellen takaisin. Reaktio oli hyvin voimakas. Kaikkien mielissä alkoi kuohua. Puukka tunnettiin urheana miehenä ja häntä ymmärrettiin. Nyt hermot olivat menneet ja mies valikoitunut uhriksi.

Joukkueen varajohtaja ja pari miestä meni luutnantti Pesosen eteen ja he sanoivat kuolemanvakavina: ”*Me lähdemme tappaamaan teloituksen aikaansaajat. Sano vain sana niin me menemme*”. Pesonen onnistui kuitenkin rauhoittamaan tilanteen.

Yhteys Viinikkaan

Kun Viinikan tapaus otettiin tarkemmin esille teloitusta seuranneessa oikeudenkäynnissä vuosina 1945-1947, nousi esille uusia näkökulmia. Sotaylioikeudelle esittämässään puolustuksessa divisioonan komentaja, kenr.l.maj. Isakson vetosi siihen, että ”*kun miehistöä oli jo teloitettu, ei esimiesasemassa olevaa voinut päästää vähemmällä. Siinä olisi mennyt uskottavuuteni komentajana enkä olisi voinut enää johtaa divisioonaa*”. Korkeinta oikeutta varten lyötiin vielä viimeinen ässä pöytään: ”*Ellei Viinikkaa olisi teloitettu, olisivat seuraukset voineet johtaa koko divisioonan tuhoutumiseen*”.

Oikeus ei aina ole kohtuus

Kun lumipallo oli tönäistyt liik- keelle vuoren laelta, vyöryi se vää- jäämättä alas asti. D:n komenta- ja kertoi ryhtyneensä Viinikan tapauksessa tarmokkaisiin toi-

menpiteisiin. Armeijan komen- toketju oli tehokas, mutta olivat- ko komentoketjun renkaat vain kumileimasimia? Päämajan lää- kintätoimistossa Viinikan palau- tuskäskyn allekirjoittanut psyki- atrian erikoislääkäri Rochier ei hänkään epäillyt Seinäjoen mie- lisairasosaston potilaan mielen- tilaa.

Sotilaskarkurien teloituksilla tavoiteltiin kesällä 1944 pelotus- vaikutusta. Niillä oli kuitenkin monessa tapauksessa haitallisia vaikutuksia joukkojen mielialan kannalta. Koska karkuruus ei yleensä ollut kovin harkittu rikos, ei kuolemanrangaistuksen pelotusvaikutus voinut oikein to- teutua.

Menneestä ajasta on hyvä ko- ettaa ymmärtää, miksi ihmiset ovat toimineet, kuten ovat teh- neet. Samaa ymmärrystä tarvi- taan nykyajanakin.

Eeva Tammi

Kirjoittaja on sotahistorioitsija ja opas sotahistoriallisilla matkoilla.
Kuvat: Eeva Tammen kokoelmat

Kirjallisuutta:

Kansallisarkiston asiakirjat
Lindstedt Jukka: Kuolemaan tuo- mitut - kuolemanrangaistukset Suomessa toisen maailmansodan aikana
Kivimäki Ville: Murtuneet mielet - taistelu suomalaissotilaiden her- moista 1939-1945
Keinonen Yrjö: Taistellen takaisin

”Pikkutietoutta kauniista Karjalasta”

Ensimmäinen naisluostarimme Lintulassa Karjalan kannaksella

Varakas tilanomistaja F.P. Neronov lahjoitti vuonna 1894 maatilansa Kiven- navan Lintulassa naisluostaria varten, aluksi ilman luostarilaitoksen oikeuksia. Ne Lintula sai vuoden 1906 alussa. Luostarin kirkko valmistui vuonna 1895 ja vihittiin Pyhän Kolminaisuuden kunniaksi saman vuoden ke- sällä. Kirkon vihkimisen suoritti arkkipiispa Antoni. Luostari toimi talvisotaan asti Lintulassa, tu- houtui sodan alkuvaiheessa ja jat- koi sittemmin toimintaansa Heinäveden Palokissa.

Luostarin vuonna 1895 raken- nettu puinen kirkko paloi vuon- na 1916. Kirkko oli rakennettu kivijalalle, joka oli otettava huo- mioon uutta kirkkoa rakennetta- essa. Palaneen kirkon sisustus oli hyvin yksinkertainen vailla hie- nousia. Uusi kirkko valmistui vuonna 1919 ja kirkon vihki ark- kipiispa Serafim Pyhä Kolminai- suuden kunniaksi. Kirkon suun- nitteli arkkitehti I.E. Bag, jolla

oli myös insinöörin koulutus. Pa- laneen kirkon kivijalalle rakenne- tun pyhätön korkeutta kasvatet- tiin hirsirakennelmalla.

Varoja uuden kirkon rakenta- miseen lahjoitti ruhtinas I.N. Sal- tikov. Kirkon sisään pohjoispuo- leisen seinän viereen lattian alle rakennettiin ruhtinaan puoli-

son hautakammio, jossa oli myös paikka ruhtinaalle. Hautakam- mion sijoittaminen kirkkoraken- nukseen aiheutti sen, että varsi- nainen kirkkosali sanan kuuli- joita varten oli sijoitettu kirkon keskiviivan ulkopuolelle oikean- puoleiseen laitaan. Hautakammi- on yläpuolella oli tammipuusta

tehty hautarakennelma avoinna pidettävine luukkuineen.

Lähteet mainitsevat, että kirk- ko sekä hautakappeli olivat sisus- tetut varsin kodikkaasti. Kappel- lin ortodoksi-ikonit oli melkein kaikki maalattu bysanttilaiseen tyyliin. Melkoinen osa ikoneista oli saatu kirkkoon Sortavalasta, kirkollisten esineiden varastosta.

Kirkossa oli neljä uunia ja kel- lotapulissa viisi kelloa. Suurin niistä oli valettu Hatsinassa Lavrovin tehtaalla ja sen paino oli 279 kiloa, toinen valettiin Usat- shevin tehtaalla Valdaissa ja pai- noi 200 kiloa, kolmas valettiin Lavrovin tehtaalla ja painoi 70 kiloa. Neljännen ja viidennen kel- lon valantapaikat ja painot ovat lähteen mukaan tuntemattomat. Kellojen sijaintia ei tunneta, kos- ka luostari jäi neuvostojoukoille melkein heti talvisodan alettua. Mainitaan, että kirkon kalustuk- sesta ei saatu pelastetuksi mitään.

Erikoista on, että Pyhän Ko- minaisuuden kirkon lisäksi luos-

tarissa toimi – köyhien lasten- kodin rakennuksen toisessa ker- roksessa – kotikirkko, jonka arkkipiispa Sergei vihki syys- kuussa 1911 ruhtinas Wladimi- rin kunniaksi. Myös tätä kirkkoa lämmitettiin uuneilla.

Kuten alussa mainittiin, koko luostari yhtä asuinrakennusta lu- kuun ottamatta tuhoutui talviso- dan alkuvaiheissa.

Anssi Vuorenmaa

Kirjoittaja on helsinkiläinen sotahistorioitsija

Lintulan naisluostarin Pyhän Kolminaisuuden kirkko.

Lähde: Vaienneet temppelit. Suo- men Neuvostoliitolle luovutta- man alueen kirkot sanoin ja kuvin. Toim. Leo Pohjola. Kustannusliike Pohjola ja Kump. Jyväskylä 1953.

SOTAHISTORIA

Vorkutan leirin vartiosotilaiden susikoirat olivat valmiina raatelemaan vankeja verisellä tavalla. Koiria pidettiin nälässä niiden aggressiivisuuden lisäämiseksi. Kuva: Jukka Rislakin arkisto.

Pistimen käyttöharjoituksia. Ennen Vorkutan hiilikaivosalueen kapinan murskaamista harjoituksia näytettiin vangeille. Kuva: Jukka Rislakin arkisto.

Vorkuta oli kuoleman pakkotyöleiri

Suomen Merivoimien kersantti Veikko Piiparinen selvisi hengissä Vorkutan hiilikaivoshelvetistä, mikä oli yksi Neuvostoliiton suurimmista pakkotyöleireistä. Vankeja kuoli päivittäin nälkään, kylmään, kaivosten sortumiin tai vartijoiden luoteihin.

Veikko Piiparinen uskoi, että elämä oli vakiintunut jatkosodan jälkeen. Hän oli miinanraivaustehtävissä Suomenlahdella ja morsian oli löytynyt Helsingistä. Jatkosodan päättymisestä oli kulunut lähes kaksi ja puoli vuotta.

Kaukopartio-osasto Marttinan radistina palvellut Piiparinen oli ollut tapaamassa morsiantaan Helsingissä ja palaamassa Turun laivastoasemalle, kun Liikkuvan poliisin junapartio pidätti hänet. Miehen nimi oli Valvontakomission luovutettavien listalla.

Junamatka Helsingistä Turkuun tammikuun lopussa 1947 johti hänet pakkotyöleirille hiilikaivoksiin Vorkutaan Komin tasavaltaan Uralvuorten pohjoispäähän. Piipariselta kului 42 vuotta ennen kuin hän pidätyksensä jälkeen näki Helsingin.

Sotaoikeudessa 15 vuotta vankeutta

Punainen Valpo luovutti Piipari-

sen 5. maaliskuuta Malmin lentokentällä käsiraudoissa NKVD:n salaisen poliisin venäläiselle majurille ja vartiomiehille.

Piiparisen kuulustelut alkoivat heti salaisen poliisin Leningradin alueen päämajassa Bolshoi Domissa, Isossa talossa. Kuulusteltava riisuttiin ensin alastomaksi. Vaatteet tutkittiin tarkasti ja paita katsottiin valoa vasten.

Kuulustelijat tiukkasivat, oliko Piiparinen amerikkalaisten vai englantilaisten vakooja. Kuulustelijoilla oli horjumaton käsitys, että kun mies on tuotu Isoon taloon, he kyllä löytävät syyn siihen. Kuolemantuomion uhka leijui ilmassa kaiken aikaa.

Piiparinen suljettiin selliin, joka oli 80 senttiä leveä, 180 senttiä pitkä ja neljä metriä korkea. Vangin oli pidettävä kasvot koko ajan oveen päin eikä kasvoja saanut peittää. Kuulustelut tapahtuivat yleensä yöaikaan. Vankilassa Piiparisen paino putosi 44 kiloon.

Neljän kuukauden kovakou-raisten kuulustelujen jälkeen hänet vietiin sotaoikeuteen. Syyttäjä vaati hänelle rangaistusta aseellisesta taistelusta Neuvostoliittoa vastaan. Tuomarina toiminut eversti ei pitkään harkinnut asiaa, kun hän tuomitsi Piipariselle 15 vuoden vankeustuomion. Oikeudessa oli läsnä vain tuomari, syyttäjä ja Piiparinen.

Kuolleet radan varteen

Piiparinen siirrettiin lokakuussa Isosta talosta Kretskyn vankilaan, jossa yhdessä sellissä oli nelisenkymmentä vankia. Joulukuun alkupuolella vankeja lastattiin junaan. Yhteen kuuden matkustajan osastoon pakattiin parikymmentä vankia. Osa vangeista matkusti penkkien alla.

Ruokalista oli koko ajan sama, 300 grammaa savimaista kauraleipää ja suolakampela päivässä. Kun juna pysähtyi, vangit saivat vettä. Vessaan pääsi kaksi kertaa päivässä.

Kaikki eivät kestäneet matkaa

kylmässä vankivaunussa. Kuolleet heitettiin junasta radan varteen.

Matka Leningradista oli kestänyt runsaat kaksi viikkoa, kun juna pysähtyi vähän ennen joulua Vorkutaan. Hiilikaivosalue sijaitsee ankarassa ilmastossa tundralla, 160 kilometriä napapiirin pohjoispuolella. Lumi peittää maan monena vuonna elokuusta kesäkuuhun. Kovimmat pakkaset ovat yli -50 astetta ja ike-roudan paksuus on 30 metriä.

Neuvostoliiton suurimmista vankileireistä *Vorkuta* tuotti kivihiihtä, Norilsk nikkeliä ja Kolyman kulta. Vorkutan leirien erikoispiirre oli monikansallisuus. Vankien joukossa oli venäläisiä, ukrainalaisia, gruusialaisia, latvialaisia, liettualaisia, puolalaisia, saksalaisia, suomalaisia ja virolaisia. Monet oli tuomittu vakoilijoina ja Amerikan asiamiehinä.

Piiparisen vankitovereina oli pappeja, upseereita, professoreja, opettajia, taiteilijoita, Neuvostoliiton sankari, elokuvaohjaaja ja myös kommunistipuolueen jäseniä. Joukossa oli myös tavallisia rikollisia.

Työpäivä 15 tuntia matkamarsseineen

Vorkutan kaivoksissa työviikko oli 7-päiväinen. Hiiltä louhittiin kolmessa vuorossa. Päivävuoro alkoi klo 8 aamulla, mutta herätys oli jo klo 4. Aamiainen käsitti kaurapuuron ja päivän leipäannoksen. Vangit saivat päivällä puuroa ja keiton, jossa oli hapan-kaalia, auringonkukkaöljyä ja patkka suolaturskaa.

Jos hiiltä louhittiin riittävä tonnimäärä vankia kohden päivässä, leipäannos oli 1 200 grammaa. Jos normi ei täyttynyt, leipäannos putosi 600 grammaan.

Vankien piti olla leirin portilla aamulla klo 6. Aseistetut vartijat marssittivat vangit kaivokselle klo 7.30 ja työpaikalla piti olla klo 8. Kun työvuoro päättyi klo 16, vangit olivat leirillä vasta klo 19 – 20. Työpäivän pituus oli 15

tuntia matkamarsseineen. Työvuoron jälkeen vaatteita ei vaihdettu. Työpuku oli myös yöpuku.

Työ kaivoksilla oli alkeellista. Hiilikerrokset olivat usein vain 80 senttiä korkeita. Vangit ryömisivät matalissa kerrostumissa ja louhivat hiiltä. Vankeja menehtyi päivittäin.

Piiparinen jäi lokakuussa 1948 räjäytyksen jälkeen sortuman alle. Häneltä murtui vasen jalka ja useita kylkiluita sekä yläleuan hampaat katkesivat. Piiparinen toipui vammoistaan ja hän palasi kaivostöihin.

Elämässä kaivos ja parakin laveri

NKVD hallitsi pakkotyöleirejä, joissa vangit tapettiin hitaasti nälkään. Ensin lähtivät mahdolliset läskit, sitten lihakset ja ihmisen oli kasa törröttäviä luita. Kaikki eivät kestäneet sitä. Askeleen poikkeama marssirivistöstä katsottiin pakoyritykseksi ja vartijat ampuivat vangin.

Vangit oli majoitettu olkkikatoisiin parakkeihin, joissa oli kerros-laverit. Parakin molemmissa päissä oli kamiina. Vangin elämässä oli vain kaivos ja parakin laveri.

Vankien nimet korvattiin kirjaimilla ja numeroilla. Veikko Piiparinen oli vanki T 656. Merkki oli ommeltu 10 senttiä korkein kirjaimin takin selkään ja hihaan sekä housun lahkeeseen. Paikallaolovastaus piti antaa vankinumerolla sekä ilmoittaa rangaistuspykälän numero ja tuomion päätymispäivä.

Stalinin kuolema toi vapauden

Neuvostoliiton johtaja Josif Stalin kuoli maaliskuussa 1953. NKVD:n johtaja Lavrenti Berija teloitettiin pian Stalinin kuoleman jälkeen ja vapautettiin kaikki ne vangit, jotka olivat suorittaneet puolet heille langetetusta rangaistuksesta.

Piiparinen vapautui Vorkutasta lokakuussa 1955. Hän sai leirin

Neuvostoliiton salaisen poliisin vankityrmissä käytettiin muistin virkistämiseen muun muassa kuvassa näkyvää riipputakkia. Ihminen hilattiin roikkumaan käsistään sen varassa.

Kuvassa Veikko Piiparinen Helsingissä 30.1.2002. Piiparinen tiesi kuolevansa. Se tapahtui vajaan kahden kuukauden kuluttua 28.3.2002.

toimistosta junalipun Arkangelin eteläpuolella olevaan Kotlakseen, jonne oli ainoa 1 700 kilometriä pitkä rautatieyhteys Vorkutasta.

Piiparinen määrättiin asumaan Tallinnaan, jossa hänellä alkoi uusi vaihe elämässä. Hän pääsi toukokuussa 1989 ensimmäisen kerran käymään Suomessa. Hän toimi miliisieversti **Helat Rumvoltin** tulkkina.

Piiparinen palkattiin Suomen poliisin tulkkiksi Suomen ja Baltian maiden poliisien yhteistyöprojekteissa. Hänen seuraajanaan tulkkina toimi Neuvostoliiton sotilastiedustelun GRU:n everstiluutnantti **Tiit Talli**.

Talli kertoi suomalaiselle ylikomisariolle toimineensa tulkkina neuvottelussa, jossa suomalaiset ja neuvostoliittolaiset käsitelivät yhteisiä sotaharjoituksia. Hän sai Moskovassa GRU:lta uskomattoman tehtävän. Hänen piti tehdä kaikkensa, ettei sotaharjoituksista tulisi mitään.

Eräs suomalainen lehti tarjosi Tallin kertomuksesta 10 000 markkaa, mutta Talli ei ehtinyt kertoa eikä saada palkkiotaan.

Hän kuoli ennen haastattelua.

Kirjoitus perustuu Olavi Lempien syyskuussa ilmestyneeseen teokseen *Rautaesiripun takana*, jossa kuvataan Vorkutan vankileirin elämää ja Viron vapautumista Piiparisen kertomana.

Manu Paajanen

Kirjoittaja on kirjailija-toimittaja

Veikko Verner Piiparinen

Syntymäpaikka: Vuolee

Syntymäaika: 27.12.1923

Palveli jatkosodassa Päämajan 4. Er. Tiedustelupataljoonan 3. komppaniassa (osasto Martina) 1942-1944 radistina.

Miinanraivauksessa (1. Raivaajaosasto, 1. laivue, tykkivene Karjala) 1945-1947

Merisotakoulun viesti- ja merenkulun aliupseerikurssi 1946

Kuoli 28.3.2002

Haudattu Suomen-poikien hautausmaalle Tallinnan Metsäkalmistossa.

Lentokapteeni Heikki Kalajan tarina

1 6. syyskuuta 1941 klo 16.20 katosi Lentolaivue 10:n Hurricane HC-458 Itä-Karjalassa Rukajärven suunnalla ohjaajan kapteeni Heikki Kalajan saadessa surmansa. Kapteeni Kalaja, 1.lentueen päällikkö (31v) lähti Tiiksjärven lentotukikohdasta tiedustelu- ja maataistelulennolle Rukajärveltä Kotskomaan johtavan maantien suunnalle ja katosi tuntemattomalla tavalla Honkajärven itäpuolella. Laivue suoritti lentoja 14.Divisioonan hyväksi.

Myöhemmin saatujen sotavankitietojen mukaan Kalaja oli vihollisen kolonnaa vastaan hyökätessään törmännyt puihin ja syöksynyt metsään. Myös maasta oli tulitettu konetta. Kapteeni Heikki Kalaja on haudattu Lappeenrannan vanhalle hautausmaalle.

Heikki Kalaja sai lentokoulutuksen vuosina 1930-31 ja hyväksyttiin Kadettikouluun 31.5.31. Hän palveli vänrikkinä mm. Erillisessä merilentolaivueessa ja 9.10.39 hänet määrättiin luutnanttina Lentolaivue 10:n 2.lentueen päälliköksi. Ylennys kapteeniksi tapahtui 15.2.40. ja hänet siirrettiin Lentolaivue 30:een, sen 1.lentueen päälliköksi. Kalajan Hurricane-lentue alistettiin 1.7.41 Lentolaivue 32:lle. Hänet määrättiin uuden Lentolaivue 10:n 1.lentueen päälliköksi 18.8.41. ja hän siirtyi kolmella HC-koneella Tiiksjärvelle. Kalaja kuuluu myös niiden harvojen joukkoon, joka saavutti Suomessa Hurricanella ilmavoiton, hän ampui alas Kotkan lähistöllä 4.7.41 klo 10.50 vihollisen SB-pommikoneen.

Tapaus talvisodan ajalta

Lentolaivue joutui 10:n 2.lentueen Fokker C.X. FK-80 pommituslennolla Kannaksella ilmataisteluun vihollishävittäjien kanssa 23. joulukuuta 1939. Tähystäjä Vänrikki Niilo Lintunen (24) sai surmansa, mutta vaikeasti haavoittunut ohjaaja, luutnantti Heikki Kalaja (29) selviytyi vaurioituneella koneellaan takaisin Lappeenrannan tukikohtaan. Pommitettuaan vihollisen tykistöasemia Kalaja ja Lintunen saivat paluulennolla Perkjärven seudulla kolmisenkymmentä hävittäjää kimppuunsa. Rajuista väistöliikkeistä huolimatta tuli koneeseen jatkuvasti osumia ja Lintunen sai surmansa. Hetken kuluttua Kalaja haavoittui vaikeasti lonkkaansa, mutta onnistui irrottautumaan jyrkällä syöksyllä ahdistajistaan. Tällöin Lintunen, jonka syöksyvyöt olivat ammuttu poikki, lensi pois koneesta ja putosi vihollisen puolelle. Kalaja kykeni haavoittumisestaan huolimatta lentämään Lappeenrantaan, jossa todettiin koneen saaneen toistasataa osua.

Laivue Etelä-Karjala teki kun-

niakäynnin Kalajan haudalle Ilmavoimien vainajien muistopäivänä 7.9. Muistopäivän juuret juontuvat 96 vuoden taakse, kun vuonna 1920 kolme Suomen Ilmavoimien lentäjää menehtyi siirtolennolla tapahtuneessa lento-onnettomuudessa Alpeilla. Laivue Etelä-Karjala on Lappeenrannassa vuonna 2008 perustettu

lentäjäkerho. Siinä on reilut sata jäsentä, purje-, liikenne- ja sotilaslentäjiä. Laivueen yhtenä tehtävänä on siirtää eteläkarjalainen ilmailuperinne sukupolvelta toiselle. Laivueen komentajana toimii Sakari Hatara.

Teksti: Pertti Halinen

Hurricane-lentueen kone HC-458 kesällä 1941. Koneen edessä on lentueen päällikkö, kapteeni Heikki Kalaja.

Luotettavaa rakennuspalvelua Uudellamaalla vuodesta 1972
erikoisalana teollisuus-, liike- ja julkinen rakentaminen

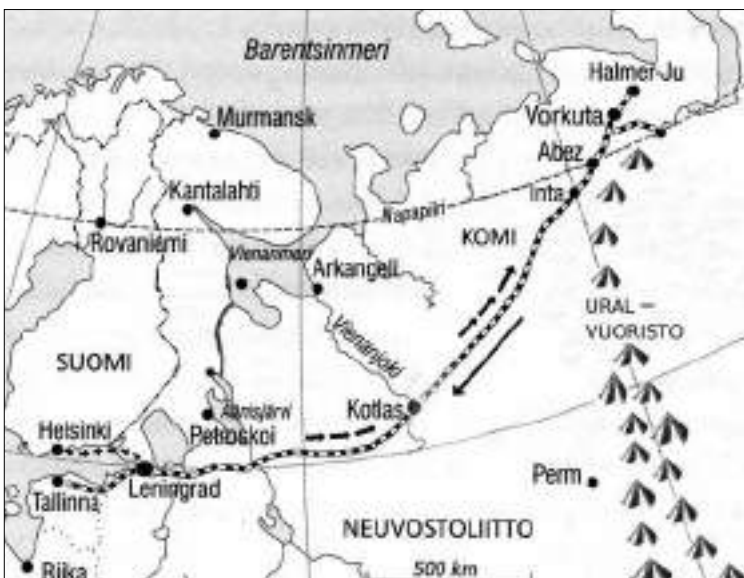

**rakennustoimisto
nousiainen oy**

Sementtitehtaankatu 2, 04260 KERAVALA puh. (09) 2747 260 Fax (09) 2747 2690

STEN
teräksellä tulokseen

MOVAX

Lyhyet katkonuolet osoittavat Piiparista kuljettaneen lentokoneen reitin Helsingin Malmilta Leningradiin. Pitkät katkonuolet näyttävät matkaa rautateitse kohti Vorkutan vankileiriä. Yhtenäinen nuoli kertoo paluusta vuonna 1956, joka ei päättynyt Helsinkiin, vaan Tallinnaan.

SOTAHISTORIA

Aino Fagerlundin vaiherikas lapsuus Neuvostoliitossa ja tulo Suomeen

Kuopion keskustassa asuva **Aino Fagerlund** os. Tuurinki syntyi Neuvostoliiton Vienan Karjalassa, Tsuupan kylässä 1927. Hänen isänsä vuori-insinööri Kalle Tuurinki tuli Viipurin Saksasta ennen Venäjän vallankumousta ja siirtyi syntyvän neuvostovallan puolelle vuoden 1917 aikoihin.

Ainon äiti Irja os. Malinen oli kotoisin Uhtualta Vienan Karjalasta. Hänen isänsä omisti suuren maatilan ennen vallankumousta.

Tsuupan kylä sai alkunsa vuonna 1916 Muurmannin rautatien asemana ja pienenä laivasatamana. Se sijaitsee kapean noin 30 km pitkän vuonomaisen lahden päässä Vienanmerestä.

Kalle Tuurinki työskenteli Tsuupan kaivos- ja rikastamokombinaatissa. Se oli 1920-luvulta alkaen aina toiseen maailmansotaan NL:n suurin muskoviitin, maasälven ja pegmatiitin tuottaja. Äiti oli kahden lapsen kanssa kotona. Vapaa-aikana hän näytteli suupan työläisteatterissa.

Ainon Eino-veli oli seitsemän vuotta nuorempi. Tsuupassa perhe asui kaivoskombinaatin omakotitalossa. Ruoka oli yksinkertaista perusruokaa läskisooseineen ja perunoineen.

Kontupohjasta Onelian internointisaarelle Ääniselle

Perhe muutti 1931 Kontupohjan kaupunkiin kaksikerroksiseen taloon. Isä jatkoi työskentelyä Tsuupassa, josta hän silloin tällöin tuli tapaamaan perhettään.

Itä-Karjalaan muuttaneet suomalaiset ja amerikansuomalaiset rakensivat 1920 ja 1930-luvuilla Kontupohjasta kaupungin. Virallisesti Kontupohjasta tuli kaupunki 1938. Suurin työnantaja oli jo vuonna 1928 toimintansa aloittanut paperitehdas. Stalinin vainoissa 1935-37 Kontupohjassa vangittiin 11 000 suomalaista.

Aino aloitti koulunkäynnin Kontupohjassa suomenkielisen opettajan johdolla. Aineina olivat lukeminen, kaunokirjoitus, laskeminen, yleinen historia ja NL:n historia. Koulussa ei kerrottu kommunismista, mutta ulkopuolella siitä keskusteltiin. Stalinista ja Molotovista oli silloin tällöin puhetta koululaisten keskuudessa. Stalinhan oli ”Isä Aurinkoinen”. Uskontoa ei koulussa opetettu. Ensimmäinen luokka tuli käydyksi hyvin arvosanoin. Aino oli mukana pioneerien toiminnassa. Sen tavoitteena oli kasvat-
taa aktiivisia ja neuvostoaatteelle uskollisia neuvostokansalaisia marksismi – leninismi – stalinismi -hengessä. Aino muistaa olleensa mukana pikkupioneerien vappumarssilla.

Asuinkerrostalossa asui muita suomalaisia ja perheystävyyksiä

Kuopiossa asuva rintamapalvelutunnuksen omaava Aino Fagerlund muistaa hyvin lapsuusaikansa Neuvostoliitossa. Aino kuvattuna Kuopion Klubilla syksyllä 2016.

syntyi. Täälläkin sika oli kotieläimenä talon takapihalla. Talossa oli yhteinen keittiö, jossa tuttavaperheet tapasivat ja juttelivat.

”Yhdysvalloista muutti 1930-luvulla NL:n ”ihan-neyhteiskuntaan” 6000 amerikansuomalaista, joista terrori tuhosi yli 1000. Lisäksi suoraan Suomesta siirtyneistä tai loikanneista noin 30 000 suomalaisesta tapettiin yli 7500.”

Vuosina 1932–34 Kontupohjaan tuli joitain amerikkalaisia perheitä loistoautot, huonekaluja ja omaisuutta mukanaan. He aloittivat siellä aktiivisen elinkeinon kehittämisen perustan muun muassa kauppoja ja palveluliikkeitä.

Ei mennyt kuin pari vuotta, niin autot oli takavarikoitu ja kaupat lakkautettu sekä amerikkalaiset hävinneet jonnekin, ilmeisesti Kontupohjan suureen paperitehtaaseen sekä tierakennus- ja metsätyömaille, omaisuudesta riisuttuina onnettomina ihmisinä. He olivat tulleet Venäjälle propagandan houkuttelemina ja menneet tietämättömyyttään kommunismin ansaan.

Amerikansuomalaista sukua olleen ja Petroskoissa asuneen tutkija **Mayme Sevanderin** mukaan heidän värväämisensä NL:oon oli hyvin organisoitua toimintaa ja ainutlaatuinen ilmiö. Toimintaa johdettiin NL:sta. Sitä varten New Yorkiin ja Kanadan Torontoon oli perustettu Karjalan Teknillisen Avun Keskus.

Yhdysvalloissa 1930-luvun lama osaltaan auttoi päättämään NL:oon lähtemistä. Kansallisten identiteettien moninaisuutta ryhdyttiin korvaamaan yhtenäisellä neuvostokansalaisen yläidentiteetillä, jolloin ns. heimojuurien kitkeminen vaihtui 1930-luvun neuvostopatriotismiksi. Karjalas-

sa suomalaisesta nationalismista tehtiin neuvostopatriotismien vastakohta. Suomalaisen syksyllä 1935 tapahtunutta syrjäyttämistä seurasi vuoteen 1937 jatkunut kansallisuuspolitiikan vaihe, jota voidaan kutsua venäläiseksi karjalaistamiseksi. Suomea alettiin arvioida NL:n ulkoministeriössä ja puna-armeijassa potentiaalisen vihollisena ja suomalaisia sekä muita vähemmistöjä ryhdyttiin pitämään mahdollisena viidentenä kolonnana mahdollisessa tulevassa sodassa. Siitä seurasivat raja-alueiden massiiviset puhdistusoperaatiot sekä entisten ja mahdollisten puolueoppositi-
on jäsenten vangitsemiset.

Kontupohjan suomalaiset pakkosiirrettiin 1934 vajaan kahden kilometrin pituiselle ja muutaman sadan metrin levyiselle Äänisjärven Onelian saarelle (Peurasaari). Kalle-isä tuli perheen mukana Oneliaan, mutta hänen piti lähteä heti Tsuupaan kaivostöihin. Hän oli kertonut ennen lähtöään, että hän yrittää päästä pois maasta menemällä Muurmanskiin ja sieltä rajan yli Norjaan. Tarkoitus oli, että hän pääsisi Suomeen ja yrittäisi sieltä käsin saada perheensä Suomeen. Suunnitelma oli syntynyt Stalinin vainojen alkamisen vuoksi.

**”Syvälle Ainon mieleen on jäänyt, kun isä reppu jo selässä hellästi hyvästeli saaral-
loista Eino- poikaansa.”**

Ne olivat viimeiset jäähyväiset. Venäläiset sotilaat ampuivat Kallen Paatsjoella maiden rajalla 1934. Hänen viimeinen lepo-
paikkansa on Muurmanskissa.

Äiti ja hänen kaksi lastaan sijoitettiin kaksikerroksiseen asuintaloon useiden muiden perheiden kanssa. Asumista varten oli vain yksi huone. Kerroksessa asui seitsemän suomalaisperhettä. Perheillä oli useita lapsia. Saarella oli koulu, lastentarha,

kauppa, sauna ja sairastupa lääkkäreineen. Ainon äiti oli töissä lastentarhassa. Täällä perhe piti sikaa ja myös kiliä, koska Einolle piti antaa kilin maitoa riisitaudin hoitamiseksi. Puisessa talossa oli yhteinen keittiö, jonne kokoonnuttiin pitämään iltaa. Alkoholien nautinta oli runsasta sekä miesten että naisten keskuudessa. Kaupasta sai peruselintarvikkeiden lisäksi viinaa. Venäläiset laulut olivat suosittuja ja niiden tah-
tiin tanssittiin keittiössä. Aino piti enemmän ukrainalaisista ja venäläisistä kuin suomalaisista, koska edelliset olivat vilkkaita ja välittömiä. Venäläiset olivat Ainon mielestä myös sydämellisiä ja ystävällisiä. Tunteitaan he eivät peitelleet, oli suru tai ilo.

”Stalinin eristämispolitiikan alettua se näkyi Oneliassa siinä, että öisin katosi miehiä ja naisiaikin, eikä kukaan tietänyt, minne he olivat joutuneet.”

Tämä aiheutti voimakasta pelkoa jäljellä olevien keskuudessa ja lapset itkivät öisin. Asukkaiden joukossa ilmeisesti oli salaisen poliisin tai NKVD:n väkeä.

Ensin vangittiin miehet ja pojat, sitten alkoivat ilman lapsia olevat naiset hävitä. Ainon mielessä oli aina pelko milloin on äidin vuoro. Illalla nukkumaan mennessä juteltiin, että ”kenenkään vuoro on ensi yönä”.

Päivällä oli turvallisemman tuntuista ja lapset leikkivät, kuten yleensä leikkivät missä tahansa. Aino kävi venäjänkielistä koulua suorittaen saarella kaksi luokkaa. Hän oppi nopeasti venäjän kielen. Saarella oli kalkkikivilouhos luolineen, jossa miehiä oli töissä kivenlouhijoina. Lapset menivät sinne usein leik-
kimään piilosta. Syksyisin perhe keräsi marjoja, sieniiä ja nokkosia. Jokaisella perheellä oli oma kasvi-
maansa. Aino muistaa Oneliassa asumisen lapsuutensa onnellisim-
pana aikana huolimatta ulkoisen elämän uhkista ja vaaroista. Ne eivät koskettaneet juurikaan lapsia vaan aikuisia. Useimmat äidit kuitenkin jätettiin rauhaan.

Suomalaisten helmaan

Vuonna 1938 Irja-äiti, Aino ja Eino siirrettiin Syvärinniskaan, jossa he aluksi asuivat luostarissa, mutta jonkin ajan päästä heidät laitettiin asumattomaan korpeen rakennettuun parakkikylään. Äidin osaksi tulivat metsätyöt metsätyöprikaatin mukana. Alue oli 1920-luvulla ollut vepsäläisten etnistä asuin-
aluetta, joka alun perin oli muodostanut Äänisenrannan ja Syvärin eteläpuolella asu-
neiden vepsäläisten kohtaamis- ja kauppapaikan.

Metsätöissä oli paljon myös amerikansuomalaisia ja saksalaisia. Aino asui yhden Olga-mummon luona ja kävi kansakoulun jäl-
jättä luokkaa Voznesenjan kylä-
ssä. Aino sai tavata äitinsä kerran kuussa. Eino-veli kuoli talvella 1939 sairastettuaan synnynnäistä puutostautia. Talvet Aino kävi koulua ja kesät hän oli metsätyö-
maan parakeilla äitinsä luona.

Syksyllä 1941 sodan äänet alkoivat kuulua kylään. Venäläiset yrittivät evakuoita kansalaisiaan Äänisjärven yli.

”Heitä kuormattiin proomuihin ja yhteen proomuun olisi pitänyt Ainonkin äitinsä kanssa mennä, mutta siihen ei kuitenkaan enää mahtunut.”

Jonkin matkan päässä rannasta proomu äkkiä upposi ja kymmeniä ellei satakunta ihmistä hukkui Äänisen aaltoihin. Se oli pelastus kahdelle ihmiselle, mutta tuho monille muille. Sodan melskeen lähestyessä metsätyömaa lopetettiin, johtajat ja vartijat katosivat. Äiti ja Aino olivat edelleen parakkikylässä. Kun taistelujen ääni alkoi kuulua lähempää, he pakenivat metsään piiloon odottamaan, mitä tapahtuu.

Taistelujen äänet vaikenivat vähitellen ja he palasivat Olgan kotiin Ostrosinan kylään, joka oli Voznesenjasta muutama kilometri pohjoiseen järven rannalla. Sitten ulkoa alkoi kuulua suomenkielistä puhetta. Äiti lähti ulos, vaikka tytär pani vastaan. Suomalaiset sotilaat ottivat heidät ystävällisesti vastaan ja antoivat heille syötävää. Sitten sotilaat jatkoivat matkaa ja Tuuringit menivät kylälle, jossa oli melkoisesti sekalais-
ta väkeä. Heitä venäläiset eivät olleet ehtineet evakuoida järven yli. Kylään ilmestyi metsästä yhtäkkiä suuri joukko venäläisiä sotilaita uupuneina ja nälissään. He olivat jääneet suomalaisten mottiin. Vaikka miehillä ei enää ollut aseita, tilanne oli pelottava.

Suomalaiset huoltoportaant miehet antoivat Irjalle jauhoja. Venäläiset lentokoneet ilmestyivät Äänisen päältä ja tulittivat Ostrosinan kylää. Äidin ja tyttären piti nopeasti mennä suojaan tienvarren ojaan. Onneksi he eivät saaneet osua, mutta soraa ja multaa lensi päälle. Lähellä ollut lentokenttä taisi olla varsinainen maalialue.

Ostrosinassa asuva Olga-mummo, iäkäs leskirouva, antoi heille eron hetkellä samovaarin. Olga venäläisenä otettiin omaan joukkoonsa ja niin heidän tiensä erosivat. Ainon tärkeä tuki ja apu, Olga, lienee viety muiden venäläisten kanssa joko Äänislinnan

tai Syvärin vankileirille ja jossa hän todennäköisesti oli kuollutkin. Olga oli ainut henkilö, joka koko Neuvostoliitossa elämisen aikana oli puhunut Ainolle Jumalasta.

Työtä ja opiskelua Äänislinnassa

Suomalaiset ottivat Tuuringit mukaansa ja matka kohti Äänislinnaa alkoi. Aino toimi tulkkina, kun venäläisiä ja ukrainalaisia oli mukana kuljetuksissa.

Suomalaisten johtamassa evakkojoukossa oli hanurinsoitaja. Musiikin tahdissa alettiin tanssia ja niin Ainokin 14-vuotiaana ja kotikutoista balettia harastaneena tanssi suomalaisten sotilaiden kanssa.

Äänislinnassa Tuuringit saivat pienen asunnon kaksikerroksisessa puutalossa Dzeržinskinkatu 22:ssa. Paikka oli kaupungin keskustassa lähellä Otto Ville Kuusisen hallitusrakennusta.

Venäläiset, ukrainalaiset ja muut kuin Suomen sukua olevat siviilit suljettiin Äänislinnassa vankileireihin, jotka muodostivat omia kortteleitaan. Irja-äiti oli töissä upseerikeittiöllä Kuusisen palatsissa. Aino oli kesäisin töissä VAKO:n kirjakaupassa ja iltaisin kiosilla. Hän kävi myös keittiöllä auttamassa äitiään. Äänislinnassa Tuuringit tutustuivat Siperian vankileiriltä pelastuneisiin **Leena** ja **Kalle Rissaseen**, jotka olivat kotoisin Siilinjärven Pöljän kylästä. Leena palveli lotana ja Kalle oli armeijan leivissä upseerina.

Aino suoritti keskikoulua vastaavat kurssit 1942–43. Koulussa oli oppilaina lapsia ympäri Itä-Karjalaa. Heistä monesta tuli Ainon kirjeenvaihtokavereita monien vuosien ajaksi, myös Suomeen pääsyn jälkeen.

Koulussa oli laulun opettajana savolaissyntyinen **Ahti Sonninen**, kuuluisa säveltäjä. Sonninen palveli Äänislinnassa siviilipalvelutehtävissä karjalaisen kansanrunouden ja -sävelmien keruun ollessa hänen harrastuksenaan ja myöhemmin sotilasjohdon antamana tehtävänä. Hän oli opettajana ja johti työnsä ohessa kuoroja ja orkesteria sekä perusti musiikkiopiston vallattuun kaupunkiin. Ainolla oli hyvä lauluääni. Äänislinnassa kuultiin Markus-seidän tunteja ja niinpä kerran Aino lauloi radiossa ja lähetti terveisiä Suomen lapsille.

Pastori **Taito Lumme** (1903–1984) kastoi Ainon Äänislinnassa evankelisluterilaisen kirkon jäseneksi 22.2.1942. Lumme oli sodan jälkeen Lapuan seurakunnan kappalainen. Kummiksi tuli Lahden yhteiskoulun johtaja **Elli von Hertzen**. Oppikoulun loputtua Aino pääsi käymään kummitäidin luona Taavetin Kivijärvellä.

Aino lauloi Hertzenin sisaren syntymäpäiväjuhlan kunniaksi muutamia karjalaisia lauluja. Hän oli niin suosittu, että hänet kutsuttiin Yleisradioon Helsinkiin laulamaan. Lauluihin kun ei ollut nuotteja, niin Aino lauloi muutamia säkeitä ja säveltäjä **Taneli Kuusisto** kirjoitti korva-kuulemalta lauluihin sanat. Sittem Aino lauloi radiossa Kuusiston säestämänä.

Viime tipassa Suomeen

Äänislinnassa Aino oli päässyt töihin postiin lähiksi keväällä 1942. Siellä hän tutustui kuopiolaiseen postinjohtajaan **Reijo Väisäseen**. Neuvostojoukkojen hyökkäyksen alkaessa kesäkuussa 1944 Väisänen järjesti Irjalle ja Ainolle matkaliput ja komenustodistukset Kuopioon. Juna

sattui olemaan toiseksi viimeinen Äänilinnasta lähtenyt. Juna oli täpötäysi, mutta heille järjestettiin paikat postivaunuun. Joensuusta jatkettiin Kuopioon juhannusaattona.

Vapaus oli koittanut Irjalle ja Ainolle, mutta uudessa kotimaassa valtiollinen poliisi, ns. punainen Valpo, piti heitä vielä valvontakohteinaan ja pelossa aina vuoteen 1948, jolloin tuo vihattu poliisi lakkautettiin.

Irja-äidin ja Ainon elämä Neuvostokarjalassa oli tarkkaan rajattua ja valvottua Stalinin kansallisuuspolitiikan alettua 1930-luvun alkupuolelta aina vuoteen 1941, kaikkiaan noin 10 vuotta. Elämään kuuluivat pakkosiirrot, äidin pakkotyö ja pelko, joka huipentui Onelian karulla kaivos-aaarella kahden vuoden aikana. Isä ammuttiin Norjan rajalle.

Kaikesta huolimatta Aino pitää saarella elettyä aikaa lapsuutensa onnellisimpana ja kun hän pääsi Suomeen kesällä 1944, oli hänen lapsuusajansa ohi, kun hän oli jo 17-vuotias nuori nainen. Hänen lapsuuselämänsä on ollut erikoinen seikkailu vaarojen maassa. Hän kiteyttää elämänsä lauseella: ”Olen syntynyt onnellisten tähtien alla, kaikesta huolimatta.”

Onnea on todella tarvittu selviytyäkseen neuvostokurimuksesta länsimaisen demokratian syliin.

Juhani Susineva

Kirjoittaja on filosofian tohtori, everstiluutnantti evp.

Lapin sodan joulu

JR 60:n pastori A. Lehtinen pitämässä jumalanpalvelusta Maaselässä Jouluaattona 1943 eräässä tukikohdassa.

Venäläisten suurhyökkäyksen alettua kesäkuussa 1944 myös me Syvärillä olleet jouduimme perääntymään pääpuolustuslinjalle, joka sijaitsi Pitkärannan pitäjässä. Rauhastaatiin aikaan Venäjän kanssa 4.9.1944. Heti rauhan teon jälkeen meitä alettiin lastata junaan tykkeinemme. Meillä oli tiedossa vain vaillinaiset rauhanehdot, no selvisihän tuo sitten, menemme ajamaan saksalaisia pois Lapista.

Muonio vallattiin 28.-30. lokakuuta, johon me ehdittiin. Oli erittäin masentavaa, kun alkoi tykkien jyrinä kuulia lähestyessämme Muoniot, voi ei, taasko! Marraskuun alussa oli venäläisiltä tullut määräys, kaikki ikäluokat on kotiutettava, vain vakinainen armeija, eli 1925 syntyneet, johon kuuluin, sai jäädä. Kaikki vastuu jäi meille nuorille pojille.

Tuo talvi 1944-1945 oli kova pakkastalvi, jouluna oli jo 30 astetta pakkasta, joka sitten kipusi lähelle 50 astetta. Meillä oli kaksi risaista telttaa, jotka laitoimme päällekkäin. Jalat paloi kamiinaan ja pää jääteli telttakankaaseen. Tuo tunturikoivu palaa tuoreenakin, kun saa syttymään. Vesi lämpeni pakissa kamiinan päällä, teevesi. Jokaista paleli. Huolto ei toiminut. Keräsimme perunalastuja saksalaisten jätteistä, joita keitimme. Saimme aattona joulupuuroa, jostakin jauhoista tehtyä, joka oli joskus ollut lämminkin. Yritimme jotakin joululaulua, ei se oikein onnistunut. Vain harva tuona jouluna tiesi, että nuoret pojat käyvät vielä sotaa Suomessa erittäin ankarissa olosuhteissa. Me olimme siellä Lapissa täyttääksemme osaltamme Venäjän Suomelle antamat rauhanehdot.

Lapin sota oli siitä erikoinen, ettei sitä virallisesti julistettu alkaneeksi. Suomi oli pakkoraossa, joko ajaa saksalaiset pois, Venäjän miehitys oli se toinen vaihtoehto. Kohta saksalaista vankia viedään taaksepäin, ovat ihmeissään, mitä pahaa olemme tehneet. Niin mitä pahaa? Olivat olleet ratkaisevasa asemassa Kannaksella suomalaisten apuna, etteivät venäläiset päässeet läpi. Venäjä vaati, että kaikki vangiksi saadut saksalaiset tulee luovuttaa heille.

Saimme joulun viettää suhteellisen rauhassa, heitinammukset jäivät 200-300 metriä lyhyiksi. Minun kohdallani tämä oli vasta toinen sotajoulu, kun monen kohdalla sotien aikaan eri sodissa voi olla viisikin. On ehkä harvinaista, kun isä ja poika ovat samassa sodassa ja vielä samalla rintamaloikolla, näin oli minun kohdallani kolmen kuukauden ajan.

Lappi tuhottiin täydellisesti, pieninkin tien alittava rumpu oli varmasti räjäytetty. Evakossa olleet lappilaiset pääsivät takaisin aloittamaan kaiken alusta. Mielestäni Lappi oli tuhoon tuomittu, jos eivät saksalaiset olisi tuhonneet, niin sitten venäläiset.

Me nuoret olimme väsyneitä levon ja ruoan puutteesta, jousemme alkoi olla äärimmilleen viritetty. Purimme telttamme jatkaaksemme saksalaisten takaa-ajoa, täyttääksemme itäisen naapurimme määräyksen ja säilyttääksemme Suomen itsenäisyyden. Oli Herramme Jeesuksen Kristuksen syntymäpäivän, joulupäivän aamu vuonna 1944.

Viljo Pitkänen

Aino asuintalonsa seinustalla, Dzeržinskinkatu 22, Petroskoi kesällä 1942.

SOTAHISTORIA

Lehtinen ja Hokkanen, samaa mieltä - tunnelmia kansankunnan sijaiskärsijöistä

Seinäjoen Kirkonkranin auditoriosali oli täynnä 1. marraskuuta, kun alkoi **Lasse Lehtisen** tarinatuokio "sotasyllisyysoikeudenkäynti vuosina 1945-1946", jolloin 8 henkilöä tuomittiin syyllisenä jatkosotaan.

Tulin pelipaikalle varttia ennen tapahtuman alkua. Näin sotilaskotisarien pitämässä kahvitustilaisuudessa Lasse Lehtisen ja Ilkan emerituspäätoimittaja **Kari Hokkasen** samassa pöydässä. Oletin, että vapaassa keskustelussa paukkuu täysillä näiden kahden savolaistaustaisen tohtorismiesten välillä. Pitkän linjan K-linjalaiselta sekä vakaumukselliselta tannerlaiselta ei oikein voinut muuta odottaa.

Taustalla oli Lehtisen sekä hänen historioitsijakollegansa Hannu Rautkallion yhteisteos *Kansakunnan sijaiskärsijät – Sotasyllisyys uudelleen arvioituna* (WSOY, 2005), missä monelle monumentiksi nousseella Urho

Kaleva Kekkosella pyyhittää lattiaa siltä osin, että hänet näytetään kovinkin oma-aloitteisena sotasyllisyysoikeudenkäynnin alullepanijana.

Lehtisen perusteema oli seuraava:

Suomessa elää vahva käsitys siitä, että silloinen Neuvostoliitto painosti Suomen taannehtivaan lainsäädäntöön ja täten oikeuskäytäntöömme sopimattomaan oikeuskäytäntöön, missä reilu puolen tusinaa jatkosodan tiimelyksissä ollutta hallituksen kärkinimeä sekä siellä täällä aikanaan vaikuttanutta virkamiestä laitettiin Katajanokan vankilaan istumaan sotaan syyllisinä, tai, kuten Lehtinen hyvin muuan eufemismin toi esille: rauhan estäjinä (viitaten vuonna 1942 NL:n ehdottamaan rauhansopimukseen).

Kun Lehtinen pohjusti, mitä historiantutkimus on, hän nauratti yleisöä toteamuksella "ettei

Lasse Lehtinen (vas.) luennoi ja tarinaillan isäntä Heikki Koivisto kuuntelee vierellä.

tiedä, mitä menneisyydessä saatat tapahtua". Viitaten toki siihen, että uudet lähteet tuovat uusia näkökulmia.

Väkisinkin tuli mieleen Lehtisen toisen historiallisen teoksen, hänen väitöskirjansa esipuheesta katkelma: "Jumalakaan ei pysty muuttamaan menneisyyttä, siihen tarvitaan historioitsija".

"Katsoimme olevamme pakotetut..."

Lehtisen tunnin mittainen esitelmä perustui diaesitykseen, jota hän pohjusti omalla luennollaan.

Lehtinen osoitti diodin ja pohjustuksineen Urho Kaleva Kekkonen olleen kovinkin oma-aloitteinen sotasyllisten oikeuteen asettamisessa. Esille tuli mm. sodan jälkeen ahkera asioiminen neuvostoliittolaisten kanssa sekä hämmästyttävän tarkka sotasyllisyysoikeudenkäynnin kuvaus OSS-tiedustelupalvelun Wilho Tikanderille.

Lehtinen osoitti mm. J.K. Paasikiven pohtineen jatkosodan aikaisen tasavallan presidentin Risto Rytin ja kumppaneiden armahtamisen aikana päiväkirjalleen, että sotasyllisyysoikeudenkäynti oli jonkin verran suomalaisten oma illuusio siitä, mitä koettiin olevan pakotettuja tekemään.

Paasikivi oli ennen sotasyllisyysoikeudenkäyntiä jyrkästi vastustanut taannehtivaa lakia, mutta Kekkonen sai lopulta hänet taituteltua puolelleen. Poliittinen sotakorvaus pantiin täytäntöön, kuten Lehtinen asian ilmaisi.

Poliittinen kameleontti

Kekkonen oli tehnyt jatkosodan puolivälissä aatteellisen täyskäännöksen istuessaan Pohjanhoviissa iltaa sen ajan päättäjien seurassa. Sota on hävitty Saksan rinnalla, Kekkonen päätteli.

Tästä lähti Kekkonen muodonmuutos. Taakse jäivät Pekka Peitsi -nimimerkillä kirjoitetut artikkelit Suomen Kuvalehteen,

missä Kekkonen oikeutti sotaa ihan vain siten, että "ryssä siellä vain tapetaan".

Alkoi pitkä asioiminen Neuvostoliiton tiedustelu-upseerin kanssa, mikä jatkui aina presidenttikauden loppumetreille saakka.

Avoimia kysymyksiä

Koko kuva ei ole aivan täysin vielä auki Lehtisen mukaan. KGB:n ja NKP:n arkistot ovat Putinin aikakaudella olleet suljetut vieraan maan tutkijoilta.

Sotiemme ylipäällikön C.G. E. Mannerheimin säästö oli yksi avoin kysymys, vaikka vasen laita halusi ehkä vanhoista vapaussodan aikaisista kaunoistakin "lahtarikenraalia" tilille.

Lehtinen arveli, että Stalinilla oli sen verran pelisilmää, että hänen tuomitsemisensa olisi luonut liian suuren henkisen vastarinnan. Paasikivi oli mm. aiemmin varoitellut siitä, että sotasyllisyysoikeudenkäynti luo marttyreja ja henkistä vastarintaa, joka on Neuvostoliitolle haitaksi.

Valvontakomission pelätyn nokkamiehen Andrei Zdanovin rooli jäi myös askarruttamaan. Hän lähetti Josif Stalinille useita kirjeitä, joissa pyysi toimintaohjeita sotasyllisyysoikeudenkäyntiin, mutta jäi vastauksia vaille.

Liekö ennalta käsikirjoitettu näytelmä jo sen verran valmis, että Stalin ei vaivautunut vastaamaan, koska tiesi lopputuloksen, kävi mielessäni Lehtisen luennon aikana.

Kari Hokkasen puheenvuoron aikana vakava teema sai hie-man kevennystä. Hokkanen kertoi, että hänen saapuessaan paikalle Lehtinen oli tokaissut, että virallinen vastaväittelijä saapui paikalle.

Omaksi yllätyksekseni Hokkanen kuitenkin kehui luentoja tasapuoliseksi ja monipuoliseksi, josta ei löytänyt virheitä.

Tähän Lehtinen: "Alat vanhe-ta."

Hokkasen reaktio alle sekunnissa: "Enkä ole ainut".

Hokkanen kuitenkin jatkoi kysymyksellä, että miksi Tanner jatkoi demareissa vielä vankeusrangaistuksen jälkeen?

Lehtinen viipaloi Tannerin elämän kahteen jaksoon vastauksessaan:

Ennen ja jälkeen sotien sekä heti pian vankeusrangaistuksen jälkeen Tanner oli suosittu koko kansan keskuudessa ja tärkeä avaintekijä siinä, että sen ajan SDP ei luisunut liiaksi vasemmalle ja silloisen SKDL:n syliin, mitä Lehtinen kuvaili "demareiden vastaanottokeskuksena".

Myöhemmät vuodet eivät olleet Tannerille enää suotuisia, sillä kansakunta oli omaksunut uuden asennon nimeltä suometuminen ja Paasikivi-Kekkonen-linja, mihin vanha Tanner ei taipunut. Tannerista ajoi aika ohitse ja hänestä tuli persona non grata.

Kommentti

Lehtisen iskevää tyyliä oli miellyttävä kuunnella. Yleisön huomion saa pysymään yllättävän pirteänä, kun lohkaisee välillä jotain mojavaa. Ja sen taidon Lehtinen osaa.

Kuitenkin pisti miettimään yleisön ikäjakautta. Olin valehtelematta nuorin paneeliin osallistuja ja täytän 40. Mediaani taisi olla 60 vuoden tienoilla.

Näinkin tuulisina ja epävakaina aikoina, kun suurvaltapoliittikka näyttää oudoimpia puoliaan ja netti on pullollaan vaihtoehtotoukuksia, joiden totuusarvo on jonkin litteän maapallon ja luomisopin tienoilla, ovat punnitut puheenvuorot kullan arvoisia.

Historian ja yhteiskuntaopin opettajille voisi heittää haasteen peruskoulujen ja lukioiden suuntaan.

Timo Ekman

Kirjoittaja on vapaa toimittaja

**Rakennusliike
SORVOJA OY**

**ARKKITEHTITOIMISTO
NURMINEN ANTILA & CO OY**

VAASANPUUSTIKKO 18 65100 VAASA puh 06 317 8561
RATAKATU 5 A 10 00120 HELSINKI puh 09 648 786
<http://www.arksto-nurminen.fi> vaasa@arksto-nurminen.fi helso@arksto-nurminen.fi

Koy Ideapark Ab
Ideaparkinkatu 4
37570 Lempäälä

Perus S

Hyvinvointia, kuntoutusta ja hoivaa

Kitinkannus®
 VAIKUTTAVAA KUNTOUTUSTA JA HYVÄÄ HOITOA
www.kitinkannus.fi • puh. 044-575 4523 • info@kitinkannus.fi

**LOTTA
SVÄRD
SÄÄTIÖ**

Elää tätä päivää,
ajan hengessä.

www.lottasaatio.fi www.lottamuseo.fi

LOTTAMUSEO
KUNTOUTUSTA
VUOKRA-ASUNTOJA
AVUSTUSTOIMINTAA

OULUNKYLÄN
KUNTOUTUSSAIRAALA

**VETERAANEILLE LAITOS-,
PÄIVÄ- JA AVOKUNTOUTUSTA.**

Tervetuloa Oulunkylän kuntoutussairaalaan!

Käskynhaltijantie 5, 00640 Helsinki
Puh. (09) 752 712 www.okks.fi

Apua ja tukea arkielämään

Dila tarjoaa monipuolisesti apua, tukea ja turvaa ikääntyville ihmisille. Palveluihimme kuuluvat mm. asumis-, kotihoito- ja kuntoutuspalvelut.

Katso lisää: www.dila.fi

DILA

DIAKONIALAITOS LAHTI

Hyvän elämän puolesta

Diakonialaitos Lahti • Vuorikatu 4, 3. krs, 15110 Lahti • www.dila.fi

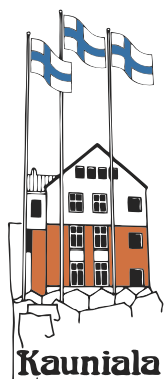
*Toivotamme asiakkaille ja yhteistyökumppaneille
Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta 2017!*

Tornion Sairaskotisäätiö

Sotainvalidien Veljesliitto
Avustajatoiminta

*Kaunialan Sairaala
toivottaa
Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2017!*

Valtio on myöntänyt kunnille vuodelle 2017
lisämäärärahaa veteraaneille kotiin vietäviin palveluihin.
KotiKaunialasta saat palvelut suoraan kotiisi:
kotihoiva, kodinhoito, kotikuntoutus,
neuvontapalvelut ja PalveluTV.

Ota yhteyttä ja kysy lisää:
Soile Tornberg, sairaanhoitaja, palveluneuvoja
Jag betjänar också på svenska
Puh. 044 906 1600
soile.tornberg@kauniala.fi
www.kauniala.fi

PERINNE

Haastattelu: Marja Kivilompolo, mukana myös toiminnanjohtajat Markku Seppä Suomen Sotaveteraaniliitosta ja Tero Tuomisto Rintamaveteraaniliitosta.

**Vappu Seppänen, 95,
Sotaveteraaniliitto**

Olin vajaat 19-vuotias, kun sota alkoi ja aloin lotaksi. Olin neljä vuotta muonituslottana. Ei kaikkialla voinut sanoa olleensa rintamalla, monta vuotta piti olla hiljaa. Nyt nuoriso on kiinnostunut näistä asioista ja niistä on mukava puhua. Enää lottia ei paheksuta ja moitita.

**Sulo Leivo, 92,
Rintamaveteraaniliitto**

Sodasta voidaan kertoa monella tavalla. Rivisotilaan arkipäivähän ei ollut mitään sankaritarinaa, vaan se oli hyvin epämiellyttävää: oli kylmää, kuraa ja vilua.

**Kauno Viljaniemi, 92,
Sotainvalidien Veljesliitto**

Mieliala riveissä on muuttunut niin paljon, ettei enää tule negatiivista arvostelua, vaan kaikki ovat sen puolesta, mitä veteraanit ovat ja mitä tekevät. Nyt ovat asiat mukavasti.

**Yrjö Torikka, 91,
Sotaveteraaniliitto**

Maanpuolustus ei ole pelkästään sotilaallista vaan kansakunnan pitää kehittyä sisäisesti ja vaurautta pitää lisätä. Resurssit ovat pienet: joudutaan priorisoimaan, että rakennetaanko nyt kouluja vai sairaaloita vai vanhainkoteja.

**Vilho Leino, 92,
Sotainvalidien Veljesliitto**

Kun YYA-sopimus oli voimassa, se vaikutti joka paikkaan. Hyvä kun ei määrännyt, mitä saadaa syödä.

Sodasta rauhaan ja perinneaikaan

Sotiemme veteraanien sekä koko sotasukupolven kokemuksia ja tekoja arvostetaan maassamme. Tuttu, päivä päivältä ajankohtaisempi aihe on se, kuinka heitä, heidän tekojaan ja perinteitään tullaan muistamaan sitten, kun heitä ei enää ole.

Rauhan puolustajat

Marraskuussa Lahdessa kokoon-tui Vanhan Herran palvelutalossa saman pöydän ääreen vuosisatojen verran kokemusta, kun jokaisesta veteraanijärjestöstä kaksi jäsentä osallistui epäviralliseen tapaamiseen keskustelemaan siitä, miten he haluaisivat, että heidän sukupolvensa perintö jatkuisi.

Nykypäivän veteraanipolvea piderään yleisesti suuressa arvossa, eikä se tunne puoluerajoja tai väriä, vaan suomalaiset ovat pitkälti yhtä mieltä siitä, että veteraanisukupolvi ansaitsee kunnioituksen ja heitä kuunnellaan. Aina ei ole ollut näin.

– Työskentelin sotakorvaustellisuuden palveluksessa Turussa 1950-luvulla. Siellä oli muutama sotainvalidimies ja kyllä heillä oli vaikeaa olla. Heiltä kysyttiin, että mitä menitte sinne tappelemaan, **Vilho Leino** muistelee.

Pitkään oltiin hiljaa

Kaikki nyökyttelevät totisena kun kysyn, ovatko kaikki kuulleet tuon saman kommentin, ”mitäs läksitte”.

– Alkuun oli vaikeaa. Ei joka paikassa voinut kertoa olleensa rintamalla. Monta vuotta piti olla hiljaa, neljä vuotta muonituslottana ollut **Vappu Seppänen** sanoo.

Hiljaisuuteen pakottaneen tiukan ilmapiirin syntyyn nähdään useita syitä: YYA-sopimus, sodan vaikutusten näkeminen, nuorten tarve kapinoida vanhempien vastaan.

– Noin kymmenen vuotta sodan loppumisesta tuli aalto, että lapset kapinoivat vanhempiensa aatetta vastaan – sehän voi olla normaali kasvuprosessikin. Sitä lietsoi voimistunut sähköinen tiedotus. Joka paikassa laulettiin vallankumouslauluja. Se painoi hiljaiseksi kansan suuren enemmistön, joka varmaan tunsi sisällään, että kyllä nuo (sodan kokeneet) kaverit ja heidän nuoret perheensä tarvitsisivat apua, **Yrjö Torikka** pohtii.

– Nuorison sota-ajan kielteisyiden ymmärtää ehkä siltäkin pohjalta, että kun sodan käyneet ukot kokoontuivat, niin ne puhuivat aina sodasta ja rupesivat ”hyökkäämään”. Lapset kyllästyivät niiden sota-aikaisiin puheisiin, ja kun ne eivät mistään muusta osanneet puhua, **Sulo Leivo** miettii.

Lahden Rintamaveteraanipiirin puheenjohtaja ja rauhanturvaaja **Reijo Juvonen**, 59 tunnistaa ilmapiirin kouluvuosiltaan, mutta ei kotoaan tai kaveriporukastaan, jossa veteraanien työ on aina saanut kiitosta.

– Tässä saattoi osittain vaikuttaa myös se, että lapset näkivät kotona, mitä se sota on vanhemmille tehnyt, Juvonen sanoo.

Ilmapiiri vapautuu

Rintamamiehet yhdistänyt Aseveljien Liitto lakkautettiin muiden Valvontakomission fasistiseksi tai sotilaalliseksi katsomien järjestöjen tavoin, ja tärkeältä ystävyyssverkostolta putosi pohja,

kuten Torikka sen muotoili. Sotainvalidien Veljesliitto oli ainoa, joka sai jatkaa toimintaansa ja se mm. järjesti keräyksiä jäsentensä auttamiseksi. Auttamisen Torikka näkee yhtenä merkittävänä tekijänä ilmapiirin vapautumiseen.

– Ruvettiin miettimään, että maassa ei ole tarpeeksi asuntoja. Syntyi asuntoyhdistyksiä ja veteraaneille alettiin puuhata omia taloja. Tämä levisi koko maahan ja asuntoasiasta saatiin väline, jolla voitiin auttaa veteraanien oloja ilman, että Valvontakomissio leimasi sen fasistiseksi toiminnaksi. Mielestäni se oli hyvä kipinä koko veteraaniaatteelle, Torikka sanoo.

Tilanteessa oli kuitenkin ongelma, sillä maanhankintalaki edellytti hakijan olevan naimisissa. Torikka muistuttaa, että sodasta palasi iso joukko poikamiehiä eivätkä he päässeet uuteen asunnon mahdollistaneeseen etuuteen käsiksi ennen kuin Arvalainsäädäntö laukaisi tilanteen vuonna 1949.

Veteraanitoiminta alkoi vaikiintua ja lakkautettujen järjestöjen tilalle syntyi uusia. Omien parissa kokoontuminen oli voimaannuttavaa.

– Liityin sotainvalidien ja sotaveteraanien yhdistykseen 1970-luvun taitteessa ja sieltä pikkuhiljaa juttu levisi. Tutustuimme toisiimme ja katsottiin kenen kanssa voi mistäkin puhua. Siitä se alkoi mukavasti mennä ja 1980-luvulla olivat jo murrosajat ohi, Vilho Leino kertoo.

Lotatkin järjestäytyivät, eivätkä hekään enää kohdanneet paheksuntaa, kun kertoivat olleensa lottina maata puolustamassa. Tänäpä tilanne on aivan toisenlainen ja clossa olevat veteraanit,

miehet ja naiset, kokevat, että heitä arvostetaan.

Kunniakansalaiseksi

Nykyään sodan käyneitä arvostetaan ja kunnioitetaan yleisesti. Jokaisella läsnäolijalla on kokemuksia sota-ajasta kiinnostuneista nuorista, ja muutama on käynyt kouluissakin puhumassa omasta sota-ajastaan. Muutos on tervetullutta.

– Mieliala riveissä on muuttunut niin paljon, että enää ei tule negatiivista arvostelua, vaan kaikki ovat veteraanien asian puolesta. Nyt asiat ovat mukavasti, **Kauno Viljaniemi** toteaa.

Esille nostetaan myös veteraanijärjestöjen merkitys, sillä ne ovat toiminnallaan ja kansanmyönteisellä vaikutuksella painostaneet valtiolta veteraaneja koskevien eläkkeiden ja muiden etuuksien syntyyn. Harmillisena he kokevat, että kaikki veteraanit eivät ehtineet nähdä nykyistä arvostusta.

– Nyt jo pikkuisen allottaa puheet kunniakansalaisista, emme me sen enempää tehneet kuin muutkaan. Se hyvinvointi mitä nyt on jaettu – ei sitä niinä hiljaisina aikoina voinut kuvitella, että tällaiseen päästään. Käy sääliksi edesmenneitä veljiä ja siskoja, jotka eivät tästä päässeet osallisiksi, Torikka sanoo.

Vaalittavat arvot

Nyt eletään sitä aikaa, kun veteraanijärjestöissä sekä niiden yhteisesti perustamassa Tammenlehvän Perinneliitossa pohditaan kuumeisesti, mitkä ovat niitä veteraanipolven asioita ja kokemuksia, joiden tulisi siirtyä tuleville sukupolville ja sitä, mitkä ovat ne keinot, joilla perinne säi-

lyy. Mitä keskustelijat ajattelevat, mitä he soisivat tulevien sukupolvien muistavan?

– Toivon, että heitä muistutetaisiin siitä, että veteraanien ansiosta meillä on vapaa isänmaa. Kun järjestetään veteraanihenkisiä muistotilaisuuksia, niin koulumaailma voisi osallistua vähän runsaammin. Muistomerkeistä tulisi pitää huolta ja niiden ympärille laadittaisiin jonkinlaista tarinaa siitä, mistä muistomerkit kertovat, Sulo Leivo miettii.

Nopeasti kehittyvässä teknikassa nähdään paljon mahdollisuuksia muistitiedon keräämiseen ja netistä löytyykin lukuisia veteraanien kertomuksia videotuna. Asia, mitä sodan kokeneet erityisesti korostavat, on rauha ja siitä kiinni pitäminen, mutta varmasti pakon edessä tulevaisuudessaakin tehdään, mitä täytyy.

– Koko silloisen henkisen ilmapiirin siirtäminen tähän päivään. Silloin koettiin, että ollaan itsenäisessä Suomessa ja meillä on vapaa valta kehittää maata. Ja jos huonosti käy, niin meille suojeluskuntapojille ainakin oli itsestään selvää, että sitten pannaan hanttiin, Torikka pohtii.

Hän ei tarkoita pelkästään isänmaallisuutta vaan myös kansan yhtenäisyyttä ja sitä, että maa koetaan puolustamisen arvoisena.

– Maanpuolustusta ei pidä ajatella pelkästään sotilaallisena asiana. Kansakunnan pitää kehittyä sisäisesti ja vaurautta pitää lisätä, jotta on mitä puolustaa, Torikka jatkaa.

Yhteiseksi hyväksi

Jotta yhteiskuntaa ja omaa maataan haluaa puolustaa, se pitää kokea hyvänä.

**Reijo Juvonen, 59,
Rintamaveteraaniliitto**

Yleinen asevelvollisuus yhdistää kansaa ja armeijaa. Varusmiespalveluksessa on miehiä Syyriasta ja Kongosta, Suomen kansalaisia, ja he kokevat olevansa tasa-arvoisia armeijassa. Armeijassa ei ole väliä, minkä värinen on.

– Meidän hyvä yhteiskuntamme ei ole itsestäänselvyys, vaan sen eteen täytyy tehdä jokaisen sukupolven omat tehtävänsä, Sulo Leivo kiteyttää.

Kansallisen veteraanipäivän tilanne herättää myös keskustelua, sillä veteraanien määrän vähetessä muutoksen ymmärretään olevan jossakin vaiheessa tarpeen. Päivä halutaan yhä pitää merkittävänä kansallisena juhlapäivänä, sillä se muistuttaa sodan päättymisestä ja rauhan alkamisesta maassamme.

– Kun ensimmäinen pääjuhla Lahdessa järjestettiin, niin 10 000 vieraasta noin 9 500 oli veteraaneja. Nyt 2 000 vieraasta parisataa on veteraaneja, ei enempää, Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja **Markku Seppä** sanoo.

Pääjuhlan rinnalle ja ehkä jopa ohikin nousevat maakunnissa vietettävät juhlat, jotka keräävät yhteensä kymmeniä tuhansia ihmisiä. Se kertoo arvostuksesta ja kiinnostuksesta. Niihin vastaaminen ja oikeiden välineiden kautta on nyt ajankohtaista. Yhdessä ja erikseen järjestöt tekevät parhaansa, jotta arvokas kokemus ja asenne eivät katoa viimeisten veteraanien myötä.

**Teksti: Marja Kivilompolo
Kuvat: Markku Seppä**

Sotaveteraani-lehti esittelee alueelliset perinneyhdistykset ja niiden yhdistyskohtaisen suunnittelutilanteen. Neljän ensimmäisen esittely on joulukuussa 2016 ilmestyvässä numerossa. Vuoden 2017 numeroissa esitellään muut perinneyhdistykset.

Perinneaikakauden valmistelut etenevät pääkaupunkiseudulla

Perinnetyön merkitys

Veteraanit jättävät aikakaudestaan lukemattomia merkkejä; patsaita ja muistokiviä, teiden ja puistojen nimiä, rakennelmia, lippuja ja viirejä. Jälkeen jää myös lauluja, kirjallisuutta, museota ja kokoelmia, perinnehuoneita ja paljon muuta. Aineellisten asioiden lisäksi on muistettava myös henkinen perintö. Veteraaniperinnön säilyttäminen on tärkeää, jotta tieto veteraanien työstä ja uhrauksista siirtyy tuleville sukupolville. On muistettava myös kotirintama, jossa kaikki tunsivat ja kokivat sodan vaikutukset elämässään ja joka toiminnallaan mahdollisti joukkojemme urotyöt. Kotiseurakkaus ja isänmaallisuus, oikeudenmukaisuuden ja velvollisuuden tunnot sekä vahva yhteisöllisyyden ja yhteisvastuun kokemus ja ylläpito on kaikkien suomalaisten ja koko yhteiskunnan asia. Perinnetyöllä vahvistetaan kansakunnan itsetuntoa ja autetaan nykyisiä ja tulevia sukupolvia ymmärtämään Suomen itsenäisyyden puolesta käydyn taistelun merkitys.

Perinneaikaan siirtyminen vaatii valmisteluja

Perinneaikaan siirtymisen suunnittelua ja valmistelua on pääkaupunkiseudulla, kuten koko maassamme tehty jo noin viitisen vuotta. Valmistelua on johtanut ja koordinoitunut Sotaveteraaniliitto yhteistyössä Tammenlehvän Perinneliiton kanssa. Veteraanijärjestöt velvoittivat perustaessaan Tammenlehvän Perinneliiton hoitamaan ja vaalimaan Suomen vuosina 1939-1945 käymien sotien ja niiden veteraanien perinteitä. Tarkoituksena on löytää sellaiset veteraaniperinteen henkiset ja aineelliset ilmenemis- ja muotot, jotka suomalaisen yhteiskunnan kannalta ovat tärkeitä ja muistettavia vielä vuosikymmenienkin kuluttua sekä löytää tälle perinteelle jatkuvuutta ylläpitävät vastuunkantajat.

Pääkaupunkiseudulla on toiminut vuodesta 2011 Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiriin johtamana perinnetyöryhmä. Työryhmä on korostanut alusta alkaen työnsä laaja-alaisuutta. Kaikki veteraanijärjestöt ovat mukana,

Pääkaupunkiseudun Veteraaniperinteen alueneuvottelukunta perustettiin 22.11.2016 ohjaamaan ja koordinoimaan pääkaupunkiseudun veteraaniperinnettä. Kuvassa TaPe:n jäsenjärjestöjen alueellisten yhdistysten edustajat perustamiskirjan allekirjoitustilaisuudessa.

naisten ja kotirintaman tärkeys muistetaan eikä äidinkieli rajaa ketään pois. Veteraanijärjestöjen lisäksi edustettuna ovat sotilaspojat ja pikkulotat, Lottaperinneyhdistys, reserviläisjärjestöt, rauhanturvaajat, Naisten Valmiusliitto sekä sotilaskoti, varuskunta, kunnat ja seurakunnat.

Perinnetyötä varten ei perusteta uusia organisaatioita. Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiri muuntuu aikanaan pääkaupunkiseudun alueelliseksi perinneyhdistykseksi. Yhdistykselle tulee Helsinkiin, Espooseen ja Vantaalle omat paikalliset kerhot. Kerhot tekevät toimialueellaan perinnetyötä yhteistyössä muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Keskeisiä toimijoita ovat jatkossakin alueen kaupungit ja seurakunnat.

Sotiemme ja veteraanienne perinteisiin sekä maanpuolustukseen liittyvää arvokasta työtä tekevät hyvin monet yhdistykset ja toimijat. Jotta tässä tärkeässä työssä onnistutaan myös tulevaisuudessa, on tärkeää, että perinneyhdistystä ohjaa ja koordinoi pääkaupunkiseudun veteraaniperinteen alueneuvottelukunta. Neuvottelukuntaan on sitoutettu kaikki Tammenlehvän Perinneliiton pääkaupunkiseudulla toimivat jäsenyhdistykset. Neuvottelukunta kokoontuu vuosittain ja johtaa sekä koordinoi veteraaniperinteeseen liittyvien tapahtumien järjestelyitä sekä vastuita yhteistyössä alueen kaupunkien ja seurakuntien kanssa. Alueneuvottelukunnan muodostamiseen liittyvät ensimmäiset kokoukset on pidetty ja neuvottelukunnan perustamiskokous pidettiin 22.11.2016.

Perinnetyöryhmä on järjestänyt yhteistyössä Maanpuolustuskoulutusyhdistys ry:n kanssa kaksi iltaa kestäneen Veteraaniperinteen kurssin. Osallistujia oli

molempina iltoina 25 henkilöä ja kurssia pidettiin onnistuneena.

Tukitoiminta säilyy tärkeimpänä tehtävänä pitkälle 2020-luvulle

Väkirikkaalla pääkaupunkiseudulla tulee kanssamme elämään sotiemme veteraaneja, heidän puolisoita ja leskiään – kunniakansalaisiamme pitkälle 2020-luvulle. Tässä mielessä seutu poikkeaa muusta osaa Suomea.

Näin ollen myös piirin muuttuminen perinneyhdistykseksi tapahtuu vasta vuosien kuluttua, ehkä myöhemmin kuin muualla valtakunnassa. Onkin syytä korostaa, että piirin ja muiden veteraanijärjestöjen tärkein tehtävä on nyt ja tulevina vuosina jatkaa aktiivista tukitoimintaa sotiemme veteraanien, heidän puolisoitensa ja leskiensä hyväksi niin kauan kuin he tukea tarvitsevat. Veteraanijassaan elämme kuitenkin jo ehtoovuosia, joten samanaikaisesti on valmisteltava perinnetyötä yhdessä Tammenlehvän Perinneliiton jäsenyhteisöjen kanssa.

Veteraanien tukitoimintaa tukevan nykyisenkaltaisen veteraanikeräyksen jatkamista pidetään tärkeänä vielä tulevina vuosinakin. Varsinaista perinne-aikaan tarvittavaa rahoitusta ei ole pääkaupunkiseudun työryhmässä vielä käsitelty. Suurista rah summista ei ole tässä asiassa kysymys. Tärkeää on, että pääkaupunkiseudun kaupungit ja seurakunnat ovat jatkossakin mukana veteraaniperinteen ylläpidossa.

**Teksti: Timo Lehtonen,
Rauno Loukkola**

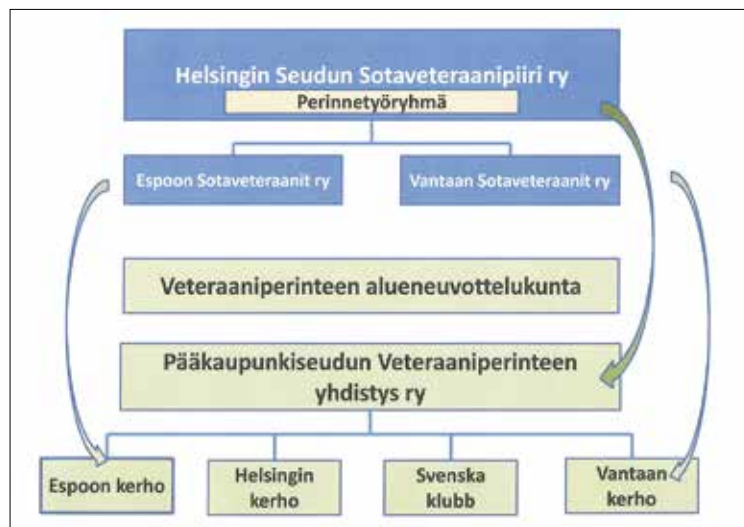
Timo Lehtonen on piirin perinneyhteyshenkilö ja Rauno Loukkola piirin toiminnanjohtaja

Kuvat: Rauno Loukkola

Valmistautuminen perinneaikaan

• Piirin perinnetyöryhmä – Mukana kaikki veteraanijärjestöt – Laaja-alainen – Toiminta-alue yhtenevä piirin toiminta-alueeseen • Työryhmässä huomioitu – Kielikysymykset – Naiset – Kotirintama • Veteraaniperinteen kurssi • Alueneuvottelukunnan perustaminen • Piiri muuntuu aikanaan alueelliseksi perinneyhdistykseksi, Pääkaupunkiseudun veteraaniperinteen yhdistys – Perinnekerhot Helsinki, Espoo, Vantaa, Svenska	• Perinnetyöryhmän kokoonpano – Timo Lehtonen, perinneyhtilö, pj – Olli Sorvettula, Espoo, sotilaspojat – Matti Passi, Vantaa, VETRES – Seppo Kanerva, Sotainvalidit – Pertti Ahonen, Rintamaveteraanit – Erik Werner, Krigsveteraner – Johan Berghem, Södra Finlands Krigsveterandistrik – Marko Maaluoto, Varuskunta, Suomen-pojat – Erkki Andersson, Reserviupseerit ja Reserviläiset – Tapani Forsström, Rauhanturvaajat – Riitta Lenttilä, Naisten Valmiusliitto, Sotilaskotisarot – Kristiina Mustakallio, Lottaperinne – Jaakko Simojoki, seurakunnat – Wille Rydman, Helsinki – Rauno Loukkola, Sotaveteraanit, siht

Piirin perinnetyöryhmä on laaja-alainen, jossa on huomioitu hyvin kielikysymykset, naiset sekä kotirintama.

Suunnitelma, miten pääkaupunkiseudulla siirrytään veteraanijasta perinneaikaan. Alueneuvottelukunnan toimintaan ovat sitoutuneet kaikki Tammenlehvän Perinneliiton jäsenjärjestöjen alueelliset toimijat. Piiri muuntuu perinneyhdistykseksi ja piirin jäsenyhdistykset perinneyhdistyksen kerhoiksi. Lisäksi perustetaan ruotsinkielinen kerho, joka toimii koko pääkaupunkiseudun alueella.

PERINNE

Hämeenlinnan seudun perinneyhdistys

Yhdistyksen tarkoitus

Perinneyhdistyksen tarkoituksena on vaalia sotiemme 1939-1945 rintamalla olleiden veteraanien ja laajemmin myös kotirintamalla työskennelleiden perinnetyötä. Perinteen vaaliminen koskee koko Tammenlehvän sukupolvea. Näin sodan sukupolven henkilöt muodostavat yhteisen perinnetyön kentän, johon kaikki ao. järjestöt ovat tervetulleita. Hämeenlinnan seudun perinneyhdistys toimii kiinteässä yhteistyössä Lounais-Hämeen perinneyhdistyksen kanssa.

Yhdistyksen toimialueena on Hämeenlinnan kaupunki, Hattulan ja Janakkalan kunta.

Perinneyhdistyksen kunniajäseninä ovat vielä jäljellä olevat sodissamme 1939-45 taistelleet miehet ja naiset. Kumppaneina toimivat sotainvalidit ja Lotto-perinneyhdistys, joilla on myös omaa perinnetyötä. Varsinaisiksi jäseniksi toivomme nykyiset veteraanijärjestöjen kannattajat-

Sukupolvet kohtasivat muistohiihdossa. Sotaveteraanit lumipuvuissa (vas.) Erkki Lätti, Forssa, Vihtori Näräkkä, Humppila, Tauno Mustonen Hauho ja Lauri Hemmi Hämeenlinna.

senet. Eri yhteisöt ja yhdistykset, kunnat ja seurakunnat jatkanevat toiminnan tukemista kuten veteraaniaikanakin.

Yhdistykseen kuuluu Tammenlehvän Perinneliiton jäsenjärjestöjen vuosien 1939-1945 perinnetyö. Korostamme toimin-

nassamme koko Tammenlehvän sukupolven, vauvasta vaariin, perinnetyötä.

Tammenlehvän Perinneliiton jäsenjärjestöistä perustettiin neuvottelukunta. Se koordinoi perinneajan työtä. Se vastaa myös seutukunnalla toteutetta-

Hattulan-Tyrvännön veteraanikuoro esiintyy myös veteraanien siunaustilaisuuksissa.

vista suuremmista tapahtumista. Esimerkiksi panssaridivisioonan 75-vuotisjuhlissa 28.6.2017 on mukana maanpuolustus/veteraanijärjestöt omine toimintoi-

Toiminta

Tällä hetkellä toiminta on pääasiassa suunnattu lapsiin ja nuoriin. Vuonna 2017 järjestetään Suomi 100 vuotta -teemalla veteraaneille, lapsille ja varusmiehille yhteinen Suomi 100 vuotta -hiihto, joka on jatkoa talvisodan muistohiihdoille.

Lukiolaisille järjestetään jatkoa Isänmaan vaiheita -luentosarjalle. Aikaisemmat olivat Jatkosodan päättymisen sekä Kylmä sota ja Suomi. Tilaisuuksissa ovat mukana veteraanien edustajat.

Perinnetyön virallinen liikkeellelähtö tapahtuu juhlakonsertissa Hattulan kunnan Juteinikeskuksessa 2.4.2017 alkaen klo 15.00. Tähän tilaisuuteen kutsutaan kaikki veteraanit kunniavieraisiksi.

Alueemme eri sotaveteraanijyhdistykset päättivät 26. lokakuuta 2016 perinneajakaan siirtymisestä. Varsinainen perinneyhdistystoiminta aloitetaan 2018. Sotaveteraanijyhdistykset ja perinneyhdistys kulkevat yhdessä vuoteen 2020.

Perinneyhdistyksen tärkein tehtävä on huolehtia viimeisistä veteraaneista, heidän puolisoistaan ja leskistään. Toisena tehtävänä on varsinainen perinnetyö.

Perinnetyö tullaan toteuttamaan siten, että emoyhdistyksenä toimii Hämeenlinnan seudun sotaveteraanijyhdistys, joka aikaan jatkaa perinneyhdistyksenä. Muut alueen veteraanijyhdistykset liittyvät veteraanien harvetsa osastoina perinneyhdistykseen.

Talous

Rahoitus hoidetaan yhdessä veteraanijärjestöjen kanssa. Tapahtumien järjestämiseen on löytynyt sponsoreita. Varsinaisia veteraaneille suunnattuja rahoja ei käytetä.

Varsinaisena perinneajakautena rahoitus järjestetään erilaisilla yleisötapahtumilla esim.

aseveli-illat, konsertit. Kannattajajäsenet, veteraaneja tukenut yhdistykset ja yhteisöt ja lahjoitukset muodostavat taloudellisen pohjan. Perinnetyö tarvitsee tekijöitä, ei ensisijaisesti rahaa.

Perinneyhdistyksen yhteys-

henkilöitä:

Olli Heiskanen,
aoheiska@gmail.com
Esko Aaltonen,
esko.aaltonen@kolumbus.fi
Pertti von Hertzen,
p.v.hertzen@sci.fi
Seppo Kopra,
seppo.i.kopra@gmail.com

Alueemme veteraanien toivomus

Tammenlehvän sukupolven kuuluvat muutkin kuin sodissamme 1939-45 taistelleet.

Näin joulun lähestyessä haluamme me perinnetyön tekijät kiittää sodan sukupolvea seuraavin sanoin:

Sotiemme veteraanit pelastivat vuosina 1939-1945 Suomen itsenäisyyden. Sodan jälkeen he maksoivat suuret sotakorvaukset, rakensivat Suomen uudelleen, kasvattivat seuraavan sukupolven, hoitivat puolisonsa ja lapsensa, antoivat meille esimerkin hyvästä elämästä. Tällä hetkellä sotiemme veteraaneja, miehiä ja naisia on jäljellä 18 000. Heidän keski-ikänsä on yli 92 vuotta. Veteraanimme turvasivat maamme tulevaisuuden 75 vuotta sitten. Tänään he luovuttavat meille viestikapulan kuljetettavaksi pitkälle tulevaisuuteen, niin kauan, kun on Suomi-niminen maa ja suomalaiset. Veteraanien toivomus on, ettemme pudota tätä kapulaa.

Rauhallista Joulua ja Hyvää Itsenäisyypäivää Juhlavuotta 2017

Perinnetyön tekijät, Hämeenlinnan seutu

Seppo Kopra

Kirjoittaja on Hämeenlinnan seudun perinneyhdistyksen yhteyshenkilö

Sotaveteraaniliiton seinäkalenteri

2017

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO
Veteraania ei jätetä

60 vuotta

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO

Veteraania ei jätetä

10€

+ postikulut

Tiedustelut ja tilaukset:

Puh. 09 6126 2015 tai 09 6126 2016

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraanit.fi

TYÖMME TUKEKSI

Sotaveteraaniajasta perinneaikaan Kouvola

Elämme muutoksen aikaa, joka aiheuttaa paljon haasteita meille sotiemme jälkeen syntyneille sukupolville, veteraanien lapsille, jotka ovat nyt harmaapäitä ja ajattelevat, kuinka täyttää tuo kansallinen kunnia-velvoite. Miten hoidamme veteraanien perinnön elävänä ja huolehdimme niistä arvoista, jotka sotiemme veteraanit ovat meille antaneet? Nämä arvot ovat kirjoitettu Suomen Sotaveteraaniliiton arvoiksi ja ovat: Isänmaan rakkaus, veteraanisukupolven kunnioitus ja pitkäjännitteinen sitoutuminen ja yhteisöllisyys.

Perinneajan suunnittelu Kouvola

Kouvolan alueen suunnittelua helpottaa Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin erinomainen ja hyvin johdettu veteraanityö. Meillä ei ole sotaveteraania jätetty. Toisaalta apuna ovat olleet myös Kouvolan sotilasorganisaatiot Karjalan prikaati ja Utin jääkäriyrykmentti, jotka omalta osaltaan ovat olleet tukipilarina veteraanityössä ja ovat lupautuneet auttamaan myös perinnetyössä jatkossa.

Perinnetyötä maakuntatasolla on tehty yhdessä Kotkan ja Haminan seudun kanssa. Kymenlaakso jakautuu kahteen

osa-alueeseen Etelä- ja Pohjois-Kymenlaaksoon. Iitin kunta on ollut mukana vahvasti Kouvolan kanssa. Voidaankin lähitulevaisuudessa miettiä, että onko meidän nimettävä alueemme Pohjois-Kymenlaakson perinneyhdistykseksi. Keskustelu siitä, että tavoitellaanko Kymenlaaksossa maakuntakohtaista perinneyhdistysaluetta, ei mielestäni nyt ole ajankohtaista. Kuntajako ei sinänsä kuulu sotaveteraanityöhön, mutta olemme nyt siirtymässä aikakauteen, jolloin se astuu lähemmäksi työtämme. Kipuulua maakunnan ja kuntien sisällä on nähtävissä enkä haluaisi sen tulevan vaikeuttamaan hyvin alkanutta perinnetyötämme.

Perinnetyöstä ja sen rakentamisesta on neuvoteltu Kouvolan kaupungin johdon ja seurakunnan kanssa. Sitoutumisen välttämättömyys on ymmärretty ja molemmat ovat avoimesti mukana. Kaupungin kanssa on etsitty sopivaa perinnetilaa, johon kaikki materiaali voitaisiin sijoittaa ja johon voitaisiin myös keskittää muuta perinnetoimintaa. Useat maanpuolustusjärjestöt ja yksityiset henkilöt ovat olleet järjestämässä matkoja sotiemme taistelupaikoille. Tämä on lisännyt alueellamme huomattavasti pe-

rinnettietoutta. Arvokasta tässä toiminnassa on ollut myös se, että matkoja on kohdistettu myös opilaitoksille.

Työneuvottelu/ Perinnetoimikunta

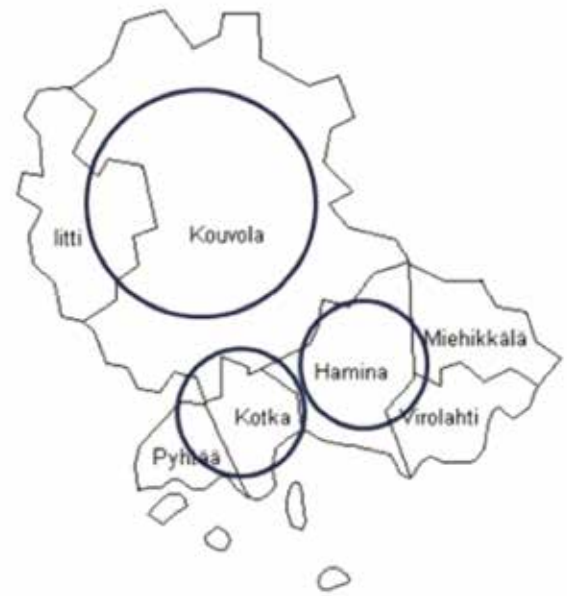
Kouvola 17.10.2016 pidettiin neuvottelu, johon kutsuttiin mukaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtajan **Arto Mikko-**sen ja toiminnanjohtajan **Toivo Hartikaisen** lisäksi alueemme maanpuolustustyössä olevien järjestöjen aktiivisia toimijoita. Paikalla oli Rintamaveteraanien Kymen piirin puheenjohtaja **Pentti Hämäläinen**, Lottaperinneyhdistyksen puheenjohtaja **Kaija Vesala**, Reserviläispiirien toiminnanjohtaja **Jorma Uski** ja Sotaveteraanipiirin perinnevas- taava **Eero Mattila**. Lisäksi paikalla olivat myös veljekset **Paavo** ja **Matti Mikkonen**, jotka ovat monissa maanpuolustusjärjestöissä mukana. Sotainvalidien Veljesliittoa edusti puheenjohtaja **Kari Hietanen** ja Iitin kuntaa perinnevas- taava **Esa Anttas**.

Neuvottelussa valittiin kauden hengen toimikunta, jonka tehtävänä on organisoida perinnetyötä yhdessä perinnevas- taavien kanssa.

Perinnetoimikunnan jatkotehtävät

Neuvottelussamme linjattiin, että toimikunnan perustehtävänä on valmistella perinnetoimintaa alueellamme niin, että Kouvola- la olisi valmiita siirtymään yhdistystoimintaan vuonna 2018. Tämä tavoite toteutuakseen vaatii perustietojen täydentämistä, vaikka Kouvola- sa ja Iitissä muistomerkkien sekä patsaiden dokumentointi on tehty hyvin. Toiminta on jaettava eri osa-alueisiin työn selkeyttämiseksi ja näitä ovat: viestintä, sotaveteraanityön tukeminen silloin, kun sitä pyydetään, toiminnan tiivistäminen muiden yhteistyökumppaneiden kanssa, yhdistyksen säännöt ja talous. Pidän tar-

Kymenlaakso

Kymenlaaksoon suunniteltu aluejako

keänä, että hyvät perinteet olevalla sotaveteraanikeräyksellä on jatkoa myös tulevaisuudessa. Tästä toivon käytävän linjauskeskustelua myös Sotaveteraaniliitossa.

Oleellinen ja aivan ensimmäinen tehtävä on laatia tulevan perinneyhdistyksen toimintasuunnitelma, joka on tarkoitus saada valmiiksi jo ensi vuoden alussa. Toimintasuunnitelmaan on tarkoitus kirjata mm. seuraavaa: alueen perustiedot, toimivat jär-

jestöt, veteraani- ja perinnetyö, tukityö ja yhteistyökumppanit, suhdetoiminta ja viestintä, perinteen jakaminen, yhdistyksen talous.

Ajatuksena on, että jatkosuunnittelussa jakaudutaan työryhmiin, jotka ottavat vastuulleen tehtävien töiden eri osa-alueet.

Antti Laherto

Kirjoittaja on Kouvolan alueen perinneyhteyshenkilö

Työneuvottelun osanottajat: Paavo Mikkonen, Kaija Vesala, Arto Mikko- nen, Pentti Hämäläinen, Matti Mikkonen, Toivo Hartikainen, Esa Anttas, Kari Hietanen ja Antti Laherto. Kuvasta puuttuvat Jorma Uski ja kameran takana oleva Eero Mattila.

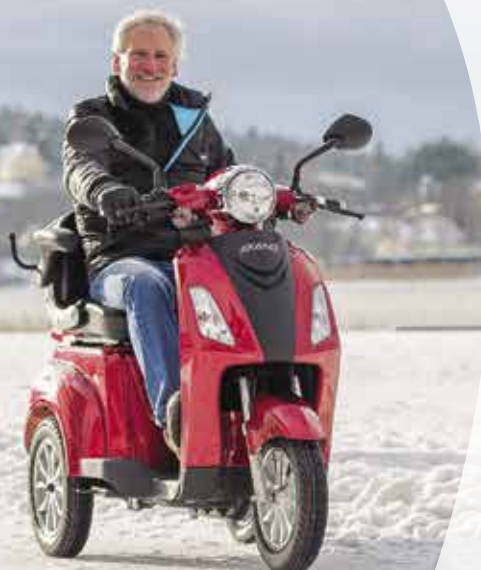

Toimikunta vas. Esa Anttas, Antti Laherto, Matti Mikkonen, Kaija Vesala, Pentti Hämäläinen, Kari Hietanen, Jorma Uski

SKAND
LEIJONA-SKOOTTERIT

Testaa Skand Leijona
sähköskootteria
10 päivää!

Skand Leijonalla ajat ilman ajokorttia,
myös kävely- ja pyöräteillä. Tilaa ilmaiseksi
10 päiväksi testattavaksi kotiympäristösi.

- sähkökäyttöinen - ei hajua, ei melua!
- nopeus 12 km/h tai 25 km/h
- et tarvitse ajokorttia - ei rekisteröintiä
- kokoonpano ja laadunvalvonta Turussa
- toimitus Turusta koko Suomeen
- saatavilla **täysi talvivarustelu!**
- väri vaihtoehtona myös metallinsininen
- 2 vuoden takuu, kattava huoltoverkosto
- lue lisää netistä: www.skandleijona.fi
- hinta alk. **1990€** tai **99€** / kk

Soita ja tilaa ilmainen esite!

02 480 9060 (pvm)

PERINNE

Pohjois-Karjalaan maakunnallinen perinneyhdistys

Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin vuosikokous teki vuonna 2014 yksimielisen, veteraanien tahtoa kunnioittavan päätöksen muodostaa maakuntaan aikanaan yksi perin-

neyhdistys. Yhdistys päätettiin perustaa Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin pohjalle. Toisena vaihtoehtona oli Joensuun, Pielisen ja Keski-Karjalan seutukuntien muodostamat erilliset yhdistykset. Yhden yhdistyksen mallin selkeinä etuna katsottiin olevan keskitetyn johtamisen ja sen, että näin perinnetyö on tasapuolista ja -laatuista koko maakunnassa. Malli edellyttää kuitenkin vahvaa, koko maakunnan kattavaa hallintoa sekä tehokkaita käytännön perinnetyön toteuttamisesta vastaavia kerhoja kaikissa kunnissa. Pohjois-Karjalan Rintamaveteraanipiiri ry:n kanssa sovittiin, että perinneyhdistys perustetaan yhdessä. Samalla Sotainvalidien Pohjois-Karjalan Perinneyhdistyksen kanssa sovittiin tiiviistä yhteistyöstä. Piirin sääntöjen uudistaminen vastaamaan tulevan perinneaikakauden vaatimuksia aloitettiin mallisääntöjen pohjalta syksyllä 2014. Uudet säännöt vahvistettiin vuonna 2015.

Työryhmät valmistelivat peruslinjat

Perinneaikakauden valmisteluja on tehnyt piirin puheenjohtajan **Jorma Mikkosen** ja piirihallituksen valtuuttama työryhmä. Siihen ovat kuuluneet Tammenlehvän Perinneliiton ja Sotaveteraanipiirin perinneyhteyshenkilönä eversti evp **Jouni Mattila**, toiminnanjohtaja **Seija Karttunen** ja perinneyhdistyksen yhteyshenkilönä **Hannu P. Martikainen**. Tulevaa hallintoa valmistelemaan on kuukausi sitten perustettu ”rakennetyöryhmä”, johon kuuluu neljä sekä sotaveteraani- että rintamaveteraanipiirin valitsemaa jäsentä. He valmistelevat ensi vuoden kevätkokouksille päätettäväksi ”kolmiportaisen” -puheenjohtaja/perinneyhdistyksen hallitus-alueellinen neuvottelukunta-kerho -hallintomallin tehtävänkuvauksineen. He laativat myös nimiesityksen perustettavalle yhdistykselle sekä hahmotelman varainhankinnan toteuttamisesta. Perinteisten veteraanikeräysten tulee kuitenkin jatkaa maakunnassa, esimerkiksi reserviläisjärjestöjen avustamana, viimeiseen iltahuutoon saakka.

Heti kun molemmat piirit ovat vahvistaneet tulevan hallintomallin, ryhdytään valmis-

Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Jorma Mikkonen (vas.) ja Joensuun yhdistyksen puheenjohtaja, sotaveteraani Paavo Saviaro ovat tyytyväisiä yhden yhdistyksen mallista.

telemaan hallituksen, alueellisen neuvottelukunnan ja kerhojen perustamista. Tammenlehvän Perinneliiton jäsenjärjestöt maakunnassa tulevat muodostamaan neuvottelukunnan rungon. Tavoitteena on, että kun Tammenlehvän Perinneliitto järjestää Joensuussa seminaarin loppusyksyllä 2017, keskeiset perinneyhdistykseen ja -aikakauden liittyvät päätökset on tehty ja epäselvät kysymykset on ratkaistu.

Kuntatason suunnittelu keskiöön

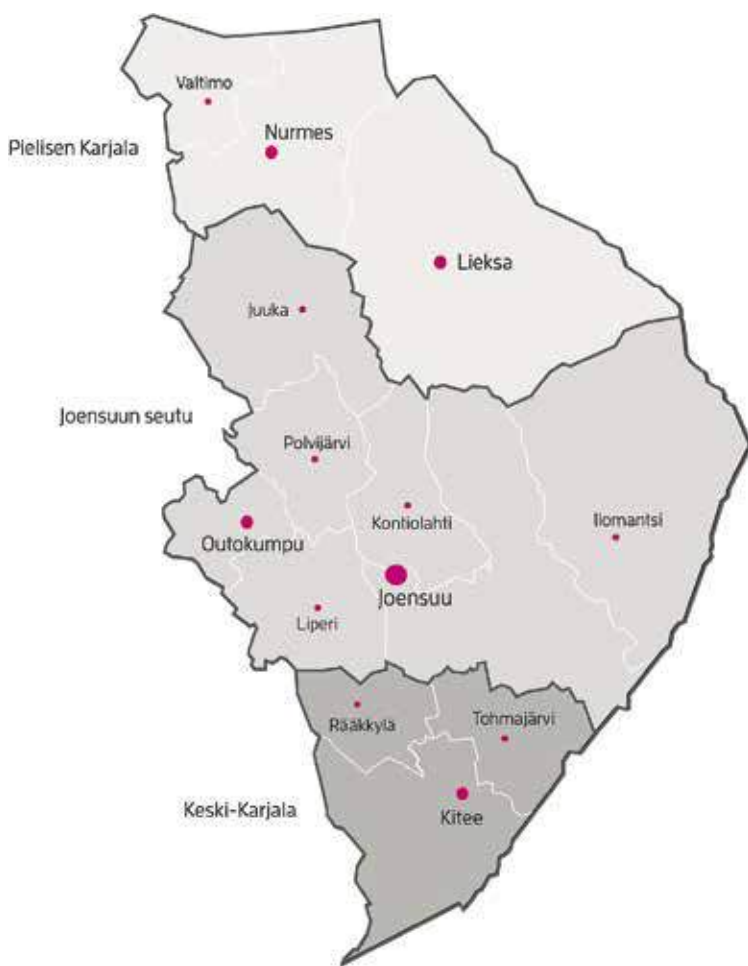
Perinnetyön käynnistymisen ja jatkuvuuden kannalta pidetään tärkeänä kuntiin perustettavien kerhojen toimintaedellytyksiä ja niiden henkilöstövalintoja. Niihin tulee saada ainakin keskeisten toimijoiden, kuten kunnan ja seurakunnan, reserviläisten, koulujen ja kotiseutuyhdistysten edustajia. Näin varmistetaan, että käytännön perinnetyö toteutuu liittojen, piirien ja uuden perinneyhdistyksen määrittämällä tavalla. Reserviläisjärjestöt ovat esittäneet halukkuutensa ottaa muita enemmän vastuuta perustettavissa kerhoissa. Samalla reserviläis- ja veteraanijärjestöjen toiminnanjohtajien yhteistyötä tulee lisätä. Kyseisten tehtävien

yhdistämistä 2020-luvulla tulisi harkita. Yhteistyökumppaneitamme ainakin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen yksiköt on tärkeää sitouttaa tukemaan tulevaa muutosta.

Kahden viimeisen vuoden aikana yhdistyksissämme on tehty materiaalin inventaariot, järjestetty arkistoja, koottu kuva-albumia ja laadittu historiankirjoja/vastaavia sekä valmistauduttu muutenkin tulevaan muutokseen. Niistä tärkeimpiä asioita ovat olleet perinnemateriaalin säilyttämisestä ja lähivuosien yhteistoiminnasta sopiminen kunnissa olevien eri toimijoiden kanssa. Yhdistyksiltä on suunniteltu kerättävän myös arvokasta materiaalia yhden ”Sotiemme veteraanien perinnehuoneen verran” Joensuun seutukunnalle perustettavaan maanpuolustustaloon. Näillä kuvatuilla valmisteluilla ja toimenpiteillä Pohjois-Karjalassa on valmius aloittaa perinneyhdistystoiminta 2019-2020.

Jouni Mattila

Kirjoittaja on eversti (evp), Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin perinneyhteyshenkilö ja reserviläisjärjestöjen toiminnanjohtaja Pohjois-Karjalassa

Pohjois-Karjalan maakunta, 304 km yhteistä rajaa Venäjän kanssa, käsittää kolme seutukuntaa ja 13 kuntaa, joiden yhteispinta-ala on 21 583 km². Maakunnan asukasluku on 164 343.

Raine Narvan suositut luennot tammikuussa 2017

”Majewskin yllätyshyökkäys Muurmannin radalle 1942”

14.1.2017 klo 18.00 Iisalmen Rukajärvi-keskus, Hotelli Iisalmen Seurahuone, Savonkatu 24, 74100 Iisalmi

19.1.2017 klo 13.00 Varsinais-Suomen Sotilaspojat, Heikkilän kasarmien sotilaskoti, Rykmentintie 15, 20810 Turku

20.1.2017 klo 17.00 Viikaisten koulun auditorio, Viikaistenkatu 3, 23500 Uusikaupunki.

22.1.2017 klo 13.00 Päämajatalo, juhlasali - Käynti Päämajamuseon ovesta. Osoite: Päämajankuja 1-3, 50100 Mikkeli

25.1.2017 klo 18.00 Kouvolan kansalaisopiston auditorio, Salpausselänkatu 38, 45100 Kouvola

Lisätietoa: www.rukajarvensuunnanhistoriaiyhdistys.fi - www.rukajarvikeskus.fi

Paleltuneita ja väsyneitä miehiä palaa takaisin Särkijärvelle 23.1.1942.

HYVÄÄ JOULUA!

Jyty

Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto - Offentliga och privata sektorns funktionärsförbund Jyty

JYTYLIITTO.FI

Asemamiehenkatu 4, 00520 Helsinki

sami

SAVONLINNAN AMMATTI- JA AIKUISOPISTO

Meillä tehdään työelämän mestareita

Sotaveteraani nimeltä suomenhevonen

Aika jäisissä tunnelmissa osoitti puolen tusinaa hevosharrastajaa kunniaa Equus caballukselle 6.12.2016 Seinäjoen Törnävän kartanon kupeessa. Eli siis hevoselle, suomeksi sanottuna ja rotuna tarkemmin sanottuna suomenhevonen.

Tapahtumassa seppeleenlaskijana ja kunniavartiossa oli Pohjanmaan Hevosenomistajat ry:n puolesta suomenhevosten parissa pitkään toiminut **Kalervo Välimaa**, Rakuunakilta ry:n Etelä-Pohjanmaan Eskadroonan puheenjohtaja. Mukana kunniavartiossa oli myös **Jari Ojala**, Rakuunakilta ry Etelä-Pohjanmaan Eskadroonan sihteeri.

Jäätävä ilma ja muut syyt olivat tyypistäneet tilaisuuden pienen piirin tapahtumaksi. Paikalle saapui myös **Laura Pajulammi** lapsiensa Nora ja Kristian Autio kanssa. Pajulammi on itse hevostallin pitäjä Seinäjoen Ämmälänkylästä. Pajulammi kertoi, että hän on ottanut tavaksi tuoda aina, kun mahdollista kynttilän suomenhevospatsaalle.

Pohjanmaan hevosenomistajat ry:n lisäksi omalla pienellä

sympaattisella seppeleellä oli tuota pyyteetöntä juhtaa muistanut Ssesy ry., Seinäjoen seudun Eläinsuojeluyhdistys ry.

Niin ne oli ne likat jotka kävi täs, tokaistiin toisen seppeleen tuojia tapahtumien järjestäjien osalta.

Suomenhevon yhdistää monia tahoja täällä Etelä-Pohjanmaalla.

Tunnelmia Aisakellosta

Jatkot oli järjestetty Seinäjoen raviradan kupeessa olevaan kahvioon ja lounaspaikkaan, Aisakelloon. Välimaan seurassa oli kaksi tapahtuneeseen osaa ottanutta miestä naapurimaakunnasta Pohjanmaalta.

Suomenhevosta kunnioittavan tapahtuman alkuperäinen isä, **John Ahlskog**, kertoi että tapahtuma oli järjestyksessään 15. Ahlskog kertoi, että tätä tapahtumaa tukevaksi tahoksi on saat tu nykyisin myös Suomenhevosliitto ry. Ahlskogin mukana oli tullut myös kunnioittamaan tilaisuutta **Alf Burman**, puheenjohtaja Korsholm Krigsveteraner rf:tä. Tapahtuma on ainoa luokkaansa, sillä toisaalla Suomessa ei

ole patsasta suomenhevoselle.

Välimaalalla oli myös puhe valmistettuna, mutta sääolojen ja vähäisen osallistujamäärän vuoksi se jäi pitämättä.

Välimaan puheessa on kuitenkin Sotaveteraani-lehden lukijoille sopiva sitaatti:

”Hevonen oli tärkein kulkuväline puolustusvoimissa niin rauhan kuin sodan aikana. Hevosella kuljetettiin muonat ja ampu-matarvikkeet Rintamalinjalle. Ei kysytty hevoselta, halusiko se tällaiseen tehtävään, vaan hevonen toteutti nöyrästi työnsä sisukkaasti loppuun saakka”.

Kalervo Välimaan puhe on kokonaisuudessaan luettavissa <http://sotaveteraanit.fi/sotaveteraani-lehti/> sekä lehden Facebook-sivuilta <https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

Kommentti

Jututin äitiäni usein menneiden maailman kuvioista jo alakouluikäisenä. Kyllä kannatti loputon tiedonjanoni. Kalervo Välimaa tokaisi haastattelumme lopuksi Aisakellosta, että hän pitää suomenhevosta viisaampana kuin ihmistä.

Kunniavartiossa olivat Kalervo Välimaa ja Jari Ojala.

Juttua työstäessäni, muistin äitini erään muistelman sotavuosien jälkeisestä ajasta, jonka hän oli kuullut kiertävänä tarinana nuorempana. Suomenhevosta vietiin kysymättä rintamalle palvelemaan talvisodasta lähtien, kuten Välimaaakin puheessaan mainitsi. Muuan suomenhevon oli ollut Seinäjoen rautatieasemalla aivan pitelemättömässä tilanteessa palatessaan jatkosodasta.

Lopulta se oli päässyt irti taluttajiltaan ja juossut suoraan kymmeniä kilometrejä suoraan kotipilttuun ovelle.

Eläin, joka protestoi näin selvästi ja pitkällä muistilla ihmisten hullutuksia vastaan, on ehdottomasti viisaampi kuin ihminen, Homo sapiens.

Timo Ekman

Kirjoittaja on vapaa toimittaja

Toivotamme kaikille
asiakkaillemme
ja yhteistyökumppaneillemme
rauhallista joulua
ja turvallista uutta vuotta!

Millög
www.millog.fi

KENTÄLTÄ

Yhteistyö kuntien kanssa korostuu Pohjois-Pohjanmaalla piirin 50-vuotisjuhla

Veteraanien herääminen oman arvonsa ja yhteiskunnallisen asemansa tiedostamiseen johti sotaveteraanien järjestäytymiseen puoli vuosisataa sitten. Joukko jämeriä, arvostettuja Pohjois-Pohjanmaan veteraaneja perusti oman piirijärjestön tukemaan alueensa sotaveteraanijyhdistysten toimintaa. Pohjois-Pohjanmaan sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Reijo Sallinen** kuvaili piirin 50-vuotisjuhlan avaussanoissa alkuvaiheita ajankohtana, jolloin yleinen ilmapiiiri oli nuoren radikaalin sukupolven takia vielä veteraanien taistelua, sodista selviytymistä ja itsenäisyyden säilyttämistä vähättelevä. Ensimmäiseksi piirin puheenjohtajaksi valittiin Mannerheim-ristin ritari **Arvo Mörö**. Pisimmän kauden, vuodet 1990-2015 on puheenjohtajana toiminnut **Aaro Strömmer**, sittemmin myös Sotaveteraaniliiton pitkäaikainen puheenjohtaja, nykyinen liiton ja piirin kunniapuheenjohtaja.

”Suurin työ tehdään veteraanijyhdistyksissä, joita piirissämme

on 21 ja niissä noin 800 veteraanijäsentä sekä noin 1800 kannattajajäsentä”, Sallinen totesi.

Piiritasolla erityisen tärkeäksi on muodostunut yhteistyö aluehallinnon ja kuntien suuntaan. Sallinen sanoi tämän korostuvan erityisesti ensi vuonna, kun hallitus ja eduskunta ovat lisäämässä veteraanien tukemista kotona asumiseen.

Sotaveteraaniliiton puheen-

johtaja **Erkki Heikkinen** puuttui juhlapuheessaan lupaukseen, jonka pääministeri Juha Sipilä antoi Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlassa Oulussa viime huhtikuussa: ”Hallitus haluaa turvata sen, että kaikilla rintamaveteraaneilla on mahdollisuus saada tarpeitaan vastaavat, maksuttomat, kotiin vietävät kunnalliset avopalvelut. Hallitus varautuu kohdistamaan kotiin vietä-

Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri aloitti 50-vuotisjuhlaansa Oulussa ystäviensä ja tukijoittensa suuren joukon kanssa yhdessä laulettulla Sillanpään marssilaululla. Juhla pidettiin 29. lokakuuta keskustan seurakuntatalossa Oulussa.

vien kunnallisten avopalvelujen kustannuksiin tuntuvan lisäpanoksen ensi vuoden alusta lukien”.

Pääministerin julkinen lupaus näyttää nyt Heikkisen mukaan toteutuvan, kun valtion ensi vuoden budjettiesityksessä on 20 miljoonan euron korotus kotipalveluihin. Kaikkiaan veteraaneille suunnataan varoja 41,3 miljoonaa euroa. Tosin kuntoutusmäärärajoja leikataan kahdeksalla miljoonalla, joka nykyisellä käytöllä riittää vain puolen vuoden ajalle.

”Nyt veteraanien pitää itse anoa kunnalta kuntoutusta ja palveluita. Tämä asia pitää muuttaa. Kunnasta pitää olla yhteydessä veteraaniin, ei toisin päin”, korosti Heikkinen.

Juhlatilaisuuteen Oulun keskustan seurakuntataloon oli koontunut salin täydeltä maakunnan veteraaniväkeä ja yhteistyökumppaneita. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ylijohtaja **Terttu Savolainen** välitti valtiovallan tervehdyksen puheenvuorossaan. Savolainen

Piirin puheenjohtaja Reijo Sallinen toivotti väen tervetulleeksi juhlaan.

toivoi kunnilta aktiivisuutta sotaveteraaneille tarkoitettujen varojen käyttämisessä. Puolustusvoimien tervehdyksen lausui everstiluutnantti **Kimmo Rajala**. Hän vakuutti sotiemme veteraanien työn olevan yhä henkisenä perustana puolustusvoimissamme. Oulun hiippakunnan ja piispan tervehdyksen toi kappalainen **Lauri Kujala**.

Juhlissa julkistettiin historikkiteos Pohjois-Pohjanmaan sotaveteraanipiiri 1966-2016. Juhlapaikalta lähetettiin seppel-partio sankarihaudoille piirin varapuheenjohtajan, **Paavo Pikkuahon** lausumin saatesanoin.

Teksti ja kuvat: Pekka Koivisto

Sotaveteraani Heikki Lirberg Savonlinnan veteraanijuhlissa: Sodassa taisteltiin myös suomen kielen puolesta

Savonlinnan Seudun Sotaveteraanit ry:n 50-vuotisjuhlaa juhlittiin arvokkaasti ja lämminhenkisesti 15. lokakuuta. Juhlapuheen piti maavoimien operaatiopäällikkö, prikaatikenraali

Savonlinnalaisyyntyinen sotaveteraani Heikki Lirberg (vas.) on asunut yli 60 vuotta Ruotsissa. Kuvassa hän on yhdessä Savonlinnan Seudun Sotaveteraanit ry:n puheenjohtajan Jaakko Lindellin kanssa.

Petri Hulkko. Hän painotti puheessaan muun muassa sitä, että ilman sotaveteraanien ja sankarivainajien panosta ei Suomessa juhlittaisi ensi vuonna 100 vuotta täyttävää Suomea.

Veteraanijuhlan yksi varmasmielinen painuvin hetkiä oli, kun 96-vuotias **Heikki Lirberg** astui puhujapöytänsä tuomaan oman tervehdyksensä juhlivalle yhdistykselle.

Tervehdys juhlayleisö. Tässä on todellakin Mikko Liirin poika, syntynyt savonlinnalainen, hän aloitti tervehdyksensä.

Heikki Lirberg on alun perin sukunimeltään Liiri. Hänen isänsä tuntevat varmasti monet vanhemmat savonlinnalaiset, sillä hän oli lyseon matematiikan opettaja. Kirurgi Heikki Lirberg on asunut yli 60 vuotta Ruotsissa. Aluksi hän muutti Haaparantaan, jonka jälkeen hän on asunut eri puolilla Ruotsia. Sukunimensä hän muutti Lirbergiksi niihin aikoihin, kun hänen kolme tytärtään menivät kouluun.

Naapurini kyllä silloin tuumasivat minulle, että miksi muutit

sukunimesi, kun olimme juuri oppineet sinun suomalaisen nimesi, hän nauraa kahvikupin äärellä.

Tervehdyksessään Heikki Lirberg mm. totesi, että Suomen sodista puhuttaessa vähemmälle huomiolle on jäänyt se seikka, että Suomen maa-alueen puolustamisen lisäksi suomalaiset sotilaat myös taistelivat suomen kielen säilymisen puolesta.

Suomen kieli on hyvin kaunis kieli, hän korosti.

Hän myös siteerasi Aleksis Kiven ja Yrjö Jylhän runoja sekä Väinö Linnaa Stoolin tarinoiden Pilven veikko kehuessaan suomen kielen kauneutta. Lirberg opiskeli lääkäriksi Helsingin yliopistossa ja kirurgiksi hän erikoistui Ruotsin vuosinaan. Lirberg on kuullut vuosikymmeniä Sotaveteraaniliiton Ruotsin piiriin.

Ruotsiin muutti töitten perässä sotien jälkeen noin 3 000 sotaveteraania. Nykyisin jäseniä on yhdistyksissä 300.

Heikki Lirberg täytti marraskuun 26. päivä 97 vuotta.

Teksti ja kuva: Kari Tegelberg

Veteraanihengestä yhteistoimintaan

Hamina – Vehkalahden Sotaveteraanit ry viettivät yhdistyksensä 50-vuotisjuhlaa 11.11.2016 RUK:n Maneesissa. Juhla keräsi monisatapäisen joukon veteraaneja, veteraanien omaisia, yhdistyksen kannatusjäseniä ja veteraanien ystäviä. Puheenjohtaja **Aimo Kiukas** totesi,kin avajaispuheissaan Haminan olevan paikkakunta, jossa veteraaneja arvostetaan ja heidän saavutuksilleen osataan antaa niille kuuluva arvo. Samalla puheenjohtaja kohdisti kiitoksensa myös yhdistyksen tukijoille ja sen toiminnan puuhamiehille ja -naisille.

Juhlapuheen piti kunnallisneuvos **Kauko Suurnäkki**, itsekin veteraani. Hän loi katsauksen niihin viime sotiemme vaikeisiin aikoihin, jotka loivat perustan veteraanihengelle ja myöhemmin myös veteraanien yhdistystoiminnalle. Juhlaan toivat ter-

vehdyksensä Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen**, RUK:n johtaja eversti **Markku Hutka**, Haminan seurakunnan pastori **Kari Rautainen** sekä Haminan kaupungin johtaja **Hannu Muhonen**.

Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Erkki Heikkinen ja Kymenlaakson sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Arto Mikkonen** luovuttivat liiton kultaisen ansioristin Aimo Kiukkaalle sekä liiton ansioristin **Kalevi Vallitulle**. Lisäksi juhliivat yhdistys palkitsi jäseniään ja yhteistyökumppaneitaan liiton veteraanimitalein sekä yhdistyksen pöytästandaarein.

Juhlan musiikista vastasivat **Juhani Leinosen** johdolla Etelä-Kymenlaakson Veteraanikuoro ja Haminan Soittokunta.

Teksti ja kuva: Matti Sahala

Veteraanikuoro esittää yhdessä Neuvottoman koulun 3. luokan oppilaiden kanssa kappaleen Veteraanin iltahuuto.

Levin Huoneistolomat Oy

Levi

www.levinhuoneistolomat.fi

Etelä-Karjalassa juhlittiin viisikymppisiä Rautjärvi avasi puolivuosisataisten juhlinnan

Piirin toiseksi vanhin yhdistys Rautjärven Sotaveteraanit ry juhli ns. pikku pappilassa syyskuun alussa pari kuukautta ennen virallista vuosipäiväänsä. Puheenjohtaja **Kalervo Waris** kertoi yhdistyksen toiminnasta sen alkuajoista lähtien. Juhlapuhuja, 78-vuotias valtioneuvos **Mikko Pesälä** piti vaikuttavan puheen eikä tarvinnut muistilappua puheensa tueksi. Pesälä nosti sodan käyneen sukupolven suureksi saavutukseksi sodan jälkeisen Suomen jälleenrakentamisen ja yhteishengen, mistä moni nuorempi voisi ottaa oppia. Erityisesti Pesälä kehui rautjärveläisiä sotaveteraaneja. - Kollaa kesti, koska rautjärveläiset eivät juosseet karkuun. Maineikas tarkka-ampuja Simo Häyhä oli Rautjärveltä ja on myös esillä Kollaa-museossa Rautjärven Miettälässä.

Luumäki jatko...

Marraskuun alussa oli Luumäen Sotaveteraanien vuoro juhlia pyöreitä vuosiaan. Puheenjohtaja **Antero Osma** kertoi yhdistyksen historiasta ja saavutuksista. Yhdistys on mm. saanut aikaan kaksi veteraanitaloa ja ollut aktiivisena senioritalon hankkimisessa. Hän antoi kunniaa myös vireälle naisjaostolle. Piirin perinneyhteysenkilö eversti **Seppo Pesonen** piti juh-

lapuheen muistuttaen monista sodista, joita Suomi on joutunut käymään vuosisatojen ajan, mutta aina selvinnyt. Piirin puheenjohtaja **Erkki Pulli** luovutti juhlivalle yhdistykselle piirin uunituoreen historiikin.

Juhlakausi huipentui isänpäivänä

Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiiri ja Lappeenrannan Sotaveteraanit ry juhlivat viisikymppisiä yhdessä. Juhlapaikaksi oli valittu maineikas ja perinteinen Sotilaskoti, jonka kohtalona on sulkeutua ensi vuoden aikana. Juhlapäivä aloitettiin Rakuunamäen vieressä sijaitsevassa Lappeenrannan kirkossa, joka alun perin on rakennettu ortodoksikirkoksi. Emerituspiispa **Voitto Huotari** saarnasi. **Samuli Kurkaa** lähetti seppelation, jossa olivat sotaveteraanit **Veli Merenmies** Imatralta, **Olavi Ukkola** Lappeenrannasta ja Wallisirkkujen partiolainen.

Rakuunaruokalassa syötiin perinteinen karjalainen lounas karjalanpaisteineen ja sienisalaatteineen, jonka jälkeen siirryttiin päiväjuhlaan Sotilaskotiin. Juhlapuhujana oli kenraali **Gustav Hägglund**, joka kohautti koko Suomea mainitsemalla Etelä-Saimaan lehtihaastattelussa, että

Juhlapuheen pitäjä kenraali Gustav Hägglund.

Mezzosopraano Niina Keitelin herkkä esitys sykähdytti.

Ukraina tulisi jakaa kahtia. Tosin kenraali tämän tiesi, koskapa sanoikin, että turpiin tulee tämän takia. Mezzosopraano Niina Keitel toi myös juhlaan kansainvälisen tuulahduksen.

Piirin varapuheenjohtaja, sotaveteraani ja kotiseutuneuvos **Pertti Vuori** esitteli piirin historiikin, joka on saanut osuvan nimen "Veteraania ei jätetty". Juhlan päätteeksi kajautettiin vielä Karjalaisten laulu ja nautittiin leivoskahvit sotilaskotisarten tarjoilemina.

Tilaisuuden järjestelyissä auttoi Maasotakoulu ja musiikista vastasi Rakuunasoittokunta.

Kuvat: Paavo Pulli
Teksti: Raili Leino

Lievestuoreella tuplajuhlat

Lievestuoreen Sotaveteraanit ja sen Naisjaosto viettivät yhteistä juhlaa yhdistyksen 50-vuotisen ja naisjaoston 45-vuotisen toiminnan merkeissä. Kirkkosaliin kokoontui 2. marraskuuta juhlaväkeä salin täydeltä.

Lievestuoreen Sotaveteraanien sihteeri **Raimo Hintikka** kertoi yhdistyksen ja sen naisjaoston toiminnasta vuosikymmenien aikana. Yhdistys on suunnitellut purkautuvansa ja liittyvänsä hallinnollisesti Laukaaseen, mutta jatkavansa omien veteraanien sa rinnalla viimeiseen mieheen. Naisjaostoa vuosikymmeniä johtanut **Raija Kähkölä** totesi heillä olleen aina hyvä yhteishenki. Naisten panoksesta voi mainita havuseppeleet haudoille, jotka naisjaosto on tehnyt 30 vuoden ajan. Erilaisella varainhankinnal-

la on mahdollistettu yhdistyksen virkistys- ja retkeilytoimia.

Kyläyhdistyksen oma veteraanikuoro esitti sota-ajan lauluja **Markku Leppäsen** säestyksellä.

Juhlissa luovutettiin sotaveteraanien ansioristejä sekä kultaisia ja hopeisia ansiomerkkejä. Kul-taisen ansiomerkin saivat: **Pekka Auvinen, Rauha Kankainen, Anneli Klemetti, Arja Otsala, Ensio Puhakka, Seppo Puttonen, Jukka Seppänen ja Lea Sundvall**. Hopeisen ansiomerkin saivat: **Markku Kovanen, Ritva Manninen, Martta Manninen, Pirkko Meriläinen, Marja-Leena Puttonen ja Helmi Pusa**. Helsingin pään kömmähdyksistä johtuen Sotaveteraaniliiton uuden mitalin luovuttaminen kahdeksalle ansioituneelle henkilölle siirtyi myöhempään aikaan.

Yhdistyksen 50-vuotisjuhlan jälkeen kokoontuivat palkitut kahvitilaisuuteen, jossa ensimmäiset Sotaveteraaniliiton mitalit luovutettiin (vas.) Keijo Holma, Esko Vekki, Hannu Kiiveri, Kaija Hihnala, Arvo Leminen, Jorma Jolanki, Sakari Jousenkylä ja Raimo Hänninen. Kuva: Esko Ylönen

Ansioristin saaneet (vas.) Pentti Jääskeläinen, Aimo Leminen ja Matti Jalkanen. Kuva: Esko Ylönen

Omaa yhdistystään juhlimaan oli saapunut monta veteraania, puolisoa ja leskeä. Kuva: Hannu Ilves

Oy Kati Ab Kalajoki www.oykatiab.com	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Rautiosta!	Ourex Oy Kangasala
Kuljetuspalvelu Vatilala Oy Kangasala	Pohjaset Oy Keminmaa	Moottorikoneistamo R-Koneistus Oy Kerava
Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Keuruulta!	Pa-Hu	Kokkolan Traktorihuolto Sillanpää Oy Kokkola

KENTÄLTÄ

Karhula-Kymin Sotaveteraanit 50 vuoden ikään

Karhula-Kymin Sotaveteraanien yhdistyksen 50-vuotisjuhlaa vietettiin Karhulassa Sammon-talossa 20.11.2016. Kymenlaaksoon perustettiin 1966-1997 puolen-toista vuoden aikana yhteensä 14 yhdistystä. Karhula-Kymi oli piirin kuudenneksi vanhin. Yhdistys perustettiin 17.11.1966. Juhlapuheen piti liiton toiminnanjohtaja **Markku Seppä** tuoden samalla liiton tervehdyksen. Juhlapuheessa tuotiin esille veteraanien saavutuksia, perinteen siirtoon valmistautumista ja erilaisten valtiolta ja kunnilta saatavien palveluiden monipuolista saatavuutta sekä niiden tuomista veteraaneille ilman hakutoimenpiteitä.

Juhlaohjelma aloitettiin sepelipartion lähettämällä Parikan sankarihaudoille Narvan marssin sävelin. Juhlassa esiintyi Karhulan Mieslaulu ja Karhulan Läntinen Soittokunta. Yhdistyksen puheenjohtaja **Hannu Valjus** kiitti avauspuheenvuorossa kaupunkia, seurakuntaa, reserviläisjärjestöjä, Lions klubeja sekä Rauhanturvaajia. Yhdistys

on aina saanut tukea, kun sitä on pyydetty.

Juhlassa esiintyneet nuoret, musiikintaitaja **Essi Höglund** ja tervehdyksen esittäjä Karhulan lukion oppilas **Mikko Ahola** saivat raikuvat suosionsoitukset. Tällä tavoin nuoret tulivat hyvin esille ja vakuuttivat arvostavansa veteraanien työtä. He sanoivat

jatkavansa veteraanien saavutusta itsenäisyyden puolustamista ja hyvinvoinnin saavutuksia. Paikalliset tukijat, kaupungin, seurakunnan ja muut yhteistyökumppanit toivat omat tervehdyksensä.

Teksti: Toivo Hartikainen

Kuva: Markus Männistö

Yhdistyksen puheenjohtaja Hannu Valjus ja Maija-Liisa Kivinen vastaanottavat juhlavieraita. Kättelyvuorossa on Veli Leisti.

Lämminhenkinen 50-vuotisjuhla Ruovedellä

Ruoveden Sotaveteraanit ry juhli 50 vuottaan seurakuntatalo Aatoksessa salintäyteen juhlayleisön läsnä ollessa 4.9.2016. Juhla aloitettiin jumalanpalveluksella Ruoveden Sofia Magdalenan kirkossa ja laskemalla kukat entisten puheenjohtajien haudoille sekä havuseppele sankarihaudalle.

Tervehdyslaulus lausui yhdistyksen puheenjohtaja **Timo Ikkala**. Hänen mielestään niin yh-

distyksen kuin koko veteraanijärjestön tärkein tehtävä on huolehtia sotaveteraanien ja heidän leskiensä eduista ja palveluista. Hänestä valtiolta onkin ymmärtänyt, että sotaveteraanien hoidon tarve kasvaa jatkuvasti ikääntymisen myötä. Juhlan juontanut **Raimo Salminen** kertoi, kuinka helmikuussa 1966 perustettuun yhdistykseen liittyttiin nopeasti.

Juhlassa pianoa soitti **Lotta**

Penttilä, jonka isänäiti on lotta, runoja lausuiivat sotaorpo **Raili Niemelä** ja sotapoika **Eino Paaananen**. Ruoveden kunnan tervehdyksen toi kunnanhallituksen puheenjohtaja **Juha-Pekka Lehminiemi** ja seurakunnan tervehdyksen rovasti **Samppa Asunta**. Pirkanmaan sotaveteraanipiirin tervehdyksen esitti puheenjohtaja **Pasi Alho**, joka kiitti Ruoveden käyttäneen valtiolta saamansa avustukset täysimääräisesti veteraanien ja näiden leskien hyväksi.

Juhlapuhujana oli kenraalimajuri evp. **Kalervo Sipi**. Hänen puheestaan välittyi syvä kunnioitus kunniakansalaisiamme kohtaan. Hän myönsi, ettei ole joutunut tuijottamaan kuolemaa silmiin kiväärin tähtäimen läpi. - Otan nöyränä lakin päästä teidän edessänne, jotka olette joutuneet tämän kokemaan, hän sanoi.

Juhlassa ojennettiin Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi Liisa Kangaspuulle. Piirin hopeisen ansiomerkin saivat Erkki Kangaspeska, Tapio Kähkönen, Timo Ikkala, Raimo Salminen ja Erkki Siitonen.

Teksti ja kuva: Sauli Latvala, Ruoveden Sotaveteraanit ry:n sihteeri

Eturivissä kenraalimajuri Kalervo Sipi ja Pirkanmaan sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Pasi Alho puolisoineen. Toisessa rivissä vas. sotaveteraani Urpo Kulmala, yhdistyksen kunniajäsen Maiju Maunu, sotaveteraanit Yrjö Soranummi ja Pauli Poutanen sekä oikealla Seija Ikkala.

Savitaipaleen Sotaveteraanit ry 50 vuotta

Kenraaliluutnantti Matti Kopra kiitti juhlapuheessaan veteraaneja arvokkaasta työstä maamme hyväksi.

Täsmälleen 50 vuotta perustamisesta, 8. marraskuuta 2016, Savitaipaleen Sotaveteraanit ry s kokoontui viettämään perustamisensa puolivuosisataista juhlaa.

Varsinainen juhlapaikka oli Savitaipaleen koulukeskuksessa, jossa kunniapaikalle ensimmäiseen riviin ohjattiin kaikki juhlaan saapuneet kahdeksan sotaveteraania.

Juhlan ohjelma koostui musiikista, josta vastasi Rakuunasoitokunta, puheista, tervehdyksistä ja yhdistyksen 50-vuotishistoriikin esittelystä. Lasten laulutervehdyksen toi 20-jäseninen Metku-kuoro johtajanaan musiikin opettaja **Kirsi Sinkko**. Yksinlaulua esitti musiikin lehtori **Sanna Pulkkinen** ja kuorolaulua Savitaipaleen Ukkokerhon Ukkokuoro johtajanaan **Kalevi Markku**.

Tervetulosanat lausui **Pentti Pylkkö**. Juhlapuheen piti kenraaliluutnantti **Matti Kopra**, joka korosti yleisen asevelvollisuuden keskeistä merkitystä koko maan puolustamiseksi ja reser-

vijoukkojen liikekannallepanon nopeuden tärkeyttä yllättävissä kriisitilanteissa. "Olisi luotava reservistä nopeasti aseisiin saatavia pieniä karkijoukkoja ja samalla kuitenkin luotettava enemmän koulutuksensa loppuvaiheessa luotaviin varusmiesyksiköihin, jotka hädän tullen saadaan nopeasti tositoimiin hankkimaan aikaa reservin laajemmalle liikekannallepanolle", painotti hän. Puheensa lopussa Kopra sanoi: "Kun seuraa tämän päivän varusmiehiä, voin vakuuttaa teille arvoisat kuulijat ja ennen kaikkea veteraanit, että maan tulevaisuus on kyllä hyvissä käsissä."

Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin veljespappi **Antti Vanhanen** piti loppuhartauden. Pieni kaiku tästä juhlasta saattoi kantautua yhdistyksen perustajajäsenten hautakummille, jotka ohut lumikerros oli kietonut suojaavaan vaippaansa.

Teksti: Pentti Pylkkö
Kuva: Raili Leino

Iltapäivähetken perinne jatkuu

Rovaniemen Sotaveteraanit kokoontuu joka toinen tiistai "iltapäivähetken" Rovaniemen kaupungin tiloissa. Iltapäivähetken ohjelmaan sisältyy paljon yhteislaulua, esitelmä/alustus, kahvittelu ja arpajaiset. Yhdistyk-

sen tarjoilujaosto Sylvi Kähkösen johdolla hoitaa kahvittelun järjestelyt. Tilaisuus päätetään laulamalla yhdessä seisaaltaan Veteraanin iltahuuto.

Teksti ja kuva: Heikki Haapala

Iltapäiväkokoontumisessa 18.10. Lapin Kuntoutus Oy:n toimitusjohtaja Eija Räihä kertoi Veljessairaskodin nykytilanteesta ja sen Veljestuvasa tehdyistä muutoksista ja korjauksista. Paikalla oli kuuntelemassa 58 yhdistyksen varsinaisia ja kannattajajäseniä.

KTA-Yhtiöt Oy
Espoo

Sotaveteraanipiirien joululehtien kertomaa

Perinteiseen tapaan joululehdet tarjoavat runsaasti kiinnostavaa tietoa, mutta myös koskettavia kertomuksia ja "oman kynän" satoa. Paljon kertoo myös lehtien runsas kuvitus. Joululehtien merkitys sekä piirien että yhdistysten taloudelle on suuri.

Lahden Jouluviesti kertoo artikkelissaan radiotoiminnasta sodissamme. Talvisodan aikana kehitettiin linja-autoihin asennettuja radiolähettimä, joiden kautta voitiin lähettää haastatteluja rintamalta Yleisradion välityksellä Suomen kansalle. Aunuksen radio aloitti jo syyskuussa 1941 venäjänkielisten lähetysten suunnittamisen vihollisen joukoille. Lähetysten kuuluttajina käytettiin venäläisiä sotavankeja. Lahden Sotilaskotiyhdistyksen toiminta sota-aikana oli varsin työntäyteistä. Normaalin sotilaskotityön lisäksi työmuotoihin kuului myös osallistuminen kaatuneitten hautaustilaisuuksiin. Sotilaskotisarjet veivät myös jokaisen sankarivainajan perheelle presidentti Kyösti Kallion muistorahaston suruadressin.

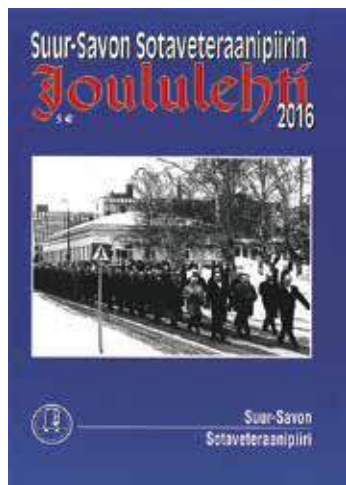

Aino-Ester Niemelä kirjoittaa sotaveteraanien kouluvierailusta Pohjois-Savon Jouluviestissä. Vähitellen sotaveteraanit oivalsivat, että oli tullut aika kertoa avoimesti lapsille ja nousevalle nuorisolle sota-ajan oloista ja selviytymisestä vaikeissakin tilanteissa. Veteraanit ovat olleet kovin toivottuja ja odotettuja vieraita kouluissa. "Oli kiva, kun

kävitte kertomassa meille sotaajasta ja kokemuksistanne. Kiitos, kun puolustitte Suomea", kirjoitti viidesluokkalainen Hanna-Leena kiitoskirjeessään veteraanivierailun jälkeen. Talkoohengen tartuttama joululehden ilmoitushankkija Aarne Karppinen on toiminut tehtävässä jo 15 vuotta. Hän toteaa, että auliutta veteraanityön tukemiseen yritysmaailmassa riittää. "Hyvää kuuluu" – mentaliteetilla on helppo lähestyä ilmoittajia.

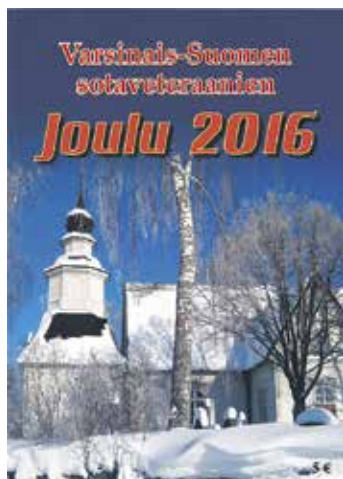

Yli yhdeksänkymppinen sotaveteraani Timo Äimänen kertoo kirjoituksessaan kokemuksistaan vaimonsa omaishoitajana. Omaishoitajuus toi elämäni uuden sisällön; tuntui kuin minulla olisi alkanut uusi asevelvollisuus-aika, hän toteaa. Äimänen kiittää hoitajille järjestettyjä omaishoitajakursseja, vaikka joutuikin monet asiat opettelemaan kantapään kautta. Hyvän ystävän olemassaolo ja vertaistuki on omaishoitajalle elintärkeää, hän korostaa Satakunnan Sotaveteraanissa julkaistussa tarinassaan. Ajatus rautatievirkamiehille annettavasta sotilaskoulutuksesta realisoitui 1935, kun ensimmäiset kolme asemakomendanttikurssia järjestettiin rautateilla palveleville upseereille. Käytännössä ne tarkoittivat kertausharjoitusten suorittamista erikoiskurssin muodossa ja toteutettiin Autopataljoonan kasarmilla Helsingissä.

Veteraanien kertomuksia ja tietoa sotatapahtumista kaipailee Meri Pulkkinen Suur-Savon joululehdessä otsikolla "Himmenevätkö muistot?" Eivät hänen iso-

vanhempansaakaan paljon sodista jutelleet. Mummi joskus kertoi, kuinka talvella ulkoillessa piti pukea talvivaatteiden päälle valkoinen lakana, ettei sotakoneista havaittu kadulla kulkeneita. Se tuntui ajatuksena kovin kummalliselta. Hotelli- ja Kuntoutuskeskus Herttuan ulkonäyttely uudistuu Suomen satavuotisjuhluvuoden kunniaksi. Sotahistoriallinen luontopolku sijaitsee autenttisella alueella Salpalinjan välittömässä läheisyydessä. Käviöillä on mahdollisuus reitin varrella oppia Suomen historiasta, Salpalinjasta, tykkien historiasta ja käyttötarkoituksista sekä tietysti ympäröivästä luonnosta.

"Aseveljet. Kaukana kodeistamme, joita jokainen varmaan nyt jouluna muistelee vielä lämpimämmin kuin muulloin, vietämme vuoden suurinta juhlaa Aunuksen perukoilla. Jokainen meistä tietää, miksi olemme tulleet tänne. Sota vaatii uhreja ja kärsimyksiä, mutta meillä ei ole valinnanvaraa. Me olemme kestäneet tähän asti ja kestämmme edelleen". Näin kirjoitti patteriston komentaja, majuri Eino Sorsa joulutervehdyksessään 1941, jota siteerataan Varsinais-Suomen lehdessä. Loma-asioiden pohdinta oli yksi yleisimpiä kenttäpostin kantaman kirjeenvaihdon aiheita. Lomakysymykseen vaikutti tärkeimpänä luonnollisesti taistelutilanne ja pahimpaan aikaan esimerkiksi kesällä 1944 oli täysi lomakielto. Perheellisten miesten lomatilanne oli naimattomampia parempi. Osasyynä tähän oli se, että vaikka vaimoa ja lapsia ei ollutkaan, mies saattoi olla vanhempinsa ja nuorempien sisarusensa ainoa elättäjä.

"Tämän joulun alla toivon, että olisimme yhdessä. Kysyisimme naapurin kuulumiset tai veisimme tervehdyksen vaikka yksinäiselle vanhukselle, pitäisimme yhdessä huolta toisistamme. Yhdessä voisimme olla enemmän". Tällaisen toiveen esittää kunnanjohtaja Hanna Helaste Pohjois-Savon lehdessä.

Marja Riukka

Lopen sotaveteraanit 50 vuotta

Tilaisuuden vanhin osallistuja oli 101-vuotias talvi- ja jatkosodan veteraani Aimo Pekkala.

Lopen Sotaveteraanit ry vietti 50-vuotisjuhliansa 16.10.2016 Lopen koulukeskuksen Loppisalissa. Yhdistyksen puheenjohtaja Antti Koskimäki kertoi tervetuliaispuheessaan siitä, kuinka 36 loppilaista veteraania kokoontui 15.4.1966 perustamaan omaa yhdistystä. Erityisesti veteraaneja huolettivat heikkoon asemaan joutuneet rintamatoverit. Edelleen yhdistyksen perustehtävänä on huolenpito veteraaneista, heidän puolisoistaan ja leskistään.

Yhdistyksessä oli parhaimmillaan jäseniä 150.

Juhlapuheessaan everstiluutnantti Matti Savonjousi muisteli loppilaisten raskasta sotatietä. Lopen miehet kuuluivat JR 3:een, jota komensi juhlapuhujan isä, eversti Kai Savonjousi. Eversti Savonjousi piti divisioonansa miehille Viipurinlahdella puheen, jossa hän mm sanoi: "Tästä ei siten peräännyttä, ei nimittäin voida. Siellä on seuraavassa linjassa äitimme, siskomme, lapsemme ja vanhempamme, koko avoin Suomen sydän".

Lopen kunnan tervehdyksen toi valtuuston puheenjohtaja, kansanedustaja Timo Heinonen. Anja Jaakkola esitti lausuntaa ja monipuolisesta musiikista vastasivat mm. Lopen Mieslaulajat johtajanaan Petri Lindberg ja Lopen puhallinorkesteri Matti Hanhiojan johdolla.

Uudenmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Olavi Kurko toi Sotaveteraaniliiton kiitokset Lopen Sotaveteraaniyhdistykselle ja sen jäsenille työstä, jota nämä ovat tehneet sotiemme veteraanien hyväksi.

Teksti: Jouko Kaivonurmi
Kuva: Kare Asp

Lappajärven kunta muistaa sotaveteraaneja

Lappajärven kunta on vuosia muistanut Lappajärven sotaveteraaneja ja -invalidia järjestämällä heille joulujuhlan. Perinteisesti mukana on kunnan väki. Kuvassa vas. on kunnanjohtaja Tuomo Leppiniemi, vapaa-aikasihteeri Perttu Hautala ja hallintojohtaja Päivi Huhtala.

Kuva: Esko Petäjä

DSV

It's all about logistics

Puh. 020 738 8388 • info@fi.dsv.com • www.fi.dsv.com

KENTÄLTÄ

Helsingin Sotaveteraanikuoro toiminut 30 vuotta

Sotaveteraanikuoron perustava kokous pidettiin Helsingissä 21. tammikuuta 1987. Kuoroa johti alkuvaiheessa **Erik Aho-nius**, mutta syksyllä 1987 laulunjohtajaksi valittiin **Erkki Sovijärvi**. Vuosi 1988 oli ”tähtihetkien vuosi”, sillä kuoro esiintyi helmikuussa presidentti Risto Rytin syntymän 100-vuotismuistotilaisuudessa ja saman vuoden Kansallisena veteraanipäivänä (27.4.) kuoro lauloi presidentti Mauno Koivistolle ja rouva Tellervo Koivistolle presidentin linnassa. Kuoron koko oli suurimmillaan vuonna 1990, jolloin kuoron jäsenmääräksi kirjattiin peräti 107 laulajaa.

Vuonna 1991 kuoron uudeksi laulunjohtajaksi valittiin **Arvo Kuikka**, jonka aikana kuoron ohjelmistossa tapahtui selkeä linjanmuutos. Perinteisten mieskuorolaulujen rinnalle tulivat sodanaikaiset laulut, joissa on sekä vakavaa että viihteellistä. Pohjimmalsin syinä ohjelmiston laajentamiseen olivat kuoron runsaat esiintymiset, joista mainittakoon juhlakonsertit, Kansallisen veteraanipäivän esiintymiset, itenäisyyspäivän aaton juhla Tempeliahukion kirkossa, muut kirkkoesiintymiset, kevätconsertit, esiintymiset Kaunialan sotavammassairaala ja Oulunkylän kuntoutuslaitoksessa sekä esiintymiset sotaveteraanien omissa juhlatilaisuuksissa.

Vuodesta 1988 alkaen Helsin-

Helsingin Sotaveteraanikuoro juhlii 30-vuotista taivaltaan sunnuntai-tammikuun 22. päivänä 2017 Tempeliahukion kirkossa pidettävässä musiikkitilaisuudessa.

gin Sotaveteraanikuoro on tehnyt varsin runsaasti ulkomaisia esiintymismatkoja, jotka ovat suuntautuneet Tukholmaan, Kööpenhaminaan, Budapestiin, Espanjan Fuengirolaan, Lenin-gradiin ja Floridaan. 1990-luvun lopulla kuoro esiintyi vielä Israelissa, Lontoossa, USA:ssa ja Kanadassa. Helsingin Sotaveteraanikuoron toiminta on talti-
oitunut myös usealle videolle ja CD:lle, joista viimeisin ”Jumala ompe linnamme” sisältää 24 sotaaikana rintamalla laulettua virttä vuoden 1938 virsikirjan, ns. talvisodan virsikirjan mukaisesti.

Sotaveteraanikuorolaisten ikääntyessä ja laulajarivien harvetessa kuoro on vähentänyt julkisia esiintymisiään. Vaikka kuorolaisten keski-ikä on jo 92 vuot-

ta, vanhimman laulajan ollessa 103-vuotias, laulun intoa se ei ole vähentänyt. Päinvastoin - kuoro kokoontuu edelleen viikkoharjoituksiinsa, joista on tullut merkittävä ”henkireikä” laulajille. Arvo Kuikan jälkeen sotaveteraanikuoroa on johtanut **Reijo Pajamo**.

Kuoron 30-vuotiskonsertissa esiintyy myös Espoon Sotaveteraanikuoro **Kai Vahtolan** johdolla, **Katri Paukkunen**, laulu ja **Tapio Tiitu**, urut. Kuoron historiikin esittää varatuomari **Heikki Mälkki**.

Reijo Pajamo

Kirjoittaja on professori ja Helsingin Sotaveteraanikuoron johtaja

Mainilan laukausten kuulija ja talvisodan veteraani on poissa

Orimattilan ehkä viimeinen talvisodan veteraani Frans Aulin sai kutsun viimeiseen il-tahuutoon lokakuussa. Hän oli syntynyt Kivennavalla vuonna 1920. Aulin palveli Jääkäripataljoonassa rajan pinnassa. Aulin kuoli Mainilan laukausten ja oli rajalla talvisodan alkaessa. Hän kirjoitti sotakokemuksistaan muistelmakirjan.

Siunauksen toimitti pastori **Outi Vainio**. Orimattilan Sotaveteraanit laskivat havuristin ja sotainvalidit havuseppeleeseen.

Mitkä Mainilan laukaukset?

Neuvostoliitto kutsui Suomen edustajat syksyllä 1939 neuvotteluun Moskovaan koskien alueuuvutuksia rajan pinnasta ja Suomenlahden saarien luovuttamista. Neuvottelut katkesivat. Paasikivi ja muut neuvottelijat palasivat Suomeen marraskuun lopulla. Neuvostoliitto etsi syytä sodan aloittamiseksi. Neu-

vostoliittolaiset ampuivat itse Inkerinmaalla, Mainilan kylässä seitsemän tykin ja heittimen laukausta 26.11.1939 klo 14.30-15.05. He syyttivät suomalaisia amunnasta. Molotov lähetti asiasta usemminkin nootin Suomen Moskovan suurlähettiläälle. Suurlähettiläs vastasi hallituksen valtuuttamana. Ne tyrmättiin. Viimeiseen ei edes vastattu. He sanoivat irti hyökkäämättömyyssopimuksen 28.11. ja diplomaattisuhteet 29.11.1939. Suomalaisilla ei ollut tykistöä edes niin lähellä rajaa, jolla olisi voitu ampua rajan yli. Suomen rajavartiolaito kirjasi näkemänsä ja kuulemansa pöytäkirjaan. Venäläiset ja myös presidentti Jeltsin on vuonna 1998 tunnustanut teon valeiksi tarkoituksella saada syy sodan aloittamiseen.

Teksti ja kuva: Pertti Laaksonen
Orimattilan Sotaveteraanit ry:n sihteeri

Pastori Outi Vainio siunasi sotaveteraani Frans Aulinin.

Tataariveteraanit toimivat Helsingissä

Talvisodan syttyessä Suomen Islam-seurakunnan jäsenmäärä oli vajaa tuhat henkeä. Talvi- ja jatkosodassa Suomen armeijassa palveli 156 yhteisön jäsentä, joista 10 kaatui ja 13 haavoittui. Islam-seurakunnan naisista otti sotiin osaa lisäksi 17 lottaa.

Vuonna 1987 Suomen itsenäisyyden 70. juhluvuonna seurakunta perusti sotaveteraanirahaston. Samalla asetettiin sotaveteraanitoimikunta koordinoimaan ja johtamaan veteraanitoimintojaa. Sotaveteraanitoimikunta liittyi 1990-luvun puolessa välissä Keski-Helsingin Sotaveteraanit ry:n kerhoksi. Nyt sotaveteraanitoimikunta kuuluu Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiriin, jonka henkilöjäseneä huomattava osa elossa olevista tataariveteraaneista on.

Sunnuntaina 6.11.2017 Suomen Islam-seurakunnan järjestämässä juhlassa piiri palkitsi seurakunnan sotaveteraanikerhon nykyisen puheenjohtajan **Osman Abdrahim** Suomen Sotaveteraaniliiton kultaisella ansioristillä. Abdrahim osallistui jatkosotaan ja hänen joukko-osastojaan olivat mm. Jalkaväkirykmentti 12, Jalkaväkirykmentti 4 ja Päämajan Tiedusteluosasto 2. Kersanttina

kotiutunut Abdrahim haavoittui 23.8.1941 Suur-Perossa.

Abdrahim liittyi seurakunnan sotaveteraanitoimikuntaan 1990 ja puheenjohtajana hän on ollut vuodesta 1997 alkaen. Veteraanien perinnetyö on hänelle sydämen asia. Hän on toiminut Punamustarykmentin perinneyhdistyksen hallituksessa lähes 20 vuotta.

Suomen Islam-seurakunnan toimitiloissa veteraanien urotyöt ja arvostus näkyvät nuorem-

mille sukupolville konkreettisesti. Seurakuntasalin aulassa on Pro Patria -taulu, johon on kaiverrettu sodissa kaatuneen 10 tataariveljen nimet. Toisaalla on kunniataulu, johon on kaiverrettu kaikkien sotaan osallistuneen 173 veteraanin nimet.

Teksti: Rauno Loukkola

Kuva: Ramil Belyaev, seurakunnan imaami

Pro Patria -taulun vieressä vasemmalta Osman Abdrahim, piirin puheenjohtaja Pertti Laatikainen, toiminnanjohtaja Rauno Loukkola, Punamustarykmentin perinneyhdistyksen hallituksen jäsen Heikki Lindbohm ja Suomen Islam-seurakunnan puheenjohtaja Atik Ali.

Veteraaneille, puolisoille ja leskille apua kotiin

Aisha Yusuf (vasemmalla) ja Adna Egeh avustavat Laila Kotirantaa ulkoilussa ja kaupankäynnissä.

Nuorisosiainkeskuksen Itä-Helsingin osaston kanssa. Yhteistyöllä on haettu nuorista veteraanien avustamisesta kiinnostuneita. Avustajaryhmään valikoituneet nuoret puhuvat moitteetonta suomen kieltä ja ovat halukkaita ja innostuneita avustamaan veteraaneja, puolisoita ja leskiä. Toiminnasta on saatu ensimmäisen kuukauden jälkeen hyvää palautetta.

Kyseeseen tulee

- ulkoiluapu
- kaupassakäyntiäpu
- asiointiäpu
- seurustelu
- pienimuotoiset pihatytöt

Usein toistuvissa avustustehävissä pyritään osoittamaan aina sama avustaja. Apu on veteraanille maksutonta. Jos tarvitset apua, soita rohkeasti piiriin toimistoon 050 441 4703 tai 050 441 4704.

Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiri on käynnistänyt yhteistyön Helsingin kaupungin

Ruokolahden vuoro järjestää kirkkopyhää

Runsaslukuisesti saavuttiin jälleen elokuussa ympäri Etelä-Karjalaa Ruokolahdelle, jonka kirkonmäki on monille tuttu. Maalasihan Albert Edelfelt täällä yhden pääteoksistaan ”Ruokolahden eukkoja kirkonmäellä”. Messun aloitti ristisaatto. Päivän evankeliumi lähimmäisenrakkaudesta sopi hyvin veteraanien kirkkopyhään. Messun jälkeen seppelpartio laski seppelensä jat-

kosodan sankarivainajien muistomerille. Siellä pidettiin vielä lyhyt hartaus, niin kuin Ruokolahdella on tapana.

Ruokailuun ja päiväjuhlaan siirryttiin muutaman kilometrin päähän Jaakkiman kristilliselle opistolle. Juhlalounaan jälkeen siirryttiin juhlasaliin.

Teksti ja kuva: Raili Leino

Seppelpartio lähdössä, vas. sotainvalidi Pentti Pulkkinen, lotta Helli Halonen, partiolainen Samu Ravantti, sotilaspoika Erkki Luukkonen ja lotta Ester Hämäläinen. Ruokolahdella lasketaan seppeleet kahdelle muistomerille. Kirkkopihaan on yli kahdensadan jatkosodan sankarivainajan hautapaikka ja vastapäisellä vanhalla hautausmaalla talvisodan sankarihauta, jossa lepää 90 sankarivainajaa. Molemmat muistomerkit ovat taiteilija Ilmari Virkkalan suunnittelemat.

”Maassa rauha ja ihmisillä hyvä tahto”

Näin joulun lähestyessä palaa mieleeni edesmenneen opin isäni ja ystäväni, sotakamreeri Erkki Vitikaisen muistelemia sotajoulu. Erkki ei muistanut oliko jouluyö -42 vai -43, mutta näin hän kertoi.

Olin vuorollani vartiassa jouluyönä. Viereisessä poterossa kyyrötti vasta linjaan tullut nuori sotamies opastajanaan venäjänkielen taitoinen alikersantti. So-

tamies pyysi alikersanttia huutamaan muutaman kymmenen metrin päässä olevaan vihollisen asemaan: *Nousta penkalle ja poltetaan rauhan savut.* Alikersantti huusi. Vastaus tuli heti: *Nouse sinä ensin.* Uhkarohkea sotamies nousi penkalle seisomaan ja sytytti tupakan. Hetken kuluttua linjan toisen puolen montusta kiipesi penkalle sotilas ja sytytti tupakan. Siinä he seisoivat

poltellen, joulua viettävä suomalainen ja ateistisen maan sotilas, poltellen tupakkansa loppuun, ja laskeutuivat poteroihinsa. Vaikka linjan molemmin puolin oli useita miehiä ”vihaamassa toisiaan”, kukaan ei ampunut.

Maassa rauha ja ihmisillä hyvä tahto - oli jouluyö.

Pertti Nieminen

Veteraanitammi symboloi voimaa

Ensimmäisenä lapioi taimen juurelle multaa Kauko Kauppi.

Lappeenrannan Sotaveteraanit ry:n aloitteesta istutettiin Lepolan hautausmaalle veteraanitammi. Samaisessa aloitteessa toivottiin, että nimetön veteraanihauta-alue nimettäisiin Veteraanilehdoksi. Alueen maa-merkkinä toimii valaistu, mustasta graniitista valmistettu muistopaasi, jossa on veteraanien hopeisen tammenlehvän lisäksi teksti ”SOTIEMME VETERAANIT 1939-1945”. Tammi istutettiin sen läheisyyteen. Tammi symboloi voimaa, jota veteraanit osoittivat sodissa. Istutustilaisuudessa olivat läsnä muutkin veteraanijärjestöt.

Teksti ja kuva: Raili Leino

Hangossa vietettiin itsenäisyyspäivää tavallista juhlavammin

Kaupunginjohtaja Denis Strandell (vas.) ja sotaveteraani Ragnar Holmström.

Joulukuun 4. päivä 1941 ei ollut mikään tahansa päivä Hangon kaupungin pitkässä historiassa. Ei myöskään 6.12.2016 ollut ihan tavallinen itsenäisyyspäivä. Tuona päivänä vietettiin maamme 99. itsenäisyyspäivää Hangossa tavallista juhlavammin. Teemana oli kaupungin 75 vuotta sitten tapahtunut vapautuminen neuvostomiehityksestä. Suomi oli joutunut talvisodan rauhassa vuokraamaan Hankoniemen alueen Neuvostoliitolle sotilastukikohdaksi 30 vuodeksi.

Itsenäisyyspäivän vietto alkoi jumalanpalveluksella ja sitä seurasi seppelien lasku sankarihautoille. Sitä ennen nostettiin lippu salkoon kahdessakin paikassa ja noudatettiin samalla joulukuun 4. päivän 1941 kaavaa. Silloin kaupungin vapauttamisen kunniaksi lipun nostivat sekä ruotsalaisten vapaaehtoisten muodostaman pataljoonan miehet että suomalaisten taistelujoukkojen edustajat.

Sitten seurasi paraatikatselmus. Perusjoukon muodostivat Uudenmaan prikaatin asevelvolliset ja sitä komensi komentaja **Jörgen Engroos**. Paraatia oli vastaanottamassa hankolainen sotaveteraani **Ragnar Holmström**, kaupunginjohtaja **Denis Strandell** ja prikaatin komentaja, kommodori **Kjell Törner**. Holmström oli aikanaan taistellut juuri Hangon rintamalla.

Kaupungintalon juhlasalissa pidetyssä kaksikielisessä juhlassa kuultiin monenlaisia musiikkiesityksiä ja tervehdyksiä. Kaupungin puolesta tervehdyssanat esitti valtuuston puheenjohtaja **Sture Söderholm**, puolustusvoimien tervehdyksen esitti puolestaan kommodori Törner.

Juhlapuheen piti sotahistorioitsija **Carl-Fredrik Geust**. Siinä hän loi katsouksen Hangon sotatapahtumiin ja asetti ne laajempaan, koko sotaa koskevaan kehykseen. Hangossa taisteli suomalaisten, pääosin Länsi-Uudenmaan

kunnista koottujen ruotsinkielisten reserviläisten lisäksi siis myös noin 800 miehen suuruinen ruotsalainen vapaaehtoispataljoona.

Todellista historian siipien havinaa oli ilmassa, kun sen vaiheista kertoi everstiluutnantti **Anders Grafström**. Hänen isänsä oli toiminut kompanian päällikkönä tuossa pataljoonassa ja Grafström kertoi hänen muistoistaan. Samalla Grafström esitti juhlayleisölle myös ruotsalaisten vapaaehtoisten perinneyhdistyksen Svenska Finlandsfrivilligas Minnesföreningen'in tervehdyksen.

Melkein koko päivän kestäneet juhlatilaisuudet kahvitukseineen keräsivät sankan yleisjoukon. Se oli näkemäänsä ja kuulemaansa tyytyväinen.

Teksti: Esko Vuorisjärvi

Kuva: Petra Vuorisjärvi

UUSI COROLLA
MAAILMAN SUOSITUIN 50 VUOTTA

TOYOTA
ALWAYS A BETTER WAY

KUOPION AUTO KAUPPA
Kallantie 11
Puh 017 364 2211

IB Race&Mec Kokkola	Konnekuljetus Oy Konnevesi
Kymen Teollisuuskoneistus Oy Kouvola	

Kirjat

Rannikkolinnakkeet suojasivat tsaarin Pietaria

Enqvist Ove ja Pakola Johanna (toim.): Suomenlahti Pietarin suojana, Docendo Jyväskylä 2016

Yli 300-sivuinen kovakantinen, hyvin taitettu, hienoja karttoja ja autenttisia valokuvia tarjoava suuri kokoinen kirja herättää heti käteen otettaessa kunnioitusta perinteisiä painettuja kirjoja harrastavassa sotahistorian tutkijassa. Siinä valmiiksi subjektiivinen lähtökohta tälle kirja-arvioinnille.

Ove Enqvist ja Johanna Pakola tämän kirjan toimittajina ja myös artikkelien kirjoittajina ovat kovan luokan "taistelilajari"!

Ove Enqvist on rannikkotykistön ja rannikkopuolustuksen historian tutkija. Yleisesikuntakomentajan ura ja kokemus, väitös sotatieteissä, vuosikausien toiminta rannikkotykistön perinnetyössä, siinä hänen ansioluetteloaan. Ahkera työskentely tietokirjailijana ja toimittajana on tuottanut yli kaksikymmentä Suomen rannikkopuolustukseen liittyvää teosta.

Johanna Pakola on tietokirjailija ja tutkija. Hän on kirjoittanut toistakymmentä rannikkolinnakkeiden, majakkasaarten, merenkulun ja saariston historiaa käsittelevää kirjaa. On perehtynyt erityisesti linnake- ja majakkasaarten kulttuurihistoriaan ja rannikkolinnakkeisiin. Ansaitsee hatunnoston tietyksi ihan sukupuoleen katsomatta, mutta herättää kieltämättä mielenkiinnon. Mistä on lähtöisin tämän luokan mielenkiinto ja sen tuottama työpanos?

Entä muut kirjoittajat? Asialla on ollut jo esiteltynä lisäksi, jotka toimitustyön ohella ovat myös merkittäviä kirjoittajia, kaikkiaan 14 muuta oman alansa kirjoittajaa, joista kaksi on venäläisiä ja yksi virolainen. Ove Enqvist on itse tuottanut lähes neljänneksen.

Kirja avaa lukijalle 1. maailmansotaa edeltävät tsaarin Venäjän varsin sekavat ja monivaiheiset toimet pääkaupunkinsa Pietarin puolustamiseksi. Rahaa näihin hankkeisiin, joista suurin osa näyttää jääneen keskeneräisiksi sodan syttyä, on täytynyt kulua käsittämättömiä määriä! Työt jatkuivat sodan syttyä vielä pitkään ja jälkeäkin syntyi.

Mikä näiden monivaiheisten linnoitustöiden merkitys loppujen lopuksi oli, sitä emme saa koskaan tietää. Sota ratkaistiin aivan muualla, ja rakennetut laitteet ja kalusto jäivät pääosin täysin käyttämättä.

Hyvin mielenkiintoista antia ovat kirjan Viron Suomen puoleista rannikkoa, Suomen luovutettua Karjalan kannasta sekä Venäjän puoleista Suomenlahden etelärannikkoa koskevat osiot. Viron puolella Naissaari on avautunut erittäin mielenkiintoiseksi matkailukohteeksi, ja rannikkotykistöväki suuntaa ensi kesäkuun retkensä Inoon, Krasnaja Gorkaan (Yhinmäki) ja Kronstadtin.

Itsenäistynyt Suomi ja sen veljensä Viro saivat entiseltä isännältään Venäjän "huomenlahjana" osin keskeneräisen mutta hyvin kehittämiskelpoisen rannikkopuolustujärjestelmän. On aivan ilmeistä, että yksi Neuvostoliittoa, imperialistisen tsaarin Venäjän perillistä häirineistä tekijöistä olivatkin Suomen ja Viron suunnitelmat sulkea Suomenlahti Hangon ja Osmussaaren sekä Mäkiluodon ja Naissaaren/Aegnan rannikkotykistöllä ja miinoitteilla. Vaikka Pietarin "perillinen" Leningrad ei enää ollut Neuvostoliiton pääkaupunki, sen turvallisuus huolestutti. Taustalla oli kuitenkin suurempi kysymys jo kaukaa meneisyydestä: kysymys Itämeren heruudesta. Ja taas siellä kummitteli vihollisena Saksa! Eikä ihan syyttä, kuten me jälkiviisaat tiedämme.

Summa summarum

Kaiken kaikkiaan tässä on kyseessä hyvin merkittävä tietokirja. Se ei ole mikään "kiehtova lukukokemus", koska sitä varmaan harva jaksaa kerralla lukea läpi. Ennemmin siihen kannattaa paneutua jaksoittain ja aihepiireittäin huolellisesti. Kirjan hyvä sisällyslusetelo auttaa lukijaa orientoitumisessa. Sitten se toivottavasti palvelee omistajaansa arvoisellansa paikalla hyllyssä pidettävänä hakuteoksena, jonka voi sieltä ottaa tarkempaan tutkiskeluun, tilanteen mukaan.

Göran Lindgren
Kirjoittaja on sotahistorian harrastajatutkija ja opas sotahistoriallisilla retkillä.

Suomen itsenäisyyden säilymisen ratkaisivat talvisodan taistelijat ja - onni

Kimmo Rentola: Stalin ja Suomen kohtalo 1939-1944-1948-1950, ISBN 978-951-1-27538-1, Otava, Keuruu 2016, 240 s.

Talvisodan rauhasta, jatkosodan rauhasta, kevään 1948 yya-sopimuksesta ja kaappausuhasta on kirjoitettu monta kirjaa ja tutkimusta. Vuosi 1950 liitettyä vielä samaan sarjaan on useimmille outo kytkentä ja vähäiseen osaan se jää prof. Kimmo Rentolan uusimmassa kirjassakin, vaikka kirjan nimeen se on päässytkin. Kysymyksessä oli alkaneen Korean sodan aiheuttama levottomuus tulevasta maailmanpoliittisesta kehityksestä. Neuvostoliiton yksinvaltiasta Josif Stalin ei osannut oikein päättää, miten suhtautua Suomeen. Sen hän näki yhdessä vaiheessa jopa liittolaisenaan, jos sota Euroopassakin vielä puhkeaisi.

Rentolan oivallus kytkeä vuodet

1939, 1944 ja 1948 yhteen ja tarkastella Suomen kohtaloa noin kolmena kriittisenä ajankohtana Stalinin silmin on tervetullut ja jännittävä näkökulma. Kirjassa on toki uuttakin tietoa Stalinin ratkaisujen taustoista perustuen venäläisiin tiedustelu- ja turvallisuuspalvelujen lähteisiin. Se lienee monelle jo entuudestaan tuttua, että Stalinin ja Neuvostoliiton Suomea koskeviin ratkaisuihin vaikuttivat maailmapoliittiset tapahtumat. Ne osuivat Suomen kannalta onnekaasti sel-laisiin hetkiin, että Stalinin oli pakko tehdä nopeasti päätöksiä juuri sen hetken tilanteen valossa saavuttaakseen edes osan niistä tavoitteista, joita oli päämääräkseen asettanut.

Rentola kirjoittaa, että yya-sopimus, joka oli Suomen kanssa "kevempi" kuin muiden Neuvostoliiton länsinaapureiden kanssa, oli tehty vain väliaikaiseksi ja Stalin aikoi "iskeä" myöhemmin. Hyvin

se sitten palveli kuitenkin Suomen etua Stalinin seuraajien kanssa, aina Neuvostoliiton hajoamiseen saakka.

Yksi tekijä jää Rentolan tutkimuksessa kiistattomaksi. Stalin otti huomioon kaikissa talvisodan jälkeisissä ratkaisuissaan sen sodan opetukset. Suomi olisi kaikissa sotilaallisissa konflikteissa vakavasti varteenotettava vastustaja. Sitä Rentola ei erikseen sano - koska asia on sanomattakin selvä - että talvisodan ja jatkosodan taistelijat takasivat Suomen itsenäisyyden.

Kirjaa "Stalin ja Suomen kohtalo" lukee kuin parasta jännitysnäytelmää. Tekstin kruunaa vähän sarkasmiin taipuva tyyli. Se on paikallaan, kun käsitellään Stalinin omaksumaa kuvaa Suomesta.

Esko Vuorisjärvi

Kirjoittaja on valtiotieteen tohtori ja sotahistorioitsija

Suuren isänmaallisen sodan jälkikäteen luotu käsikirjoitus

Irincheev, Bair: Kannaksen suurtaistelut kesällä 1944 venäläisin silmin, Minerva Kustannus Oy, 2016

Heti alkuun suosittelen kaikille Suomen kohtalon kriittisestä vaiheesta, Kannaksen 1944 suurtaisteluista kiinnostuneille tämän kirjan lukemista. Kirjan kirjoittaja on tunnettu ja tunnustettu venäläinen sotahistorian tutkija, tuottelias kirjailija ja matkaopas sotahistoriallisilla matkoilla lähinnä juuri Karjalan kannaksella.

Jo esipuheessaan kirjoittaja valitettavasti tunnustautuu Venäjän nykyisen, "virallisen" sotahistoriatulkinnan airueeksi. Neuvostoliiton tarkoitus ei sen mukaan suinkaan ollut valloittaa Suomea 1944! Tämä lienee osa "Suuren Isänmaallisen Sodan" jälkikäteen luotua käsikirjoitusta. Siihen koskeminen lienee nykyään Venäjällä lähes kriminalisoitu.

Bair Irincheevin kirja herättää hyvin ristiriitaisia tunteita. Se on erinomainen uusi pala siihen "peliin", jossa koetamme yhdessä venäläisten tutkijoiden kanssa hahmottaa, mitä Karjalan kannaksella 1944 todella tapahtui. On se vaan niin, että "näkökulma härkään muuttuu kummasti, kun siirtyy katsomosta härkätaistelun areenalle"! On erittäin terveellistä harjoittaa tällaista näkökulman vaihtoa! Vastapuolen toiminnan ymmärtämistä ei tarvitse kavahtaa, koska sen ei tarvitse merkitä sen hyväksymistä.

Kirjassa on lukuisia kohtia, joissa harrastajatutkijakin löytää selviä virheitä, epätarkkuuksia puhumattakaan. Yleinen tendenssi näyttää olevan, että vihollinen kuvailee suomalaisten vastarinnan raivokkaaksi, linnoitteet järeiksi ja omat tappiot vähäisiksi. Mutta siinä

hän ei liene mitään ihmettelemistä. Tämöistähän kriittinen tutkijakirja on havaitsevinaan omaa sotahistoriaammekin selaillessaan.

Kirjoittajan olisi selvästi ollut syytä vähentää kuvausta suomalaisen osapuolen toiminnasta, kun kerran kirjan nimikin viittaa "venäläiseen" näkökulmaan. Suomalaisen toimintaa kuvaavissa osuuksissa hän ei ole parhaimmillaan. Pettymyksen tuottaa myös kirjan keskele sijoitettu kuvitus, joka ei tässä kirjassa liity tekstiin mitenkään. Suurin osa kuvista on kaikkien saatavilla olevia, yhdentekeviä SA-kuvia. Harvat Puna-armeijan kuvat ovat enimmäkseen muista yhteyksistä tuttuja. Tässä ihmettely kohdistuu lähinnä kustantajan suuntaan. Miksi mentiin rima näin matalalla? Blair Irincheevillä kun olisi tunnetusti ollut mahdollisuus tarjota kirjaan runsaasti mielenkiintoista puna-armeijan kuva-ainestoa. Siis sotaa "venäläisin silmin".

Armeijamme päätehtävä Kannaksella 1944 oli pääpuolustuslinjan ja sen tukilinjan, VT-linjan pettämisen jälkeen joukkojen vetäminen mahdollisimman taistelukuntoisina vihollista viivyttaen ja kuluttaen Kannaksen viimeiselle puolustuslinjalle, VKT-linjalle. Se kyllä onneksemme onnistui varsin hyvin. Irincheevin raportoidut puna-armeijan tappioluvut jo ennen ratkaisutaistelua vahvistavat tämän. Viimeiseen taistoon käyvä puna-armeija ei juhannuksen 1944 alla ollut enää ollenkaan parhaassa terässään, vaikka voimaa vielä riittikin.

Kun vereksiä suomalaisia joukkoja sitten alettiin saada lisää Kannakselle, voimasuhteet muuttuivat, niin määrällisesti kuin laadullisesti. Puolustuksemme alkoi pitää Viipurin katastrofaalisen menetyksen jälkeen. Onnistuneen "Viipu-

rin Operaation" jälkeen jatkokäskynsä saanut puna-armeija ei pääsytään Viipurista suoraan länteen. Irincheevin käyttämä nimi "tiedusteluhyökkäys" on huono selitys puna-armeijan epäonnistumiselle Kivisillan salmen ylityksessä. Tienhaaran taistelun nimellä kulkevasta 22.-25.6.44 kulminoituneesta kahden puna-armeijan divisioonan yrityksestä tuli meidän ensimmäinen selvä torjuntavoittomme. Siihen, Kivisillan salmeen, jota Irincheev jostain syystä kutsuu toistuvasti "Saimaan kanavaksi", pysähtyi puna-armeijan hyökkäys lopullisesti. Siis lopullisesti!

Tämän ensimmäisen selkeän torjuntavoittomme jälkeinen historia onkin sitten vertahtavaa tarinaa, siis puna-armeijan näkökulmasta. Alkavassa Tali-Ihantalan suurtaistelussa ei mikään oikein sujunut annettujen selkeiden käskyjen mukaisesti, ja Irincheevin raportoidut tappioluvut ovat karmeita. Sama jatkuu Äyräpäässä ja Vuosalmella. Puna-armeija hakkaa päätä seinään tappioista piittaamatta. Mutta kun ei! Ei tästä edemmäs! Jostain on viimein löydetty ne asetet ja se peräänantamattomuus, jolla vihollisen tunkeutuminen maahamme pysäytetään Kannaksella. Ja sen jälkeen Laatokan Karjalassa ja Ilomantsissa. Torjuntavoitto avaa osaltaan meille tien rauhaan, ja itsenäisyys säilyy.

Göran Lindgren

Kirjoittaja on sotahistorian harrastajatutkija ja opas sotahistoriallisilla retkillä.

”Kunnioita mennyttä ja usko tulevaisuuteen!”

Soilikki Suoranta, Lottatoimintaa Vaasassa vuosina 1919-1945, Vaasan Lottaperinneyhdistys ry 2016

Lotta-liike, jonka nimi ”Lotta Svärd” on peräisin Vänrikki Stoolin tarinoista, perustettiin 12.9.1921, mutta jo vapaussodan aikana monet naiset osallistuivat suojeluskuntien toimintaan, hoitivat haavoittuneita, salakuljettivat aseita ym.

Lehdet kirjoittivat 1920 ja 1930-luvuilla Lotta Svärd -järjestön toiminnasta, mutta talvi- ja jatkosodissa lotat saivat tulikasteensa.

Heillä oli paljon erilaisia työtehtäviä: muonitusta, toimistotyötä, ilmavalvontaa, keräyksiä... Lotat huolehtivat kuolevista ja järjestivät heidän viimeisen matkansa kotiseudun sankarihautaan.

Eikä lottiakaan armahdettu. Lähes 700 uhrasi elämänsä isänmaansa puolesta, mutta heidän väsymätömiä uurastustensa ansiosta 100 000 miestä vapautui rintamalle puolustamaan synnyinmaata. Suurimmillaan Lotta Svärd -järjestöön kuului n. 240 000 naista, joista 1 480 Vaasassa. Sotien jälkeen lakautettiin suojeluskunnat ja Lotta Svärd 23.11.1944.

Vaasan Lottaperinneyhdistys ry - Lottatraditionsföreningen i Vasa rf. perustettiin 19.9.2001. Kirja Vaasan lotista on tärkeä dokumentti ennen kaikkea siltä ajalta, jolloin maamme tulevaisuus oli uhattuna. Kirjassa 24 lottaa kertoo kokemuksestaan, mutta voimme myös tutustua lottien historiaan, toiminnasta kertoviin pöytäkirjoihin ja pikkulottien toimintaan. Nils-Erik Nykvist kertoo pommituksista talvisodan aikana (ote ”Vaasa 105 Vasa” -kirjasta) ja Tuulikki Vuorinen kuvailee sotasairalan toimintaa.

Kaksikielisen kirjan tiedot on koottu saatavissa olevista lähteistä.

Siinä on paljon valokuvia ja myös täydelliset jäsenluettelot Vaasan suomen- ja ruotsinkielisistä lotista. Kirja ”Lottatoimintaa Vaasassa vuosina 1919-1945” kertoo lottiemme uhrautuvasta kamppailusta isänmaan hyväksi ja on arvokas tulevaa tutkimusta ajatellen sekä kiihtos lotille.

Kirjaa voi tilata Vaasan Lottaperinneyhdistyksestä: t.harjunpaa@netikka.fi, puh. 050 511 7284. Hinta 30 € + postituskulut.

Tuula Harjunpää
Vaasan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Sotaleskien ja -orpojen historia kirjaksi

Kaatuneitten Omaisten Liitto 70 vuotta, Hannu Välimäki – Jarkko Kemppi, ISBN 978-952-301-079-6, 303 sivua, kuvitettu. Bookwell Oy, Porvoo 2016.

Kaatuneitten Omaisten Liitto julkaisi historiategoksen liiton 70-vuotisesta toiminnasta.

Liitto perustettiin 1946 auttaamaan sodassa omaisensa menettäneiden ja varsinkin heikossa asemassa olleiden 30 000 sotalesken sosiaalista ja taloudellista tilannetta. Vuosikymmenien saatossa liitto on huolehtinut mm. sotaleskien edunvalvonnasta, koulutuksesta, kurssittamisesta, virkistyksestä ja kuntoutuksesta aina nyky-

päiviin saakka. Talvisodan jälkeen sotaleskien avustustoimintaa hoiti merkittävästi Suomen Aseveljien liitto.

Historiikissa on selvitys sotaleskien eläkkeistä ja eduista sekä eri aikoina olleista avustusmuodosta ja avustajista. Liiton järjestötyötä, tiedottamista, varainhankintaa ja niiden onnistumisia kuvataan tar-

kasti. Liiton perinteinen, vuosittain järjestettävä tapahtuma on Valta-kunnalliset Hengelliset ja Kulttuuripäivät. Päiviä on järjestetty vuodesta 1957 lähtien.

Liiton historian merkittävimpiä vaiheita oli sotaorpojen mukaantulo toimintaan 2000-luvulla.

Liiton pitkäaikaisin puheenjohtaja oli valtioneuvos K.A. Fager-

holm. Hän toimi puheenjohtajana vuosina 1946-1982.

Kirjan tilaustiedot: Kaatuneitten Omaisten Liitto ry: puh. 09 8562 0061, pirjo.tolvanen@kolry.fi

Kirjan hinta: 30,- + postituskulut 5,70.

Kolmelta veteraaniyhdistykseltä yhteinen historiikki

Sotavuosien yhteishenki jatkuu Ilomantsissa

Kolmen ilomantsilaisen veteraaniyhdistyksen kustantama teos ”Teidän nyt vuoronne on” - kertoo itäisen rajakuntamme Ilomantsin sotahistoriasta, sodan jälkeisestä

veteraanien järjestötyöstä ja jälleenrakentamisesta Ilomantsissa. Kirjan on kirjoittanut ilomantsilainen **Jorma Ikonen** joka alkutekstissään kertoo työn olleen hänelle opettava ja liikuttavakin kokemus.

Kirjan alkuosassa kuvataan itenäisyytemme aikakautta 1917,

jolloin Ilomantsissa käydyt itsenäisyystaistelut olivat vähäisiä, mutta muualla maassamme käytyihin taisteluihin osallistuttiin runsain joukoin. Talvisodan raakuuden Ilomantsi koki sodan ensimmäisestä päivästä alkaen. Raskaan rauhan ehdoissa Ilomantsi menetti kolmanneksen pinta-alastaan ja punakynällä karttoihin vedetty rajalinja vaihteli tulkitsijan mukaan jopa kolme kilometriä. Jatkosota oli ilomantsilaisille erittäin raskas ja kulminoituu oman Ilomantsin alueen suurtaisteluun.

Kirjan henkilöhistoria kertoo ilomantsilaisista, joista osa joutui lähtemään sodan jaloista jopa kolmelle evakkomatkalle. Teos sisältää mm. sotilaan päiväkirjakuvauksen ilomantsilaisten evakkoon lähdöstä talvisodan syttyessä, kuinka omat kodit pantiin palaamaan ja vauhkootunutta karjaa koottiin lähiseutujen metsistä.

Sodanjälkeistä elämää Ilomantsissa voidaan tulkita yhtenäisyyden ajaksi. Kolme veteraaniyhdistystä, Ilomantsin Sotaveteraanit, Sotainvalidit ja Rintamaveteraanit työs-

kentelivät yhteisvoimin ja vapaaehtoisesti auttaakseen vaikeammassa tilassa olevia veteraaniveljiä ja -saria. Myöskään naisten uhrauksia ja saavutuksia ei kirjan sivuilta ole unohdettu. Veteraanityö jatkuu edelleen laajalla rintamalla. Veteraanit ovat jaksaneet oman järjestönsä lisäksi osallistua näkyvällä tavalla Ilomantsin jälleenrakentamiseen erityisesti kunnallisissa päätöksenteossa ja sen rinnalla.

Kirjassa kuvataan kaikkien kolmen veteraanijärjestön yhteenlaskettua 175 vuoden toiminta-aikaa yhdessä ja erikseen. Naisjärjestöjen arvokasta toimintaa ei ole myöskään unohdettu. Kevyempää kerontaa ovat järjestöjen sodanjälkeiset tapahtumat kokouksineen, tapahtumineen ja matkoineen. Järjestöjen moninaista yhteistyötä on kuvattu runsaaksi. Poikkeuksellista järjestöjen yhteenkuuluvuutta kuvaa hyvin se, että ne olivat yhteistuumin ajamassa maamme eri veteraanijärjestöjen yhdistymistä, joskin siihen ei vielä ollut valmiutta.

Kirjan yleissisältöä on herkillä tavalla säilytetty suorilla eri asiakir-

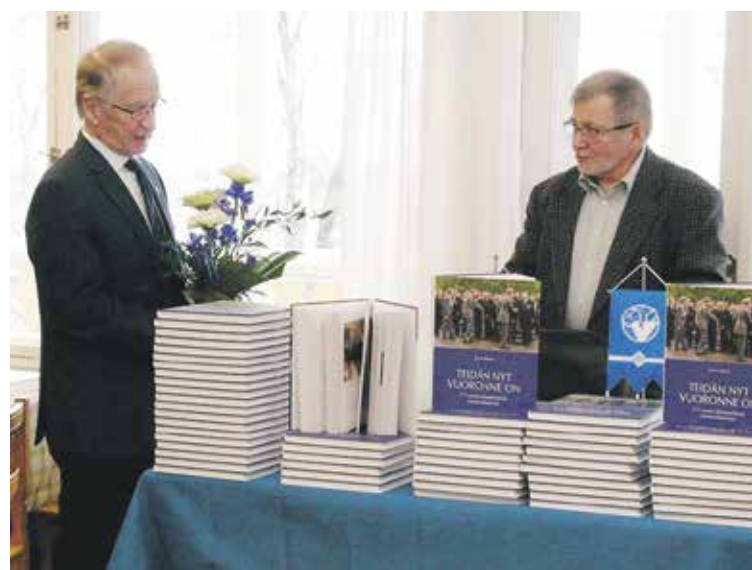
joista otetuilla lainauksilla. Otteita on otettu sotakirjeistä, -päiväkirjoista ja eri tilaisuuksissa pidetyistä puheista ja kuvauksista. Kirjassa on kerrottu myös viiden sodan käyneen ilomantsilaisen elämäkerrosta, joukossa mm. tanskalaisessa sotasaairaalassa kuolleen lotta Hanna Ikosen ja ilomantsilaisen Mannerheimin-ristin ritari Onni Määttäsen elämäkkaaret.

Kirjan kuvituksesta on pääosin vastannut ilomantsilainen Matti Kallio.

Kirjassa on 192 sivua. Teoksen lopussa olevan lähdeaineiston laajuus ja henkilöhakemistoon kirjatut yli 500 nimeä kertovat kirjoittajan huolellisesta paneutumisesta teoksen tausta-aineistoon. Työsään hän on onnistunut. Kirja on kerronnaltaan sujuvaa ja aukotonta ja näin myös lukijansa mukaan tempaavaa.

Kirjaa on saatavana Ilomantsin kirjakaupasta, puh. 013 881 844 tai ilomantsin.kirja@kolumbus.fi

Teksti: Risto Alanko
Kuva: Matti Kallio

Kirjan kirjoittaja Jorma Ikonen joulukuun alussa Ilomantsissa järjestetyssä historiikin julkistamistilaisuudessa

Rakkaus, läheisyys ja ilo kannattelevat

Veikko Leivo: Pyhärannasta maailmalle, ISBN 978-952-93-7767-1, Saarijärven Offset 2016, 337 sivua.

Pyhärannassa syntynyt Veikko Leivo kertoo kirjassa sukunsa tarinaa isovanhemmistaan lähtien. Kirja kuljettaa lapsuuden ja nuoruuden läpi höysteenä hyvät jutut ja yksityiskohdat. Sota-aikaa Veikko Leivo kuvaa alokkaana, rintamatehtä-

vissä, aliupseerikoulussa, upseerikoulussa, Lapin sodassa ja lopuksi varusmiespalveluksessa. Myös ase-
kätöntä saa pienen sivujuonteeseen.

Kirjan merkittävin osuus on perheen, työelämän ja uran esittelyä ja käsittelyä sekä Veikko Leivolle miehuuden varallisuuden kartuttamisen analysointia.

Veikko Leivon läheisille kirja luo erinomaisen kuvan sotaveteraanista, joka vaatimattomista oloista on

määrätietoisella työllä ja neuvokkuudella edennyt arvostettuun asemaan.

Kirjan lopussa Veikko Leivo summaa: Isänmaastani Suomesta olen ajatellut koko elämäni, että niin kauan kuin pieni Suomen kansa asuu niemellään yhtenäisenä, niin kauan säilytämme itsenäisyytemme.

*Rovaniemen sotaveteraaniyhdistys
toivottaa kaikille jäsenilleen
ja tukijoilleen hyvää Joulua
ja onnellista
Suomi 100 v juhlavuotta 2017!*

Varte Oy Kouvola	KORIAN PÖLKKY	Rakennusliike PK-Insinööri-toimisto Oy Kouvola
Kymenlaakson Jäte Oy	GC Guaranty Cranes Oy Kouvola	Autosalpa Oy
Betola Oy Kuopio	Kuopion Talokeskus Oy Kuopio	Insinööri-toimisto Makeplan Oy Kuopio
Rakennussuunnittelutoimisto Sormunen&Timonen Oy Kuopio	Kuljetusliike Kari Pohjolainen Ky Syväniemi	Ipa-Pesu Oy Lahti
Koneurakointi Jorma Lääveri T:mi Nastola	www.karirakenne.fi	HL-Elec Oy Lahti
Taloushallinta Leiska Oy Lahti	Lai-Teräs Mäkinen Ky Laihia www.laiteras.fi	Kasit Oy Laihia
Automaalaamo Jukka&Hytti Oy Lappeenranta	Kuorma-autohuolto M. Pasanen Ky Rauha	Conexpress Oy Lappeenranta
Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Lappeesta! 	Putkiliike P. Nuora Oy Lempäälä	AH-Rakenne Häyrinen Ky Loviisa
J. Kaitainen Ky Miehikkälä	Automaalaamo Ilkka Pesonen Ky Mikkeli	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Mynämäeltä!
Octomeca Oy Naantali	MH-Metalli Heikkonen Ky Nokia	Laattatyö Wikman Oy Nokia
AM-Suunnittelu Oy Nokia	Kuljetus A. Taponen Oy Pusula	Hinaus&Kuljetus R. Oksman Oy Nurmijärvi
	Comarcon Oy Nurmijärvi	Felox Finland Oy Oulu
OMP Konepaja Oy Oulu		Virtasen Maalitehdas Oy Työkuja 5, 21600 Parainen puh. 02-454 4500
Naficon Liitin Oy Nauvo	Urakoitsija Kari Mynttinen Perniö	Oy Johnson Metall Ab Pirkkala
Kuninkaantien Liikenne Oy Porvoo Perinteitä kunnioittaen! www.kuninkaantien.fi	Vartioliike Edström Oy Ab Porvoo	Jeti-Sähkö Ky Porvoo
 Kelloseppäliike Naamanka Ky Jukolantie 2, 93100 PUDASJÄRVI Puh. (08) 822 084	NC-Taso Oy Pyhäsalmi	Kuljetusliike Timo Tuominen Pälkäne

Kirjat

Valokuva sodassa

Neuvostosotilaat, neuvostoväestö ja neuvostomaa suomalaisissa ja saksalaisissa sotavalokuvissa 1941 – 1945, Olli Kleemola / Sigillum, ISBN 978-952-7220-00-9, Otavan kirjapaino, Keuruu 2016, Sidottu, 335 s., 150 kuvaa.

Sekä kansallissosialistinen Saksa että Suomi kävivät vuodesta 1941 alkaen sotaa Neuvostoliittoa vastaan. Sotilaat tallensivat sotarekensäaikaanäkemäänsä valokuvuihin, joiden aiheiksi päätyivät eksoottiseksi mielletyn Neuvostoliiton eri alueiden näkymät, paikalliset ihmiset, elinolot ja neuvostoliit-

tolaiset sotavangit. Valokuva toimi myös aseena: Neuvostoliittoa esittelevillä erityisillä propagandakuvilla muokattiin asenteita sodankäynnille edulliseksi.

Valokuva sodassa -kirja avaa näkymän sotavalokuvien Neuvostoliittoon. Millainen – tietoisesti tehty ja tahattomasti taltioitu – mielikuva Neuvostoliitosta paljastuu yksityisistä ja propagandakäyttöön otetuista valokuvista? Millaista sanomaa kuvilla pyrittiin välittämään, ja miten se muuttui sodan kestäessä? Mikä sai sotilaat ja propagandakuvaajat kuvaamaan tiettyjä aiheita, ja mitä aiheita ei taltioitu? Millaiset kuvat pääsivät julkisuuteen ja mitkä jäivät sensuurin haaviin?

Kirja on kurkistus sodan realismiin. Suurelle osaa kansasta kuvat ovat ennen näkemättömiä. Kuvien karuus on tehokas muistutus sodan kauheuksista. Voi veikata, että kuvia tullaan käyttämään tänäänkin propagandistisissa tarkoituksissa mm. sosiaalisessa mediassa. Kirjan kirjoittaja valmistautukoon keskusteluun.

Kirjaa on saatavana kustantajalta: myynti@sigillum.fi tai puh. 050 365 9955 sekä Sotaveteraaniliitosta, puh. 09 6126 2016. Kirjan hinta on 39,90 €.

Antti Matilainen

Kirjoittaja on Sotaveteraaniliiton viestintätoimikunnan jäsen

Uusi teos suomalaisesta radiotiedustelusta

Sanomansieppaajia ja koodinmurtaajia: Suomen radiotiedustelu sodassa Lehtonen, Lauri – Liene, Timo – Manninen, Ohto: Sanomansieppaajia ja koodinmurtaajia: Suomen radiotiedustelu sodassa. Docendo 2016. ISBN: 978 – 952 – 291 – 287 -9. 359 s.

Suomalaisesta radiotiedustelusta viime sotien aikana on kirjoitettu muutamia teoksia. Uusin on tänä vuonna ilmestynyt kolmen kirjoittajan yhdessä kokoama teos, joka on varsin seikkaperäinen ja kattava.

Teosta on kirjoitettu kauan, ja lähdeaineistoa on etsitty eri paikoista. – Juuri lähdeaineiston puuttuminen on aiemmin ollut tämän tutkimusaiheen ongelma, sillä sotien jälkeen suurin osa tiedusteluaineistosta joko tuhottiin tai vietiin Ruotsiin.

Ruotsiin siirtyi tuolloin myös suomalaisen radiotiedustelun suuri nimi, Reino Hallamaa, joka siirtyi Ruotsista edelleen Ranskaan ja sieltä edelleen Espanjaan, jossa hän sittemmin myös kuoli.

Suomalainen radiotiedustelu onnistui varsin hyvin sekä talvisodassa että jatkosodan hyökkäysvaiheen aikana: vihollisen liikkeet ja aiheet saatiin ajoissa selville – ja varsin hyvin. Sen sijaan kesän 1944 osalta ei voi sanoa samaa. Tämä ei kuitenkaan johtunut suomalaisen radiotiedustelun laadun heikkenemisestä vaan sitä, että venäläiset pitivät yllä jatkosodan täydellistä radiohiljaisuutta ennen suurhyökkäyksensä alkamista.

Eräs mielenkiintoinen yksityiskohta on matkustajakone Kalevan alas ampuminen kesällä 1940. – Vaikka oli rauha eli niin sanottu välirauha, jota kesti maaliskuusta 1940 kesäkuuhun 1941, Neuvostoliitto ampui alas tavallisen suoma-

laisen matkustajakoneen Suomenlahdella. Kone oli tulossa Tallinnasta Helsinkiin.

Sytä koneen alas ampumiseen on arvuuteltu vuosikymmenten ajan. Erään teorian mukaan kone ammuttiin alas sen vuoksi, että sen epäiltiin kuljettaneen Viron tasavallan viimeistä presidenttiä Konstantin Pätsiä pakoon länteen. Toinen teoria on ollut se, että koneessa olisi ollut arvokasta diplomaattipostia.

Uudesta kirjasta selviää, että suomalainen radiotiedustelu sai aikanaan selville sen, että ainakaan viimeksi mainitusta syystä ei ollut kysymys. – Pudonneen koneen luokse tullut neuvostoliittolainen sukellusvene löysi kylläkin koneen hyllystä postia, mutta se tuli heille täytenä yllätyksenä.

Kaarle Sulamaa

Kirjoittaja on VTT ja historiantutkija

Soilikki Suoranta, Lottaverksamhet i Vasa under åren 1919-1945

”Håll det gångna i helgd och tro på framtiden!”, Lottatraditionsföreningen i Vasa 2016

Lotta-rörelsen som fick sitt namn från Fänrik Ståls ”Lotta Svärd” grundades 12.9.1921, men redan under frihetskriget var det många kvinnor som stödde skyddskåreerna, vårdade sårade, smugglade vapen m.m. Under 1920 och 1930 -talen skrev tidningarna om Lotta Svärd -organisationens verksamhet. Under vinter- och fortsättningskrigen stod lottorna inför sitt eldprov. De handlade ett stort antal arbetsuppgifter: fältköks-, kansli-, luftbevaknings-, insamlings- m.m. uppdrag. De tog hand om de döende och ordnade för deras sista färd till hembygdens hjältegrav.

Inte heller lottorna förskonades. Nästan 700 offrade sitt liv, men genom deras oförtröttliga arbete kunde 100 000 män avdelas till stridsuppgifter i kampen för fosterlandet. Som mest hörde cirka 240 000 kvinnor till Lotta Svärd -organisationen, varav 1 480 i Vasa. Efter krigens upplöstes skyddskåreerna och

Lotta Svärd 23.11.1944.

Vaasan Lottaperinneyhdistys ry – Lottatraditionsföreningen i Vasa rf grundades 19.9.2001. Boken om Vasa lottorna är ett viktigt dokument framför allt från den tid då landets framtid stod på spel. I boken berättar 24 lottor om sina upplevelser, men vi får också bekanta oss med den historiska bakgrunden, protokoll över verksamheten, ett utdrag ur Nils-Erik Nykvists bok ”Vaasa 105 Vasa” (bombningarna). Ett särskilt kapitel berättar om krigssjukhuset åren 1939-1944 (15 avdelningar i Vasa).

Boken som är tväspråkig stö-

der sig på tillgängligt material och är försedd med många fotografier. Det finns fullständiga förteckningar över de finsk- och svenskspråkiga Vasa lottorna. Boken ”Lottaverksamhet i Vasa under åren 1919-1945” berättar om lottornas ovärderliga insatser för vårt land och är ett värdefullt bidrag till framtida forskning och ett tack.

Boken kan beställas från Lottatraditionsföreningen i Vasa: t.harjunpaa@netikka.fi, tfn 050 511 7284. Pris 30 € + postavgift.

Tuula Harjunpää

PALOHEIMO

H. G. Paloheimo Oy

*”sillä jos sinä tunnustat
suullasi Jeesuksen Herraksi
ja uskot sydämessäsi,
että Jumala on hänet
kuolleista herättänyt,
niin sinä pelastut”*

Room. 10:9

Läheisyys antaa voimaa

Kymenlaakson Sähkö

www.ksy.fi

KÄRCHER

Koivunen Oy

Autojen varaosat, lisävarusteet, kemikaalit ja työkalut

fixus Kauppiaat

www.fixus.fi

DNA

Lukijoilta-palstalle lähetettyjen kirjoitusten enimmäispituus n. 2 500 merkkiä.

Lukijoilta

Vastine Esko Vuorisjärven kirja-arvioon

Filosofian tohtori Esko Vuorisjärven mukaan (Sotaveteraani 5/2016) Otava julkaisee sellaisia mielikuvituksen tuotteita kuin tietokirjani *Talvisodan salainen strategia*.

Vuorisjärven mukaan Saksa tavoitteli Petsamon nikkeliä vasta toisen maailmansodan puhjetu. Niinköhän?

Petsamon raaka-ainevaroista ensimmäisen suursodan aikana kiinnostunut kenraali Erich Ludendorff ohjeisti vuonna 1935 Saksaa varmistamaan käyttöönsä sotataloudelliset raaka-aineet naapurimaista tai varmuudella meritse saavutettavista maista. Vinkki oli selvä Saksan nikkelihuollon ollessa lähes kokonaan Kanadan tuonnin varassa.

Adolf Hitler julisti seuraavana

vuonna, että Saksasta on tehtävä neljässä vuodessa ulkomaista riippumaton kaikissa sotataloudellisissa raaka-aineissa. Saksa vaati toistuvasti jalansijaa Petsamosta kalastuksen varjolla uhaten, että se voi sopia Neuvostoliiton kanssa. Saksa vauhditti jopa kristalliyön juutalaisvainoilla intressiään nikkeliin. Näin siksi, että Kanadan nikkeli oli kompensoitavissa sotatilanteessa vain Petsamosta.

Suomalais-saksalaista kalastusyhteistyötä Petsamossa junaillut K.N. Rantakari kirjoitti talvisodan aikana Berliinistä: ”Jos me olisimme saaneet solmituksi esim. Petsamossa saksalaisten kalastus- ym. yhtiöiden kanssa sellaisia sopimuksia, joita saksalaiset olisivat pitäneet tärkeinä, niin täytyy minun uudestaan tulla sii-

hen käsitykseen, että ryssä ei siellä nyt mellastaisikaan”.

Vuorisjärvi edustaa kiveen hakattua tulkintaa, että Suomi oli merkityksetön maa Saksalle ennen maailmansotaa. Tällä Suomen sotavuosien historian keskeisimmällä tulkinnalla ei ole mitään tekemistä todellisuuden kanssa. En kuitenkaan väitä alatyylisesti, että Vuorisjärven väitöskirja on mielikuvituksen tuotetta, mutta kun se lepää täysin pettäväällä perustalla, itse tutkimustuloskin on pahoin pielessä.

Saksalaisen historian tutkimuksen mukaan Hitlerin perimmäisin tavoite oli Saksa-johtoisen eurooppalaisen suurtalousalueen muodostaminen mukaan luettuna Neuvostoliiton työntäminen itään. Perustavaa laatua oleva ky-

symys on, miten Hitler olisi toteuttanut tavoitteensa, jos puna-armeija olisi miehittänyt Suomen talvisodassa, ja maailman tunnetuista nikkelivaroista yli 90 prosenttia olisi ollut Brittiläisen kansainyhteisön ja Neuvostoliiton kontrollissa. Selitykseksi ei kelpaa, että tahtopoliitikko oli luopunut tavoitteestaan.

Vastaus on: Hitler ei olisi voinut tehdä ensimmäistäkään päätöstä Barbarossasta, saati ryhtyä toteuttamaan sitä, ellei ollut varmuutta Suomen nikkeli-toimituksista Petsamosta. Ei ole veteraanien kunnian häpäisemistä, kun todetaan, että Saksan intressi yhtäältä ja Suomen mahdollinen turvautuminen länsimaihin toisaalta selittävät puna-armeijan vaatimatoman menestyksen talvisodassa.

Suomi sai talvisodan rauhassa Petsamon takaisin, mutta Vuorisjärven mukaan Saksalla ei ollut sen asian kanssa mitään tekemistä. Tohtorin viiltävä analyysi on, että Hitlerillä oli vain hyvää tuuria.

Antti Hietalahti
filosofian maisteri

Koska Antti Hietalahden kirjassa viitataan moneen kertaan Ilkka Nummela ja Esko Vuorisjärven Petsamon nikkelin merkitystä koskeviin tutkimustuloksiin, kysyin heiltä kannanottoa edellä olevaan Hietalahden kirjoitukseen.

Markku Seppä
päätoimittaja

Tosiasioita Petsamon nikkelin merkityksestä Natsi-Saksalle

Filosofian maisteri Antti Hietalahden teos ”Talvisodan salainen strategia, Nikkelillä Saksan rinnalle (Otava 2016)” sisältää uuden tulkinnan talvisodasta. Hietalahden mukaan Petsamon nikkeli sitoi Suomen ja natsi-Saksan suunnitelmat yhteen. Hietalahden tulkinta nikkelikysymyksestä on uusi ja raikas.

Hietalahti on työssään johdonmukainen valitsemallaan tiellä ja hän on tehnyt paljon työtä selvittääkseen aihettaan, myös arkistoissa. Kirjassaan hän viittaa usein meihin ja tutkimuksiimme nikkelistä. Hietalahti lukee syneiksemme sen, että emme ole nähneet kaikkia saksalaistoimia Petsamon (ja Nivalan) nikkelikysymyksessä osana natsien laajempia tavoitteita ja moittii meitä siitä, että emme ole toissämme nähneet asioilla olleen samanlai-

sia riippuvuussuhteita kuin niillä hänen mukaansa oli. Siksi katson, että on paikallaan kommentoida työtä lyhyesti ja kovasti tarkkaan yksityiskohtiin menemättä.

Hietalahti näkee työssään Natsi-Saksan keskitetysti johdetuksi ja kokonaisvaltaisesti poliittisen johtonsa tahdon mukaisesti toimineena valtiona. Vastasiko näkemys todellisuutta? Erityisesti Saksassa on parin viime vuosikymmenen aikana ilmestynyt runsaasti Natsi-Saksan taloutta koskevaa tutkimusta, jossa on tarkasteltu tutkimuskohdetta kriittisen analyttisesti ja ilman ennakkokäsityksiä kansallissosialismin kaikkialle ulottuneesta totalitaarisesta otteesta. Hietalahden teos on toista maata. Uudemmassa tutkimuksessa on toistuvasti epäilty käsitystä Nat-

si-Saksan totalitaarisuudesta, erityisesti arkipäivän talouden kysymyksissä. On lisäksi hyvä pitää mielessä, mitä aikansa johtaviin saksalaisiin taloushistorian tutkijoihin lukeutunut Wolfram Fischer on vapaasti suomennettuna sanonut natsien talouspolitiikasta: ”Kansallissosialistisen ajan paradokseihin kuului, että valtionjohdolla ei ollut mitään järjestelmällistä näkemystä keskeisimmäksi mieltämästään taloudesta. Sen sijaan valtionjohto kokeili 12 vuotta ilman erityistä järjestelmää tai ylipäättänsä mieltä (Fischer 1968, 77)”.

Historiantutkimuksen kannalta katsottuna Hietalahden työ ei ole kannesta kanteen tutkimusta, koska sitä ei sidota aikaisempaan tutkimukseen ja koska väitteiltä puuttuu monessa kohdalla lähteisiin perustuva näyttö,

varsinkin Saksan osalta. Kertomusta viedään monin paikoin eteenpäin oletusten ja ennakkokäsitysten varassa. Esimerkiksi hän väittää (s. 59) suomalaisten huijanneen norjalaista Eystein Bergiä, joka laati 1932 nikkelialalle tuolloin tulossa olleelle IG Farbenille selvityksen maailman nikkeliaroista. Selvitys luultavasti perustui julkaistuihin tietoihin, kuten esimerkiksi Geologisen toimikunnan painettuihin kertomuksiin. Berg arvioi niiden perusteella löydön merkityksetömäksi. Kenelläkään ei siinä vaiheessa ollut löydöksestä samanlaista tietoa kuin vasta vuosi pari myöhemmin.

Kirjasta Helsingin Sanomiin kirjoittaneen Vesa Karosen mukaan Hietalahti ”riehaantuu loppua kohti vähän liikaa”. Näkemystä esityksen muuttumisesta

kohti loppua on vaikea jakaa kokonaan, koska kirjassa on alusta alkaen fiktiota tukemassa Hietalahden kehittämää tulkintaa maailmanmenosta. Siihen sopivat huonosti Saksan ja Neuvostoliiton väliset sopimukset nikkelikaupoista talvisodan vaiheilla. Niistä on ollut saatavilla julkaitua tietoa jo vuosikymmeniä. Nikkelikysymyksen todellisen merkityksen arvioimiseen näytön hankkiminen ja tosiasioiden varassa toimiminen lienevät edelleen kannatettavia toimintatapoja.

Ilkka Nummela
Taloushistorian prof.
Jyväskylä
Esko Vuorisjärvi
VTT (poliittinen historia)
Helsinki

TERVEYSKIRJASTO

Luotettavaa tietoa terveydestä ja sairauksista kaikille suomalaisille.

DUODECIM

Oikaisu

Sotaveteraani-lehden 5/2016 sivun 25 kuvateksteihin oli tullut pari virhettä.

Hiihtomestaruuskilpailujen ohjelmalehtinen ja mäkihypyn seuraajat: Kuva on Tyrvään seudun museosta, ei Tyrnävän seudun museosta.

Suodenniemen sk-voimistelijoita: toinen voimistelija vas. on Viljo Juusela, ei Lauri Uusitalo.

Sotaveteraani-lehden toimitus pahoittelee virhettä.

Veteraanipäivän toinen tarina

Markku Seppä kirjoitti 5/2016 lehdessä kansallisesta veteraanipäivästä, jota on vietetty vuodesta 1987 alkaen.

Veteraanipäivällä on toinenkin tarina, joka nuorempien ikäluokkien on hyvä tietää. Sotien päättymisen jälkeen veteraanit valitsivat muistopäiväksi maaliskuun 13. päivän, talvisodan päätymispäivän. Tämä oli muistopäivä 1980-luvulle asti, jolloin heräsi ajatus valtion mukaan tulosta päivän juhllallisuuksiin. Pyyntöön suostuttiin, mutta suomettunut eduskunta vaati, että päivä on muutettava. Talvisota haluttiin unohtaa. Näin päädyttiin nykyiseen 27.4. päivään, mutta sillakin on oma tarinansa.

Lapissa ei käyty 27.4.1945 mitään taisteluita, eikä solmittu rauhansopimusta. Silloin 1941 Norjan miehittäneet saksalai-

set tappiotilassa lähtivät Norjan Lapista ja veivät Suomessa olleet saman tien. Viimeinen taistelu Suomen Lapissa käytiin Palojoen suussa 10.11.1944. Sen jälkeen Suomen armeija demobilisoitiin ja Lappiin jäi vain 1925 syntynyt ikäluokka asevelvollisuuttaan suorittamaan. Sen huoltokin oli paljon Ruotsilta saadun avun varassa.

Nykyinen veteraanipäivä 27.4. on muistutus ikävällä tavalla 1980-luvun suometumisesta. Parempi olisi unohtaa se ja muuttaa takaisin 13:nteen maaliskuuta. Silloin on annettu 100-vuotisen itsenäisyyden ajan suurin uhraus vapautemme puolesta. Talvisotaa ei voi unohtaa Suomen historiasta.

Arvo Heininen
jatkosodan veteraani, Tampere

Poimintoja Suomen Sotaveteraani 6/1966 lehdestä

Sotaveteraani-lehti 1.12.1966. Tämä numero ilmestyi erikoisena Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiirien esittelynumerona.

Liittovaltuusto kokouksessaan 25.11.1966 hyväksyi yksimielisesti suunnitelman liiton lipuksi. Lippu tulee olemaan kootaan 1 x 1.65, jonka keskiosa sijoitetaan heraldisten vaatimusten mukaisesti liiton merkki sekä lipun yläosaan lipputangon viereen piirin tai asianomaisen kunnan vaakuna.

Yhdistystoiminta vilkasta

Erittäin ilahduttavaa on, että myös naiset ovat innolla ryhtyneet toimintaan. Naisten järjestäytymisen kärkenä kulkee Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri, jossa naisjaostoja on tällä hetkellä ja jossa on myös naispiiritoimikunta.

Avustustoiminta on ollut hyvin monipuolista

11-lapsinen perhe asuu Tampereen Takahuhdissa huoneen ja keittiön asunnossa, jossa tilaa on 30 m². Tampereen Sotaveteraanien huoltoyhdistyksen toiminnanjohtaja Sakari Sointu vei yhdistyksen lahjana kahdeksan paria kumijalkineita.

Nokian Sotaveteraanit hankkivat kattohuovan karjanrakennukseen sotaveteraaniveljen rakennuksille.

Talkootyö Kuhmalahdella on jo tuttua vanhastaan, eikä tämä esi-isien naapuriapu ole unohdunut. Asuinrakennus jäi perheenpään kuoltua keskeneräiseksi. Talkooväen joukossa oli muutama ammattikirvesmies ja-muurari, niin ikään sähköyhtiön johtaja, osuuskaupan johtaja ja monta muuta eri ammattimiestä. Alku näytti niin lupaavalta, ettei ole epäilystäkään, etteikö perhe pääse lämpimään uuteen kotiin talveksi.

Ruovedellä veteraanit rakensivat talkoilla taloa sotainvalidille, joka menetti entisen tupansa tulipalossa. Työtä olisi paljon, tuettavia monia, innostuneista työntekijöistä vain tahtoo olla puutetta niin kuin yleensä yhdistystoiminnassa. Koetamme toimia pikkuhiljaa täällä ”alhaalla” ja odotamme, että jotain ratkaisevaa tapahtuu tuolla ”ylhällä” esim. eduskunnassa, kirjoitti Olavi Hernesniemi Ruoveden vireästä veljesaputoiminnasta

Vanajan kunnan siirtyminen historiaan

Vanajan kunnasta suurin osa alueellisesti ja väestöllisesti liitetään Hämeenlinnaan, lopun kunnan ja väestön jakautuessa Janakkalan, Rengon ja Hatulan kuntien kesken 1.1.1976.

Anni Grundström

Sanakilpa

Lehdessä 5.2016 kilpailusanamme oli ”Talviaika”. Hyväksyttyjä sanoja löytyi 48 kpl, jotka ovat alla olevassa luettelossa:

Aika, aita, akti, alvi, (4)

Kaali, kaava, kala, kali, kiila, kili, kilta, kita, kivi, klaava, klaavi (11)

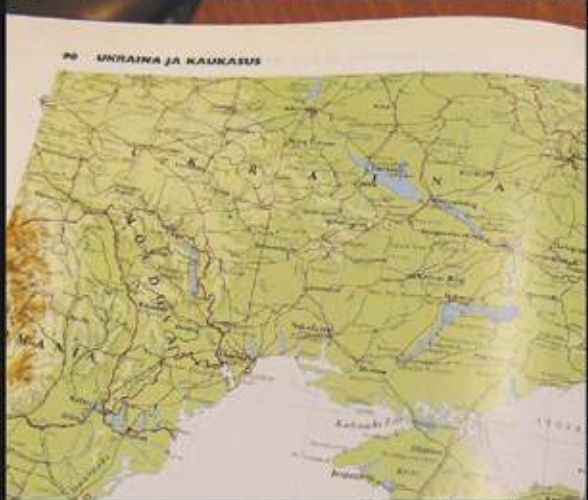
Laaka, laaki, laava, laita, laiva, laki, lata, lati, latva, lava, liika, lika, liki, (13)

Taala, taika, taival, takila, tali, talvi, tavi, tikli, tila, tili, (10)

Vaaka, vaali, vala, valta, vati, viila, viita, vika, vita, vitka (10)

Kaikkien vastanneiden kesken arvottiin kolme Sotaveteraanikalenteria 2017. Palkinnon saavat **Kaija Nieminen**, Kausala, **Veikko Parikka**, Loimaa ja **Airi Tohni**, Töysä. Seuraava kilpailusanamme on ”LUMIKIDE”. Lähettäkää vastauksenne perjantaihin 27.1. mennessä kirjeessä tai postikortilla: PL 600, 00521 HELSINKI tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi. Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi ”Sanakilpa”. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme DVD-levyä ”Suomen Puolesta. Taistelu itsenäisyydestä 1939-1945”.

Joulukuun krypto

www.sanaris.fi/Erkki Vuokila

12	13	9	24	10	18	19	5	15	5	4	2	18	23	12	3	1	1	12
24	5	5	3	5	19	6	13	12	18	6	2	19	17	6	3	4	2	2
8	21	1	11	17	19	14	9	9	5	4	17	24	9	5	20	2	3	18
22	8	4	6	10	8	1	1	5	5	18	2	19	2	15	18	17	5	11
8	18	14	1	19	2	10	1	6	19	23	2	5	3	2	10	5	4	14
1	2	3	4	4	2	11	18	2	5	10	4	5	2	12	2	4		
6	11	20	19	2	11	4	5	13	2	10	6	19	5	5	11	5		
5	17	1	4	3	2	11	10	10	5	15	11							
10	6	11	6	20	2	19	6	20	10	4	3	6	11	20				
18	18	3	2	11	4	4	18	19	2	16	5							
9	5	19	23	2	14	10	1	19	12	19	16	11	6	11				
5	19	7	4	2	5	4	2	13	2	3	19							
2	1	2	4	6	23	5	2	18	5	21	2	5	19	14	4			
6	10	5	4	6	12	14	4	18	11	5	7	19	5	14				
13	19	5	4	2	11	5	2	12	21	8	5	3	5	16	4			
15	6	11	5	23	8	7	23	8	4	1	12	17	2	4				
5	1	5	5	3	6	21	4	5	8	16	24	5	3	4	4	5		
5	4	8	8	11	15	8	19	12	12	3	2	18	6					
10	13	5	5	24	14	3	5	5	10	22	18	7	1	6	12			
8	5	22	8	16	10	4	12	16	2	5	1	2	1	4				

Rakentajat Saarikko Oy Pälkäne www.rakentajatsaarikko.fi	Raahen seudun asuntosäätiö RSA Raahe	www.isokaanta.com
S-Taroil Oy Raisio	RTK Palvelu Oy Rauma	HF- Autohuolto Oy Riihimäki
Metsä-Koskela Oy Ruovesi	Rakennusliike T. Rauman Oy Salo	Pensi Rescue Oy Sastamala
Dragon Mining Oy Sastamala	Matima Oy Sastamala	Kaivu ja Kuljetus Terävä Oy Savonlinna www.teravaoy.fi
KoneNeliö Oy Siilinjärvi	KP-ServicePartner Oy Siilinjärvi	Jataku Oy Siilinjärvi
www.tunturiauto.fi	Sora ja Murskeet Kourla Oy Somerniemi, puh. 0400-635 797	Someron Laatta-asennus Oy Somero
Ugly Boy Tammela	Lean Ware Oy Tampere www.leanware.fi	H. Liljeroos Oy Tampere
Arkkitehtiruutu Oy	France-Moteur Oy Tampere	Maanrakennus Möller Viljakkala
Tolppa Oy Tampere	Ylö-Muovi Ky Tampere -kylpytynnyreitä- www.ylo-muovi.fi	Rakennus Jari Kupiainen Oy Tampere
Livingood Oy Tampere	Juvenes-Yhtiöt Oy Tampere	Sukkamestarit Oy Tampere
Korja-Kumi Oy Tampere	Kuljetinsähkö Tampere Oy Tampere	Piharakentajat Juha Moijanen Ky Tampere
Remmitalo Virolainen Oy Tampere	Matti Tamsi Oy Teuva www.tamsin.fi	TTK Oy Turku www.ttkoy.fi
Directio Oy Turku	Paketo Oy Tuusula	Geomachine Oy Tuusula
Rautarakenne S. Lipponen Oy Kalanti	www.valovirta.fi	PR-Logisticar Oy Vantaa www.logisticar.fi
Powernet Oy Vantaa	www.alco.fi	Varkauden Puu Oy Varkaus
Skog Racing Service Oy Vihti	Vihdin PR Rakennus Oy	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Vihdistä!

KHT-yhteisö www.bdo.fi

**SUOMEN
KONGRESSITEKNIKKA OY**

Krypton ratkaisu

Y V F P S O L I D I T A O M Y R K K Y
P I I R I L E V Y O E A L B E R T A A A
Ä H K N B L U F F I T B P F I G A R O
J Ä T E S Ä K K I I O A L A D O B I N H
Ä O U K L A S K E L M A I R A S I T U S
K A R T T A N O A I S T I A Y A T
E N G L A N T I V A S E L I I N I
I B K T R A N S S I D N
S E N E G A L E G S T R E N G
O O R A N T T O L A Ö I
F I L M A U S K L Y L Ö N E N
I L C T A I T A V A R L
A K A T E M I A O I H A I L U T
E S I T E Y U T O N I C L I U
V L I T A N I A Y H Ä I R I Ö T
D E N I M Ä C M Ä T K Y B A T
I K I I R E H T I Ä Ö P I R T T I
I T Ä Ä N D Ä L Y Y R A O E
S V I I P U R I I S J O C K E Y
Ä I J Ä Ö S T Y Ö A I K A K T

K A R T
I E C Ä
F S N Y
V U D Ö
B O L G
H J M P

Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Viinijärveltä! 	Via Feenix Oy Virrat	Kalevi Seppälä Virrat
Eristepalvelu Moilanen&Kamppinen Oy Ylistaro	Juvatec Oy Ylitornio	T:mi Rautakoski Joonas Ylivieska
Rakennus ja Remontti Pasi Koivunen Ylöjärvi	BOXIA OY Ylöjärvi, puh.03-325 5500 www.boxia.fi	
Campnou Oy Ähtäri	SAITOP OY Koski TL	

Julkaisija
Suomen Sotaveteraaniliitto ry–Finlands
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus
Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja (09) 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi (09) 6126 2020
internet www.sotaveteraaniliitto.fi

Osoitteenmuutokset ja lehden peruutukset
Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteenmuutoksista omaan
yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
PL 600
00521 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton
toimistosta puh. (09) 6126 2015 / Riina Lillfors. Lehden vuosikerran
hinta on 15 euroa.
Irtonumero maksaa 4 euroa.

Toimitusneuvosto

Puheenjohtaja Kari Mänty
Jäsenet: Anni Grundström, Erkki Heikkinen, Antti Henttonen, Raili Leino,
Göran Lindgren, Pertti Nieminen, Panu Pokkinen, Markku Seppä,
Aarno Strömmer, Eeva Tammi, Finn-Göran Wennström, sihteeri Marja Riukka

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2017

1/17: 22. helmikuuta • 4/17: 20. syyskuuta
2/17: 26. huhtikuuta • 5/17: 1. marraskuuta
3/17: 14. kesäkuuta • 6/17: 20. joulukuuta

Ilmoitushinnat

1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista
sovitaan erikseen.

Lehti CD-levynä

Sotaveteraani-lehden pääsisältö on kuunneltavissa CD-levynä
(ns. Daisy-äänite), jonka vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa
ja muille 17 euroa. Näkövammaisten Keskusliitto lainaa kuunteluun
tarkoitettuja Daisy-soittimia. CD-levyjä voi tilata Sotaveteraaniliiton
myyntitoimistosta: PL 600, 00521 Helsinki, puh. (09) 6126 2015,
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti

T:mi Veli Matti Wilska
Kiipolantie 2
59100 Parikkala
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto

Taittotalo PrintOne
Vehkalahdentie 12 A
00950 Helsinki
puh. 050 320 8972
sähköposti minna.komppa@printone.fi

Painopaikka

Lehtisepät Oy
ISSN 0782-8543

Suomen Suurin Kyläkauppa toivottaa
***Rauhaisaa Joulua &
 Onnea Vuodelle 2017***

**SUOMEN SUURIN KYLÄKAUPPA
 VELJEKSET KESKINEN OY**

OnnenTie 7, 63610 Tuuri | puh. 010 770 7000 | www.tuuri.fi

